

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

Journal of Administration and Social Science Review

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ (2 เดือน/1ฉบับ)

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสหวิทยาการสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการทางสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจน บทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

บรรณาธิการ

นางสาวสุธามาศ สุขไมตรี

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ พุทธจรรยา), รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์พรพิมล ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ปารมี วชิรปทุมมุตต์	โรงเรียนแม่จันวิทยาคม

เลขานุการ : นายภูริช สุขไมตรี

ศิลปกรรม : นายปิยพงษ์ สันธนะกุล

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เครือข่ายส่งเสริมงานวิชาการทางสังคมศาสตร์

สำนักการบริหารและสังคมศาสตร์ 157/17 หมู่ที่ 7 ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73220

โทรศัพท์ : 063-3484828 E-mail: sukmailee1945@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: เจ.ปรีณ เลขที่ 94 พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปลัดกวีวัฒน์ (ธีรวิทย์ สุคนธวรรณ), ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาวิโรจน์ คุตติโร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเกริก
รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร	มหาวิทยาลัยสยาม
ผศ.ดร.ชุมพล รอดแจ้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ฐิติมา ให้อยอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.ธรา อังสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.พิมพ์พี บรรจงปุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.ภัทรพร พงศาปรมัตถ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ศุภกฤษฎี นิวัฒนากุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.สุทิสรา รัตน์วิชา	มหาวิทยาลัยเกริก
ผศ.ดร.สุขุมพงศ์ ชาญนวงศ์	มหาวิทยาลัยเกริก
ผศ.นฤมลวรรณ สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.สุริวัตร จันทรโสภา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.เพ็ญฟ้า ปัญญา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.วิญญู กินเสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สาลิณี รักกตัญญู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อดิศักดิ์ โชติธรรมธรา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อุดมลักษณ์ ศรีซัชม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.กรรณา มธูลาวัณสรค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.อุเทน ลาพิงค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ร้อยโท ดร.ธวัชชัย ค่ายอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อ.สุทธัย ครูส่ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อ.อาภาภรณ์ จวนสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อ.ธนรสมิ์ อีรธนาเกียรติ
อ.สุพรรณิ บุญหนัก
Totsaporn Intarabumrung

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Roxbury Community College

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ฉบับนี้เป็นวารสาร ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2566 ที่ได้รับการรับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความ โดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) จำนวน 2-3 คน พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์ และคัดเลือก กลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ รวมถึง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการ และเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะกรณีในแต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม กอปรกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียด รอบคอบ ถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์ น่าสนใจ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ และขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทบรรณาธิการทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุธามาศ สุขไมตรี
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ.....	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ.....	(2-3)
บทบรรณาธิการ.....	(4)
สารบัญ (Content).....	(5)-(6)
ทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Month ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร..... จิรศักดิ์ เอนน้อย, ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร	1-12
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवासเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร..... พระณัฐกฤต จะติ, ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร	13-26
การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย..... วีรพันธุ์ ศรีฤทธิ์, พรสนีย์ เพชรน้ำค้าง, จีรพร วงศ์ขัติย์, จริยา แก้วภักดี, ณัฏพล หลังนาค	27-36
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.... พิชญา สกุลวิทย์, พัฒนิกา อุปหนอง, อุษณีย์ เขนยทิพย์, สุพิน ใจแก้ว, พิมพกา ธรรมสิทธิ์	37-50
ประสิทธิผลการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทยในอุตสาหกรรมการบิน..... ณัฐกฤต เกิดกุลกิตติ, จิตาภา ธีรศิริกุล	51-60
บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน..... ศรวิทย์ สมสวัสดิ์, พลกฤต รักจุล, นิลุบล ศรีเทพ	61-72
แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์..... วาสนา สุขใจ, พิมพกา ธรรมสิทธิ์, ชัชภูมิ สีชมภู	73-86
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล..... จรรยา ศุภลักษณ์มงคล, วัชรระ ยี่สุนเทศ	87-102
ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ..... อลิสรา คงปิ่น, ชัชภูมิ สีชมภู, สุกัญญา รุจิเมธธาส	103-114
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตชุมชนของเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี..... กัลยา สว่างคง	115-128

	หน้า
พฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ..... ทักษิญา เตชะวรคุณศิริ, สุธรรม พงศ์สำราญ	129-140
การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... วิษณุกรณ์ บุญเฮ้า, วัลนิกา ฉลากบาง, วาโร เฟื่องสวัสดิ์	141-152
การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา..... อนุชา สามมุกด, บุญมี ก่อบุญ, ทรัพย์ศิริญ จันทักษ์	153-164
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร..... จริยา พิสมัย, ชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา	165-178
การวิเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม..... ดาวศุภร์ บุญญะสานต์, อัครวิน แสงพิกุล	179-190
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 2..... สุธามาส บัวคำป้อ, หยกแก้ว กมลวรรณเดช, สุกัญญา รุจิเมธามาต	191-204
การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในการจ้างงาน แรงงานต่างด้าวในยุคโควิด-19 : กรณีศึกษาภาคการบริการ จังหวัดปทุมธานี..... เบญจพร บุญบำรุง, สุภาศพรพรณ ตั้งตรงไพโรจน์	205-218
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 พัชญา วรรณโชค, พิมพ์ภา ธรรมสิทธิ์, สุกัญญา รุจิเมธามาต	219-230
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ..... ศิรินทร์ โพธิสิทธิ์, วัชร ยี่สุนเทศ	231-240
การวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม: แนวทางสู่ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทิพย์อาภรณ์ สว่างผล, อัครวิน แสงพิกุล	241-249
ภาคผนวก..... หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	250-255

ทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Month
ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร
Public Attitudes towards Participation in LGBTQ Pride Month Activities in
Bangkok

จิรศักดิ์ เอมน้อย¹ ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร²
Chirasak emnoi, Chanchai chitrlaoarporn

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Month ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร และ 3. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมขบวนรถเคลื่อนไหวกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีศึกษาเชิงปริมาณ จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันมีระดับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่แตกต่างกัน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่, ปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

คำสำคัญ (Keywords): ทัศนคติของประชาชน; การมีส่วนร่วม; ผู้มีความหลากหลายทางเพศ

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study the participation levels of the LGBTQ community in Bangkok; 2. to study factors related to the participation of the LGBTQ community in Bangkok, and 3. to develop public policy recommendations on participation in social movement based on a case study of the LGBTQ community in Bangkok. It was a quantitative research; data were collected from a sample of 400 locals residing in Bangkok by an online questionnaire as a research instrument.

The findings showed that overall participation of the LGBTQ community in Bangkok was at a high level. When the personal factors were considered, the sample with different

Received: 2023-02-09 Revised: 2023-02-20 Accepted: 2023-02-23

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Master of Political Program in Government graduate school Siam University. E-mail: chirasak.benz27@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Graduate School of Political Science, Siam University. E-mail: chanchai1974@hotmail.com

diversity of genders, ages, educational levels and occupations had various attitudes towards LGBTQ participation. In addition, the factors related to attitudes of people in Bangkok towards the participation of the LGBTQ community in Bangkok were positively associated with collective behavior, rights and freedoms, and participation of the LGBTQ community.

Keywords: public attitudes; participation; LGBTQ community

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันประเทศไทย ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และเป็นการปกครองที่มั่นคง มีประโยชน์สุขร่วมกัน โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการเมือง ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ดังนั้นการใช้สิทธิของประชาชนเพื่อแสดงบทบาทต่างๆ ใน ภายใต้กรอบของกฎหมาย จึงถือเป็นเงื่อนไขสำคัญจำเป็นของระบอบประชาธิปไตย ทั้งในแง่ของหลักการและ อุดมการณ์ นอกจากนี้ประชาชนในสังคมระบอบประชาธิปไตย ต้องมีความรู้และสามารถเสนอแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมเพื่อบรรลุความต้องการของตนเองแล้ว ยังต้องมีความสนใจจะมีส่วนร่วมอีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงนับว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่พลเมืองทุกคนในสังคมต้องเรียนรู้ เพื่อตนจะได้มีสิทธิ มีส่วนร่วมในและเข้าร่วมแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสม (ธีรวุฒิ ไชยสิทธิกุล, 2550: 4-5) การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนถือเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อรัฐบาลของตน เสรีภาพในการชุมนุมประท้วง และเดินขบวนเป็นเสรีภาพที่พัฒนาต่อ ยอดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจากการแสดงความคิดเห็นโดยบุคคลแต่ละคน (individual) มาสู่การแสดงความคิดเห็นแบบกลุ่ม (collective) ในแง่การชุมนุมและการเดินขบวน จึงถือเป็นวิวัฒนาการสำคัญในการแสดงออกทางความคิดเห็นของพลเมือง รัฐบาลของประเทศประชาธิปไตยจึงไม่อาจจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม ประท้วงหรือเดินขบวนเรียกร้องของประชาชน ไม่ว่าเหตุผลใด ๆ ที่นอกเหนือจาก เหตุผลอันชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการทำลายพื้นที่ของประชาชนที่จะใช้เป็นเวทีสะท้อนความทุกข์ร้อน และความต้องการของตนไปยังรัฐบาล และสังคมโดยตรง (จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, 2553: 69-97)

การชุมนุม คือ การรวมตัวโดยเจตนาเป็นการชั่วคราว ในพื้นที่ส่วนตัวหรือพื้นที่สาธารณะ เพื่อเป้าประสงค์บางประการ อาทิเช่น เพื่อกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาที่สำคัญต่อพวกเขา รวมทั้งเพื่อการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและการปกป้องผลประโยชน์ร่วมกัน โดยอาจเป็นประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ หรือประเด็นอื่น ๆ การชุมนุมไม่ว่าจะเป็นประท้วงทางการเมือง การเดินขบวนด้านวัฒนธรรม การรวมตัวทางอินเทอร์เน็ต หรือรูปแบบการชุมนุมอื่นใดเพื่อเป้าประสงค์ร่วมกัน ต่างเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมพหุนิยมที่เติบโตสูงขึ้นซึ่งเอื้อให้กลุ่มที่มีความเชื่อ การปฏิบัติ หรือนโยบายที่หลากหลาย สามารถอยู่ร่วมกันโดยสันติได้ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ ภูมิภาค ในประเทศ และแม้กระทั่งกฎหมายในท้องถิ่น สิทธิในเสรีภาพการชุมนุมโดยสงบเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นเสรีภาพในการชุมนุมยังเป็นสิทธิที่ได้รับการหนุนเสริมจากสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ เช่น เสรีภาพในการสมาคม เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิด้านความคิด มโนธรรมสำนึก และศาสนา ด้วยเหตุดังกล่าว เสรีภาพในการชุมนุมจึงมีความสำคัญขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาการของบุคคล ศักดิ์ศรี และการบรรลุเป้าหมายในชีวิตของบุคคลทุกคน และเพื่อความก้าวหน้า และสวัสดิการของสังคม อีกทั้งเอื้อให้กลุ่มที่มีความเชื่อ การปฏิบัติ หรือนโยบาย

ที่หลากหลาย อยู่ร่วมกันโดยสันติได้ โดยหน่วยงานของรัฐไม่ได้มีบทบาทในการขจัดสาเหตุของความตึงเครียด โดยการลดทอนความเป็นพหุนิยม หากต้องประกันว่ากลุ่มต่างๆต้องเปิดกว้างต่อความคิดและความเห็นซึ่งกันและกัน และอำนวยความสะดวกให้เกิดการคุ้มครองการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานด้วยวิธีประการต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดกรอบกฎหมายที่เกื้อหนุน ซึ่งเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและการสมาคม ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของบางวัฒนธรรมหรือเฉพาะของบางสถานที่หรือบางเวลา หากแต่เป็นมรดกร่วมกันของมนุษยชาติ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติมนุษย์ และเป็นความจำเป็นของมนุษย์ที่บุคคลสามารถรวมตัวกันเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของตนได้ (ชานาญ จันทรเรือง, 2563)

การทำความเข้าใจประชาสังคมในโลกปัจจุบัน จำเป็นต้องมองปรากฏการณ์ทางการเมืองและการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างสังคมประชาธิปไตยในรัฐชาติต่างๆ (Diamond, 1994: 4-7) ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 การเคลื่อนไหวทางสังคมแตกแขนงไปในหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่เรียกร้องสิทธิทางเพศ กลุ่มผู้หญิง กลุ่มแรงงานข้ามชาติ กลุ่มคนด้อย ปัจจุบันสังคมได้รับรู้ถึงกลุ่มคน “LGBT” (Lesbian Gay Bisexual and Transgender) หรือกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอยู่บ่อยครั้ง โดยองค์การอนามัยโลก หรือ WHO ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดประเภทของโรคระหว่างประเทศ หรือ ICD ฉบับล่าสุด โดยย้ายหัวข้อ “การมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิด” ออกจากหมวดความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรม และย้ายไปอยู่ในหมวด “กรณีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศ” เพราะการมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดนั้นไม่ถือว่าเป็นอาการป่วยทางจิต สืบเนื่องจาก ในอดีตเคยพิจารณาว่าการข้ามเพศ หรือกลุ่มคนที่อยู่ในเพศทางเลือกมีความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับทางจิตใจ โดยมีเอกสารทางราชการระบุว่า “กะเทย” เป็นผู้มีความผิดปกติทางจิตถาวร เป็นโรคจิตวิกลจริต ซึ่งความคิดเหล่านี้ล้วนถูกรอบำงด้วยวัฒนธรรม หรือบรรทัดฐานทางสังคมจนเกิดการเลือกปฏิบัติ ทำให้คนกลุ่มนี้ไม่ได้รับสิทธิที่ควรได้เท่าที่ควร ในปัจจุบันสังคมได้เริ่มมีการเอาอิทธิพลทางความคิด และบรรทัดฐานทางสังคมแบบตะวันตกเข้ามา สังคมจึงรับรู้ต่อการปรากฏ หรือการมีอยู่ของกลุ่มคนที่เป็นเพศทางเลือกได้ทั่วไป โดยสังเกตได้จากสื่อต่าง ๆ ในหลายประเทศรอบโลกกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศยังคงถูกโจมตีเพียงเพราะคนที่พวกเขารัก วิธีการที่พวกเขาแต่งตัว หรือแม้แต่เพราะตัวตนของพวกเขา ในหลาย ๆ ประเทศ การเป็นเลสเบี้ยน เกย์ ไบเซ็กชวล ทรานส์เจนเดอร์ หรืออินเทอร์เซ็กส์ (LGBT) หมายถึง การใช้ชีวิตท่ามกลางการแบ่งแยก การแบ่งแยกที่ว่าอาจมีสาเหตุมาจากระสนิยมทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการถูกล้อเลียนชื่อหรือโดนรังแก ไปจนถึงโดนปฏิเสธไม่รับเข้าทำงานหรือไม่ได้รับสิทธิการรักษาสุขภาพที่เหมาะสม การถูกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมมิให้เห็นมากมายและรุนแรงแตกต่างกันไป จนอาจถึงขั้นเสี่ยงต่อชีวิตได้ดังกรณี LGBT ถูกคุกคามบนท้องถนน ถูกทำร้ายร่างกาย หรือ ถูกฆาตกรรม อันเป็นสาเหตุมาจากตัวตนเพศสภาพ นอกจากนั้น จากสถิติการกระทำรุนแรงต่อบุคคลข้ามเพศที่นำไปสู่การเสียชีวิตสูงถึง 369 ราย ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2561 (Amnesty, 2020)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การแสดงออกของประชาชนในกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศในการจัดกิจกรรม Pride month มีความน่าสนใจและมีความสำคัญในทางรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นจุดศูนย์กลางขนาดใหญ่ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึง กิจกรรม Pride Month และยังมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ทางผู้วิจัยจึงเห็นสมควรในการเลือกศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Monthของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมกรณีศึกษาของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
2. ปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพส่งผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
4. ปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ ปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม สามารถร่วมกันพยากรณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)**ตัวแปรต้น (IV)**

ปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่

1. สภาพทางสังคม
2. โครงสร้างทางสังคม
3. การเปิดโอกาสทางการเมือง

ปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพ

1. ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น
2. ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ
3. ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

1. การมีผลประโยชน์ร่วมกัน
2. การมีปัญหาาร่วมกัน
3. การมีเป้าหมายร่วมกัน

ตัวแปรตาม (DV)

ทัศนคติของประชาชนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

1. การเข้าร่วมลงชื่อในประเด็นที่มีการเรียกร้องสิทธิ
2. การร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีแสดงความคิดเห็นต่างๆ
3. การเข้าร่วมกิจกรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบของการวิจัย การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประมวลผลการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา วิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมกรณีศึกษาของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ในช่วงเดือนมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สังคมโลกเรียกว่า pride month โดยนำแนวคิดและ ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรวมหมู่ การระดมพล ขบวนการทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ มาเป็นกรอบในการทำวิจัยในครั้งนี้

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,481,523 คน (กรุงเทพมหานคร, 2564) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane 1967: 727-728)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาในครั้งนี้ คือ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่าง มิถุนายน-สิงหาคม พ.ศ.2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่ง แบบสอบถาม ออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามในลักษณะประชากรศาสตร์ที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพสถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 5 เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ส่วนที่ 6 เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

แบบสอบถามในส่วนที่ 2-6 ผู้วิจัยได้ใช้ การกำหนดมาตรของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด โดยในการแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนต่างๆ ได้คำนวณอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.8 (ซีซวาล เรื่องประพันธ์, 2543: 15) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มาก
 ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง น้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง น้อยมาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการแจกและทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการเก็บแบบสอบถามกับประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครด้วยแบบสอบถามและ แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2565 – เดือน สิงหาคม พ.ศ.2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ลงรหัส ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เพื่อนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์จำแนกหมู่ (MCA)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 อายุ 25 -35 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท มากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านพฤติกรรมรวมหมู่

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นต่อด้านพฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.= 0.94) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะพบว่าด้านโครงสร้างทางสังคมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D.=1.03) รองลงมา คือ ด้านสภาพทางสังคมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.96) และสุดท้าย ด้านการเปิดโอกาสภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D.=1.09) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านสิทธิและเสรีภาพ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นต่อด้านสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.96$, S.D.= 0.92) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะพบว่า ด้านการไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.=1.01) รองลงมา คือ ด้านการไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.88) และสุดท้าย ด้านการไม่ปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=1.02) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วม

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.98) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะพบว่า ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, S.D.=1.03) รองลงมา คือ ด้านการมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=1.03) และสุดท้าย ด้านการมีปัญหาร่วมกัน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D.=1.03) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นต่อการเคลื่อนไหวทางสังคม ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานครผลการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.89) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายชื่อของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะพบว่า ด้านการเข้าร่วมลงชื่อในประเด็นที่มีการเรียกร้องสิทธิ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.91) รองลงมา คือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.91) และสุดท้าย ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีแสดงความคิดเห็น โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.99) ตามลำดับ

ผลการข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายภาครัฐ

จากการศึกษา พบว่า ภาครัฐควรมีการจัดกิจกรรม ในการแสดงออกด้านความหลากหลายทางเพศ หรือ เอื้ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่มีความหลากหลายทางเพศ เข้าร่วมแสดงออก รวมถึง ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ และควรมีกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับ สิทธิเสรีภาพ และสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองในประเทศไทย ดังเช่น เพศชายและเพศหญิง ให้การยอมรับของเพศ สภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ปฏิบัติตนซึ่งกันและกันให้มีความเท่าเทียมทางเพศ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความผูกพันในทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Monthของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานครโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยเทคนิคสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

ปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (X1) มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Y) ระดับ .773 โดยค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศซึ่งเป็นตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่ายอมรับสมมติฐานปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Monthของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (X2) มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Y) ระดับ .734 โดยค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่า ปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศซึ่งเป็นตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่า ยอมรับสมมติฐานปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Month ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (X3) มีผลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Y) ระดับ .758 โดยค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศซึ่งเป็นตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่า ยอมรับสมมติฐานปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Month ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Month ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร” จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. ระดับการแสดงความคิดเห็นด้านการเคลื่อนไหวทางสังคม ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.= 0.89) ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีรณัฐ พรหมจักร (2564: 13-15) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มชนผู้หญิงปฎิรูปประเทศไทยเพื่อสิทธิสตรี โดยภาพรวมอยู่ในอยู่ในระดับมากทั้งนี้สามารถอภิปรายผลการค้นพบในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านการเข้าร่วมลงชื่อในประเด็นที่มีการเรียกร้องสิทธิ ผลการศึกษา พบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อ การมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ด้านการเข้าร่วมลงชื่อในประเด็นที่มีการเรียกร้องสิทธิ อยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.91) โดยทัศนคติของประชาชนส่วนใหญ่ที่มีต่อการเข้าร่วมลงชื่อในประเด็นที่มีการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร คือ ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจในประเด็นว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.95) รองลงมา คือ ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการลงชื่อในการเรียกร้องสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา ($\bar{X}=3.90$, S.D.=1.07) และสุดท้าย คือ ประชาชนได้ร่วมเข้าชื่อสนับสนุนในการเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในโอกาสต่างๆ เสมอ ($\bar{X}=3.86$, S.D.=1.06) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีรณัฐ พรหมจักร (2564: 13-15) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มชนผู้หญิงปฎิรูปประเทศไทยเพื่อสิทธิสตรี พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความสนใจในเรื่องสิทธิเสรีภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศ และ ส่วนมากมีการร่วมลงชื่อในประเด็นต่างๆ สำหรับข้อเรียกร้อง

1.2 ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีแสดงความคิดเห็น ผลการศึกษา พบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีแสดงความคิดเห็น อยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.79, S.D.=0.99$) โดยทัศนคติของประชาชนส่วนใหญ่ที่มีต่อการร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร คือ ประชาชนส่วนใหญ่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X}=3.90, S.D.=1.11$) รองลงมา คือ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นกับบุคคลอื่นที่มีความสนใจร่วมกัน ($\bar{X}=3.88, S.D.=1.10$) และสุดท้าย คือ ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีสาธารณะ ($\bar{X}=3.58, S.D.=1.21$) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของวีรณัฐ พรหมจักร (2564: 13-15) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มขบวนผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทยเพื่อสิทธิสตรี พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีการร่วมแสดงความคิดเห็นในสื่อออนไลน์มากกว่าการแสดงความคิดเห็นกับบุคคลอื่น หรือในเวทีสาธารณะ เพราะปัจจุบันการเข้าถึงสื่อออนไลน์รวดเร็ว รวมถึงการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ประชาชนมักจะเสพจากสื่อออนไลน์

1.3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมผลการศึกษาพบว่าระดับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89, S.D.=0.91$) โดยทัศนคติของประชาชนส่วนใหญ่ที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร คือ ประชาชนส่วนใหญ่พร้อมสนับสนุนกิจกรรมรณรงค์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ($\bar{X}=4.02, S.D.=0.99$) รองลงมา คือ ประชาชนรับรู้ข่าวสารในกิจกรรมรณรงค์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเสมอ ($\bar{X}=3.97, S.D.=0.99$) และสุดท้ายคือ ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ($\bar{X}=3.68, S.D.=1.01$) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ วีรณัฐ พรหมจักร (2564: 13-15) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มขบวนผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทยเพื่อสิทธิสตรี พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร พร้อมให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานครเสมอหลังจากที่ได้รับข่าวสาร

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันส่งผลกับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อ การมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า

2.1 เพศที่ต่างกันมีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($F=14.450, Sig.=.000$)

2.2 อายุที่ต่างกันมีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($F=20.472, Sig.=.000$)

2.3 การศึกษาที่ต่างกันไม่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($F=1.736, Sig.=.159$)

2.4 อาชีพที่ต่างกันมีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($F=3.575, Sig.=.004$)

ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของวีรณัฐ พรหมจักร (2564: 13-15) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มขบวนผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทยเพื่อสิทธิสตรีพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มี เพศ อายุ และ อาชีพที่ต่างกันมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน จะไม่มีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ที่ต่างกัน

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนใน กรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยที่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = .773, \text{Sig.} = .000$) แสดงว่าปัจจัยด้านพฤติกรรมรวมหมู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศใน กรุงเทพมหานคร ปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = .734, \text{Sig.} = .000$) แสดงว่าปัจจัยด้านสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในกรุงเทพมหานคร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = .758, \text{Sig.} = .000$) แสดงว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของวีรณัฐ พรหมจักร (2564: 13-15) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มชุมชนผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทยเพื่อสิทธิสตรี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผล ต่อด้านทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการมีส่วนร่วมของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ เห็นด้วยและมีส่วนรวมกับการชุมนุมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศและการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียกร้องสิทธิต่างๆของ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ภาครัฐควรมีการจัดกิจกรรมในการแสดงออกด้านความหลากหลายทางเพศ หรือ เอื้ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่ความหลากหลายทางเพศ เข้าร่วมแสดงออก อย่าง รวมถึง ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ
 - 1.2 ควรมีกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับ สิทธิเสรีภาพ และสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองในประเทศไทย ดังเช่น เพศชายและเพศหญิง

1.3 สังคมไทยควรเปิดใจและให้การยอมรับของเพศสภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ปฏิบัติตนซึ่งกันและกันให้มีความเท่าเทียมทางเพศ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลประชาชนในเขตอื่นๆ ให้มากกว่าเดิม และควรศึกษาเชิงลึก ด้วยการสัมภาษณ์ประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม Pride Monthของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรุงเทพมหานคร. (2564). **แผนผังองค์กร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://main.bangkok.go.th/> สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2565.
- จันทจิรา เอี่ยมมยุรา. (2553). กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี. **วารสารกฎหมายปกครอง**. 27(1): 69-97.
- ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2543). สถิติพื้นฐานพร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรม MinitabSPSS และ SAS. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชำนาญ จันทรเรือง. (2563). **รัฐกับการชุมนุม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://prachatai.com/journal/2020/12/90632>. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2565.
- ธีรฤดี ไชยสิทธิ์กุล. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซต.
- วีรณัฐ พรหมจักร. (2564). ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มขบวนผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทยเพื่อสิทธิสตรี. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 6(1): 13-15.
- Amnesty. (2020). สิทธิในเสรีภาพการชุมนุม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.amnesty.or.th/our-work/assembly/>. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2565.
- Diamond, L. (1994). Rethinking civil society: towards democratic consolidation. **Journal of Democracy**. 5(3): 4-17.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics: An introductory analysis**. (2 ed). New York: Harper and Row.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
Public Participation in Wat Wisetkan and Wat Chim Thayakawat
Community Development Bangkok Noi District, Bangkok

พระณัฐกฤต จະติ¹ ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร²
Pranattakrit chati, Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างคือประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 304 คน การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ

ผลการศึกษา พบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยและปัจจัยด้านภาวะผู้นำตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 (3) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส ได้แก่ การเพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและให้ประชาชนในชุมชนต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายชุมชนอย่างอิสระ

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม; การพัฒนาชุมชน; ชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายากาวาส

Abstract

This research aimed: 1) to study the level of people's participation in Wat Wisetkan and Wat Chim Thayakawat community development; 2) to study factors related to people's participation in Wat Wisetkan and Wat Chim Thayakawat community development; and 3) recommend a guideline of people's participation in Wat Wisetkan and Wat Chim Thayakawat community development. This was a quantitative research. The sample consisted of 304 people, living in the Wat Wisetkan and Wat Chim Thayakawat community, Siriraj Subdistrict,

Received: 2023-01-30 Revised: 2023-02-21 Accepted: 2023-02-24

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Master of Political Program in Government graduate school Siam University. E-mail: chatinattakrit@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Graduate School of Political Science, Siam University. E-mail: chanchai1974@hotmail.com

Bangkok Noi District, Bangkok. The questionnaires were used to collect data. Statistical tools were Percentage, Mean, Standard Deviation, Pearson's Moment Product Correlation, and Multiple Regression Analysis.

The results showed that (1) the overall level of participation was moderate; (2) democratic political culture and leadership factors based on sufficiency economy concept were positively correlated with people's participation in the Wat Wisetkan and Wat Chim Thayakawat community development with a statistical significance of 0.10.; and (3) a guideline recommendation for people's participation in this community development was increasing the form of public relations about community engagement, allowing the public to share their opinions and suggestions, and encouraging people to initiate community policies.

Keywords: participation; community development;

Wat Wisetkan and Wat Chim Thayakawat community

บทนำ (Introduction)

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเสมือนสะพานเชื่อมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารปกครองประเทศอย่างจริงจัง ตั้งแต่ร่วมกันกำหนดผู้แทนในรูปแบบเลือกตั้งเพื่อให้บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปปกครองประเทศและอีกทั้งประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชน ตลอดจน นำไปสู่การปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการเพื่อนำสู่การร่วมกันกำหนดนโยบายสาธารณะและนำไปสู่การร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการเมืองการปกครองของไทย กล่าวคือ ทำให้อำนาจส่วนบนได้เคลื่อนย้ายลงมายังส่วนล่าง หมายความว่า อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมปกครองประเทศในรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศ ในมาตรา 1 ระบุว่า “อำนาจอิสระของประชชนนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย” (ธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2543: 102) รัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มาก็ระบุทำนองเดียวกัน จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังบังคับใช้ในปัจจุบัน ก็ให้ความสำคัญต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองตัวเองในการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการเรียนรู้การเมืองการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดการปกครองส่วนท้องถิ่น (Local government) ให้ประชาชนปกครองตนเองประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาพื้นที่ของตนเองได้อย่างอิสระ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมกันกำหนดคณะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นตลอดจนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ ส่วนรัฐบาลกลางทำหน้าที่เพียงกำกับดูแลและสนับสนุนทรัพยากรอยู่ห่างๆ รัฐบาลส่วนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน (จิตาภา ธีรศิริกุล, 2565: 5-6) ทำหน้าที่บริการสาธารณะ เช่น การศึกษา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะผู้บริหารของท้องถิ่น ถ้าหากการบริหารบกพร่องหรือทุจริต

คอร์ปชั่น ประชาชนสามารถถอดถอนได้ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงมีความหมายต่อการปกครองตนเองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก (จิตาภา ถิรศิริกุล, 2565: 12) การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (สมยศ ศรีเกศ, 2564)

1.การให้ข้อมูล (Inform) หมายถึง การที่หน่วยงานให้ข้อมูลแก่ประชาชนเป็นลักษณะการสื่อสารแบบแนวดิ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว เช่น ส่งจดหมาย การแถลงการณ์ การติดประกาศการกระจายเสียง และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น เป็นการประชาสัมพันธ์แจ้งให้ทราบว่าหน่วยงานมีแผนงานหรือนโยบายอะไรบ้างที่จะดำเนินการคณะใดคณะหนึ่ง ที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

2.การปรึกษาหารือ (Consult) หมายถึง การที่หน่วยงานของรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้นเข้ามาส่วนร่วมในให้ข้อมูลข้อเท็จจริงต่อการดำเนินงานรวมทั้งร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะการแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3.การมาเกี่ยวข้อง (Involve) หมายถึง การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐในลักษณะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างกันอย่างจริงจังและมีความชัดเจน และนำข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนมาพิจารณาเป็นแนวทางในการปฏิบัติสร้างทางเลือกที่เหมาะสมกับการดำเนินงานในลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนรูปแบบนี้ภาครัฐ มีหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้ให้ความสะดวกแก่ประชาชน ยอมรับการเสนอแนะ และการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชนในตลอดกระบวนการดำเนินงาน

4.การร่วมมือ (Collaborate) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานของรัฐทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมขั้นร่วมมือที่ให้บทบาทประชาชนในระดับเข้มข้นกว่าประชาชนมาเกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน การประชุมเชิงปฏิบัติการการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน เป็นต้น

5.การเสริมสร้างอำนาจประชาชน (Empower) หมายถึง ประชาชนมีอำนาจเต็มที่ในการตัดสินใจด้วยตัวเองอย่างอิสระเกี่ยวกับการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นระดับที่ให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับที่สูงที่สุด เช่น การลงประชามติโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ภาครัฐมีบทบาทเพียงส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรที่ภาคประชาชนมีจำกัด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยหรือพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาชาติประเทศนั้นเริ่มต้นที่ประชาชน ประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ฉะนั้นประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ภาพสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของการปกครองในระบบประชาธิปไตย คือ การร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่ที่อยู่อาศัยของประชาชนด้วยประชาชนเอง พื้นที่อยู่อาศัย หมายถึง ชุมชนนั่นเอง ชุมชนเป็นพื้นที่ที่ประชาชนทำกิจกรรมตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ฉะนั้นชุมชนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อประชาชน ในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การร่วมมือกันทำพื้นที่ที่อยู่อาศัยของประชาชนด้วยประชาชนในชุมชนเอง เรียกว่า การพัฒนาชุมชน (Community Development) ระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน (2564) การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีประชาชนในชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางหรือออกแบบไว้ล่วงหน้าชัดเจน รวมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนส่งเสริมสนับสนุน ทรัพยากรทางด้านการพัฒนา ตั้งแต่องค์ความรู้ งบประมาณ บุคลากร และวัตถุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนและประชาชนในชุมชน

ร่วมมือกันทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่กำหนดไว้ทำให้ชุมชนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ชุมชนมีความเจริญขึ้นทั้งด้านภายในจิตใจและทั้งชีวิตความเป็นอยู่ กินดีอยู่ดีมีความสุขและสะดวกสบายในการใช้ชีวิต ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จนั้นมีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในมี 3 ปัจจัย อันได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ 2) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และ 3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสาร (ประยูร ศรีประสาธน์, 2542) ปัจจัยภายนอกมี 3 ปัจจัย อันได้แก่ 1) ปัจจัยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2) หน่วยงานเอกชน และ 3) หน่วยงานต่างประเทศการพัฒนาชุมชนปัจจัยสำคัญและสิ่งที่ขาดไม่ได้เลยคือ การพึ่งพาด้วยเองให้มากที่สุด พึ่งพาจากภายนอกให้น้อยที่สุดโดยที่กรมพัฒนาชุมชน เป็นกรมหนึ่งในกระทรวงมหาดไทยที่มีภารกิจอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนพึ่งพาตัวเองและมั่นคง ในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการปกครองรูปแบบพิเศษก็เดียวกัน ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนได้จัดตั้งหน่วยงานเรียกว่า สำนักพัฒนาชุมชนมีที่ทำการตามเขตพื้นที่ จำนวน 50 เขต ทำหน้าที่สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ให้ประชาชนในชุมชนกรุงเทพมหานครได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากข้างต้นย่อมพบว่า การขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นนี้และมีข้อค้นพบที่น่าสนใจจากงานวิจัย อาทิ อรทัย พระทัด (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรณีศึกษา ชุมชนป้อมมหากาฬ งานวิจัยของ พระธวัชชัย สุนติธมโม (วรรณนาวัน) (2561) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนใน เขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว และประคอง สุคนธ์จิตต์และคณะ (2561: 181-200) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน จากการศึกษาทั้งสามท่านพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางจากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหัวใจสำคัญของการพัฒนาชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การให้ข้อมูล การปรึกษาหารือ การเข้ามาเกี่ยวข้อง การร่วมมือ และการเสริมสร้างอำนาจประชาชน

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นพื้นฐานหรือการสร้างฐานประชาธิปไตยที่สำคัญทั้งในชุมชนและในระดับสังคมโดยรวม อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังทั้งโดยตรงและโดยอ้อม รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประชาธิปไตย ด้วยเหตุผลดังกล่าวการวิจัยเรื่องนี้มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

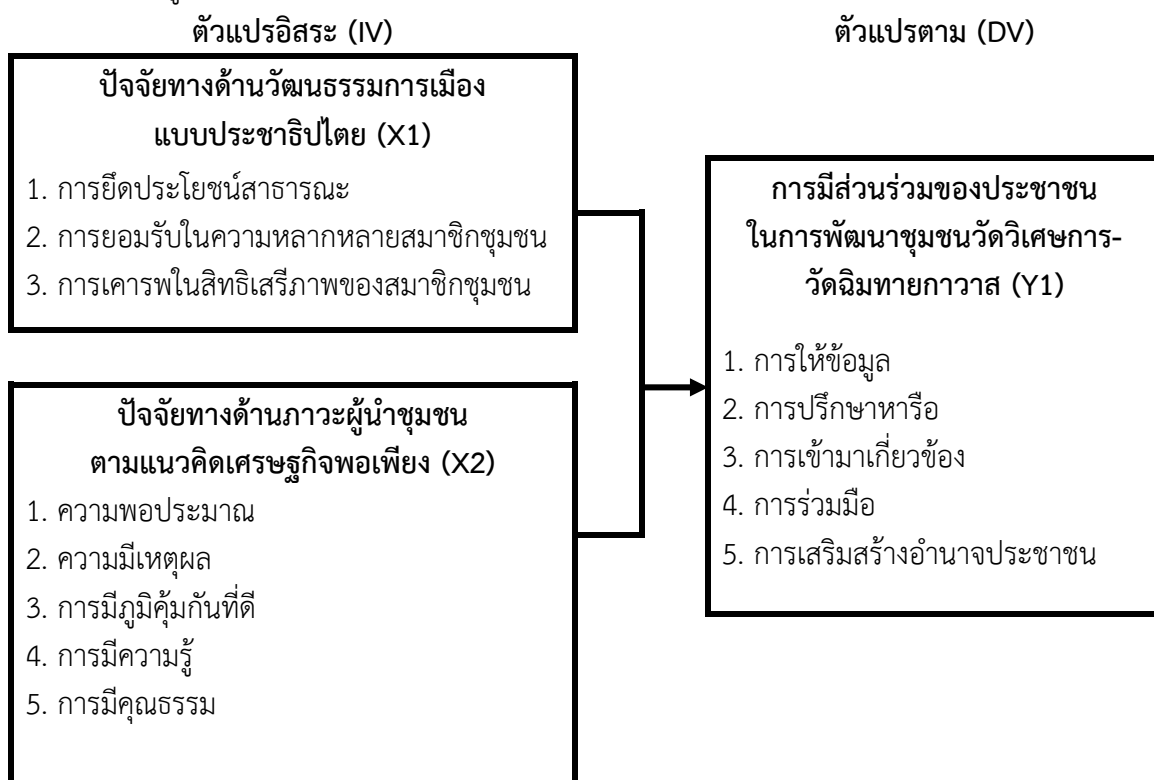
1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยและปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน วัดพิเศษการวัดนิมทายกาวาส

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยในครั้งนี้โดยได้นำแนวคิดของ อัลมอนด์ และเวอร์บา นำมาประยุกต์เป็นตัวแปรต้น ได้แก่ วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การยึดประโยชน์สาธารณะ การยอมรับในความหลากหลายสมาชิกชุมชน และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของสมาชิกชุมชน (Almond and Verba, 1965: 9-10) และภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การมีความรู้ และการมีคุณธรรม (ณัฐพงษ์ ทองภักดี, 2550: 12-13) ตัวแปรตามได้แก่ การให้ข้อมูล การปรึกษาหารือ การเข้ามาเกี่ยวข้อง การร่วมมือ และการเสริมสร้างอำนาจประชาชน (สมยศ ศรีเกศ, 2564) จากตัวแปรดังกล่าวผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประมวลผลการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากร 1,275 คน (ที่มา สำนักงานเขตบางกอกน้อย ข้อมูล ณ 24 ธันวาคม 2563) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 304 คน ได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane 1967: 727-728)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาในครั้งนี้ คือ พื้นที่ชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 4 เดือน ระหว่างพฤษภาคม-กันยายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามในลักษณะประชากรศาสตร์ที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ความถี่ในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยต่อการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ได้แก่ การยึดประโยชน์สาธารณะ การยอมรับในความหลากหลายสมาชิกชุมชน และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของสมาชิกชุมชน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่อการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ได้แก่ ความประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การมีความรู้ และการมีคุณธรรม

ส่วนที่ 4 เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ได้แก่ การปรึกษาหารือ การเข้ามาเกี่ยวข้อง การร่วมมือ และการเสริมสร้างอำนาจประชาชน

ส่วนที่ 5 เป็นการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास

แบบสอบถามในส่วนที่ 3-5 ผู้วิจัยได้ใช้ การกำหนดมาตราของลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด โดยในการแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนต่าง ๆ ได้คำนวณอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.8 (ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์, 2543: 15) ดังนี้

1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

1.81-2.60 หมายถึง น้อย

2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

3.41-4.20 หมายถึง มาก

4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2565 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการแจกและทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้ จำนวน 304 คน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปบรรยายซึ่งค่าสถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าความถี่ (Frequencies) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะประชากรศาสตร์ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และการวิเคราะห์สมการแบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการแบบขั้นตอน (Stepwise) ในการพิสูจน์สมมติฐานที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 อายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป เป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน เป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 มีอาชีพเป็นค้าขาย เป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 27.13 และความถี่ในการร่วมร่วมพัฒนาชุมชน 4 ครั้งต่อปี เป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬาส

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬาส ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (X1) อยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) อยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬาส (Y) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (X1) ผลการศึกษาโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D.= 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การยึดประโยชน์สาธารณะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.63) รองลงมาคือ การยอมรับในความหลากหลายสมาชิกชุมชน ภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D.= 0.56) และการเคารพในสิทธิเสรีภาพของสมาชิกชุมชนภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D.= 0.61) ตามลำดับ

2. ด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) ผลการศึกษาโดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$

=4.00, S.D.=0.66) รองลงมาคือ การมีคุณธรรม มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.96, S.D.= 0.71) และการมีภูมิคุ้มกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.80, S.D.= 0.62) ตามลำดับ

3. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส (Y) ผลการศึกษาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.32, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การให้ข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.68, S.D.= 0.72) รองลงมาคือ การปรึกษาหารือ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.51, S.D.= 1.06) และ การเสริมสร้างอำนาจประชาชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.99, S.D.= 0.83) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการทดสอบสมมติฐานทดสอบโดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความผูกพันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยเทคนิคสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (X1) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส (Y) ที่ระดับ .466 โดยค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส (Y) ซึ่งเป็นตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่ายอมรับสมมติฐาน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (X1) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส (Y)

2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส (Y) ที่ระดับ .565 โดยค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส (Y) ซึ่งเป็นตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้ว่ายอมรับสมมติฐานปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส (Y)

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติทดสอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส พบว่า ตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (X1) และปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย .293 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย .555 ทั้งนี้ค่า $R = .595$ มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์สูง สามารถนำตัวแปรต้นพยากรณ์ตัวแปรตามได้ดี และในการร่วมกันพยากรณ์ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน วัดวิเศษการ-วัดนิมทายากาวาส ทั้งนี้ถ้าตัวแปรต้น เท่ากับ 0 ตัวแปรตาม Y เท่ากับ .048 นอกจากนั้น หาก X1 เปลี่ยนแปลง 1 หน่วยแล้ว Y จะเปลี่ยนแปลงเท่ากับ .293 หน่วย หาก X2 เปลี่ยนแปลง 1 หน่วยแล้ว Y จะเปลี่ยนแปลงเท่ากับ .555 หน่วย และมีค่าความคาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (SE est) เท่ากับ .54773 ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีสมการในรูปแบบคะแนนดิบ $Y = .048 + .293X_1 + .555X_2$ และสมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $Y = .212X_1 + .448X_2$

3. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส ชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส พบว่า ควรเพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายและหลายช่องทางเพื่อเปิดกว้างให้ประชาชนในชุมชนสามารถให้ข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้อย่างอิสระและตรงไปตรงมามาก่อนกำหนดเป็นนโยบายชุมชนประชาชนหรือกำหนดแผนพัฒนาชุมชนได้และผู้นำชุมชนควรยอมรับข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน อีกทั้งนำข้อมูลมาพิจารณาเป็นแนวทางปฏิบัติและสร้างทางเลือกที่เหมาะสมกับการพัฒนาชุมชนและควรให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือกำหนดแผนพัฒนาชุมชนทุกขั้นตอนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมขึ้นมีบทบาทตลอดจนมีส่วนร่วมดำเนินการตามนโยบายหรือแผนชุมชนและร่วมกันประเมินผลการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส” จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดพิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.68) ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ อัมพาพร อุ่มภูธร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของคำไ้ สุวันนุ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านห้วยกองเมืองปากช่อง แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านห้วยกอง เมืองปากช่อง แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ลดาวรรณ มหาโชติ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านป่าดิบ ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ จิราภรณ์ มณี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหาอุทิศ อินทปัญญา (โพธิ์แสงทอง) (2557) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นางลักษณ์ ธรรมบำรุง (2555) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบล บ้านเขี้ยวหลาน ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนในเทศบาลตำบลบ้านเขี้ยวหลาน ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผล

การศึกษาของ วิไลวัลย์ เจริญทรัพย์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ศึกษากรณีชุมชนต้นแบบบ้านโรงสี ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระโกศล มณีนรนา (ณัฐม) (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผลวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของรุ่งทิพย์ กุศลสนอง (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขยาด อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และ ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ไบบุญ โตทอง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ วณิดา รุ่งโยธิน (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึงอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน วัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ โดยที่ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย (X1) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ (Y) ที่ระดับ .466 โดยค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ (Y) ซึ่งเป็นตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ (Y) ที่ระดับ .565 โดยค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (X2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ (Y) ซึ่งเป็นตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไบบุญ โตทอง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r : 0.82$)

3. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาฬ พบว่า ควรเพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายและหลายช่องทางเพื่อเปิดกว้างให้ประชาชนในชุมชนสามารถให้ข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้อย่างอิสระและตรงไปตรงมาก่อนกำหนดเป็นนโยบายชุมชนประชาชนหรือกำหนดแผนพัฒนาชุมชนได้และผู้นำชุมชนควรยอมรับข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนอีกทั้งนำข้อมูลมาพิจารณาเป็นแนวทางปฏิบัติและสร้างทางเลือกที่เหมาะสมกับการพัฒนาชุมชนและควรให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือกำหนดแผนพัฒนาชุมชนทุกขั้นตอนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ขึ้นมีบทบาทตลอดจนมีส่วนร่วมดำเนินการตาม

นโยบายหรือแผนชุมชนและร่วมกันประเมินผลการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ประโยชน์สูงสุดซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหาอุทิศ อินทปญโญ (โพธิ์แสงทอง) (2547) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า คณะกรรมการชุมชนควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเพื่อเป็นการตัดสินใจ ที่ถูกต้องและให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เมื่อเกิดปัญหาในชุมชนให้พูดคุยกันโดยการเปิดประชุมขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของแต่ละฝ่ายในการประชุมแสดงความคิดเห็นควรให้ตัวแทนแต่ละครัวเรือนเข้าประชุมเพื่อหาข้อสรุปและแนวทางปฏิบัติและควรจัดกิจกรรมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชน จะได้เกิดพลังสามัคคีผู้นำชุมชนต้องกระตือรือร้นในการทำงาน อธิบายปัญหาให้ชัดเจนและเข้าใจสร้างความสามัคคีในชุมชน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและทั้งในระดับสังคมโดยรวม อีกทั้งเป็นการสร้างพื้นฐานของการพัฒนาให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่สังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นศูนย์กลางรวมถึงยอมรับความแตกต่างและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ
2. ในสังคมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ผู้นำทำงานภายใต้แรงกดดันอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งต้องปรับตัวและเท่าทันต่อเหตุการณ์จึงทำให้ภาวะผู้นำชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อผู้นำอย่างยิ่ง
3. ข้อค้นพบจากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทาย กาวาส พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับประเด็นการให้ข้อมูล ดังนั้นเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเริ่มจากการให้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส ควรเพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่หลากหลายและหลายช่องทาง เช่น การติดประกาศ ส่งจดหมาย การกระจายเสียงทางสาย และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์แอปพลิเคชัน เป็นต้น เพื่อแจ้งให้ประชาชนในชุมชนทราบว่าชุมชนมีแผนหรือนโยบายอะไรบ้างที่จะต้องดำเนินการคณะใดคณะหนึ่ง ที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน หรือเชิญชวนประชาชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
 - 1.2 ชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาวาส ก่อนกำหนดนโยบายชุมชนหรือดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามาให้ข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะและ การแสดงความคิดเห็นผ่านทางผ่านเว็บไซต์แอปพลิเคชัน เป็นต้น และชุมชนควรนำข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ

1.3 ชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในลักษณะข้อเสนอแนะและชุมชนยอมรับการเสนอแนะของประชาชน (ก่อนดำเนินการควรทำประชาพิจารณ์) นำข้อมูลมาพิจารณาเป็นแนวทางการปฏิบัติสร้างทางเลือกที่เหมาะสมกับการพัฒนาชุมชน ทำให้การดำเนินการพัฒนาชุมชนมีความสะดวกมากขึ้นเนื่องจากประชาชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนทรัพยากรที่ชุมชนมีจำกัด

1.4 ชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาชุมชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เป็นลักษณะมีส่วนร่วม ขึ้นมีบทบาท เช่น คณะกรรมการประชาชนกำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาชุมชน เป็นต้น ประชาชนในชุมชนและคณะกรรมการชุมชนร่วมกันตัดสินใจร่วมกัน ตั้งแต่ศึกษาปัญหาชุมชน สร้างแนวทางการพัฒนา และร่วมกันพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะโครงการที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากหรือกระทบสิ่งแวดล้อม ชุมชนควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและให้อำนาจการตัดสินใจร่วมด้วย

1.5 ชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास ควรเปิดกว้างให้ประชาชนในชุมชนสามารถนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างอิสระและตรงไปตรงมาในขณะเดียวกันชุมชนควรรับฟังและนำไปปรับปรุงแนวทางหรือวิธีการพัฒนาชุมชนให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่จำกัดและประชาชนในชุมชนได้ประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือ ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนวัดวิเศษการ-วัดฉิมทายกาवास กับชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ หรือควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นในการวิจัย เช่น การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เพื่อค้นหาแนวทางในการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนที่มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- คำโก๋ สุวันนุ. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนบ้านห้วยกอง เมืองปากช่อง แขวง จำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิตาภา ธีรศิริกุล. (2565). **ปฐมบทการปกครองส่วนท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- จิราภรณ์ มณี. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลนาโพธิ์อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2543). สถิติพื้นฐานพร้อมตัวอย่างการวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรม MinitabSPSS และ SAS. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. (2550). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัครศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2543). 2475 และ 1 ปี หลังปฏิวัติ. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นงลักษณ์ ธรรมบำรุง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบล บ้านเขี้ยวหลาน ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ใบบุญ โตทอง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. รายงานการวิจัย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประคอง สุคนธจิตต์ และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจชุมชน. วารสารร่วมพฤษ มหวิทยาลัยเกริก. 36(1): 181-200.
- พระโกศล มณีนรนา (ณัฐม). (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลเมืองบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธวัชชัย สุนดิธมโม (วรรณนาวัน). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอุทิศ อินทปญโญ (โพธิ์แสงทอง). (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วนิดา รุ่งไธยธิน. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไลวัลย์ เจริญทรัพย์. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : ศึกษากรณีชุมชนต้นแบบบ้านโรงสีตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2564. (2564, 27 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 114 ง [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER9/DRAWER041/GENERAL/DATA0008/00008668.PDF. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2565
- รุ่งทิพย์ กุลสนอง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองขยาดอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลดาวรรณ มหาโชต. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านป่าดิบ ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- สมยศ ศรีเกิด. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญของประชาชน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.parliament.go.th.wtewt_dl_link. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2565.
- อัมพาพร อุ่มภูธร. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อรทัย พระทัด. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Almond, G.A. & Verba, S. (1965). *The civic culture*. Boston: Little, Brown and Company Inc.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: an introductory analysis*. (2 ed). New York: Harper and Row.

การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code
ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
Technology Acceptance and Risk Perceptions Affecting Gen Z Consumers'
Intention of Payment with a QR Code in Muang District, Chiang Rai

วีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์¹ พรสุนีย์ เพชรน้ำค้าง² จีรพร วงศ์ขัติย์³ จริยา แก้วภักดี⁴ ณัฏพล หลั่งนาค⁵
Weeraphan Siririth, Pornsunee Phetnamkhang, Jeeraporn Wongkhut,
Chariya Kaewpakdee, Natchpol Lungnak

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับของการยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยง และความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code และ 2) การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ จำนวน 400 คน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.924 0.915 และ 0.945 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของการยอมรับเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$ SD = 0.262) การรับรู้ความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$ SD = 0.242) และความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$ SD = 0.215) และ 2) การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (TA2) การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี (TA1) และการรับรู้ความเสี่ยง (R1) ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม ($\hat{Y}_{tot}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายเท่ากับ 0.587 มีประสิทธิภาพการทำนาย ร้อยละ 34.5 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย 0.201 ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 1.964 + 0.283 (TA2) + 0.144 (TA1) + 0.143 (R1)$$

คำสำคัญ (Keywords) : การยอมรับเทคโนโลยี; การรับรู้ความเสี่ยง; ความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code

Received: 2023-02-14 Revised: 2023-02-23 Accepted: 2023-02-25

¹ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. Corresponding author. E-mail: dr.w.siririth@gmail.com

² อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. E-mail: a.pornsunee@hotmail.com

³ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. E-mail: jeerat20@hotmail.co.th

⁴ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. E-mail: Chariya.kpd@hotmail.com

⁵ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเชียงราย Lecturer of Chiangrai College. E-mail: natchapollungnak@hotmail.com

com

Abstract

This research aimed to study: 1) the levels of technology acceptance, risk perceptions and intention of payment with a QR Code, 2) technology acceptance and risk perceptions affecting Gen Z consumers' intention of payment with a QR Code in Muang district, Chiang Rai. The sample size consisted of 400 people. The instruments were the questionnaires and the assessment ratio with five levels, including technology acceptance, risk perception and intention of payment with a QR Code with the reliability at 0.924, 0.915 and 0.945 respectively. The statistical tools used in data analysis were percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and stepwise multiple regression method.

The results showed 1) the levels of technology acceptance were at high level ($\bar{X} = 4.40$, SD = 0.262), the levels of risk perceptions were at high level ($\bar{X} = 4.51$, SD = 0.242); and the levels of intention of payment with a QR Code were at high level ($\bar{X} = 4.48$, SD = 0.215); and 2) technology acceptance of perceived ease of use (TA2), technology acceptance of perceived usefulness (TA1), and perceived risk (R1) affected Gen Z consumers' intention of payment with a QR Code in Muang district, Chiang Rai in overall ($\hat{Y}_{tot}$). Its statistical significance was at 0.01 level. The correlation coefficient was equal to 0.587. Effectiveness in the prediction was 34.5 %; and the standard deviation of the prediction was 0.201. An equation regression analysis was written in the following.

$$\hat{Y}_{tot} = 1.964 + 0.283 (TA2) + 0.144 (TA1) + 0.143 (R1)$$

Keywords: technology acceptance; risk perceptions; intention of payment with a QR code

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยเข้าสู่เศรษฐกิจยุคสังคมไร้เงินสด (Cashless Society) การชำระเงินแบบไร้สัมผัส (Contactless Payment) อำนวยความสะดวกสำหรับธุรกิจหลากหลายประเภท และยังเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์เพื่อให้ลูกค้าสามารถชำระเงินได้ ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ยังรวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ที่ทำให้ผู้บริโภคมีการปรับตัวแบบก้าวกระโดดเข้าสู่โลกดิจิทัลอย่างรวดเร็วขึ้น เช่น การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ การชำระเงินออนไลน์ เป็นต้น อันเป็นผลจากมาตรการการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ตลอดจน ความก้าวหน้าทางนวัตกรรมทางการเงินทำให้พฤติกรรมการใช้เงินได้เกี่ยวข้องกับโลกดิจิทัลมากขึ้น บทบาทของการใช้เงินสดในการชำระเงินเริ่มลดน้อยลง อาทิเช่น การใช้จ่ายผ่านอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต ธนาคารทางอินเทอร์เน็ต (Internet Banking) ธนาคารทางอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Application) และ การชำระเงินด้วย QR Code เป็นทางเลือกให้สามารถเลือกทำธุรกรรมทางการเงินได้โดยไม่ต้องใช้เงินสด ได้สะดวก รวดเร็ว และยังมีต้นทุนในการทำธุรกรรมที่ถูกลง ตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจจะรวดเร็วและราบรื่น เพียงแค่โหลดแอปพลิเคชัน และมี QR Code ไม่ว่าธุรกิจขนาดใหญ่หรือธุรกิจขนาดเล็กก็ตาม การมี QR Code จะทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงของลูกค้ามากยิ่งขึ้น จะช่วยประหยัดต้นทุนในด้านการขนส่ง การโอนเงินโดยไม่ต้องเดินทางไปธนาคารเพื่อชำระเงิน สามารถดำเนินการในแอปพลิเคชันได้ และยังสามารถเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจได้มากขึ้น เพราะลูกค้าสามารถซื้อของได้สะดวกขึ้น หากมีแอปพลิเคชันทำ

ให้เมื่อจ่ายเงินสามารถโอนเงินผ่านแอปพลิเคชันโดยสแกน QR Code ได้ทันที ไม่จำเป็นต้องพกเงินสด หรือเงินทอนให้เสียเวลาถือเป็นการชำระเงินที่สะดวกรวดเร็วอย่างมาก (ปิยพร อรุณเกรียงไกร, 2560)

แม้ว่าการชำระเงินด้วย QR Code จะสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลในยุคที่มีการเชื่อมต่อสูงนั้น แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่ยอมรับเทคโนโลยีในการชำระเงิน เนื่องจากผู้บริโภคขาดความเชื่อถือในการชำระเงินค่าสินค้าและบริการในแต่ละครั้ง การที่ผู้ใช้ระบบเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล และการที่ผู้ใช้ระบบไม่เห็นถึงประโยชน์ของการชำระเงินค่าสินค้าและบริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาภรณ์ คุ่มถิ่นแก้ว และจริญญา ปานเจริญ (2562: 58-69) พบว่า ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา และสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการชำระเงินผ่านระบบ QR Code แตกต่างกันไป และยังพบว่า การยอมรับเทคโนโลยีต่อการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการชำระเงินผ่านระบบ QR Code ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก ด้วยเช่นกัน ดร.ชัยชนะ มิตร ผู้อำนวยการ ETDA ได้กล่าวว่าจากการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2564 ระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน 2564 พบว่า สถานการณ์โควิด-19 ทำให้ กลุ่ม Gen Z ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด เฉลี่ยวันละ 12 ชั่วโมง 5 นาที และกิจกรรมออนไลน์ที่กลุ่ม Gen Z ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ เรียนออนไลน์ เฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมง 23 นาที รองลงมาคือ ดูรายการโทรทัศน์ ดูคลิป ดูหนัง ฟังเพลงออนไลน์ เฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมง 11 นาที และติดต่อสื่อสารออนไลน์ เฉลี่ยวันละ 3 ชั่วโมง 39 นาที (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565)

การยอมรับเทคโนโลยี Technology Acceptant Model (TAM) เป็นทฤษฎีระบบสารสนเทศที่ว่าด้วยเรื่องการทำอย่างไรให้ผู้ใช้อยอมรับและใช้เทคโนโลยี จากโมเดลสามารถนำไปใช้อธิบายได้ว่าเมื่อผู้ใช้ได้รับการนำเสนอเทคโนโลยีใหม่ๆและเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้เกี่ยวกับการใช้งานและระยะเวลาการใช้งานหรือการยอมรับเทคโนโลยี ซึ่งตามแนวคิดของ Davis et al. (Davis et al., 1989: 982-1003) ได้อธิบายใน 2 ด้าน คือ การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน โดยแนวคิดนี้อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีทางสังคมจิตวิทยา และSan martin and Camarero (2009 : 629-654) กล่าวว่า การรับรู้ความเสี่ยงในการซื้อสินค้า หรือใช้บริการออนไลน์ จะขึ้นอยู่กับการรักษาความปลอดภัยและการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าที่เหมาะสม ประกอบด้วย ความกังวลในการจัดเก็บข้อมูล ความกังวลในความปลอดภัยของข้อมูล ความกังวลในความถูกต้องของข้อมูล และความกังวลถึงการถูกนำข้อมูลไปใช้เพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือบุคคลที่สามมากกว่าประโยชน์ของผู้ใช้บริการ และจากงานวิจัยของ อภิญญา อิงอาจ (2561: 111-130) พบว่า การรับรู้ต่อระบบ ทักษะคติที่มีต่อระบบ และการยอมรับเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้ระบบ QR Code มาตรฐานของผู้ให้บริการในพื้นที่เมืองทองธานี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญญา กลิ่นทองคำ (2561, 97-100) พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานและปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยงมีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจชำระเงินค่าสินค้าและบริการด้วยระบบ QR Payment

จากข้อมูลดังกล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ การยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้ความเสี่ยงในการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนความปลอดภัยของข้อมูลเมื่อมีการชำระเงินด้วย QR Code ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของกลุ่มผู้บริโภค Generations Z ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่น การไว้วางใจในการใช้บริการ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในหัวข้อ การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยง และความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด การยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptant Model : TAM) ของ Davis et al (Davis et al., 1989) ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน และการรับรู้ความเสี่ยง ตามแนวคิด ของ San martin และ Camarero (2009) และความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

1.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย คือ กลุ่มคน Generations Z ที่เคยใช้การชำระเงินด้วย QR Code ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่มีอายุระหว่าง ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปถึง 24 ปี

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ กลุ่มคน Generations Z ที่เคยใช้การชำระเงินด้วย QR Code ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรจากสูตรของ Cochran, W.G. 1977: 180 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555: 46) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ด้วยตัวผู้วิจัยเองกับประชากรที่เคยใช้การชำระเงินด้วย QR Code ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่มีอายุระหว่าง ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปถึง 24 ปี

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยใช้พื้นที่ในการวิจัย คือ เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่าง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยพิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (check list) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประกอบด้วย เกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) ความถี่ในการชำระเงินด้วย QR Code ตอนที่ 2 แบบสอบถามประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ เกี่ยวกับ การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยงของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ เกี่ยวกับ ความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Codeของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ถึง 24 ปี ที่เคยใช้การชำระเงินด้วย QR Code ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 ชุด แล้วเก็บกลับคืนด้วยตนเองทั้งหมดแล้วนำไปตรวจสอบความครบถ้วนของการตอบแบบสอบถามต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) ความถี่ในการชำระเงินด้วย QR Code วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยง และ ความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดย การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression method)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัย เรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สรุปได้ ดังนี้

1. สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 61.4) มีอายุ 20 ปี (ร้อยละ 30.2) กำลังการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 82.3) อาชีพเป็นพนักงานเอกชน (ร้อยละ 45.6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,000-20,000 บาท (ร้อยละ 30.2) ชำระเงินด้วย QR Code ประมาณ 20-25 ครั้ง/เดือน

2. ระดับของการยอมรับเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$ SD = 0.262) การรับรู้ความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$ SD = 0.242) และความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$ SD = 0.215) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยง และความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การยอมรับเทคโนโลยี	4.40	0.262	มาก
การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี	4.45	0.304	มาก
การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน	4.36	0.322	มาก
การรับรู้ความเสี่ยง	4.51	0.242	มากที่สุด
ความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code	4.48	0.215	มาก
รวม	4.45	0.191	มาก

3. การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (TA2) การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี (TA1) และการรับรู้ความเสี่ยง (R1) ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม ($\hat{Y}_{tot}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายเท่ากับ 0.587 มีประสิทธิภาพการทำนาย ร้อยละ 34.5 และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย 0.201 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	p-value
การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (TA2)	0.283	0.030	0.423	9.530	.000
การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี (TA1)	0.144	0.032	0.203	4.493	.000
การรับรู้ความเสี่ยง (R1)	0.143	0.037	0.161	3.858	.000

ค่าคงที่ 1.964 ; Std.E = ± 0.201 ; R = 0.587 ; $R^2 = 0.345$; F = 14.888 ; P-value < 0.01

ซึ่งสามารถเขียนเป็น สมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 1.964 + 0.283 (TA2) + 0.144 (TA1) + 0.143 (R1)$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับของการยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยง และความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก ผู้บริโภค Generations Z ส่วนใหญ่เป็นคนยุคใหม่หรือยุคดิจิทัล เข้าใจขั้นตอนวิธีการชำระเงินด้วย QR Code ที่ตอบสนองวิถีชีวิตในปัจจุบัน รองรับความทันสมัยของเทคโนโลยี รวมทั้งความปลอดภัยในการใช้บริการ และอาจสืบเนื่องจากความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของธนาคารในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ใช้บริการจึงไม่มีความกังวลว่ามีจรรยาบรรณจะนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในการลักลอบเข้าไปใช้สิทธิ แอบถ่ายโอนข้อมูล เปลี่ยนแปลงรหัสผ่านไปจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพงศ์ งานขยัน และรสิตา สังข์บุญนา (2561: 55-70) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยง และแนวโน้มพฤติกรรมในการใช้บริการออนไลน์แอปพลิเคชัน ทรูมันนี่ วอลเล็ท

ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีที่ประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ และการรับรู้ถึงขั้นตอนการใช้งานที่ง่าย มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และด้านการรับรู้ความเสี่ยง ก็มีค่าเฉลี่ยระดับมาก และ ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ขั้นตอนการใช้งาน และ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมในการใช้บริการออนไลน์แอปพลิเคชัน ทูมนี้ วอลเลท ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยง ประกอบด้วย ด้านความปลอดภัย และ ด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งาน มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มพฤติกรรมในการใช้บริการแอปพลิเคชัน ทูมนี้ วอลเลท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันที่ระดับค่อนข้างต่ำ และระดับค่อนข้างสูง ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาดา ไม่เงินงาม และสวรรยา ธรรมอภิพล (2564: 63-69) ได้ศึกษา พฤติกรรมและการยอมรับเทคโนโลยีการให้บริการธนาคารบนโทรศัพท์มือถือ ของผู้ใช้บริการกลุ่มเจนเอเรชั่นเอ็กซ์ในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีการให้บริการธนาคารบนโทรศัพท์มือถือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน และด้านการรับรู้ความยากง่ายในการใช้งาน ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรค การยอมรับเทคโนโลยีการให้บริการธนาคารบนโทรศัพท์มือถือ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสดงผลของหน้าจอ ระบบการใช้งานที่ซับซ้อน ความกังวลในระบบความปลอดภัยและความเสถียรของระบบการใช้งาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณษา แสนละเอียด พืธาว์ ทวีสุข และศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล (2560: 3-15) ได้ศึกษา การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ การรับรู้ประโยชน์ รองลงมาคือ การรับรู้ความเสี่ยง อิทธิพลทางสังคม ด้านการรับรู้ความง่าย ด้านอิทธิพลทางสังคม ด้านความรู้ความเสี่ยง และด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้ มีผลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในขณะที่การรับรู้ประโยชน์ไม่มีผลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (TA2) การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี (TA1) และการรับรู้ความเสี่ยง (R1) ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระหนี้ด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อาจเนื่องจาก ผู้บริโภค Generations Z มีความรู้ความเข้าใจในระบบ QR Code รู้ว่าเป็นระบบที่ดีมีความสะดวก รวดเร็ว มีความปลอดภัย มีความเหมาะสมกับการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีความพอใจที่จะใช้บริการชำระหนี้เป็นทางเลือกทดแทนการชำระหนี้ด้วยเงินสด เป็นการช่วยเพิ่มความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงิน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภค Generations Z จะต้องใช้ความรอบคอบในการตัดสินใจชำระหนี้ค่าสินค้า ผลิตภัณฑ์ และการบริการผ่าน QR Code ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรธรณ นิยมมั่งมี (2562: 66) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการชำระหนี้ด้วย QR Code ของผู้ค้ารายย่อย พบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ถึงความเสี่ยง อิทธิพลของสังคม และทัศนคติที่มีต่อการใช้จ่ายผลทางบวกต่อความตั้งใจใช้บริการชำระหนี้ด้วย QR Code ของผู้ค้ารายย่อย อาจเนื่องจากมีความเหมาะสมกับชีวิตประจำวัน และมีความคล่องตัวในการชำระหนี้มากกว่าการใช้เงินสดเพื่อชำระหนี้ สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ สุทธิพร ปินอารีย์ (2560: 73-75) ได้ศึกษา การยอมรับเทคโนโลยีและการไว้วางใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการบัวหลวง เอ็มแบงก์กิ้ง แอปพลิเคชัน ของผู้ให้บริการในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ประโยชน์จากการใช้งานและด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการบัวหลวง เอ็มแบงก์กิ้ง แอปพลิเคชันของผู้ให้บริการในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พินนภัทร์ ฤทธิชัย และสุภาพร คูพิมาย (2564: 1-17) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีกับพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของลูกค้า ธนาคารกสิกรไทย ในจังหวัดสระบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับการใช้เทคโนโลยีกับพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย การรับรู้ความเสี่ยงด้านข้อมูลของผู้ให้บริการและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีด้านการใช้งานง่ายมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยธนาคารควรยกระดับการเข้าถึงการใช้บริการทางธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีขั้นตอนการพิสูจน์อัตลักษณ์ของผู้เป็นเจ้าของและยังเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้จากมิจฉาชีพ อีกทั้งสร้างการรับรู้และการยอมรับให้ผู้บริการนั้นจะใช้บริการต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญญา กลิ่นทองคำ (2561, 97-100) ได้ศึกษา การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานและปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยงมีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจชำระเงินค่าสินค้าและบริการด้วยระบบ QR Payment อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถนำมาพยากรณ์การตัดสินใจชำระเงินค่าสินค้าและบริการด้วยระบบ QR Payment ได้ร้อยละ 35.5 และร้อยละ 33.2 ตามลำดับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ จากการวิจัย คือ การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี และการรับรู้ความเสี่ยง ที่มีผลต่อความตั้งใจชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานผ่านชำระเงินด้วย QR Code ของผู้บริโภค Generations Z ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ควรเน้นในประเด็น ความเสถียรของระบบ สัญญาณมือถือและความปลอดภัยในการชำระเงินที่ง่ายขึ้น

1.2 ธนาคารควรให้ความสนใจในการบริการชำระเงินด้วย QR Code โดยเน้นในเรื่องของ ระบบความปลอดภัย ความเสถียรภาพของระบบธนาคาร และในส่วนของการบริการการคำร่ายย่อย ต่างๆ เพิ่มการให้บริการชำระเงินผ่าน QR Code และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรที่เคยชำระเงินผ่าน QR Code กับไม่เคยชำระเงินผ่าน QR Code เนื่องจากยังมีผู้บริโภคอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่กล้าใช้

2.2 ควรศึกษาวิจัยในกลุ่มประชากรที่ไม่เคยชำระเงินผ่าน QR Code ถึงสาเหตุ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้กับธุรกิจต่างๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรณษา แสนละเอียด พิธภาว์ ทวีสุข และศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล. (2560). การยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มความตั้งใจในการใช้บริการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 9(3): 3-15.
- ชญาภรณ์ คุ่มถิ่นแก้ว และจรัญญา ปานแก้ว. (2562). คุณลักษณะส่วนบุคคลและการยอมรับเทคโนโลยีที่มีต่อการชำระเงินผ่านระบบ QR Code ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 33(106): 58-69.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้น.
- ปิยพร อรุณเกรียงไกร. (2560). QR Code ยกระดับประเทศไทยสู่สังคมไร้เงินสด. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://themomentum.co/qr-code-cashless-thailand/> สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2565.
- พินนัทธ์ ฤทธิชัย และสุภาพร คูพิมาย. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงและการยอมรับการใช้เทคโนโลยีกับพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของลูกค้า ธนาคารกสิกรไทย ในจังหวัดสระบุรี. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 8(1): 1-17.
- ภิญญา กลิ่นทองคำ. (2561). การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้ความเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชาดา ไม้เงินงาม และสรวรยา ธรรมอภิพล. (2564). พฤติกรรมและการยอมรับเทคโนโลยีการให้บริการธนาคารบนโทรศัพท์มือถือ ของผู้ใช้บริการกลุ่มเจนเอเรชั่นเอ็กซ์ในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์*. 10(2): 63-69.
- สุทธิพร ปินอารีย์. (2560). การยอมรับเทคโนโลยีและการไว้วางใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการบัวหลวง เอ็มแบกกิ้ง แอปพลิเคชัน ของผู้ใช้บริการในประเทศไทย. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). ETDA เผยโควิด-19 เป็นเหตุสังเกตได้ GenZ ใช้เน็ตสูงสุด ปีแรก ชนะ GenY แซมปี 6 สมัย. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.etda.or.th/th/pr-news/ETDA-released-IUB-2021.aspx> สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2565.
- อภิญา อิงอาจ. (2561). ปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้ระบบคิวอาร์โค้ดมาตรฐานของผู้ใช้บริการในพื้นที่เมืองทองธานี. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*. 15(2): 111-130.

- อรรถพงศ์ งานขยัน และรสิตา สังข์บุญนาท. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ความเสี่ยง และแนวโน้มพฤติกรรมในการใช้บริการออนไลน์แอปพลิเคชัน ทูรมันนี่ วอลเล็ตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 4(Special): 55-70.
- อรรวรรณ นิยมมั่งมี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการรับชำระเงินด้วย QR Code ของผู้ค้ารายย่อย. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling techniques**. 3rd ed. New York: John Wiley & Sons.
- Davis, D., Fred, Richard, Bagozzi, P., Paul, & Warshaw, R.. (1989). User Acceptance of Computer Technology: A comparison of Two Theoretical Models. **Management Science**. 35(8): 982-1003.
- San martin, S., & Camarero, C. (2009). How perceived risk affects online buying. **Online Information Review**. 33(4): 629-654.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Guidelines for Development of Teachers' Professional Competence, Faculty
of Education in Uttaradit Rajabhat University

พิชญา สกุนวิทย์¹ พัฒนิดา อุปหนอง² อุษณีย์ เชนยทิพย์³ สุพิน ใจแก้ว⁴ พิมพกา ธรรมสิทธิ์⁵
Phitchaya Sakunwit, Punnida ubpanong, utsanee Kaneaytip,
Supin Jaikaew and Phimphaka Thammasit

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 656 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และกลุ่มเป้าหมาย 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา 3 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ส่วนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่คิดสิ่งใหม่ ๆ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนเพื่อสร้างเครือข่ายพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตลอดจน สํารวจชุมชนเพื่อนำข้อมูลมาบูรณาการการจัดการเรียนรู้และพัฒนาชุมชน ส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ อาจารย์ผู้สอนใช้กลยุทธ์การสอนที่ทำให้นักศึกษาเป็นผู้ที่ไม่เรียนรู้และพัฒนานักศึกษาตามแนวคิดวิศวกรสังคม และนํานักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ (Keywords): สมรรถนะทางวิชาชีพ; นักศึกษาครู; คณะครุศาสตร์

Received: 2023-02-19 Revised: 2023-02-28 Accepted: 2023-03-07

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: Phichaya.sak@uru.ac.th

² สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: Punnida@uru.ac.th

³ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: utsanee.kan@uru.ac.th

⁴ สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและบรรณารักษศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: supinb17@gmail.com

⁵ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: phimphakathammasit@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to study the levels of professional competence of teacher students and to create guidelines for development of teacher students professional competency, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. The population used in the research, consisted of 656 supervisor mentors, student mentors and school administrators; and the sample of 248 members was quantified by a size and stratification. The focus group consisted of 9 members. Research instruments were questionnaires and focus-group recording. The statistical tools used for data analysis were the average, standard deviation and content analysis.

The results of the research showed that the overall level of teachers' professional competence of teacher students in all 3 aspects was at the highest level. In descending order, they were namely the performance of teachers' duties and professional ethics, learning management, and building relationships with parents and communities. The guidelines for developing teachers' professional competence in terms of learning management were that students would manage their learning in accordance with the learning content and learning standards set forth in the curriculum, and would write a proactive learning plan for developing learners to be creative thinkers. For building Relationship with parents and communities, teacher students would participate in the activities and engage the community with the school to build networks in the development of quality learners as well as do the community surveys for feedback in integration of the learning management and community development. Also, for the teacher performance and professional ethics, instructors would use teaching strategies of learning curiosity and eagerness. The teacher students would be developed through the concept of social engineers; and the instructors would motivate them to participate in activities for exploring their full capabilities.

Keywords: professional competencies; teacher student; Faculty of Education

บทนำ (Introduction)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 เพื่อวางกรอบเป้าหมายการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21” เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (learner aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ส่วนเป้าหมายของการจัดการศึกษา (aspirations) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการ

การศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (equity) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (quality) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ฉ-ช)

การที่จะบรรลุเป้าหมายทั้ง 2 ด้าน ดังกล่าวมาแล้วปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บรรลุได้ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม (transformation of learning) โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้รูปแบบใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทสำคัญสำคัญที่จะพลิกโฉมการศึกษาแต่จากการศึกษาสภาพของการจัดการเรียนรู้หรือห้องเรียนของไทยในปัจจุบัน พบว่าครูจำนวนไม่น้อยมีความแตกต่างกันสูงในความสามารถทั้งในเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ ทั้งความสามารถในการจูงใจผู้เรียน ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ในสภาพที่ผู้เรียนมีความเหลื่อมล้ำทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม หรือความแตกต่างของร่างกายและสติปัญญาจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แตกต่างกันมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563: ง-จ) ดังนั้น ครูที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดเพราะครูที่ดีสร้างผู้เรียนที่ยิ่งใหญ่ได้ (Good teacher makes great students) (ประสาท เนืองเฉลิม, 2563: 21)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์พัฒนาหลักสูตรที่ใช้ในการผลิตครูเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องซึ่งหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันคือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) เป็นหลักสูตรที่ดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 จำนวน 17 หลักสูตร ได้แก่ สาขาวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป พลศึกษา อุตสาหกรรมศิลป์ เกษตรศาสตร์ การประถมศึกษา คอมพิวเตอร์ศึกษา การศึกษาปฐมวัย ชีววิทยา ภาษาจีน ภาษาเกาหลี นาฏศิลป์และจิตวิทยาและบรรณารักษ์ ซึ่งขณะนี้สิ้นสุดท้ายของการนำหลักสูตรไปใช้โดยแผนการเรียนของนักศึกษาต้องไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ของชั้นปีที่ 4 สำหรับปีการศึกษา 2565 นักศึกษาทั้ง 17 หลักสูตรได้ไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก แพร่และน่าน ดังนั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพครูจึงมีการนิเทศเพื่อติดตามและประเมินผลการไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับปรีดา นวลรักษา (2564: 17-32) ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติการสอนมี 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ความสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ความสามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ความสามารถวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและความสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนจึงสนใจที่จะศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสากำหนดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนและด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพและศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์สอดคล้องกับวาสนา สังข์พุ่ม (2563: 74-99) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ขั้นที่ 1 การสร้างชุมชน และขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา และระยะที่ 2 วงจรแก้ปัญหา ได้แก่ ขั้นที่ 3 นักศึกษาวางแผนการพัฒนาดน ขั้นที่ 4 นักศึกษาครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 5 นักศึกษาครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงหลักสูตรในรอบต่อไปอีกทั้งนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนเป็นสารสนเทศในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนาครูในแต่ละระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยฉบับนี้มีรูปแบบการวิจัยจำแนกตามวิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (ทิพย์สิริ กาญจนวาสี และศิริชัย กาญจนวาสี, 2564: 72)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กำหนด ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนและการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ซึ่งประชากร ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ในปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 656 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 248 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซซี่และมอร์แกนและการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (นวลอนงค์ บุญฤทธิพงษ์, 2552: 136)

กลุ่มที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศก์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จำนวน 9 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษานในโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2565 ในพื้นที่จังหวัดน่าน แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย และพิษณุโลก

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เป็นการศึกษาระหว่างเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 เครื่องมือการวิจัย ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ได้มาจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาสำหรับใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ตำแหน่งผู้ประเมิน ชื่อผู้เข้ารับการประเมิน ชื่อสถานศึกษาที่นักศึกษาไปปฏิบัติการสอน วิชาที่ปฏิบัติการสอนมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และเขียนตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามระดับสมรรถนะทางวิชาชีพทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) โดยด้านการจัดการเรียนรู้ มี 6 สมรรถนะย่อย 12 พฤติกรรมบ่งชี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน มี 4 สมรรถนะย่อย 8 พฤติกรรมบ่งชี้ และการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มี 10 สมรรถนะย่อย 20 พฤติกรรมบ่งชี้

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนและการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 คำรับรองของผู้ประเมินเพื่อรับรองว่าข้อมูลตรงตามหลักฐานที่พบ

2.2 เครื่องมือการวิจัย ฉบับที่ 2 เป็นบันทึกการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูในแต่ละด้านที่มีค่าต่ำสุด 3 อันดับแรกไปเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการใน 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2565 โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์นิเทศก์แต่ละสาขาวิชาเอกได้ไปนิเทศนักศึกษาที่โรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ ส่วนครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนได้นิเทศนักศึกษาตามแผนการนิเทศที่คณะครุศาสตร์กำหนด และการเข้าร่วมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยงโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ระยะที่ 2 ดำเนินการในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 ในระหว่างเวลา 13.00-14.30 น. ห้อง Meeting Room Café' Amazon สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยใช้การสนทนากลุ่มกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนกลุ่มวิชาชีพครูและอาจารย์นิเทศคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครู ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนและการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 ถึง 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 ถึง 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 ถึง 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 ถึง 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 4.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน

สมรรถนะทางวิชาชีพครู	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.67	0.55	มากที่สุด
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.63	0.56	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.82	0.40	มากที่สุด
ภาพรวมสมรรถนะทางวิชาชีพครู	4.74	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ในภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณด้านการจัดการเรียนรู้และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ในด้านการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะย่อย	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้ สื่อการวัดและประเมินผล การเรียนรู้	4.60	0.57	มากที่สุด
2. บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความเป็นนวัตกร	4.65	0.58	มากที่สุด
3. จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน	4.67	0.55	มากที่สุด
4. ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพสามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ	4.67	0.56	มากที่สุด
5. วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.60	0.60	มากที่สุด
6. ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาชีพ	4.85	0.39	มากที่สุด
ภาพรวมด้านการจัดการเรียนรู้	4.67	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ในด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สมรรถนะย่อยที่ 6 ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาชีพ รองลงมา คือ สมรรถนะที่ 3 จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน และสมรรถนะย่อยที่ 4 ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ และสมรรถนะที่ 2 บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกร ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ในด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

ข้อที่	สมรรถนะย่อย	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1.	ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.67	0.54	มากที่สุด
2.	สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน	4.55	0.57	มากที่สุด
3.	ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม	4.68	0.54	มากที่สุด
4.	ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.64	0.58	มากที่สุด
ภาพรวมด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน		4.63	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ในด้านการความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะย่อยที่ 3 ศึกษาเข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยที่ 1 ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะย่อยที่ 2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ในด้านปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ข้อที่	สมรรถนะย่อย	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
1.	มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู	4.87	0.35	มากที่สุด
2.	ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	4.86	0.36	มากที่สุด
3.	สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม	4.76	0.46	มากที่สุด
4.	พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.64	0.54	มากที่สุด
5.	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	4.85	0.37	มากที่สุด
6.	จรรยาบรรณต่อตนเอง	4.81	0.44	มากที่สุด

ข้อที่	สมรรถนะย่อย	$\bar{X}$	SD.	แปลผล
7.	จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	4.90	0.31	มากที่สุด
8.	จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ	4.91	0.31	มากที่สุด
9.	จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ	4.87	4.77	มากที่สุด
10.	จรรยาบรรณต่อสังคม	0.35	0.44	มากที่สุด
ภาพรวมด้านปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ		4.63	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ในด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สมรรถนะย่อยที่ 8 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ รองลงมา คือ สมรรถนะย่อยที่ 7 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ และสมรรถนะย่อยที่ 4 พัฒนตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2.1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.1.1 ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู เช่น อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้แบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูในแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน

2.1.2 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาชีพครู ได้แก่ วิชาการพัฒนาหลักสูตร วิทยาการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชาเอกวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดผลการเรียนรู้รายวิชาของนักศึกษาให้สามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาและสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพการคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยนักศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

2.1.3 กำหนดให้นักศึกษาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) ที่หลากหลายเน้นทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การสอนแบบโครงงาน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างมีเหตุมีผล มีโอกาสร่วมอภิปรายและนำเสนอผลงาน

2.1.4 นักศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนโดยเลือกใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.5 นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยนำข้อมูลจากบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ หรือผลการประเมินตัวบ่งชี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสรุปปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อให้นักศึกษาวิจัยได้สอดคล้องกับปัญหาการจัดการเรียนรู้

2.2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนมี ดังนี้

2.2.1 ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เป็นการใช้เครื่องมือในการสำรวจชุมชน เช่น แผนที่เดินดิน ผังเครือญาติ โครงสร้างองค์กรชุมชน ระบบสุขภาพชุมชน ปฏิทินชุมชน ประวัติศาสตร์ชุมชน ประวัติชีวิต ในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1, 2 และ 3 อย่างต่อเนื่อง

2.2.2 นักศึกษาทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนโดยนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และประเพณี เช่น การแห่เทียนพรรษา งานลอยกระทง งานประเพณีของวัด เป็นต้น และการนำผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เช่น การเชิญผู้ปกครองเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับทางโรงเรียน การเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาร่วมงานของโรงเรียน เช่น การแสดงนิทรรศการและผลงานของนักเรียน เป็นต้น

2.2.3 นักศึกษาสำรวจชุมชนโดยใช้เครื่องมือในการสำรวจชุมชนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วใช้ข้อมูล เช่น วิทยากรในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วัฒนธรรมในชุมชน เศรษฐกิจของชุมชน มาใช้ในการรายงานสภาพแวดล้อมของชุมชน

2.2.4 นักศึกษานำข้อมูลจากการสำรวจชุมชน เช่น วิทยากรในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน วัฒนธรรมในชุมชน เศรษฐกิจของชุมชนมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระแก่ผู้เรียน

2.2.5 นักศึกษาจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนเมื่อไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยโครงการสอดคล้องกับข้อมูลในชุมชนที่ได้จากการสำรวจชุมชน

2.2.6 นักศึกษาสร้างกลุ่มไลน์ที่สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ปกครองนักเรียนเพื่อใช้ในการติดต่อประสานงานตลอดจนแจ้งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ

2.3 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีดังนี้

2.3.1 อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลายตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) เช่น การเรียนรู้จากกรณีศึกษาการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและนำความรู้ที่ทันสมัยกับสถานการณ์มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ครู

2.3.2 ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูพัฒนานักศึกษาตามแนวคิดวิศวกรสังคมตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-3 ได้แก่ การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน การยกระดับองค์ความรู้ในชุมชน การสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนและการสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่บนฐานข้อมูลของชุมชน

2.3.3 คณะครุศาสตร์สนับสนุนให้หลักสูตรนำนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการแสดงความสามารถหรือศักยภาพของนักศึกษา เช่น สาขาวิชาเอกการประถมศึกษาเข้าร่วมการแข่งขันการผลิตสื่อการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ สาขาวิชาเอกเกษตรศาสตร์เข้าร่วมการจัดทำสวนถาด เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดโดยนักศึกษาได้มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องด้วยความเอาใจใส่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยมีการติดตามข้อมูลข่าวสาร การศึกษา สังคม การเมือง การปกครองและเศรษฐกิจโดยสามารถนำมาปรับใช้เชื่อมโยงกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาได้รับการฝึกฝนและมีประสบการณ์จากการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ เช่น รายวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้ความรู้การปฏิบัติหน้าที่ครู บทบาทหน้าที่ครู ส่วนรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1, 2 และ 3 ทำให้นักศึกษาได้สั่งสมและมีประสบการณ์จริงในการไปปฏิบัติหน้าที่ครูที่โรงเรียนทุกปีการศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-3 ก่อนไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในปีที่ 4 จึงทำให้ได้ฝึกฝนประสบการณ์บทบาทหน้าที่ครูในโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานตำแหน่งของครูผู้ช่วยตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดและสอดคล้องกับงานวิจัยของปริดา นวลรักษา (2564: 17-32) ศึกษาเรื่องสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการปฏิบัติการสอนจำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ ความสามารถประเมินปรับปรุง ความสามารถวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและความสามารถจัดทำรายงานผลการเรียนและพัฒนาผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า สมรรถนะนักศึกษาที่สามารถสร้างนวัตกรรมและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมีค่าต่ำที่สุด ดังนั้น แนวทางการพัฒนานักศึกษาต้องให้นักศึกษานำผลการเรียนรู้ที่บันทึกหลังสอนมาวิเคราะห์เพื่อประเมินว่าผู้เรียนมีปัญหาการเรียนรู้เรื่องอะไรที่ไม่เป็นไปตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปกำหนดและหาแนวทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนพร้อมทั้งพัฒนานักศึกษาก่อนไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้หลากหลาย เพราะบทบาทของครูในยุคดิจิทัลจะไม่เป็นการสอนตามเนื้อหาในหลักสูตร แต่จัดเป็นการนำเนื้อหา มาประยุกต์ใช้หรือต่อยอดความคิดเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้เอง มีเทคนิคในการทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุก (gamification in learning) รู้วิธีการใช้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดังนั้น ครูจึงต้องมีความรอบรู้และทักษะครอบคลุมความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การใช้ การเข้าใจ การสร้างและการเข้าถึง สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในยุคที่ถูกล่าว่าว่า “โลกไร้พรมแดน” สอดคล้องกับงานวิจัยของมะยุรีย์ พิทยาเสนีย์ (2563: 64-73) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 เรียงลำดับสมรรถนะตามขั้นตอนการเรียนรู้ของ Bloom Taxonomy Revised แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยและคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของ

นักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 เรียงจากน้อยที่สุดไปถึงมากที่สุด ได้แก่ การเข้าถึงสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พบว่า สมรรถนะนักศึกษาในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง นักศึกษาต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยนักศึกษาเมื่อไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นแผนการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของสถานศึกษานั้น ๆ โดยนักศึกษาต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนซึ่งอาจดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาชุมชน เช่น การทำความสะอาดถนนและที่สาธารณะ การขุดลอกคูคลอง เป็นต้น กิจกรรมทางศาสนาและประเพณีของชุมชน เช่น การแห่เทียนพรรษา งานลอยกระทง งานประจำปีของวัด เป็นต้น การร่วมงานกับชาวบ้าน เช่น งานบวช งานศพ งานประจำปีของวัด เป็นต้น กิจกรรมการเยี่ยมผู้ปกครองที่บ้านหรือกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น ส่วนการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน เช่น การเชิญผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับทางโรงเรียน การจัดกิจกรรมของโรงเรียนแล้วเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาร่วมงาน เช่น กิจกรรมวันแม่ การแสดงนิทรรศการและผลงานของผู้เรียน การจัดกิจกรรมสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างครูกับผู้ปกครอง การแข่งขันกีฬาระหว่างนักเรียนปัจจุบันกับศิษย์เก่า ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวถ้านักศึกษาเข้าร่วมจะเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนที่จะช่วยกันพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานตำแหน่งครูผู้ช่วยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและงานวิจัยของจิระนันท์ เสนาจักร (2561: 1-12) ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้หลังการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเกิดการพัฒนาด้านตนเองใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการครองตน นักศึกษาได้เรียนรู้การครองตนในขณะที่ปฏิบัติงานการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัว การวางตัว การเป็นผู้นำ ระเบียบวินัย การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เรียนรู้ที่จะพัฒนาด้านตนเองให้มีความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียรเสียสละและอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการครองคน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เรียนรู้การครองคนในขณะที่ไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีมนุษยสัมพันธ์ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเปิดใจการเข้าถึงผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเปิดใจ การเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจและการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ นักศึกษาต้องมีคุณลักษณะเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ความรู้ทั้งการรอบรู้ด้านวิชาการ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียนและสามารถรู้หลักการวัดและประเมินผล รู้จักแนะแนว เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนานักศึกษาให้ใฝ่เรียนใฝ่รู้สามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะลักษณะแรก คือ อาจารย์ผู้สอนใช้กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา เช่น การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่ให้นักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือวิดีโอที่อาจารย์บันทึกไว้รวมทั้งการอ่านเอกสาร ตำรา บทความเพิ่มเติมมาก่อนและเมื่อจัดกิจกรรมในห้องเรียนนักศึกษาได้ศึกษาบทเรียนมาก่อนอาจารย์สามารถให้นักศึกษา

แสดง ความคิดเห็น ทำงานกลุ่มหรือกิจกรรมเกี่ยวกับบทเรียนที่ได้ศึกษามาล่วงหน้าพร้อมแนะนำถามตอบ ส่วนลักษณะที่ 2 คือ การจัดเป็นกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้แก่นักศึกษาโดยคณะครุศาสตร์หรือหลักสูตร จัดโครงการหรือกิจกรรมเป็นการเฉพาะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่มุ่งเน้นในการ พัฒนาตนเองในการติดตามข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ทั้งการศึกษา สังคม การเมือง การปกครองและเศรษฐกิจเพื่อนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้หรือปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พุทธศักราช 2562 ที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาที่สอน สามารถติดตามความก้าวหน้าด้าน วิทยาการและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยสุติดา ทองคำ และคณะ (2563: 1-10) ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูด้านเป็นผู้เรียนรู้ ฉลาดรู้และมีปัญญานั้น นักศึกษาจะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดขั้นสูง มีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพสุนทรียภาพ วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีการสร้างสัมมาชีพและมั่นคงในคุณภาพชีวิตของตนเอง มีความเพียรมุ่งมั่นมานะบากบั่นฝ่ายเรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองให้เป็น บุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ทันสมัยและการต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ที่ไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภากำหนดทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครูโดยจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียน มุ่งมั่น พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะปฏิบัติและคุณลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างเต็มความสามารถด้วยวิธีการที่ เหมาะสมกับระดับความสามารถและช่วงวัย มีการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัยและทันต่อการ เปลี่ยนแปลงและเป็นครูที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครู สำหรับด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน นักศึกษาต้องร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ไขผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสนับสนุน การเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ คณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ที่พัฒนาหลักสูตรการผลิต ครูต้องนำสมรรถนะทั้ง 3 ด้านไปเป็นเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาครูของทุกหลักสูตรให้มีสมรรถนะทาง วิชาชีพครูดังกล่าว โดยการพัฒนาสมรรถนะของวิชาชีพครูสามารถดำเนินการได้ทั้งในกลุ่มรายวิชาชีพครูและ กลุ่มวิชาเอก ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 และมีกระบวนการนิเทศตามแผนการนิเทศที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ระหว่างอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน เครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองที่คอยช่วยเหลือ แนะนำอย่างใกล้ชิดและช่วยตรวจสอบสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาเพื่อนำผลสะท้อนกลับมาแก้ไข พัฒนาและส่งเสริมจนทำให้นักศึกษามีสมรรถนะตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภากำหนดและเมื่อนักศึกษามี ความพร้อมตามสมรรถนะของวิชาชีพและยึดมั่นในวิชาชีพอยู่เสมอก็จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งนักศึกษาจะได้รับประโยชน์เต็มที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่จะเติบโตไปเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม และประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชนมีค่าต่ำสุด ดังนั้นมีข้อเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 คณะครุศาสตร์ควรจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ของปีที่ 4 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาบริบทของชุมชนแล้วนำสิ่งที่ได้มาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองกับชุมชน เช่น การเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน เป็นต้น

1.2 หลักสูตรควรนำนักศึกษาไปจัดกิจกรรมที่เป็นการให้บริการแก่ชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ เช่น การนำนักศึกษาไปจัดค่ายอาสาพัฒนาชุมชน เป็นต้น

1.3 นักศึกษาขณะไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ควรเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่เป็นการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับชุมชน เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษามีอริยาไยไมตรี ยิ้มแย้ม แจ่มใส รู้จักต้อนรับทักทายปราศรัยและให้ความเป็นกันเองกับผู้ปกครอง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพรวมของสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาทุกหลักสูตร ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปหลักสูตรแต่ละหลักสูตรควรศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของแต่ละหลักสูตรสาขาวิชาเอกเพื่อให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพครูที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงของแต่ละสาขาวิชาเอก

2.2 เนื่องจากแบบประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพของครูสภานำมาใช้ในประเมินนักศึกษา คณะครุศาสตร์ในครั้งนี้นี้ยังไม่มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ดังนั้น คณะครุศาสตร์ควรวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูดังกล่าวเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการตัดสินอย่างยุติธรรมและปราศจากความลำเอียง

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิระนันท์ เสนาจักร. (2561/กรกฎาคม-ธันวาคม). การจัดการความรู้หลังการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 5(2): 1-12.
- ทิพย์สิริ กาญจนวาสี และศิริชัย กาญจนวาสี. (2564). *วิธีวิทยาการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิมพ์ทันใจ.
- นวลอนงค์ บุญฤทธิ์พงศ์. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.
- ประสาธน์ เองเฉลิม. (2563/มกราคม-กุมภาพันธ์). ครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 39(1): 21-30.
- ปรีดา นวลรักษา. (2564/กรกฎาคม-ธันวาคม). การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตวิทยาสารคาม. *วารสารนันทนวิทยา*. 8(2): 17-32.

- มะยุรีย พิทยาเสนีย์. (2563/มกราคม-มิถุนายน). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัลของนักศึกษา
ครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 9(1): 64-73.
- วาสนา สังข์พุ่ม. (2563). แนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏธนบุรี โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุธิดา ทองคำและคณะ. (2563). คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์
และคณิตศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
แห่งชาติ ครั้งที่ 21. 27 มีนาคม 2563. 1-10. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579. กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
เชิงระบบ. กรุงเทพฯ: มปป.

**ประสิทธิผลการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทย
ในอุตสาหกรรมการบันเทิง**
**Effectiveness of Policy Implementation to Support Thai Drama Production in
Entertainment Industry**

ณัฐกฤต เกิดกุลกิตติ¹ จิดาภา ธีรศิริกุล²
Natthakrit Kerkoolkit, Jidapa Thirasirikul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในเชิงปัญหาอุปสรรคและจุดแข็งในการดำเนินธุรกิจการผลิตละครไทย 2.เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยในทัศนคติของบุคลากรในอุตสาหกรรมการบันเทิง 3.เพื่อเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาธุรกิจละครไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 10 คน โดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจการผลิตละครไทยนั้น คือ เรื่อง การขาดทุนงบประมาณในการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐทำให้การทำงานอาจจะมีผลงานออกมาได้อย่างไม่สมบูรณ์แบบเท่าที่ต้องการ เพราะฉะนั้นทางผู้จัดผู้สร้างมีความประสงค์อยากให้ทางหน่วยงานภาครัฐหรือรัฐบาลเองมามีส่วนร่วมในการสนับสนุนร่วมสร้างร่วมลงทุนไปด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงานการผลิตละครไทยออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์แบบที่สุดในระดับโลกสู่ตลาดเอเชียเพื่อเป็นประเทศชั้นนำอันดับต้นๆ ของเอเชียในการผลิตละครไทยที่สร้างสรรค์และรากฐานการผลิตเข้มแข็งและดี

คำสำคัญ (Keywords) : การดำเนินนโยบาย; ธุรกิจ; ละครไทย

Abstract

This research aimed 1.to study the environment in terms of obstacles and strengths in the Thai drama production business. 2.to study the effectiveness of the government policy for supporting Thai drama production business, based on attitudes of persons in the entertainment industry; and 3.to suggest policy directions for the development of the Thai drama business. It was qualitative research. The study sample consisted of 10 people. The interview was used to collect data. The research found that the problems and obstacles in the Thai drama production business were the lack of budget support from government agencies: the producers wanted the government for supporting the budget, so that the Thai drama productions would be the most efficient and perfect global presence in the Asian

Received: 2023-01-30 Revised: 2023-03-07 Accepted: 2023-03-09

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Master's degree student administrative branch Graduate School of Political Science Siam University. E-mail: natthakrit.arm@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม Graduate School of Political Science, Siam University E-mail: jidapa_thira@hotmail.com

market as Asia's leading producers, and also have creative and strong foundation of the best productions.

Keywords: policy implementation; business; Thai drama

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมบันเทิงในภาพทั่วไปนั้นเป็นอุตสาหกรรมสำคัญในการสร้างรายได้จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ เนื่องจากธุรกิจบันเทิงและธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิด “soft power” ในการสร้างอำนาจแก่สังคมในต่างประเทศได้ ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมบันเทิงในหลายประเทศให้ความสำคัญในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์จากภาครัฐในการให้การสนับสนุน

ทั้งนี้ประเทศไทยเอง ก็ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมดังกล่าวอยู่ไม่น้อย โดยให้การสนับสนุนมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยวงการบินไทยและธุรกิจการผลิตละครไทยได้ถือกำเนิดขึ้นใน พ.ศ. 2498 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งรัฐบาลสมัยนั้นให้ความสำคัญของสื่อบันเทิงไทยและการผลิตละครไทยทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีหลักการในการทำรายการโทรทัศน์คือ การให้ข่าวสาร ให้ความรู้ และให้ความบันเทิง นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์ในการสร้างสถานีให้มีลักษณะแบบ “พึ่งตนเอง” ได้โดยสมบูรณ์อีกด้วย (สินธุ์ สิทธิรักษ์, 2535: 85-100)

ระยะแรก ของการออกอากาศนั้น เป็นการออกอากาศแบบสลับวัน รายการที่ออกอากาศมีรายการข่าว รายการเพลงบรรเลงสด เวลาที่นอกเหนือนั้น จะเป็นการฉายภาพยนตร์จากสำนักข่าวอเมริกัน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2566) ซึ่งสมัยนั้นรายการที่มีสัดส่วนสูง คือ รายการประเภทให้ความบันเทิง และใช้เวลาออกอากาศเกินกว่าร้อยละ 50 ของเวลาทั้งหมด ในขณะที่รายการประเภทให้ข่าวสารมีเนื้อหาที่เพียงร้อยละ 10-18 เท่านั้น ส่วนรายการประเภทส่งเสริมการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม มีประมาณร้อยละ 20 จะเห็นว่าละครและการแสดงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะในยุคนั้นยังไม่มีการผลิตภาพยนตร์ไทยสำหรับฉายทางโทรทัศน์ ละครกลายเป็นรูปแบบหลักของรายการบันเทิง ต่อมาจึงได้มีการนำละครพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 มาดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์และเริ่มมีการนำละครชุดมาแต่งใหม่สำหรับแสดงทางโทรทัศน์เป็นเรื่องแรกคือ เรื่อง “สุริยานีไม่ยอมแต่งงาน” ของนายรำคาญ ซึ่งถือว่าเป็นละครโทรทัศน์เรื่องแรกของวงการโทรทัศน์ไทย

การส่งเสริมของรัฐบาลไทย ต่ออุตสาหกรรมนี้เป็นอย่างไรในเชิงนโยบายนั้น ภาครัฐยังไม่มี การสนับสนุนที่ชัดเจน โดยมากให้ความสำคัญกับภาพยนตร์มากกว่า เพราะเห็นว่าภาพยนตร์เป็น “soft power” ที่นำไปเสนอขายตามเทศกาลหนังได้ง่าย แต่ละความสนใจที่เห็นว่าละครไทยนั้นสามารถขายในตลาดต่างประเทศได้ง่ายกว่าภาพยนตร์ในแถบเอเชีย ไม่ว่าจะเป็น จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ เวียดนาม

ขณะเดียวกัน นโยบายที่ผ่านนั้น ส่วนมากดำเนินการผ่านกระทรวงวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่เน้นการสนับสนุนด้านการเขียนบทโดยมีการประกวดเขียนบทละครโทรทัศน์ในเชิงวัฒนธรรมของไทยเป็นส่วนใหญ่แต่ก็ขาดการให้ความสำคัญถึงว่าบทละครที่ชนะการประกวดแล้วจะพัฒนาไปยังมิติอื่นๆ ต่อจึงเป็นการขาดการต่อยอด เหมือนเป็นเพียงภารกิจหนึ่งที่ต้องทำเสียมากกว่า นอกจากนี้การผลิตละครไทยยังประสบปัญหาต่างๆ อาทิ

ประการแรก เงินทุนสนับสนุนต่างๆ ด้าน เพราะเงินเป็นปัจจัยหลักทั้งหมดในการสร้างงานขึ้นมา ถ้าไม่มีเงินก็ไม่เกิดงาน ซึ่งภาครัฐนั้นไม่เคยมองในด้านนี้

ประการต่อมา ปัญหาของบุคลากรที่ขาดคุณภาพ เพราะคนทำงานในอุตสาหกรรมละครนั้นค่อนข้างขาดคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็น ผู้กำกับ ผู้ผลิต นักแสดง คนเขียนบท รวมไปถึงช่างไฟ ช่างเสียง ฯลฯ เมื่อขาดความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ งานจึงออกมาอย่างไม่มีคุณภาพ การทำงานไม่มีระบบแบบแผน ทำให้ก่อให้เกิดความเสียหายและงบประมาณบานปลาย

ประการที่สาม ปัญหาของความเสียหายในด้านการเขียนบทเพราะสังคมไทยรวมถึงภาครัฐไม่ยอมให้แต่ละอาชีพต่าง ๆ เพราะกลัวเกิดความเสียหาย ทุกคนมองแต่หัวโขนที่ตัวเองสวมใส่โดยไม่มองความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าใครจะสวมหัวโขนอย่างไรก็มีดีมีชั่วปะปนกันไป แต่ภาครัฐและสังคมกลับตีกรอบเอาไว้ว่าอาชีพราชการต่าง ๆ รวมถึงนักการเมืองห้ามมีเรื่องเสื่อมเสีย ทั้ง ๆ ที่ทุกวันนี้มีข่าวอยู่ตลอดเวลา

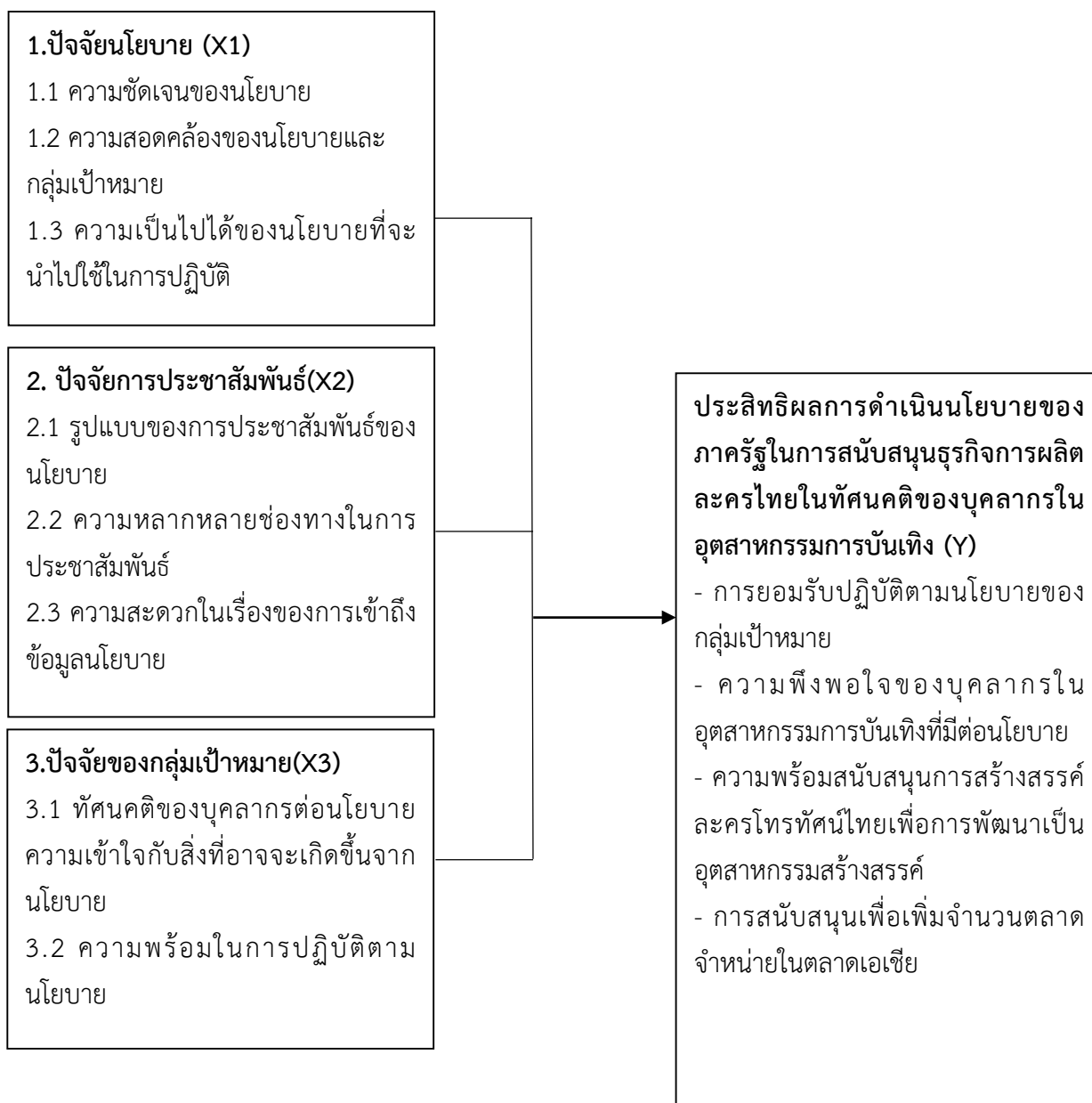
จากที่กล่าวมาข้างต้นย่อมเห็นปัญหาในเชิงนโยบายในหลายมิติ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงตระหนักถึงความสำคัญและมีความสนใจในการที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยในทัศนคติของบุคลากรในอุตสาหกรรมการบันเทิง เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้ในทางวิชาการ และต่อองค์การที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในเชิงปัญหาอุปสรรคและจุดแข็งในการดำเนินธุรกิจการผลิตละครไทย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยในทัศนคติของบุคลากรในอุตสาหกรรมการบันเทิง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาธุรกิจละครไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลการดำเนินนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทยในอุตสาหกรรมการบันเทิง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทยในอุตสาหกรรมการบันเทิง โดยขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาและวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทยในอุตสาหกรรมการบันเทิงโดยเน้นการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายการสนับสนุนของภาครัฐในอุตสาหกรรมการผลิตละครไทย

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำการสัมภาษณ์ ผู้จัด ผู้สร้าง ดารานักแสดง ทีมงาน จำนวน 10 คน แบบเจาะลึกบันทึกเสียง ถ่ายบันทึกวิดีโอ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญการศึกษานี้ศึกษาเฉพาะบุคลากรในอุตสาหกรรมการผลิตละครไทย อาทิ ผู้จัดละคร ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ ผู้กำกับการแสดง และนักแสดง เป็นต้น

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ กองถ่ายทำละคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษานี้เก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้ทำการวิจัยเตรียมการในด้านความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิด เรื่องประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยในทัศนคติของบุคลากรในอุตสาหกรรมการบันเทิง

2.2 ผู้ทำการวิจัยเตรียมความรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากตำรา และการขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัย อันจะนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการจะศึกษาให้มากที่สุด

2.3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ผู้ทำการวิจัยสร้างขึ้นเองโดยการศึกษาประเด็นคำถาม จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างเป็นคำถามให้มีครอบคลุมตามขอบเขตของการวิจัยอันเป็นสิ่งที่ต้องการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ มีการเรียงลำดับคำถามเนื้อหาของคำถามเป็นลักษณะของคำถามปลายเปิด

โครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ปัจจัยนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ (X1)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการประชาสัมพันธ์(X2)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยของกลุ่มเป้าหมาย(X3)

2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก สมุดบันทึก ปากกา กล้องถ่ายภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการวิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ นิตยสาร เอกสารการประชุม วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

3.2.1 ผู้ทำการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวเพื่อเปิดเผยสิ่งจริงใจ ความเชื่อ ทศนคติของผู้ตอบ โดยเตรียมคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัย ก่อนเริ่มทำการสัมภาษณ์ผู้ทำการวิจัยได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียง ระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ทำการวิจัยได้มีปฏิสัมพันธ์แบบต่อนหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และมีการทดสอบคำถามและคำตอบเพื่อเป็นแนวทางในการถามคำถามต่อไป โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-60 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แต่ละรายจะทำการสัมภาษณ์จนกว่าจะไม่พบข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นที่เรียกว่า ข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จึงหยุดการสัมภาษณ์

3.2.2 ในขณะสัมภาษณ์ผู้ทำการวิจัยจะใช้การจดบันทึกสรุปสั้น ๆ เฉพาะประเด็นที่สำคัญ และเมื่อจบการสัมภาษณ์ จะทำการบันทึกข้อมูลอื่น ๆ ทันทที เช่น ลักษณะท่าทาง ลักษณะน้ำเสียง ตามความเป็นจริงโดยไม่มีการตีความ นอกจากนี้ยังได้บันทึกเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ทำการวิจัยขณะที่รวบรวมข้อมูลซึ่งการเขียนบันทึกสรุปสั้น ๆ ดังกล่าวมีประโยชน์สำหรับผู้วิจัยในการมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มหัวข้อสรุป

3.2.3 ข้อมูลจะถูกนำมาทำการบันทึกและถอดเทปรายวัน เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป และข้อมูลที่ได้นำมาผู้ทำการวิจัยจะนำมาถอดเทปคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งด้วยการ ฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปและการบันทึกภาคสนามมาอ่านหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้ และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ

4.2 นำข้อมูลกลับมาอ่านอีกครั้งโดยละเอียดทุกบรรทัด และจึงตีความ พร้อมทำการตั้งข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

4.3 นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกัน โดยมีรหัสข้อมูลกำกับทุกข้อความหรือทุกประโยค แล้วจึงตั้งชื่อคำสำคัญ ซึ่งจะจัดเป็นทั้งกลุ่มใหญ่ (Themes) และกลุ่มย่อย (Sub-theme) ที่อยู่ภายใต้ความหมายของกลุ่มใหญ่ ซึ่งกระบวนการดังกล่าว คือ การสร้างหัวข้อสรุปและกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดในตัวข้อมูล อธิบายว่ากระทำโดยอ่านทบทวนข้อมูลปฐมภูมิที่อยู่ในรูปข้อความทางภาษา (Textual Primary Data) ซึ่งเก็บรวบรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ ในภาคสนามเสร็จแล้วจึงแบ่งแยกข้อมูลดังกล่าว ออกเป็นส่วนย่อย (Breaking Down) ตามหน่วยความหมาย (Meaning Unit) หรือหน่วยวิเคราะห์ (Analysis Unit) ในระดับเบื้องต้น จากนั้นทำการกำหนดข้อความสั้น ๆ เพื่อใช้เป็นโน้ตสั้น หรือหัวข้อสรุปแนวคิดที่สะท้อนความหมายสำคัญทั้งที่ปรากฏชัดแจ้งและแฝงอยู่ในข้อมูลส่วนย่อยนั้นแล้วจึงนำหัวข้อสรุปแนวคิดที่มีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันมาจัดเป็นกลุ่มหัวข้อสรุป แนวคิด (Conceptual Categories) ต่าง ๆ กลายเป็นหน่วยความหมายของข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และมีระดับความเป็นนามธรรมมากขึ้น

4.4 ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน โดยจะไม่มีการนำทฤษฎีไปควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจน

ของปรากฏการณ์เรื่องประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทยในอุตสาหกรรมการบันเทิง

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในเชิงปัญหาอุปสรรคและจุดแข็งในการดำเนินธุรกิจการผลิตละครไทย พบว่า

ประการแรก เรื่องของเงินทุนในการลงทุนเพราะว่าถ้าไม่มีเงินทุนหรืองบประมาณก็จะไม่สามารถดำเนินการในการทำงานได้

ประการที่สอง เรื่องของบุคลากรไม่มีคุณภาพหรือศักยภาพที่ดีพอถ้าเรามีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพที่ดีพอจะทำให้การทำงานออกมาได้อย่างดีและสมบูรณ์แบบที่ดีได้

ประการที่สาม เรื่องของการปิดกั้นในความหลากหลายของเนื้อเรื่องหรือบทบาทเพราะถูกจำกัดหรือปิดกั้นทำให้ไม่เปิดเสรีในส่วนของความหลากหลายรูปแบบ

ประการที่สี่ เรื่องของบุคลากรเก่าเมื่อถึงวันเวลาที่เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยบุคลากรเก่าประสบปัญหาไม่มีอาชีพหรือไม่มีรายได้

ประการที่ห้า เรื่องของการจัดตั้งกองทุนการสนับสนุนทั้งของทางภาครัฐและภาคเอกชนจึงทำให้การสร้างการผลิตไม่ไปสู่เป้าหมายที่สำเร็จได้

ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยในทัศนคติของบุคลากรในอุตสาหกรรมการบันเทิง พบว่า

ประการแรก เรื่องของหน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาสนับสนุนเรื่องของเงินทุนและงบประมาณในการลงทุนสร้างการผลิตละครไทย

ประการที่สอง เรื่องของการให้โอกาสกับผู้ที่มีความสามารถแต่ขาดทุนจึงทำให้ขาดโอกาสต่างๆ

ประการที่สาม เรื่องของหน่วยงานของกระทรวงวัฒนธรรมจะต้องเข้ามาสนับสนุนให้มากขึ้นและเพิ่มงบประมาณในการสนับสนุนการผลิตละครที่มีคุณภาพ

ประการที่สี่ เรื่องของกระทรวงวัฒนธรรมเองมีการสนับสนุนมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เรื่องของ Soft Power รัฐบาลมีการจะช่วยผู้ผลิตละครด้วยการผลักดันต่าง ๆ นานาทุกรูปแบบด้วยการทั้งกระทรวงพาณิชย์พยายามผลักดันให้อุตสาหกรรมละครและภาพยนตร์ให้เป็น Soft Power

ประการที่ห้า เรื่องของการสนับสนุนอยู่ไกล ๆ เช่น ละครพีเรียดบางเรื่องบางสถานที่ภาครัฐได้มีการเข้ามาสนับสนุน อาทิ เช่น พระราชวัง วังเก่า เป็นต้น อย่างเช่น ถ่ายทำในสถานที่สวยๆ ซึ่งนั่นคือได้รับอนุญาตหรือการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐมีการเอื้ออำนวยความสะดวกให้กองละครเรื่องที่ฟอร์มใหญ่ๆ

ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาธุรกิจละครไทย พบว่า

ประการแรก หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนในส่วนเรื่องของการผลิตละครคอนเทนต์ละครชุด (Series) สิ่งแรกควรให้ภาครัฐเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งนั่นเป็นเรื่องของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตละครไทยโดยรวม

ประการที่สอง ภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยให้ไปประกวดหรือแข่งขันกับต่างประเทศในงานเทศกาลหนังละครที่ต่างประเทศ

ประการที่สาม ภาครัฐควรสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุนในการเข้ามาสนับสนุนรวมถึงทั้งทางภาคของเอกชนด้วยมีการสนับสนุน

ประการที่สี่ ภาครัฐควรยอมรับความหลากหลายและเปิดกว้าง อาทิ กลุ่ม LGBTQ+ อย่างเช่น เรื่องของซีรีส์วายในการนำเสนออยากให้เปิดกว้างมากขึ้นและไม่ตีกรอบจนเกินไปเพราะวิวัฒนาการในยุคปัจจุบันนั้นกว้างขวางมาก

ประการที่ห้า ภาครัฐควรสนับสนุนเรื่องสถานที่ในการถ่ายทำ เพราะสถานที่ที่ดีหรือหน่วยงานในส่วนพื้นที่สวยงามเพื่อให้เป็นฉากการถ่ายทำที่สมบูรณ์แบบเพื่อเป็นการถ่ายทอดโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ให้กับประเทศเป็นการเชิญชวนให้ต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อเพิ่มรายได้และเศรษฐกิจภายในประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทยในอุตสาหกรรมบันเทิง พบว่า

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจการผลิตละครไทยนั้น คือเรื่อง การขาดทุนงบประมาณในการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐทำให้การทำงานอาจจะมีผลงานออกมาได้อย่างไม่สมบูรณ์แบบเท่าที่ต้องการ เพราะฉะนั้นทางผู้จัดผู้สร้างมีความประสงค์อยากให้ทางหน่วยงานภาครัฐหรือรัฐบาลเองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนร่วมสร้างร่วมลงทุนไปด้วยกันเพื่อสร้างสรรค์ผลงานการผลิตละครไทยออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์แบบที่สุดในระดับโลกสู่ตลาดเอเชียเพื่อเป็นประเทศชั้นนำอันดับต้นๆของเอเชียในการผลิตละครไทยที่สร้างสรรค์และรากฐานการผลิตเข้มแข็งและดีที่สุด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของเพิ่มพร ณ นคร และคณะ (2563: 111-126) ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตละครโทรทัศน์ไทย พบว่า มีการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี ทุนวัฒนธรรมและคุณค่าเชิงพาณิชย์ พบว่า กระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการผลิตละครโทรทัศน์ไทยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวางแผน ขั้นเตรียมก่อนการผลิต ขั้นการผลิตและขั้นหลังการผลิต เน้นการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด เพื่อตอบสนองตลาดผู้ชมมากขึ้น ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ พบว่า ช่วยขับเคลื่อนทั้งด้านอุปทาน คือ การผลิตให้ได้คุณภาพ และด้านอุปสงค์ คือ การสื่อสารกระตุ้นความสนใจไปยังผู้ชม และการนำทุนวัฒนธรรมประยุกต์เป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาละครรูปแบบความคิด ความเชื่อ สิ่งแวดล้อมและสถานที่ท่องเที่ยวและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไทยลงไปในเรื่องเพื่อสร้างความโดดเด่นและตัวสะท้อนคุณค่าเชิงพาณิชย์ของการผลิตละครโทรทัศน์ ได้แก่ คุณภาพการผลิต ความนิยม รางวัลที่ได้รับและนักแสดงที่เป็นที่รู้จัก

ประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยในทัศนคติของบุคลากรในอุตสาหกรรมบันเทิง พบว่า ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสนใจในการสนับสนุนการสร้างสรรคเชิงวัฒนธรรมของไทยควบคู่กับการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจผ่านกระบวนการผลิตละครไทย เพราะถือเป็นการสร้างฐานอำนาจทางวัฒนธรรมอันเป็นมูลเหตุหนึ่งในการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในทางอ้อม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย การส่งเสริมและสนับสนุนด้านเงินทุนหรืองบประมาณ

แก่ผู้ผลิตในทางอ้อม เช่น การลดภาษี การจัดตั้งกองทุน และการเอื้ออำนวยด้านสถานที่การถ่ายทำของทางราชการที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ และการช่วยหาตลาดขายผลงานในต่างประเทศ เป็นต้น ย่อมมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจการผลิตละครไทยสามารถก้าวไปได้อย่างมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อวิรุทธ์ ศิริโสภณา และประภัสสร จันทรสถิตย์พร, (2561: 23-40) ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตซ้ำละครโทรทัศน์ไทย พบว่ามีการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้แก่วิธีคิดสร้างสรรค์เทคโนโลยีทุนวัฒนธรรมและคุณค่าเชิงพาณิชย์พบว่ากระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการผลิตซ้ำละครโทรทัศน์ไทยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นการวางแผนขั้นเตรียมก่อนการผลิตขั้นการผลิตและขั้นหลังการผลิตเน้นการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองตลาดผู้ชมมากขึ้นในการนำเทคโนโลยีมาใช้พบว่าช่วยขับเคลื่อนทั้งด้านอุปทานคือการผลิตให้ได้คุณภาพ และด้านอุปสงค์ คือ การสื่อสารกระตุ้นความสนใจไปยังผู้ชม และการนำทุนวัฒนธรรมประยุกต์เป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาละครรูปแบบความคิด ความเชื่อสิ่งแวดล้อมและสถานที่ท่องเที่ยวและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไทยลงไปในเรื่องเพื่อสร้างความโดดเด่นและตัวสะท้อนคุณค่าเชิงพาณิชย์ของการผลิตซ้ำละครโทรทัศน์ก็คือ คุณภาพการผลิตความนิยมรางวัลที่ได้รับและนักแสดงที่เป็นที่รู้จัก

ข้อเสนอแนะแนวทางในเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาธุรกิจละครไทย พบว่า ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมธุรกิจการผลิตละครไทยทั้งในทางตรงและทางอ้อม เช่น การลดภาษีโดยรวมของธุรกิจ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการผลิตละคร การสนับสนุนด้านการตลาดในต่างประเทศ การกระตุ้นการผลิตผลงานให้มีคุณภาพในระดับสากล และการเอื้ออำนวยด้านสถานที่การถ่ายทำ เป็นต้น บทบาทของภาครัฐจึงเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้ธุรกิจการผลิตละครไทยก้าวไปสู่ระดับสากล ซึ่งช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมไทยไปในต่างประเทศตามด้วย เช่น การแต่งกายแบบย้อนยุค การเผยแพร่สถานที่ท่องเที่ยวตามฉากการถ่ายทำในประเทศไทย และรวมถึงบรรยากาศสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่เปิดกว้างในปัจจุบัน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นพดล อินทร์จันทร์ (2561: 160-170) ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์เครื่องแต่งกายในละครโทรทัศน์เรื่อง “ปริศนา” ตั้งแต่ พ.ศ. 2530-2558 พบว่า ภาพของเครื่องแต่งกายของปริศนาในแต่ละยุคสมัยสามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการความคิดของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะภาพสะท้อนของการมุมมองของสังคมต่อผู้หญิงในแต่ละยุคสมัย ทำให้งานออกแบบเครื่องแต่งกายมีการวิเคราะห์ผู้หญิงที่แตกต่างกันอย่างน่าสนใจ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยครั้งนี้พบว่าการพัฒนาละครไทยให้ก้าวไปสู่ตลาดสากล หรือระดับนานาชาติจำเป็นต้องมีอย่างหนึ่งที่ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ย่อมพบว่ากระบวนการผลิตละครไทยให้เข้าสู่ตลาดสากลนั้น ซึ่งถือเป็น Soft Power ในการเผยแพร่อิทธิพลทางวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐในการส่งเสริมทั้งในทางตรงและทางอ้อม ขณะเดียวกันในภาคส่วนของผู้ผลิตละครในฐานะผู้ประกอบการก็จำเป็นต้องพัฒนาถึงเนื้อหาหรือประเด็นในการนำเสนอพร้อมๆ กัน เพื่อทำให้เกิดอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในแง่สินค้าเชิงวัฒนธรรมที่จะนำเสนอขายต่อตลาดสากล โดยสามารถพิจารณาตัวแบบที่สำคัญคือการผลิตละครของเกาหลีและญี่ปุ่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนในส่วนเรื่องของการผลิตละครไทยรวมถึงคอนเทนต์ซีรีส์ สิ่งแรกที่ภาครัฐควรมี คือ สนับสนุนธุรกิจการผลิตละครไทยให้ไปประกวดหรือแข่งขันกับต่างประเทศในงานเทศกาลหนังละครที่ต่างประเทศจะต้องมีการจัดตั้งกองทุนในการเข้ามาสนับสนุนทุน อีกทั้งภาครัฐควรยอมรับความหลากหลายทางสังคมและเนื้อหาบทบาทของละครไทยหรือซีรีส์ภาพยนตร์แบบเปิดกว้าง อาทิ เช่น กลุ่ม LGBTQ+ อย่างเช่น เรื่องของซีรีส์วายในการนำเสนออยากให้เปิดกว้างมากขึ้นและไม่ตีกรอบจนเกินไปเพราะว่าวิวัฒนาการในยุคปัจจุบันนั้นไปกว้างมากอยากให้เปิดกว้างมากขึ้นของเรื่องสถานที่โลเคชั่นในการถ่ายทำและสถานที่ที่ดีหรือหน่วยงานในส่วนพื้นที่สวยงามเพื่อนำไปต่อยอดในการที่จะทำให้เป็นฉากการถ่ายทำที่ออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบเพื่อเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมในสถานที่ต่าง ๆ หรือเป็นการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ให้กับประเทศเป็นการเชิญชวนให้ต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อเพิ่มรายได้และต่อยอดรวมถึงเศรษฐกิจภายในประเทศได้เติบโตมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป

1.2 ทางภาคของเอกชนควรเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนทุนการผลิตละครไทยโดยผ่านทางโฆษณาเพื่อสร้างแรงจูงใจหรือกระตุ้นให้ผู้ผลิตละครไทยมีทุนในการสร้างละครไทยได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ หรือ ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีในการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนการผลิตละครไทยในอุตสาหกรรมการบันเทิง

เอกสารอ้างอิง (References)

- นพดล อินทร์จันทร์. (2561). การศึกษาวิเคราะห์เครื่องแต่งกายในละครโทรทัศน์เรื่อง “ปริศนา” ตั้งแต่ พ.ศ. 2530 – 2558. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 20(1): 160-170.
- เพิ่มพร ณ นคร และคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตซ้ำละครโทรทัศน์ไทย. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 10(2): 111-126.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2566). **จ่านอง รัชสิกุล**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/จ่านอง_รัชสิกุล. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.
- สินีทธิ์ สิทธิรักษ์. (2535). **กำเนิดโทรทัศน์ไทย (2493-2500)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อวิรุทธ์ ศิริโสภณา และประภัสสร จันทรสถิตพร. (2561). การประกอบสร้างความหมายของผู้หญิงที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครหญิงในละครโทรทัศน์ไทยยุคนิยมที่ถูกผลิตซ้ำระหว่างปี พ.ศ.2530-2560. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม นิด้า. 5(1): 23-40.

บทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่าง
ยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

The Roles of Community Leaders to Promote Community Participations to
Formulate Sustainable Strength: Case Study of Ban Donchai, Wiangsa District,
Nan Province

ศรวาสัย สมสวัสดิ์¹ พลกฤต รักจุล² นิลุบล ศรีเทพ³

Sorrawat Somsawat, Ponkrit Rakjul, Nilubon Srithep

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 2) ศึกษาบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะและกระบวนการทำงานของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักครั้งนี้ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกในชุมชน จำนวน 15 คน ทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า บ้านดอนไชยเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับสายน้ำน่าน ทำอาชีพการเกษตร หลังจากว่างจากการทำการเกษตร ก็จะรวมกลุ่มกันทอผ้า ทำพริกเกลือ ข้าวแต่น หมี่กรอบ และมีจุดเรียนรู้ให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาผ่านปราชญ์ชุมชน

ผู้นำชุมชนเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการประสานงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เป็นผู้ริเริ่มกระตุ้นในคนในชุมชนอยากกระทำ จัดให้มีการศึกษาอบรม และจัดงาน พาคิดพาทำเป็นตัวอย่าง ควบคุมความสัมพันธ์ในชุมชน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน โดยผ่านหลักการทำงาน “รู้ รัก สามัคคี”

คุณลักษณะของผู้นำในชุมชน คือ ต้องเป็นผู้เสียสละ มีความซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสในการทำงาน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ บุคลิกน่าเชื่อถือศรัทธา มีความรับผิดชอบสูง มีคุณธรรม กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานเป็นทีมและเป็นนักประสานงาน

กระบวนการทำงานของผู้นำชุมชน ใช้หลักคิดในเรื่องของความสามัคคี ความเอื้ออาทร รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของชุมชนผ่านหน่วยงานภาครัฐ

Received: 2023-02-22 Revised: 2023-03-08 Accepted: 2023-03-10

^{1,2} อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยน่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer in Business Administration, Nan College, Uttaradit Rajabhat University Email:sorrawat.somsawat@gmail.com

³ อาจารย์ประจำหมวดศึกษาทั่วไป วิทยาลัยน่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer in General Education Program, Nan College, Uttaradit Rajabhat University Email: nilubon.wor@gmail.com

คำสำคัญ (Keywords): ผู้นำชุมชน; การมีส่วนร่วม; ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the context of Ban Donchai, Wiangsa district, Nan province, and 2) to study the roles, duties, characteristics, and work processes of community leaders in promoting community participations to build sustainable strength. The main informants were community leaders, village committees, and 15 members of the community through purposive sampling. The tools used were in-depth interview, observation record form, and small group conversation recording form. Data were analyzed through content analysis method which were presented using descriptive data.

The findings showed that Ban Donchai was a community in which residents' way of life depended on closely the Nan River, engaging with agriculture. After taking time off from farming, they together weaved cloth, and made chili paste, rice crackers, and crispy noodles. Those interested in these activities were able to learn with the community experts.

The community leaders were responsible for coordinating activities both within and outside the community. They took initiative to inspire people in the community to act by providing education, training, and work visits. They took ideas and set examples, managed community relations, and served as consultants. Also, they were the center of the community souls with working principle, "Know, Love, Harmony."

The characteristics of the community leaders were sacrifice, honesty, and transparency in their actions. The leaders had to be knowledgeable, trustworthy, moral and diligent. Also, they were willing to think and make decisions; they were creative team members and coordinators.

They were using the concept of harmony and generosity for the working process: emphasizing the member participations in the community and establishing its long-term strength supported by the government agencies.

Keywords: community leadership; participation; sustainable strength

บทนำ (Introduction)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาบนพื้นฐานของหลักการแนวคิดที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิด Resilience เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์หลักของแผนการพัฒนาคือการ "พลิกโฉม" ประเทศไทย สู่ "สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน" โดยมีเป้าหมายหลัก 5 ประการ คือ (1) การปรับโครงสร้างสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (3) มุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม (4) เปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน และ (5) สร้างความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,

2566) การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน เพื่อนำมาประมวลผลประกอบการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรมุ่งไปในอนาคตบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่เศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตท่ามกลางสังคมที่สมานฉันท์ทันสมัย ก้าวหน้าควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลในระยะยาวเพื่อให้ประเทศไทยสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้านจากภายนอก และสามารถบรรลุเป้าหมายระยะ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

การพัฒนาประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยผู้นำในท้องถิ่นซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นผู้นำที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาที่ดีต้องมีความรู้ความสามารถมีคุณธรรมยุติธรรม มีประสบการณ์ในการบริหารและการแก้ไขปัญหา สามารถแก้ไขปัญหาตามความต้องการของคนในชุมชนได้ (สมเกียรติ ยมจินดา, 2551) ดังนั้น ผู้นำควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อสนองต่อความต้องการของชุมชน ดังที่ พัทณี ตูแล๊ะ (2561: 74) ได้ทำการศึกษาศักยภาพผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ความเป็นพหุวัฒนธรรมของผู้นำชุมชนส่งผลต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคม จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารงานและด้านบริหารสังคมโดยประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และการศึกษาของ ศิริพร เลิศยิ่งยศ (2560: 177) พบว่า ผู้นำชุมชนต้องมีความตั้งใจ ช่วยเหลือ ทำงานโปร่งใสและได้รับความศรัทธาจากคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่าเมื่อผู้นำได้รับการพัฒนาแล้วต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ดังที่ อาธิศักดิ์ จอมสีวิสิฐ (2555) กล่าวว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดการเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับประโยชน์ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล และการศึกษาของ วิษณุ หยกจินดา (2557) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนประกอบด้วย การเข้ามาส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในการตัดสินใจ ในการดำเนินงาน และการประเมินผล ความเข้มแข็งของชุมชนนั้นมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง เป็นกลไกในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิต ลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน อันเนื่องมาจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนการเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การจัดการทรัพยากรสุขภาพอนามัย ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การพัฒนาคนในชุมชน การบริหารจัดการชุมชน และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น (ครรชิต พุทธิโกษา, 2554)

บ้านดอนไชยตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคำขวัญที่ว่า “แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลา ทอผ้าพื้นเมือง ลือเลื่องเรือแข่ง ดินแดนแห่งวัฒนธรรม งามเลิศล้ำวัดดอนไชย” ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกลางเวียงเป็นชุมชนที่เก่าแก่อพยพมาจากตอนใต้ของประเทศจีนเป็นชุมชนที่มีมากกว่า 300 ปี ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำน่าน (อดิศักดิ์ ศรีเทพ, 2565, สัมภาษณ์) ห่างจากตัวเมืองจังหวัดน่าน 26 กิโลเมตรประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์และรับจ้างทั่วไป เป็นชุมชนที่ยังคงสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดน่านไว้อย่างเหนียวแน่น ไม่ว่าจะเป็นการสู่ขวัญเรือ การฟ้อนล่องน่าน การตีฆ้องเป่าแตรล่องน่าน รวมถึงมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้เป็นอย่างดี ได้จัดจุดเรียนรู้ในชุมชน ชาวบ้านมีการรวมตัวกันเพื่อ

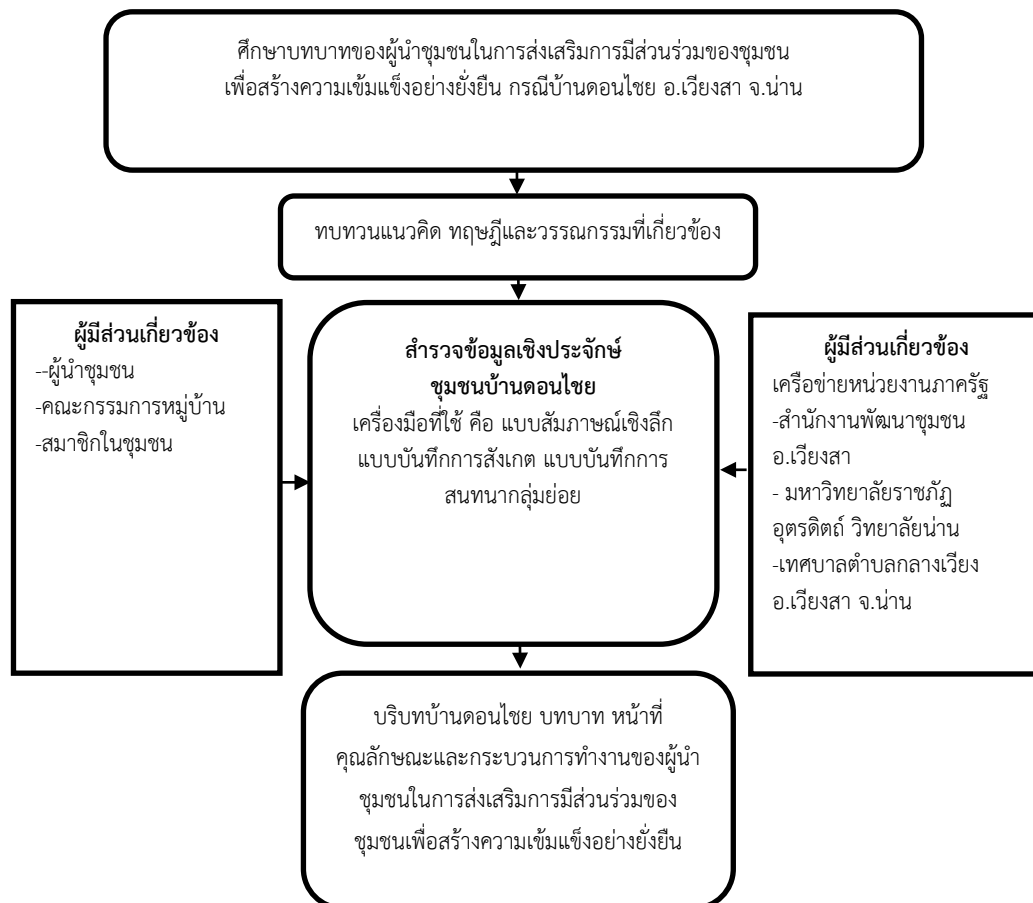
ก่อให้เกิดกลุ่มต่าง ๆ ภายในชุมชน อาทิ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน กลุ่มดนตรีพื้นเมืองกลุ่มอนุรักษ์ลำน้ำน่าน กลุ่มผ้าทอพื้นเมือง เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านดอนไชย ได้แก่ วัดดอนไชย บ้านกะหลีก วรารณผ้าทอ บ้านข้าวแต่นีออน้อยบัวต๊ิบ พิพิธภัณฑ์เรือแข่ง เป็นต้น(จักรพันธ์ ก้นคำ, 2565, สัมภาษณ์) ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยมุ่งหวังจะนำผลการศึกษามาเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำชุมชน และนำไปสู่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาและต่อยอดใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม เพื่อนำไปสู่ชุมชนที่มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และลดผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนต่อไป

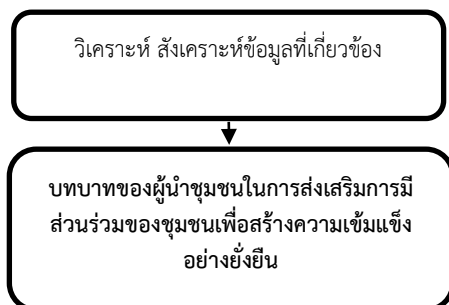
วัตถุประสงค์การวิจัย(Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบริบทบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาบทบาท หน้าที่ คุณลักษณะและกระบวนการทำงานของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบกระบวนการวิจัย

- การทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษา ได้แก่
- 1) แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ
 - 2) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 3) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง และ
 - 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดเป็นกรอบกระบวนการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบกระบวนการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย(Research Methods)

การศึกษานี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ทำการศึกษาวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะและกระบวนการทำงานของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับบริบทชุมชนเพื่ออธิบายถึงลักษณะที่เป็นส่วนหนุนเสริมให้การดำเนินงานของผู้นำชุมชนให้ประสบความสำเร็จเพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชนคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 10 คน สมาชิกในชุมชน จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาชุมชนบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาในเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In- Depth Interviews) 2) แบบบันทึกการสังเกต 3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาบริบทของชุมชน รวมถึงบทบาท หน้าที่ คุณลักษณะและกระบวนการทำงานของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

3.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (Primary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

3.2 การศึกษาภาคสนาม (Field Research) คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มในประเด็นของการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายทั้งในลักษณะแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการกับผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกในชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย(Research Results)

ศึกษาบริบทและศึกษาบทบาท หน้าที่และคุณลักษณะของผู้นำชุมชนมีรายละเอียดดังภาพที่ 2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาบริบทบ้านดอนไชย อำเภอลำปาง จังหวัดน่านพบว่าหมู่บ้านดอนไชย ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกลางเวียงเป็นหมู่บ้านเก่าแก่แห่งหนึ่งในอำเภอลำปาง จังหวัดน่าน มีอายุมากกว่า 300 ปี บ้านดอนไชย มีสภาพพื้นที่ติดกับแม่น้ำน่าน โดยลำน้ำน่านทอดผ่านมีความยาวกว่า 2 กิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดน่าน โดยมีระยะทางห่างจากตัวเมืองน่าน 25 กิโลเมตร และอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอลำปาง โดยห่างจากที่ว่าการอำเภอลำปาง 5 กิโลเมตร หมู่บ้านล้อมรอบด้วยแม่น้ำน่าน

บ้านดอนไชยปัจจุบันมีนายจักรพันธ์ กันคำ เป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพื้นที่ทำการเกษตร พืชไร่ สวน การประมง และธุรกิจการบริหารหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าหมวดของหมู่บ้าน และมีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลกลางเวียงและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่ปรึกษาประชาชนในบ้านดอนไชยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ปลูกยาสูบ เลี้ยงสัตว์ และทอผ้า เป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรองคืออาชีพก่อสร้าง จักสาน ค้าขาย รับราชการด้านเศรษฐกิจในชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้จากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะทำงานชุดต่างๆ ดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและรายได้ในครัวเรือน อาทิ กลุ่มกองทุนสัจจะ กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเงินล้าน กลุ่มกองทุนออมทรัพย์วันละบาท กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง เป็นต้น โดยการดำเนินงานในกิจกรรมทั้งหลายของหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ วิทยาลัยน่าน และสถาบันการศึกษาในจังหวัดน่าน

ด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณี บ้านดอนไชย นับว่าเป็นหมู่บ้านมีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษให้ลูกหลานได้นำมาใช้ในการดำรงชีวิตให้งอกงาม โดยมีวัดดอนไชยเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ทุกวันพระคนในหมู่บ้านก็จะประกอบกิจด้านศาสนาด้วยกัน ในเทศกาลสงกรานต์จะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน อาหารพื้นถิ่น คือ ลาบปลา ต้มปลา และ ขนมข้าวแต๋น เป็นต้น

นอกจากนี้ในวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านดอนไชยยังคงน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร และรัชกาลที่ 10 มาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ จึงทำให้บ้านดอนไชยเป็นหมู่บ้านที่สมบูรณ์ทั้งด้านกายภาพ และชีวภาพ กล่าวคือมีพื้นที่ที่สมบูรณ์ด้วยผืนดินและแผ่นน้ำ ประชาชนมีความรัก สามัคคีและเป็นน้ำหนึ่งเดียวกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังคำขวัญหมู่บ้านที่กล่าวไว้ ดังนี้ “แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาผ้าทอพื้นเมือง ลือเลื่องเรือแข่งดินแดนแห่งวัฒนธรรมงามเลิศล้ำวัดดอนไชยใส่ใจเศรษฐกิจพอเพียง”

แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านดอนไชย ได้แก่ วัดดอนไชย บ้านกะหลีกโฮมสเตย์ วราภรณ์ผ้าทอ บ้านข้าวแต่นี้อยู่ยงบัวตึบ พิพิธภัณฑ์เรือแข่ง แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาภาพวาดสามมิติแสดงวิถีชีวิตชุมชนแห่งแรกในจังหวัดน่านโดยศิลปิน อาจารย์มานิตย์ โกวิทฤทธิ์ และชุมชนได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงรางวัลหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ รางวัลต้นแบบระดับจังหวัดน่าน จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน และ ได้รับการประกาศรับรองเป็น “ชุมชนปลอดภัย” ด้านการเตรียมการรับมือภัยพิบัติโดยคณะรับรองชุมชนปลอดภัยระดับสากล International Safe Community Certifying Centre (ISCCC)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะและกระบวนการทำงานของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน พบว่า

บทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชน ต้องมีความเสียสละมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบเป็นผู้ที่นำเชื่อถือศรัทธา เป็นผู้ที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความรู้ความสามารถ ปกครองคนได้ เป็นผู้กว้างขวาง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เบียดเบียนชาวบ้าน รวมถึงมีบทบาทในการประสานงาน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดให้มีการศึกษาอบรมดูงาน พาคิดพาทำและทำเป็นตัวอย่าง เป็นผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายในชุมชน ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่ริเริ่มและกระตุ้นให้เกิดการอยากทำ ผู้นำชุมชนจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา สร้างศรัทธาให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน

คุณลักษณะของผู้นำชุมชน ต้องเป็นผู้ที่เสียสละ มีความซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสในการทำงาน ชาวบ้านเข้าถึงได้ง่าย เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง เป็นผู้ที่มีคุณธรรม กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือศรัทธา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถประสานงานได้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน

กระบวนการทำงานของผู้นำชุมชน ผ่านหลักการทำงาน “รู้ รัก สามัคคี” ตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ประกอบด้วย

1. รู้ คือ การที่ชุมชนจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้ในประเด็นต่าง ๆ เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

2. รัก คือ ความรัก เมื่อชุมชนรู้ครบถ้วนด้วยกระบวนการแล้วจะต้องมีความรักเป็นพลังผลักดันที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ ถ้าคนในชุมชนมีความรักแล้วจะมีแรงกระตุ้นให้ทำงานด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถ

3. สามัคคี คือ การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น ควรคำนึงเสมอว่าคนใดคนหนึ่งในการทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นภาพรวมของชุมชน จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุกล่วงไปได้ด้วยดีการที่ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนทำมาช้านานจึงได้รับการยอมรับและปฏิบัติตามเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ชุมชนร่วมกันจัดขึ้น ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมของคนชุมชนที่มีต่อผู้นำในชุมชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการสร้างการมีส่วนร่วม

ของผู้นำชุมชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทำให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน จนทำให้บ้านดอนไชยได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. บริบทบ้านดอนไชย อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านพบว่าหมู่บ้านดอนไชย ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกลางเวียงเป็นหมู่บ้านเก่าแก่แห่งหนึ่งในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีอายุมานานกว่า 300 ปี ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดน่าน โดยมีระยะทางห่างจากตัวเมืองน่าน 25 กิโลเมตร และอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอเวียงสา โดยห่างจากที่ว่าการอำเภอเวียงสา 5 กิโลเมตร หมู่บ้านล้อมรอบด้วยแม่น้ำน่าน เป็นชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพื้นที่ทำการเกษตร ทุ่งนา ไร่ สวน การประมง และธุรกิจการบริหารหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าหมวดของหมู่บ้าน และมีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลกลางเวียงและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่ปรึกษาประชาชนในบ้านดอนไชยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ปลุกยาสูบ เลี้ยงสัตว์ และทอผ้าเป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพรองคืออาชีพก่อสร้างจักสาน ค้าขาย รับราชการด้านเศรษฐกิจในชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้จากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะทำงานชุดต่างๆ ดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและรายได้ในครัวเรือน อาทิ กลุ่มกองทุนสัจจะ กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเงินล้าน กลุ่มกองทุนออมทรัพย์วันละบาท กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยว กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง เป็นต้น โดยการดำเนินงานในกิจกรรมทั้งหลายของหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิทยาลัยน่าน และสถาบันการศึกษาในจังหวัดน่าน

ด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณี บ้านดอนไชย นับว่าเป็นหมู่บ้านมีวัฒนธรรมประเพณีที่ติดมาสืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษให้ลูกหลานได้นำมาใช้ในการดำรงชีวิตให้งอกงาม โดยมีวัดดอนไชยเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ทุกวันพระคนในหมู่บ้านก็จะประกอบกิจด้านศาสนาส่วนกัน ในเทศกาลสงกรานต์จะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน อาหารพื้นถิ่น คือ ลาบปลา ต้มปลา และ ขนมข้าวแต๋นเป็นต้น นอกจากนี้ในวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านดอนไชยยังคงน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร และรัชกาลที่ 10 มาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ จึงทำให้บ้านดอนไชยเป็นหมู่บ้านที่สมบูรณ์ทั้งด้านกายภาพและชีวภาพ กล่าวคือมีพื้นที่ที่สมบูรณ์ด้วยผืนดินและแผ่นน้ำ ประชาชนมีความรัก สามัคคีและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ที่มุ่งเน้นในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิด Resilience เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy)

แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านดอนไชย ได้แก่ วัดดอนไชย บ้านกะหล่ำโฮมสเตย์ วารภณผ้าทอ บ้านข้าวแต๋นเฮือนอ้อยบัวต๊ิบ พิพิธภัณฑ์เรือแข่ง แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลา ภาพวาดสามมิติชมวิถีชีวิตชุมชนแห่งแรกในจังหวัดน่านโดยศิลปิน อาจารย์มานิตย์ โกวิทฤทธิ์ และชุมชนได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนต้นแบบเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงรางวัลหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ รางวัลต้นแบบระดับจังหวัดน่าน จาก

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน และ ได้รับการประกาศรับรองเป็น "ชุมชนปลอดภัย" ด้านการเตรียมการรับมือภัยพิบัติโดยคณะรับรองชุมชนปลอดภัยระดับสากล International Safe Community Certifying Centre (ISCCC) ซึ่งสอดคล้องกับแนวการศึกษาของ กัมพล เพ็ชรล้อมทอง และคณะ (2564: 355) พบว่าการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตนเองเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมตัวกัน วิเคราะห์ วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองเพื่อร่วมกันแสวงหาทางเลือกหรือทางออกของชุมชน การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน กลุ่มองค์กรประชาชนก่อให้เกิดพลังในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ ยึดหลักการมีส่วนร่วมให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2. บทบาทหน้าที่ คุณลักษณะและกระบวนการทำงานของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน พบว่าบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชน ต้องมีความเสียสละมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบเป็นผู้นำที่เชื่อถือศรัทธา เป็นผู้ที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความรู้ความสามารถ ปกครองคนได้ เป็นผู้กว้างขวาง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เบียดเบียนชาวบ้าน รวมถึงมีบทบาทในการประสานงานหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จัดให้มีการศึกษาอบรมดูงาน พาจิตพาทำและทำเป็นตัวอย่าง เป็นผู้ควบคุมความสัมพันธ์ภายในชุมชน ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ที่ริเริ่มและกระตุ้นให้เกิดการอยากทำ ผู้นำชุมชนจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา สร้างศรัทธาให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนสอดคล้องกับการศึกษาของ Stogdill (1948: 35) ที่พบว่าแนวโน้มของผู้นำต้องมีลักษณะคล่องแคล่ว ปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และรู้วิธีการที่จะทำงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และการศึกษาของ ศิริพร เลิศยิ่งยศ (2560: 177) พบว่าผู้นำชุมชนต้องมีความตั้งใจ ช่วยเหลือ ทำงานโปร่งใสและได้รับความศรัทธาจากคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นเห็นว่าเมื่อผู้นำได้รับการพัฒนาแล้วต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย

คุณลักษณะของผู้นำชุมชน ต้องเป็นผู้ที่เสียสละ มีความซื่อสัตย์ สุจริตโปร่งใสในการทำงาน ชาวบ้านเข้าถึงได้ง่าย เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เข้าถึงง่าย เป็นกันเอง เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง เป็นผู้ที่มีคุณธรรม กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือศรัทธา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถประสานงานได้ทั้งภายในและภายนอกชุมชนสอดคล้องกับ Gumusluglu และ Ilsev (2009: 461) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อความคิดสร้างสรรค์ของลูกน้องโดยในระดับปัจเจกบุคคลมีผลอย่างมากต่อการสร้างเสริมกำลังใจ ขณะที่ในระดับองค์การมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงนวัตกรรมขององค์การและการศึกษาของ House และ Terence (1974: 81) มองว่าภาวะการณ์เป็นผู้นำแบบสนับสนุนจะมีลักษณะแบบไม่ถือตัวเป็นกันเอง เข้าหาง่าย และมีความเห็นอกเห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชา

กระบวนการทำงานของผู้นำชุมชน ผ่านหลักการทำงาน “รู้ รัก สามัคคี” ตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ประกอบด้วย

1. รู้ คือ การที่ชุมชนจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้ในประเด็นต่าง ๆ เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

2. รัก คือ ความรัก เมื่อชุมชนรู้ครบถ้วนด้วยกระบวนการความแล้วจะต้องมีความรักเป็นพลังผลักดันที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้น ๆ ถ้าคนในชุมชนมีความรักแล้วจะมีแรงกระตุ้นให้ทำงานด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถ

3. สามัคคี คือ การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น ควรคำนึงเสมอว่าคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นภาพรวมของชุมชน จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุกล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนทำมาช้านานจึงได้รับการยอมรับและปฏิบัติตามเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ชุมชนร่วมกันจัดขึ้น ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมของคนชุมชนที่มีต่อผู้นำในชุมชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทำให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน จนทำให้บ้านดอนไชยได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย สอดคล้องกับการศึกษาของ Cohen and Uphoff (1980) สรุปว่า หากทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานแล้วย่อมจะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งกับชุมชนและชุมชนสามารถแสดงออกถึงศักยภาพของสมาชิกแต่ละบุคคลในการทำงานได้อย่างเต็มที่ตลอดจนหนุนเสริมการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ใช้แผนธุรกิจในการสร้างความแตกต่าง และสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ (2560: 46-47) ที่พบว่าลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็งเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถสะท้อนความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน โดยมีปัจจัยที่สำคัญที่นำไปสู่ความเข้มแข็ง ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงสังคม รวมถึงการศึกษาของ วุฒิชัย สายบุญจวง (2561: 119-120) ที่พบว่า ประเด็นสำคัญหนึ่งในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ได้แก่ การค้นหาศักยภาพและการพัฒนาภูมิปัญญาตลอดจนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ทราบว่าบทบาทของผู้นำชุมชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาบ้านดอนไชย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้นำชุมชนต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะและกระบวนการทำงานในการพัฒนาชุมชน อาทิ ด้านการสื่อสาร ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านทัศนคติ ด้านภาวะผู้นำ และด้านการตัดสินใจ รวมถึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

1. ปัจจัยภายใน อาทิ คนในชุมชนมีความสามัคคีและมีส่วนร่วม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรม ผู้นำชุมชนที่มีความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริตและโปร่งใส มีความรับผิดชอบรวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน
2. ภาวศรัทธา ผู้นำชุมชนต้องเข้าถึงแหล่งเงินทุนสนับสนุนกิจกรรมทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ หน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้ การศึกษา อบรมสัมมนาและการศึกษาดูงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย
3. เศรษฐกิจในชุมชนมีการสร้างกลุ่มอาชีพ กลุ่มเครือข่าย กองทุนหมู่บ้าน การพึ่งตนเองให้ได้ในชุมชน
4. การมีส่วนร่วมในชุมชน โดยทุกคนในชุมชนต้อง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมตรวจสอบแก้ไข จึงจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ ได้รับการยอมรับ ชุมชนมีความสามัคคี พึ่งตนเองได้ คนในชุมชนมีความสุข อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงและชุมชนยั่งยืนผ่านหลักการทำงาน “รู้ รัก สามัคคี” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ส่งเสริมศักยภาพของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย ด้านการสื่อสาร ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านทัศนคติ ด้านภาวะผู้นำ และด้านการตัดสินใจ รวมถึงการศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จแล้วนำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมและความต้องการของคนในชุมชน
 - 1.2 ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดค้นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้นำชุมชนในทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้
 - 1.3 ส่งเสริมให้สร้างผู้นำรุ่นใหม่ เพื่อทดแทนผู้นำรุ่นเก่าและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รวมถึงการปลูกฝังเด็กและเยาวชนในชุมชนให้กล้าแสดงออกและมีจิตใจเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในด้านศักยภาพของผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในด้านคุณภาพชีวิตและสังคม
 - 2.3 ควรศึกษาภาวะการณ์เป็นผู้ตามที่ดีในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว จิระพงศ์ เรืองกุล และสายใจ ชุนประเสริฐ. (2560). การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนบ่าเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 5(1): 46-57.
- กัมพล เพ็ชรล้อมทอง สุรภา เอมสกุล และธนัสสา โรจนตระกูล. (2564). กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน. *วารสารศูนย์การพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่*. 6(12): 354-368.
- ครรชิต พุทธิโกษา. (2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www1.nrct.go.th/downloads/sci_adviser/manual_develop_community.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2565.
- จักรพันธ์ กันคำ. (2565/ตุลาคม/26). ผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์.
- พัชนี ตูเล๊ะ. (2561). ศักยภาพผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อความเข้มแข็งด้านคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดนราธิวาส. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 5(2): 74-86.
- ศิริพร เลิศยิ่งยศ. (2560). การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอารยธรรม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 25(48): 177-202.
- วุฒิชัย สายบุญจวง. (2561). ชุมชนเข้มแข็งในทัศนะของชาวชุมชน กรณีศึกษาบ้านปลายคลองบางโพธิ์เหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 8(1): 119-129.

- วิชณุ หยกจินดา.(2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเกียรติ ยมจินดา. (2551). แนวทางการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชนตำบลบมา อำเภอมือง จังหวัดระยอง. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://ratchakitcha.soc.go.th/> สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2565.
- อาธิศักดิ์ จอมสืบวิสิฐ. (2555). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. คู่มือฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่ความรู้การเมืองภาคพลเมืองสู่เยาวชน. สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
- อดิศักดิ์ ศรีเทพ. (2565/ตุลาคม/26). ผู้นำชุมชน. สัมภาษณ์.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). **Participation's Place in Rural Development: Seeking clarity Through Specificity**. World Development.
- Gumusluoglu, L., & Ilsev, A. (2009). Transformational leadership, creativity and organizational innovation. **Journal of Business Research**. (62): 461-473.
- House, J. R., & Terence R. M. (1974). Path-Goal theory of leadership. **Journal of contemporary Business**, Autumm. 3(4): 81-97.
- Stogdill, R. M. (1948). Personal factors associated with leadership: A survey of the literature. **Journal of Psychology**. (XXV): 35-71.

**แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์**
**The Guidelines for Directors' Educational Administration
in the Digital Era under Vocational Education, Uttaradit Province**

วาสนา สุขใจ¹ พิมพกา ธรรมสิทธิ์² ชัชภูมิ สีชมภู³
Wassana Sukjai, Phimpaka Thammasit, Chatphum Sichomphoo

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 11 คน และครูจำนวน 365 คน รวมจำนวน 382 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 11 คน ครู จำนวน 191 คน รวม 208 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ส่วนแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านวิสัยทัศน์ มีการวางแผนเพื่อไปสู่วิทยาลัยที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมดิจิทัลโดยสนับสนุนงบประมาณให้ครอบคลุมงาน 4 ฝ่ายเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบต่าง ๆ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาให้นักเรียน นักศึกษาสามารถพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลได้ ตลอดจนเชิญชวนให้ภาครัฐและเอกชนมาร่วมสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและวัสดุอุปกรณ์เพื่อรองรับการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล พัฒนาบุคลากรทุกคนให้สามารถนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้และด้านการทำงานเป็นทีม บุคลากรได้ทำงานตามความรู้ความสามารถของตนเองโดยได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารสถานศึกษา; ยุคดิจิทัล; อาชีวศึกษา

Received: 2023-02-28 Revised: 2023-03-14 Accepted: 2023-03-15

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: koopicc@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Phimpaka@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Chatphum.Sri @live.ur.ac.th

Abstract

The objective of this research was to study the needs of the college directors, and the guidelines for administration of educational institutions in the digital era under the vocational education in Uttaradit province. The study populations are 6 directors, 11 deputy directors and 365 teachers. The total is 382 people. The sample group consisted of 6 school administrators, 11 deputy directors, 191 teachers; totally, there were 208 people. Research tools were questionnaires and interviews. Statistical instruments used in data analysis were mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the research revealed that the needs for educational administration in the digital era for the college directors consisted of 5 aspects, in descending order: vision, teamwork, citizenship in the digital era, the creation of learning culture, and the professional practice of the college administration. Regarding to the guideline of education management in digital era, there were plans driving colleges with digital innovation. The budgets supported four parts for developments of various systems in creations of learning culture and content-based activities for student innovations.

Furthermore, we would invite the public and private sectors to come together for creations of digital professional practice: developing the server computer system and equipment in the adoption of digital innovations in citizen management in the digital era. These citizens would use the digital innovations in management and operations; also, they would manage learning activities and teamwork. With their own knowledge and ability, they would obtain facilitations for their performance.

Keywords: educational administration; digital era; vocational education

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้ในมาตรา 70 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยและมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษาโดยรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการวิจัย การพัฒนาต่อยอดและการสร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การผลิตและบริการที่ทันสมัยด้วยการสนับสนุน การเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของรายได้ประชาชาติโดยส่งเสริมระบบการเรียนการสอนและนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้พัฒนาระบบการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการอาชีวศึกษาตลอดจนการบริหารสถานศึกษาของอาชีวศึกษาไปสู่การบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกัน (สงบ อินทรมณี, 2562: 353)

สำหรับจังหวัดอุดรดิตถ์มีสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จำนวน 6 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิตถ์ วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรดิตถ์ วิทยาลัยการอาชีพพิชัย วิทยาลัยรัตนประสิทธิ์วิทย์ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดรดิตถ์ ภาพรวมการจัดการศึกษาแบบเน้นทักษะวิชาชีพที่ให้ทันต่อเทคโนโลยี มีการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สนับสนุนให้นำเทคโนโลยีมาบริหารจัดการให้เกิดเป็นนวัตกรรมดิจิทัลซึ่ง กนกอร สมปราชญ์ (2564: 51) กล่าวว่า ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นกระแสแห่งไทยแลนด์ 4.0 และศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้และเศรษฐกิจฐานความรู้จึงส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการแข่งขัน และความมุ่งมั่นตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้น ในกระบวนการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่ต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ ซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องสนใจใฝ่รู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และความจริงที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ย่อมทำให้เกิดความจำเป็นต้อง มีความสามารถในการจัดการสถานศึกษาและการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบสมัยใหม่สอดคล้องกับ กฤษณะเศ จันดาอาจ และวานิช ประเสริฐพร (2021: 244) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานอาชีวศึกษานั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่น่าสมัย เพื่อให้สามารถรองรับการจัดการศึกษาหลายรูปแบบทั้ง on line, on site, on demand และ on air เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และด้านการทำงานเป็นทีม
 - 1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 11 คน และครูจำนวน 365 คน รวมจำนวน 382 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 11 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครู จำนวน 191 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครืจซี่ มอร์แกน รวม 208 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จำนวน 7 คน ได้มาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ได้แก่

แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ตอน ซึ่งตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

แบบสัมภาษณ์ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอนซึ่งตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของกลุ่มเป้าหมายและตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นคำถามโดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ลำดับที่ 1-3 ในแต่ละด้านของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานีมาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

3.1.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีส่งในรูปแบบของแบบสอบถาม (paper) และแบบ QR Code ของ google forms ส่งให้แก่โรงเรียนเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน ธันวาคม 2565 ถึงเดือน มกราคม 2566 ได้ข้อมูลกลับคืนมา ร้อยละ 100

3.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

3.2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีในการออกหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.2 ผู้วิจัยเตรียมการสัมภาษณ์โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าพร้อมส่งประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ก่อนล่วงหน้า

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามทีมนัดหมายในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2566 และขอสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมขออนุญาตบันทึกเทปสัมภาษณ์แล้วรีบถอดเทปเพราะจะได้ไม่หลงลืมประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คนนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดำเนินการจัดกลุ่มและเรียบเรียงข้อมูลโดยการจัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ผนวกรวมกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับ ดังนี้
ตารางที่ 1 แสดงผลความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความต้องการ จำเป็น(PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล		
ด้านวิสัยทัศน์	3.21	ปานกลาง	4.51	มากที่สุด	0.405	1
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้	3.39	ปานกลาง	4.49	มาก	0.324	4
ด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ	3.59	มาก	4.56	มากที่สุด	0.270	5
ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	3.25	ปานกลาง	4.48	มาก	0.378	2
ด้านการทำงานเป็นทีม	3.30	ปานกลาง	4.47	มาก	0.355	3
รวมเฉลี่ย	3.35	ปานกลาง	4.50	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลทั้ง 5 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ

ตารางที่ 2 แสดงความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านวิสัยทัศน์

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิสัยทัศน์	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความ ต้องการ จำเป็น(PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล		
วิทยาลัยกำหนดวิสัยทัศน์ให้เป็น วิทยาลัยที่พัฒนาด้วยนวัตกรรมดิจิทัล	3.25	ปาน กลาง	4.54	มากที่สุด	0.397	2

วิทยาลัยกำหนดให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับความเป็นเลิศของวิทยาลัย	3.25	ปานกลาง	4.45	มาก	0.369	5
วิทยาลัยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาให้สามารถประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลได้	3.21	ปานกลาง	4.45	มาก	0.386	3
วิทยาลัยวางแผนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.05	ปานกลาง	4.59	มากที่สุด	0.505	1
วิทยาลัยพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองและสร้างนวัตกรรม	3.31	ปานกลาง	4.54	มาก	0.372	4
รวมเฉลี่ย	3.21	ปานกลาง	4.51	มากที่สุด		

จากตารางที่ 2 พบว่าความต้องการจำเป็นด้านวิสัยทัศน์ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ วิทยาลัยวางแผนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ วิทยาลัยกำหนดวิสัยทัศน์ให้เป็นวิทยาลัยที่พัฒนาด้วยนวัตกรรมดิจิทัล และวิทยาลัยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาให้สามารถประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลได้ ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล		
วิทยาลัยจัดทำรายวิชาที่มีเนื้อหาให้นักเรียนนักศึกษานำมาใช้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัลได้	3.22	ปานกลาง	4.46	มาก	0.385	1
วิทยาลัยอำนวยความสะดวกการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา	3.23	ปานกลาง	4.42	มาก	0.368	2
วิทยาลัยเปิดโอกาสให้ชุมชน เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล	3.28	ปานกลาง	4.42	มาก	0.348	3
วิทยาลัยจัดสภาพแวดล้อมที่เน้นนวัตกรรมดิจิทัลให้นักศึกษาได้เรียนอย่างทั่วถึง	3.60	มาก	4.55	มากที่สุด	0.264	5

วิทยาลัยน่านงานวิจัยนวัตกรรมดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างทั่วถึง	3.63	มาก	4.60	มากที่สุด	0.267	4
รวมเฉลี่ย	3.39	ปานกลาง	4.49	มาก		

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ วิทยาลัยจัดทำรายวิชาที่มีเนื้อหาให้นักเรียนนักศึกษา นำมาใช้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัลได้ รองลงมา คือ วิทยาลัยอำนวยความสะดวกการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา และวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ชุมชน เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความ ต้องการ จำเป็น(PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล		
วิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล	3.62	มาก	4.57	มากที่สุด	0.262	4
วิทยาลัยน่านนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ	3.73	มาก	4.62	มากที่สุด	0.239	5
วิทยาลัยมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมดิจิทัลให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าถึงอย่างหลากหลาย	3.54	มาก	4.52	มากที่สุด	0.277	2
วิทยาลัยส่งเสริมให้นำแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนนักศึกษา	3.57	มาก	4.55	มากที่สุด	0.275	3
วิทยาลัยน่านนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย	3.49	ปานกลาง	4.54	มากที่สุด	0.301	1
รวมเฉลี่ย	3.59	มาก	4.56	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4 พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ วิทยาลัยน่านนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย รองลงมา คือ วิทยาลัยมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมดิจิทัลให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าถึงอย่างหลากหลาย และวิทยาลัยส่งเสริมให้นำแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนนักศึกษา ตารางที่ 5 แสดงความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความ ต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล		
วิทยาลัยมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการ พัฒนาวิทยาลัย	3.63	มาก	4.57	มากที่สุด	0.259	5
วิทยาลัยเปิดโอกาสให้ทุกคนนำเสนอ นวัตกรรมดิจิทัลที่ใหม่ๆที่จะนำมาใช้ในการ บริหารจัดการ	3.24	ปาน กลาง	4.47	มาก	0.380	3
วิทยาลัยส่งเสริมการศึกษาดูงานเพื่อให้ ความรู้ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับ นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ๆ	3.23	ปาน กลาง	4.44	มาก	0.375	4
วิทยาลัยผลิตสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูลข่าวสาร เพื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้นวัตกรรมดิจิทัล	3.09	ปาน กลาง	4.50	มากที่สุด	0.456	1
วิทยาลัยพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้ครอบคลุมภายในวิทยาลัย	3.06	ปาน กลาง	4.42	มาก	0.444	2
รวมเฉลี่ย	3.25	ปาน กลาง	4.48	มากที่สุด		

จากตารางที่ 5 พบว่าความต้องการจำเป็น ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ วิทยาลัยผลิตสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้นวัตกรรมดิจิทัล รองลงมา คือ วิทยาลัยพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมภายในวิทยาลัย และวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ทุกคนนำเสนอนวัตกรรมดิจิทัลที่ใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ตามลำดับ ตารางที่ 6 แสดงความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านการทำงานเป็นทีม

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		ความ ต้องการ จำเป็น (PNI)	ลำดับ
	$\bar{X}$	แปลผล	$\bar{X}$	แปลผล		
วิทยาลัยมีความเข้าใจขีดความสามารถการ ทำงานของบุคลากร	3.31	ปาน กลาง	4.37	มาก	0.320	5
วิทยาลัยมีการมอบหมายงานให้บุคลากร รับผิดชอบอย่างทั่วถึง	3.31	ปาน กลาง	4.46	มาก	0.347	4
วิทยาลัยมอบหมายให้บุคลากรปฏิบัติงาน ตามความถนัดพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ	3.30	ปาน กลาง	4.48	มาก	0.358	2

วิทยาลัยเพิ่มโอกาสให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามความถนัดโดยให้ความช่วยเหลืออย่างเสมอภาค	3.33	ปานกลาง	4.50	มากที่สุด	0.351	3
วิทยาลัยสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.24	ปานกลาง	4.55	มากที่สุด	0.404	1
รวมเฉลี่ย	3.30	ปานกลาง	4.47	มาก		

จากตารางที่ 6 พบว่าความต้องการจำเป็นด้านการทำงานเป็นทีมเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ วิทยาลัยสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ วิทยาลัยมอบหมายให้บุคลากรปฏิบัติงานตามความถนัดพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลืออย่างเสมอภาคและวิทยาลัยเพิ่มโอกาสให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามความถนัดโดยให้ความช่วยเหลืออย่างเสมอภาค ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า วิทยาลัยกำหนดวิสัยทัศน์ให้เป็นวิทยาลัยที่พัฒนาด้วยนวัตกรรมดิจิทัล โดยแต่งตั้งคณะทำงานด้านพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล มอบหมายให้คณะทำงานจัดทำแผนขั้นตอนการขับเคลื่อนให้เป็นวิทยาลัยที่นำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ภายใน 5 ปี จัดเตรียมความพร้อมเพื่อการนำแผนขั้นตอน (roadmap) สู่การปฏิบัติ อีกทั้งวิทยาลัยวางแผนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายในการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลให้ครอบคลุมการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ตลอดจนวิทยาลัยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาให้สามารถประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลได้โดยพัฒนา Management Platform ระบบ LMS (Learning Management System) ระบบ infrastructure และเครือข่ายการสื่อสารแบบไร้สายความเร็วสูงสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนำ Learning Platform และ Management Platform มาใช้ในการบริหารจัดการโดยพัฒนารายวิชารูปแบบ Module เชิญครูที่มีความเชี่ยวชาญของวิทยาลัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการในการพัฒนาคู่มือเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเข้าใจวิธีการเข้าเรียนกับ Digital College (การอาชีวศึกษาดิจิทัล)

2.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ พบว่า วิทยาลัยจัดทำรายวิชาที่มีเนื้อหาให้นักเรียนนักศึกษาสามารถพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลได้ นำสื่อ ICT (Information and Communication Technology) มาใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนนักศึกษา อีกทั้งวิทยาลัยอำนวยความสะดวกการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกที่ชัดเจนซึ่ง User หมายถึง นักเรียนนักศึกษา ส่วน Stakeholder คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานประกอบการ ตลอดจน วิทยาลัยเปิดโอกาสให้ชุมชนเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ให้สาขาวิชาระบบหน่วยกิตเริ่มจาก Non-credit ไปสู่ระบบ Credit transfer และ Credit Bank และกำหนดสาขาวิชานำร่องที่กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้นักเรียนนักศึกษาสร้างนวัตกรรมดิจิทัล

2.3 ด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ พบว่า วิทยาลัยนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยโดยจัดทำเว็บไซต์ของวิทยาลัยให้ได้มาตรฐาน มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน 9 ด้านที่ถูกต้องครบถ้วน เพิ่มประสิทธิภาพระบบคอมพิวเตอร์แม่ สร้างความร่วมมือด้าน

โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลกับภาครัฐและเอกชน อีกทั้งวิทยาลัยมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมดิจิทัลให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าถึงอย่างหลากหลายโดยวิทยาลัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้และคลังข้อสอบระบบออนไลน์ จัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการใช้งานห้องเรียนอัจฉริยะและพื้นที่การเรียนรู้ (Digital Learning Space) นำนวัตกรรมดิจิทัลมาให้บริการเพื่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา ตลอดจนวิทยาลัยส่งเสริมให้นำแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนนักศึกษา พัฒนาคูและนักเรียนนักศึกษาให้มีความรู้ในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้โดยเชิญครูที่มีความรู้ในด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาแนะนำและเป็นพี่เลี้ยง และสนับสนุนการพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาให้มีความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล พบว่า วิทยาลัยผลิตสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้นวัตกรรมดิจิทัล มีการพัฒนาคูทั้งเปลี่ยนทักษะ (reskill) และเพิ่มเติมทักษะ (upskill) โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาครูอาชีพศึกษาส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง อีกทั้งวิทยาลัยพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมภายในวิทยาลัย จัดหาและบำรุงรักษาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในโดยการเช่าบริการเครือข่าย ตลอดจนเปิดโอกาสให้ทุกคนนำเสนอนวัตกรรมดิจิทัลที่ใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโดยมีแนวปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยี เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นผ่านระบบดิจิทัลและจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้บุคลากรและนักเรียนนักศึกษาได้ฝึกงานและเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน

2.5 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า วิทยาลัยสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นำความคิดเห็นของบุคลากรมาใช้ในการแก้ปัญหาในการทำงาน อีกทั้งวิทยาลัยส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างสม่ำเสมอ โดยให้บุคลากรทุกคนวิเคราะห์ตนเองตามแนวทางของ SWOT มีการประเมินความรู้ความสามารถของบุคลากร แต่งตั้งมอบหมายงานในหน้าที่โดยพิจารณาความรู้ความสามารถของบุคลากร รวมทั้งจัดการฝึกอบรมในหัวข้อที่บุคลากรส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง สนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ระบุใน ID PLAN ตลอดจนวิทยาลัยมอบหมายให้บุคลากรปฏิบัติงานตามความถนัดพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือโดยมีคำสั่งการมอบหมายงานให้บุคลากรชัดเจน สนับสนุนให้บุคลากรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงาน และติดตามและประเมินผลการมอบหมายงานและให้รายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านวิสัยทัศน์ซึ่งวิทยาลัยกำหนดวิสัยทัศน์ให้เป็นวิทยาลัยที่พัฒนาด้วยนวัตกรรมดิจิทัลโดยวางแผนนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษาให้สามารถประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา แซ่มะฮ้อย (2562: 120) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีสามารถสร้างแรงบันดาลใจสามารถนำการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ความคิด

รวบยอดเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับงานวิจัยของฮะฟีซุดดีน เจมู และวรลักษณ์ ชูกำเนิด (2564: 66) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำนวัตกรรมของผู้บริหารอาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี พบว่าด้านวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงร่วมกันอย่างชัดเจนและนำวิสัยทัศน์สู่แผนกลยุทธ์ไปใช้

2. จากการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยนำประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า วิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการด้านพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลโดยให้คณะกรรมการจัดทำแผนขั้นตอนการขับเคลื่อนให้เป็นวิทยาลัยที่นำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ภายใน 5 ปี มีการเตรียมความพร้อมเพื่อนำแผนขั้นตอน (RoadMap) สู่การปฏิบัติ เช่น การพัฒนาครู นักเรียนนักศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีเข้ามาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายในการนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารโดยวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลให้ครอบคลุมการบริหารงานของวิทยาลัยทั้ง 4 ฝ่าย โดยนำนวัตกรรมดิจิทัลมาติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เชิญครูที่มีความเชี่ยวชาญจากวิทยาลัยอื่นร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการร่วมพัฒนาคู่มือเพื่อให้แก่นักเรียนนักศึกษาเข้าใจวิธีการเข้าเรียนกับ digital College สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกฤตา กันทาใจ (2565: 3) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับความเป็นเลิศของสถานศึกษาสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ พบว่า วิทยาลัยวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สถานที่ ห้องเรียนและหลักสูตรรายวิชา เพื่อนำเนื้อหาในหน่วยของรายวิชาที่สอดคล้องมาพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลโดยเน้นด้านความรู้และด้านกระบวนการนำสื่อ ICT (Information and Communication Technology) มาใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนนักศึกษา ให้ครูจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนนักศึกษาได้รับความรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญส่ง กรุงเทพฯ (2561: 70) กล่าวว่า การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรภายในโรงเรียน การปฏิบัติงานในโรงเรียนผู้บริหารและบุคลากรจำเป็นต้องสื่อสารเพื่อร่วมดำเนินงานให้บรรลุภารกิจของโรงเรียน โดยผู้บริหารจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่บุคลากรโดยการนำรูปแบบการใช้เทคโนโลยีมาปรับประยุกต์ใช้และพัฒนาสถานศึกษาได้ และสอดคล้องงานวิจัยของพระราชวุธ ปัญญาวิโร (2561: 9) ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จังหวัดขอนแก่น พบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือโดยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการกับสถานศึกษาอื่นมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยอีกทั้งครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนใช้สื่อสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 ด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ พบว่า วิทยาลัยจัดทำเว็บไซต์ให้ได้มาตรฐาน จัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน 9 ด้าน อีกทั้งเพิ่มประสิทธิภาพระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและอุปกรณ์ประกอบเครือข่ายให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยสร้างความร่วมมือด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลกับภาครัฐและเอกชน จัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับห้องเรียนอัจฉริยะและพื้นที่การเรียนรู้ (Digital Learning Space) นำนวัตกรรมดิจิทัลให้บริการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเจษฎา ชวนะไพศาล (2563: 34) กล่าวว่า การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้และนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน อำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ ประกอบด้วย จัดสรรเวลา ทรัพยากร และการเข้าถึงเทคโนโลยี อำนวยความสะดวกและมีส่วนร่วมในสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยการกระตุ้น ส่งเสริมและสร้างรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภคพร เลิกนอก (2563: 151) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า สถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือในการทำงานและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พัฒนาและส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มีการอบรมออนไลน์ เพื่อให้ครูมีความรู้ที่ทันสมัยสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สร้างสังคมออนไลน์เพื่อประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการศึกษา

2.4 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล พบว่า วิทยาลัยพัฒนาครูทั้งเปลี่ยนทักษะ (reskill) และเพิ่มเติมทักษะ (upskill) โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาครูอาชีวศึกษา ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมดิจิทัล สร้างความตระหนักให้บุคลากรได้เห็นประโยชน์และโทษของการใช้เทคโนโลยีที่ผิดกฎหมายและเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นผ่านระบบดิจิทัล และร่วมเป็นทีมงานในการนำนวัตกรรมมาใช้โดยการจัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้บุคลากรและนักเรียนนักศึกษาได้ฝึกงานและเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญส่ง กรุงชาติ (2561: 61) กล่าวว่า การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล หมายถึง การพัฒนาวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้ง ปรับปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนินทร์ ศรีสง และ ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ (2564: 55) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลควรพัฒนาความสามารถในการแสวงหาคำตอบและความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเองโดยการใช้ดิจิทัลที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า วิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นำความคิดเห็นของบุคลากรมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน ให้บุคลากรทุกคนวิเคราะห์ตนเองโดยใช้แนวทางของ SWOT เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐกฤตา กันทาใจ (2565: 4) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าถึงขีดความสามารถของคนในสถานศึกษา

ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางการทำงานร่วมกันของสถานศึกษาปฏิบัติต่อกันในสถานศึกษาด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดการกับปัญหาในการทำงานร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงบ อินทรมณี (2562: 68) ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการพัฒนาหน้าที่เชื่อมโยงความรู้กับการทำงานตามภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสภาพปัญหาและความต้องการของครูเป็นการเรียนรู้แบบทีม ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลง เป็นการแบ่งปันความเชื่อและความเข้าใจเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การมีท่าทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน การตระหนักถึงมุมมองแต่ละคนและกลุ่มที่เห็นต่างร่วมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนอย่างมีความหมาย ซึ่งสามารถนำเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนรู้ และการแบ่งปันข้อมูล

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นแนวทางที่นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ 5 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ วิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการด้านพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล โดยมอบหมายให้คณะกรรมการจัดทำแผนขั้นตอนการขับเคลื่อนให้เป็นวิทยาลัยที่นำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ภายใน 5 ปี มีการจัดเตรียมความพร้อมเพื่อนำแผนขั้นตอน (RoadMap) สู่การปฏิบัติ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ วิทยาลัยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานที่ ห้องเรียนและหลักสูตรรายวิชา เพื่อนำเนื้อหาในหน่วยของรายวิชาที่สอดคล้องมาพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลโดยเน้นด้านความรู้และด้านกระบวนการ นำสื่อ ICT (Information and Communication Technology) มาใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนนักศึกษา ให้ครูจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนนักศึกษาได้รับความรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ มีการวัดและประเมินผลนักเรียนนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้และนักเรียนนักศึกษาที่บรรลุเป้าหมายได้สนับสนุนให้พัฒนานวัตกรรมดิจิทัลได้และขอเสริมให้นักเรียนนักศึกษาที่อ่อนด้อยใช้บทเรียนออนไลน์และบทเรียนสำเร็จรูป ด้านการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ วิทยาลัยจัดทำเว็บไซต์ให้ได้มาตรฐาน มีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน 9 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล วิทยาลัยพัฒนาครูทั้งเปลี่ยนทักษะ (reskill) และเพิ่มเติมทักษะ (upskill) โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาครูอาชีวศึกษา ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง จัดประกวดสื่อที่ใช้นำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์เว็บไซต์วิทยาลัยหรือช่องทางออนไลน์อื่น ๆ โดยวางระบบโครงสร้างการใช้ใช้นวัตกรรมดิจิทัลให้อยู่ในกรอบของความปลอดภัย กฎหมายและจริยธรรม เช่น การจัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Log File) และด้านการทำงานเป็นทีม วิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า วิทยาลัยทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ควรเข้ามาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ร่วมกันและนำวิสัยทัศน์ที่ได้มาดำเนินการจัดทำเป็น

แผนพัฒนาสถานศึกษาของแต่ละวิทยาลัยเพื่อให้เกิดกระบวนการบริหารสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และทันต่อการบริหารจัดการในยุคดิจิทัลต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านวิสัยทัศน์มีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับ 1 ดังนั้น ควรศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมในการเป็นวิทยาลัยที่พัฒนาด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกอร สมปราชญ์. (2564/มกราคม-มีนาคม). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 12(34): 51.
- กฤษณะ จันดาอาจ และวานิช ประเสริฐพร. (2021/มิถุนายน). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน อาชีวศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 6(6): 233-246.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่ม สหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. สารนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนินทร์ ศรีส่อง และ ชยากานต์ เรืองสุวรรณ. (2564/มกราคม-มีนาคม). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในยุค ดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. **วารสารบัณฑิตศึกษา**. 18(80): 55.
- ณัฐกฤตา กันทาใจ. (2565). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. สารนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญส่ง กรุงชาติ. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระราชวุฒ ปัญญาชีโร. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภคพร เล็กนอก. (2563/เมษายน-มิถุนายน). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 7(2): 151-166.
- สงบ อินทรมณี. (2562/มกราคม-มิถุนายน). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น**. 16(1): 353-360.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (SCHOOLMANAGEMENT IN DIGITAL ERA). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อะพิชุติน เจมู และวรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2564/กรกฎาคม-ธันวาคม). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร อาชีวศึกษาจังหวัดปัตตานี. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 3(2): 66.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Factors Affecting the Online Application Purchasing Behavior of Consumers
in Bangkok Metropolitan Region

จรรยา ศุภลักษณ์มงคล¹ วชระ ยี่สุนเทศ²
Janya Supalackmongkol, Watchara Yeesuntes

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ 2) พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ทดสอบสมมติฐานสถิติที่ใช้คือการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ (Chi-square) และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 35-45 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ย 20,001-30,000 บาท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก พฤติกรรมส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันระดับปานกลาง เลือกซื้อเพราะสินค้ามีความหลากหลาย เลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย แอปพลิเคชันที่ใช้บ่อยและรู้จักมากที่สุดคือ Shopee ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ คือ ตนเอง โอกาสที่ซื้อสินค้าเพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน ชำระเงินแบบเก็บปลายทาง ความถี่ในการซื้อสินค้า จำนวน 4 ครั้งต่อเดือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 610 บาทต่อครั้ง ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ สถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าที่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการให้บริการส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ (Keywords) : ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์; พฤติกรรมผู้บริโภค; แอปพลิเคชันออนไลน์

Abstract

This research article aimed to study: 1) online marketing mix factors; 2) the purchasing behavior of online purchasing consumers; 3) a comparison of online purchasing behavior classified by personal data; and 4) to study the online marketing mix factors

Received: 2023-02-22 Revised: 2023-03-14 Accepted: 2023-03-15

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Student Master of Business Administration, Kasem Bundit University. E-mail: Janya.Supa@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Advisor Master of Business Administration, Kasem Bundit University. E-mail: dr.watchara@yahoo.co

affecting the behavior of consumers purchasing products through online applications in Bangkok and its vicinity. A sample of 400 people was selected; the questionnaire was used as a study tool. The statistical tools used in the descriptive analysis were percentage, mean, hypothesis test, Chi-square, and multiple regression analysis.

The results showed that most respondents were: female, aged 35 - 45 years old, single, with bachelor's degrees, government officials/state enterprise employees, the average income of 20,001 – 30,000 baht, and marketing mix factors with the average of a survey at a significant level. Most of the behaviors had moderate knowledge about shopping through online applications. They selected various products, such as clothes. The most commonly used and well-known application was Shopee; the persons influencing decision-making were themselves. They had an opportunity to buy products for daily use, paid cash on delivery payment; the frequency of purchasing products was four times monthly, with the average cost being 610 baht per time. The hypothesis test results were that age, family status, education level, occupation, and average monthly income affected the buying behavior. Marketing mix factors for personal service Influenced the behavior of purchasing products through online applications with a statistically significant 0.05.

Keywords: marketing mix; consumer behavior; online application

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านการศึกษา ความบันเทิง และทางด้านธุรกิจ จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เป็นสาเหตุทำให้การค้าในปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากพฤติกรรมและการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยี ในอดีตการทำการค้าจะเป็นแบบการขายทางหน้าร้านเท่านั้น ทำให้ต้องใช้เงินในการลงทุนสูง มีการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง โดยเฉพาะสถานที่ที่ใช้เปิดร้านหรือทำธุรกิจ (Place) แบบเดิมจะมีเพียงผู้บริโภคในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงเท่านั้นที่รับรู้ถึงการมีอยู่ของร้านค้า หรือธุรกิจนั้น ๆ แต่เมื่อเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการค้าขายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้ค้ากับลูกค้า ปัจจุบันพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นที่นิยมอย่างมาก เนื่องจากสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรงและรวดเร็ว และใช้ต้นทุนต่ำ จากการซื้อขายทำธุรกิจด้วยคอมพิวเตอร์ ก็พัฒนามาเป็นการซื้อขายทำธุรกิจออนไลน์ด้วยโทรศัพท์มือถือ (Smartphone) แต่เทคโนโลยีก็มีการพัฒนาไม่หยุด เพราะช่องทางการซื้อขายออนไลน์มีมากขึ้น จากเพียงเว็บไซต์ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ ก็มีแอปพลิเคชันในการซื้อขายออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าธุรกิจออนไลน์มีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีหลายธุรกิจในประเทศไทยหันมาให้ความสำคัญ และปรับกลยุทธ์การตลาดแบบเดิมให้สอดคล้องเหมาะสมกับพฤติกรรมและการตัดสินใจของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป (นิรากร คำจันทร์, 2564)

ทั้งนี้อุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีหลากหลาย แต่จากการสำรวจคนไทยใช้โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เป็นอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุดในทุกช่วงเวลา ซึ่งคนไทยใช้โทรศัพท์มือถือในการ

เข้าอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 5.7 ชั่วโมงต่อวัน โดยกิจกรรมที่นิยมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอันดับ 1 คือ Social Network รองลงมา คือ ค้นหาข้อมูล (Search) และการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คนไทยนิยมใช้ Facebook บ่อยที่สุดถึง 92.1% อันดับ 2 คือ Line ซึ่งคนกลุ่มที่เกิดในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2483-2503 นิยมใช้ทักทายกันตอนเช้า ส่วนอันดับ 3 คือ Google โดยที่ Intragram และ Twitter อยู่อันดับ 4 แนวโน้มคนไทยนิยมซื้อของผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้นถึง 54.9% (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) เกิดจากผู้ซื้อได้รับข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและการอ่านความคิดเห็นของผู้เคยใช้สินค้า ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) มีการใช้มากกว่าคอมพิวเตอร์ (Computer) หลายเท่า และเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันเนื่องจากราคาถูกสะดวกง่ายต่อการพกพาและมีประสิทธิภาพสูงทำให้การทำธุรกรรมผ่าน โทรศัพท์มือถือ (Smartphone) หรือ M-Commerce มีบทบาทสำคัญในการทำธุรกิจเป็นช่องทางในการเพิ่มยอดขายมากขึ้น การซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ (Smartphone) ได้สร้างทางเลือกใหม่สำหรับผู้บริโภค เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวางในทุกกลุ่มคน เพียงแค่เลือกซื้อสินค้าและชำระเงินผ่านสมาร์ตโฟนอย่างสะดวกสบายและใช้ได้ทุกที่ทุกเวลารวมถึงแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนจะตอบสนองการใช้งานที่ง่ายและการใช้เวลาน้อย โดยแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยม เช่น LAZADA, Shopee, Line Shop, Cantral Shopping Online, Sale Here, Watsons TH, JD Cantral, Konvy, Seven-Eleven, Welove shopping, Kaidee, ShopShop เป็นต้น ปัจจุบันมีการตัดสินใจซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น และผู้ประกอบการขยายตัวขึ้นมาก นอกจากนี้ยังพัฒนาระบบ ชำระเงินที่สร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าเพิ่มขึ้น จึงทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ในยุคปัจจุบันได้มีหลากหลายปัจจัย ดังนั้น ผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อการช่วยในการตัดสินใจซื้อไม่ว่าจะเป็นเรื่องของผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายหรือการจัดโปรโมชั่น ช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีความซับซ้อนน้อยลง ราคาที่สามารถเปรียบเทียบได้ง่าย และการจัดโปรโมชั่นอย่างต่อเนื่องสร้างการรับรู้ต่อผู้บริโภคให้ตัดสินใจได้ง่ายกับการใช้งานช้อปปิ้งผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ (จิตตภา ญญรัตน์วานิช, 2564: 311-323)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญและมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ และใช้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาช่องทางการขายให้สอดคล้องกับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย เพิ่มโอกาสการประกอบอาชีพธุรกิจออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ใช้ในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันช้อปปิ้งของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่แตกต่างกัน
2. ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการวิจัยในรูปแบบของการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งการเก็บข้อมูลจะใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผล โดยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยอาศัยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6P's) ของ Philip Kotler ซึ่งประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การให้บริการส่วนบุคคล (Personalization) การรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy) และแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ อาศัยทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคของ Philip Kotler ซึ่งประกอบไปด้วย 6W 1 H คือ ใคร (Who) จะทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why) กับใครบ้าง (Whom) และอย่างไร (How)

1.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคคลที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเคยซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ จำนวน 400 คน โดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ (W.G.Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาใช้พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา เริ่มต้นเดือนมิถุนายน 2565-เดือนกันยายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม

2.1.2 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 กำหนดประเด็น ขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

2.1.4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

2.1.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะ

2.1.6 ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

2.1.7 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

2.1.8 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง

2.1.10 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ จำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัต (Cronbach's alpha coefficient)

2.2 โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่องเพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว อาชีพ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยมีระดับการวัดดังนี้ เพศ สถานภาพ อาชีพ ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการวัดตัวแปรแบบเรียงลำดับหรืออันดับ (Ordinal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ แต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียว ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 6 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนนแบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	สำคัญมาก
ระดับ 3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	สำคัญน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบแต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียง

ข้อเดียว และตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณ คือ ค่าร้อยละโดยในข้อมูลส่วนที่ 3 ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 9 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

2.3 การตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

2.3.1 การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC): Index of Objective Congruence

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้ว เห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และนำไปปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.907

2.3.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 40 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวม โดยใช้วิธีของ Cronbach (อ้างอิงถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2563: 415) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.7 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นเพียงพอ ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.879

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งตำรา เอกสารและการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย และรับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วนและสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และนำผลที่ได้มานำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของตัวแปรต่างๆ ตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ Chi-square และ Multiple Regression Analysis

4.3 วิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) (กัลยา วาณิชย์ปัญญา, 2554: 352)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 36-45 ปี สถานภาพทางครอบครัวโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์

จากการศึกษาข้อมูลระดับความสำคัญ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการให้บริการส่วนบุคคล และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความสำคัญ 7 รายการ ประกอบด้วย สินค้ามีความหลากหลายตามที่ท่านต้องการ สินค้าพร้อมส่ง สินค้ามีรายละเอียด ราคา รูป ขนาด ครบถ้วนถูกต้อง สินค้าที่ซื้อตรงตามภาพที่โฆษณา สินค้ามีความทันสมัยตามกระแสนิยม สินค้ามีความแตกต่างจากสินค้าตามท้องตลาดทั่วไป และสินค้ามีการติดตามหลังการขายตามลำดับ

2.2 ด้านราคา จากการศึกษพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความสำคัญ 4 รายการ ประกอบด้วยราคาของสินค้าหลากหลายสามารถเปรียบเทียบได้ ราคาของสินค้ามีการระบุไว้อย่างชัดเจน ราคาของสินค้าเหมาะสมกับคุณภาพ และราคาของสินค้าถูกกว่าการซื้อด้วยวิธีอื่น ๆ หรือช่องทางอื่น ตามลำดับ

2.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย จากการศึกษพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความสำคัญ 7 รายการ ประกอบด้วย แอปพลิเคชันออนไลน์ทำให้ซื้อสินค้าได้ ทุกที่ ทุกเวลา ตลอด 24 ชั่วโมง แอปพลิเคชันออนไลน์มีความสะดวกในการค้นหาและเลือกซื้อสินค้า แอปพลิเคชันออนไลน์มีบริการจัดส่งสินค้าหลายวิธี แอปพลิเคชันมีชื่อเสียงมีความน่าเชื่อถือเป็นที่นิยม แอปพลิเคชันออนไลน์มีการจัดวางรูปสินค้าและข้อมูลสินค้าได้สวยงาม แอปพลิเคชันออนไลน์ใช้ตราสัญลักษณ์ (โลโก้) โดดเด่นเฉพาะตัว เป็นที่น่าจดจำ และแอปพลิเคชันออนไลน์มีการแจ้งเตือนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด จากการศึกษพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความสำคัญ 10 รายการ ประกอบด้วย การลดราคาสินค้า การมีระบบชำระเงินปลายทาง ส่วนลดพิเศษในวันพิเศษหรือเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันที่ 11 เดือน 11 เทศกาลปีใหม่ แจกคูปองสิทธิประโยชน์ การรับประกันสินค้า สามเปลี่ยน/คืนกรณีสินค้ามีปัญหา การอัปเดตข้อมูลสินค้าใหม่ให้ทราบอยู่เสมอ การ

ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโฆษณาผ่านทางโทรทัศน์ การสะสมแต้มเพื่อแลกซื้อสินค้า การแจกรางวัลในโอกาสสำคัญต่าง ๆ และการมีบุคคลที่มีชื่อเสียง มาแนะนำสินค้า ตามลำดับ

2.5 ด้านการให้บริการส่วนบุคคล จากการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความสำคัญ 6 รายการ ประกอบด้วย แอปพลิเคชันมีช่องทางแก้ปัญหาให้ลูกค้าทันที กรณีเกิดความผิดพลาด เช่น การส่งสินค้าผิด แอปพลิเคชันมีช่องทางให้คำแนะนำลูกค้าอย่างเหมาะสม แอปพลิเคชันมีช่องทางติดต่อกับลูกค้าเป็นรายบุคคลได้สะดวกรวดเร็ว เช่น การสนทนาออนไลน์ อีเมล หรือระบบฝากข้อความ (Inbox) แอปพลิเคชันมีช่องทางติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ได้ทันที ทุกเวลา การตอบคำถามข้อสงสัยของลูกค้าได้รวดเร็ว และแอปพลิเคชันมีการติดตามหลังการขายอย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้แสดงระดับความคิดเห็นหลังการใช้บริการ ตามลำดับ

2.6 ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว จากการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดความสำคัญ 5 รายการ ประกอบด้วย แอปพลิเคชันมีการจัดเก็บข้อมูลผู้ซื้อสินค้าและบริการได้อย่างน่าเชื่อถือ การแจ้งให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับนโยบายรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า แอปพลิเคชันมีนโยบายหรือกฎข้อบังคับในการเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าอย่างชัดเจน การกำหนดระดับการเข้าถึงข้อมูลและมาตรการดูแลข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า และมีระบบตรวจสอบป้องกันการเข้าถึงข้อมูลลูกค้า ตามลำดับ

3. พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภค

จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ระดับปานกลาง เลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์เพราะ สินค้ามีความหลากหลาย สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ คือ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย แอปพลิเคชันออนไลน์ที่รู้จักมากที่สุดคือ Shopee แอปพลิเคชันที่ใช้ซื้อสินค้าออนไลน์บ่อยที่สุดคือ Shopee ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ คือ ตนเอง โอกาสในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์คือ เมื่อต้องการใช้สินค้าในชีวิตประจำวัน การชำระเงินค่าสินค้าคือ ชำระเงินกับพนักงานส่งสินค้าเมื่อสินค้าส่งถึงมือผู้บริโภค อุปกรณ์ที่ใช้เข้าถึงแอปพลิเคชันออนไลน์เพื่อสั่งซื้อสินค้าคือ โทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟน ความถี่ในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์จำนวน 4 ครั้งต่อเดือน และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์เฉลี่ย 610 บาทต่อครั้ง

4. เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

4.1 ด้านอายุ จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีอายุแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ในด้านความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ด้านการใช้แอปพลิเคชันออนไลน์บ่อยที่สุดและด้านโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ที่แตกต่างกัน

4.2 ด้านสถานภาพทางครอบครัว จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีสถานภาพทางครอบครัวแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ในด้านการใช้แอปพลิเคชันออนไลน์บ่อยที่สุด ที่แตกต่างกัน

4.3 ด้านระดับการศึกษา จากการศึกษพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีสถานภาพทางครอบครัวแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ในด้านความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ที่แตกต่างกัน

4.4 ด้านอาชีพ จากการศึกษพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ในด้านโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ที่แตกต่างกัน

4.5 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากการศึกษพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ในด้านความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ และด้านโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ที่แตกต่างกัน

5. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์เฉลี่ยต่อครั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Model	Unstandar Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	3.421	1.045		3.274	.001
ด้านผลิตภัณฑ์	-.123	.336	-.029	-.366	.715
ด้านราคา	-.144	.328	-.036	-.440	.660
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	-.137	.366	-.030	-.374	.708
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.160	.348	.037	.460	.646
ด้านการให้บริการส่วนบุคคล	.666	.264	.213	2.518	.012*
ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว	-.421	.258	-.133	-1.631	.104

*ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์เฉลี่ยต่อครั้งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการให้บริการส่วนบุคคล (Sig = 0.012) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้ศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ใช้ในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ จากการศึกษพบว่าอยู่ในระดับความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภา ธัญญรัตน์วนิช (2564: 311-323) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์

1.6 ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว จากการศึกษาพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมรัตน์ ธารีรักษ์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

ผ่านแอปพลิเคชันในประเทศไทย ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาความเป็นส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก

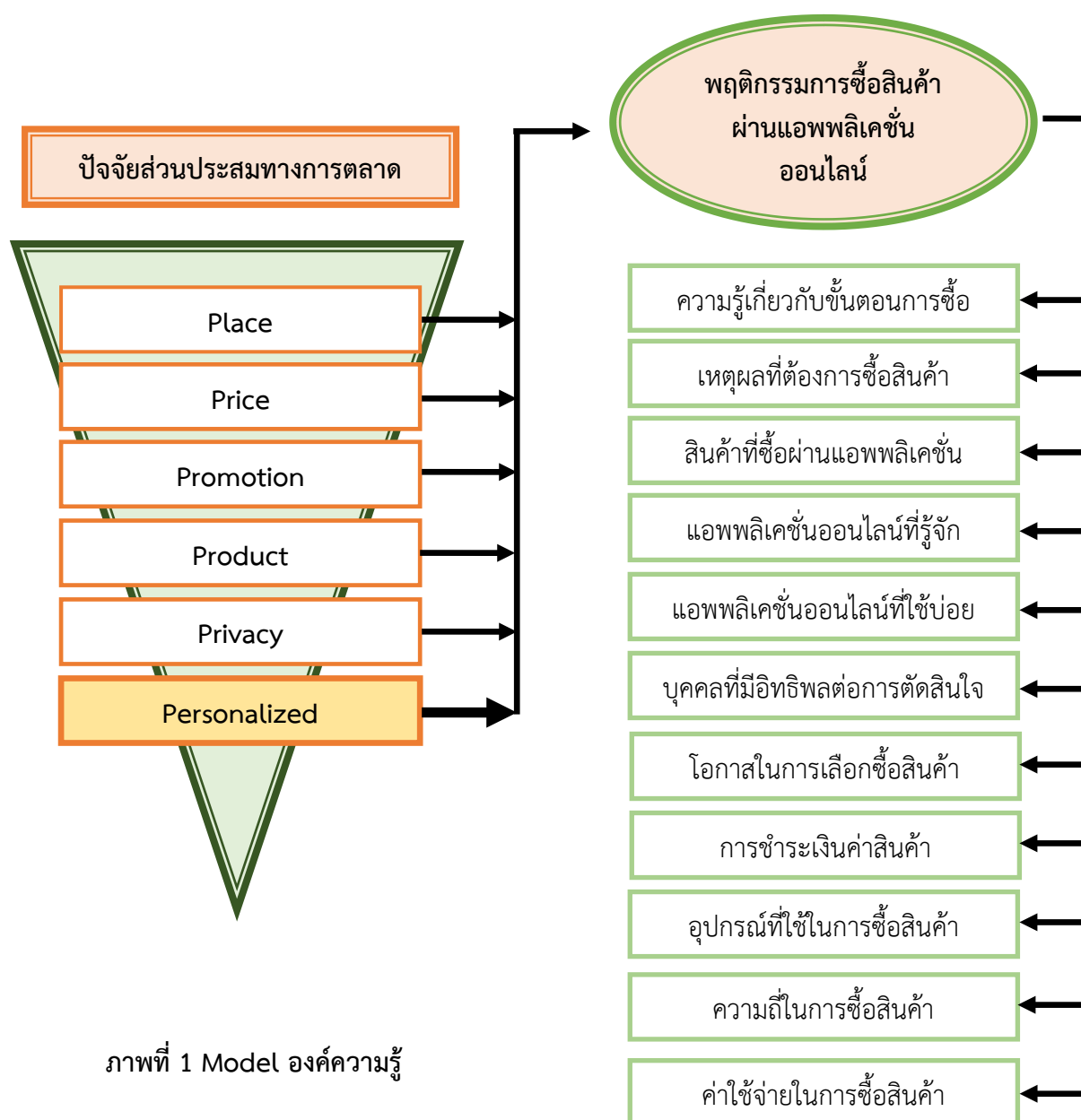
2. พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภค ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ระดับปานกลาง เลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ เพราะ สินค้ามีความหลากหลาย สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ คือ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย แอปพลิเคชันออนไลน์ที่รู้จักมากที่สุดคือ Shopee แอปพลิเคชันที่ใช้ซื้อสินค้าออนไลน์บ่อยที่สุด คือ Shopee ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ คือ ตนเอง โอกาสในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ คือ เมื่อต้องการใช้สินค้าในชีวิตประจำวัน การชำระเงินค่าสินค้า คือ ชำระเงินกับพนักงานส่งสินค้าเมื่อสินค้าส่งถึงมือผู้บริโภค อุปกรณ์ที่ใช้เข้าถึงแอปพลิเคชันออนไลน์ เพื่อสั่งซื้อสินค้า คือ โทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟน ความถี่ในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ จำนวน 4 ครั้งต่อเดือน และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันเฉลี่ย 610 บาทต่อครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของธรรมรัตน์ ธารีรักษ์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในประเทศไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ เกียรติศิริ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสุรีย์ ไชยสกลิต (2558) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันช้อปปิ้งออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญลักษณ์ สมานานุสรณ์ (2561) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ ผลการศึกษา พบว่า เพศแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระพงษ์ วรรณสุทธิ (2560) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook live ผลการศึกษาพบว่าเพศแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook live ไม่แตกต่างกัน

4. การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการให้บริการส่วนบุคคล ($Sig = 0.012$) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อธุรกิจขายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ เพราะพฤติกรรมของผู้บริโภคจะทำให้รู้ว่าสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการหรือสนใจคือแบบใด อย่างไร การที่ผู้ประกอบการร้านค้าที่อยู่บนแอปพลิเคชันออนไลน์ให้ความสำคัญกับการให้บริการส่วนบุคคล (Personalization) ซึ่งเป็นลักษณะการบริการแบบโต้ตอบร่วมกัน (Interactive) ระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้าแบบเจาะจงบุคคล เรียกว่า การตลาดแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Marketing) เพื่อเป็นการนำเสนอสิ่งที่ตรงใจลูกค้า อำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า ทั้งยังสามารถสร้างความเป็นกันเองและความประทับใจให้กับลูกค้า

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

องค์ความรู้จากงานวิจัย สามารถอธิบายได้ว่าความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย 1. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 2. ด้านราคา 3. ด้านการส่งเสริมการตลาด 4. ด้านผลิตภัณฑ์ 5. ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว 6. ด้านการให้บริการส่วนบุคคล มีความสำคัญมากตามลำดับ ซึ่งด้านการให้บริการส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ 1. ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการซื้อสินค้า 2. เหตุผลที่ต้องการซื้อสินค้า 3. สินค้าที่ซื้อผ่านแอปพลิเคชัน 4. แอปพลิเคชันออนไลน์ที่รู้จัก 5. แอปพลิเคชันออนไลน์ที่ใช้บ่อยที่สุด 6. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ 7. โอกาสในการเลือกซื้อสินค้า 8. การชำระเงินค่าสินค้า 9. อุปกรณ์ที่ใช้ในการซื้อสินค้า 10. ความถี่ในการซื้อสินค้า และ 11. ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางแอปพลิเคชันออนไลน์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค

ภาพที่ 1 Model องค์ความรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ผู้บริโภคจะคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทุก ๆ ด้าน เพราะฉะนั้นผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางแอปพลิเคชันออนไลน์ต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ควรให้ความสำคัญกับเรื่องรูปแบบของสินค้า ให้มีสินค้าที่หลากหลาย ทันสมัย สวยงามตามกระแสนิยมแจ่มแจ้งคุณสมบัติข้อมูลสินค้าได้ครบถ้วนสมบูรณ์ มีรูป มีขนาด มีรายละเอียดที่ถูกต้อง สินค้าตรงตามภาพที่โฆษณาในแอปพลิเคชัน สินค้าที่มีความแตกต่างจากสินค้าตามท้องตลาดทั่วไปเข้ามาวางจำหน่าย มีสินค้าพร้อมส่ง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับร้านจนเกิดเป็นการบอกต่อปากต่อปากในเรื่องคุณภาพของสินค้าและบริการที่ได้รับจากการสั่งซื้อสินค้าจากร้านของผู้ประกอบการ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น เมื่อผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจก็อาจจะตอบแทนด้วยการแนะนำสินค้า (Review) ให้เองโดยไม่ต้องจ้างหรือให้รางวัล

ด้านราคา ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ควรให้ความสำคัญกับราคาของสินค้าที่มีการระบุไว้อย่างชัดเจน การเปรียบเทียบราคาสินค้าของแต่ละยี่ห้อที่ซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ว่าสินค้าที่ผู้บริโภคจะได้รับมีความคุ้มค่า ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ โดยที่ลูกค้าสามารถทำการค้นหาเปรียบเทียบราคาสินค้ากับห้างสรรพสินค้า ร้านค้าคู่แข่งกันได้ เมื่อผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบราคาได้ก็จะเกิดความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ควรให้ความสำคัญกับแอปพลิเคชันที่มีขั้นตอนการใช้งานที่ง่าย สะดวก โลโกโดดเด่น น่าจดจำ มีความพร้อมใช้งานตลอด 24 ชั่วโมง มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย มีบริการจัดส่งสินค้าหลายวิธี และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าให้หลากหลายแอปพลิเคชัน เช่นไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) ติกต็อก (Tiktok) เป็นต้น เพื่อให้ได้กลุ่มลูกค้าหลากหลายกลุ่มเพิ่มขึ้น

ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ควรมีการทำกิจกรรมเสนอขายแนะนำสินค้าแบบไลฟ์สด (live) จัดกิจกรรมลดราคาในเวลาจำกัด (Flash sale) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การสะสมแต้ม การลด แลก แจก แถม ในทุกช่องทางการจัดจำหน่าย อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้บริโภคเห็นสินค้าของผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคปัจจุบันมักจะเลือกซื้อสินค้าจากแอปพลิเคชันที่ตนเองใช้นั้นมากที่สุด เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเพิ่มความถี่ในการเข้าชมสินค้า การอัปเดตข้อมูลสินค้าใหม่ การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์หรือกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ให้ผู้บริโภคได้รับทราบอย่างทันเวลา ทำให้ผู้บริโภคไม่เสียประโยชน์ เกิดความประทับใจกลับมาซื้อสินค้าซ้ำ

ด้านการให้บริการส่วนบุคคล เมื่อผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์แล้วผู้ประกอบการธุรกิจ ควรที่จะเสริมเรื่องการบริการทั้งก่อนและหลังการขาย โดยการตอบกลับผู้บริโภคอย่างรวดเร็ว และติดตามสอบถามดูแลลูกค้าที่ซื้อสินค้าไปแล้วว่าพบปัญหาใดหรือไม่ ต้องการให้ทางร้านแก้ไขอย่างไร ตอบคำถามข้อสงสัยของลูกค้าได้รวดเร็ว เพื่อสร้างความประทับใจทางหนึ่ง เพราะผู้บริโภคจะมีความยินดีที่จะแนะนำหรือบอกต่อผู้อื่นเสมอถึงการใส่ใจของร้านค้า

ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ ควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยในการซื้อสินค้า โดยมีการใช้ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ขาย เพื่อให้ลูกค้าตรวจสอบได้ว่าผู้ขายมีตัวตนอยู่จริง อีกทั้งจำเป็นต้องป้องกันข้อมูลส่วนตัวของลูกค้าไว้เป็นความลับ เช่น อีเมลล์ เบอร์ติดต่อ ที่อยู่ของลูกค้า เป็นต้น และไม่นำหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินของลูกค้าไปเผยแพร่อย่างเด็ดขาด มีการชี้แจงนโยบายความเป็นส่วนตัวอย่างชัดเจน เพื่อให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าของประชากรในแต่ละพื้นที่ มีความแตกต่างกัน หากต้องการศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ในพื้นที่อื่น ๆ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม

2.2 ควรศึกษาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ให้ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือและได้ข้อมูลในเชิงลึก เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางแอปพลิเคชันออนไลน์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

2.3 ควรเพิ่มการศึกษาเรื่องของทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ เพื่อให้ได้ผลต่อการศึกษาที่มีความหลากหลาย และส่งผลต่อการนำไปใช้ในการหาสินค้าใหม่หาแอปพลิเคชันใหม่ที่เหมาะสมสอดคล้อง และสร้างกลยุทธ์ในการขายสินค้าของผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตาภา ธัญญรัตน์วานิช. (2564, มกราคม-เมษายน). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 7(1): 311-323.
- จิระพงษ์ วรรณสุทธิ. (2560). การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook live. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- จุฑารัตน์ เกียรติศิริ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐสุรีย์ ไชยสถิตย์. (2558). ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันข้อปึงออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธรรมรัตน์ ธารีรักษ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด. คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

- ธัญลักษณ์ สุนานุสรณ์. (2561). พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ
กลุ่มเบบี้บูมเมอร์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธำนิษฐ์ ศิลป์จารุ. (2563). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 18.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญปิยเชิณสสารเอนด์ดี.
- นิรากร คำจันทร์. (2564). ปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผู้หญิงของกลุ่มเจนเอเรชั่นวายผ่าน
แอปพลิเคชันอินสตราแกรมในประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- รังสรรค์ สุธิ์สิริมงคล. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคยุคดิจิทัลใน
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด. คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สำนักงานสถิติแห่งชาติมาตรฐานสถิติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://statstd.nso.go.th/classification/search.aspx?class=1> สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2562.
- W.G. Cochran. (1953). **Sampling techniques**. New York: John Wiley & Sons. Inc.

ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model
ของโรงเรียนประชาอุทิศ

The Experimental Results of the Internal Supervisory Use : BRAIN DOING
Model at Pracha Uthit School

อลิสรา คงปั่น¹ ชัชภูมิ สีชมภู² สุกัญญา รุจิเมธภาส³

Alisara Kongpun, Chatphum Sichomphoo, Sukunya Rujimethaphas

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ 2.เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน อาจารย์ประจำหลักสูตรจำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์จำนวน 3 คน คณะครูจำนวน 4 คน นักเรียนจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์กลุ่ม บันทึกการนิเทศการสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1.ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2.ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบกลุ่มปัญหาอุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model พบว่า ครูไม่เข้าใจถึงกระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการประชุมเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาก่อนเพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบมากขึ้นจะทำให้เกิดผลดีต่อครูและนักเรียนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความพึงพอใจของนักเรียนในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model พบว่า หลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษามีความพึงพอใจสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การนิเทศการสอนครูผู้สอนรายบุคคล BRAIN DOING Model โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords) : การนิเทศภายในสถานศึกษา; ผลการทดลองใช้

Abstract

Received: 2023-03-05 Revised: 2023-03-14 Accepted: 2023-03-16

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Kimeery_Lovely@hotmail.com

² อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Chatphum.Sri@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: r.sukunya@ur.ac.th

The objectives of this research were: 1. to assess the suitability and feasibility of the BRAIN DOING model of Pracha Uthit school, and 2. to study the experimental use results of this internal supervisory model at the school. The population sample used in the research was: three school administrators, three full-time program instructors, three study supervisors, four teachers, and seventeen students. The research tools were questionnaires, group interviews, questionnaires, and teaching supervision records. Statistical tools used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as followings: 1. Overall the appropriateness of the BRAIN DOING model was at a high level. The overall possibility of this supervisory model was at a high level. The success factor of the model use was that teachers did not understand the process of supervision within educational institutions. A meeting about supervision within the educational institutions had to be scheduled first for systematic learning management process and a positive effect on teachers and students in organizing learning activities. The satisfaction of students for the internal supervisory model was higher than before. Its statistical significance was at the .05 level. The overall supervision of individual teachers for this model was at a high level.

Keywords: Internal educational supervision; Experimental use results

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพประกอบกับมาตรา 24 ที่กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนและปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง อันจะเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แสวงหาความรู้และประยุกต์ความรู้ด้วยความเข้าใจ (กระทรวงศึกษาธิการ 2563: 7-8)

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ครูในสถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบและประสบผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายของการดำเนินงานที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องอาศัยกระบวนการนิเทศภายในที่ดี เพื่อให้การนิเทศภายในบรรลุวัตถุประสงค์และตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากสามารถช่วยในการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาให้

สามารถประสบผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ (ชลขรัส นุกอง 2564: 23) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การร่วมมือกันของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้ทุกฝ่ายได้แก้ไขปรับปรุง พัฒนาดตนเอง เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดขวัญ กำลังใจและร่วมมือการปฏิบัติงานด้วยความสามัคคี เพื่อช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ ประสบการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน

ดังนั้น การนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยรูปแบบ BRAIN DOING Model จึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างยั่งยืนกับครู ซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบโรงเรียนและการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ยังเป็นกระบวนการที่จะช่วยในการส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ปรึกษาหารือ ประสาน มอบหมายความรับผิดชอบและปรับปรุงพัฒนาเพื่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งมีเป้าหมายร่วมกัน คือ คุณภาพการศึกษาและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่หลากหลาย รวมถึงมีการเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ลงมือทำด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ
2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ เป็นการศึกษาแบบผสม (Mixed Method)

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ คือ 1) การประเมินความเหมาะสม 2) การประเมินความเป็นไปได้ 3) ผลการทดลองใช้ 4) การนิเทศภายในสถานศึกษา 5) รูปแบบการนิเทศ BRAIN DOING Model

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษานักเรียนจำนวน 3 คน นักเรียนจำนวน 17 คน คณะครู จำนวน 4 คน รวมจำนวนประชากร 30 คน

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 3 คน

ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มและบันทึกแบบนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ได้แก่ คณะครูจำนวน 4 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 17 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ โรงเรียนประชาอุทิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในระยะปีการศึกษา 2565-2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย 4 เครื่องมือ ได้แก่

2.1 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ

2.2 แบบบันทึกประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่ม (group Interview) ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ

2.4 แบบบันทึกการนิเทศการสอนครูผู้สอนรายบุคคล โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์ประจำหลักสูตร

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.3 หลังจากส่งแบบประเมินให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลไปแล้วผู้วิจัยติดตามการส่งแบบประเมินกลับคืนด้วยตนเอง

3.4 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น

3.5 นำแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์คณะครูเพื่อระดมความคิดเห็น ในการหาปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ โดยดำเนินการ ดังนี้

3.6 ทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะครู ต้องเตรียมความพร้อมประเด็นสำคัญๆ เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ

3.7 เริ่มการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองและเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยผู้วิจัยต้องคอยกระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

3.8 เมื่อได้สัมภาษณ์จนครบประเด็น และได้ข้อมูลครบถ้วนตามประเด็นและได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ แสดงความขอบคุณ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ผู้วิจัยจะบันทึกโดยการเขียนขณะที่ทำการสัมภาษณ์กลุ่ม

แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.9 ทำหนังสือขอความร่วมมือจากนักเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนประชาอุทิศ

3.10 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3.11 หลังจากส่งแบบสอบถามให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลไปแล้วผู้วิจัยติดตามการส่งแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

3.12 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

แบบบันทึกการนิเทศการสอนครูผู้สอนรายบุคคล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.13 ประชุม ชี้แจงคณะครูในการทำประเมินนิเทศภายในชั้นเรียน

3.14 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.15 นำแบบประเมินการนิเทศภายในชั้นเรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยการคำนวณหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม (group Interview) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

รูปแบบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. Before Assessing need การประเมินความต้องการก่อนเรียน (B)	5.00	.000	มากที่สุด	4.56	.527	มากที่สุด
2. Research การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน (R)	5.00	.000	มากที่สุด	4.22	.833	มาก
3. After effective ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (A)	4.33	.500	มาก	4.00	.866	มาก
รูปแบบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
4. Information and Communication การใช้ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารกับผู้เรียน (I)	4.44	.527	มาก	4.00	.707	มาก
5. Network Technology การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียนผ่านทางเทคโนโลยี (N)	4.11	.600	มาก	4.11	.601	มาก
6. Do and Development การปฏิบัติและพัฒนากิจกรรมภายใน (D)	4.56	.527	มากที่สุด	4.44	.726	มาก
7. Objects การสร้างรูปธรรม (O)	4.33	.707	มาก	4.11	.601	มาก
8. Intelligent ความชาญฉลาด (I)	4.22	.441	มาก	3.78	.667	มาก
9. Need ความต้องการ (N)	4.33	.500	มาก	4.11	.782	มาก
10. Genius ความอัจฉริยะ (G)	4.44	.527	มาก	4.11	.601	มาก
โดยรวม	4.48	.433	มาก	4.14	.691	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ โดยรวมอยู่ระดับมาก $\bar{X} = 4.48$ ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ โดยรวมอยู่ระดับมาก $\bar{X} = 4.14$

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ประกอบด้วย

2.1 ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ พบว่า ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model และยังขาดการนำผลการนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ การประชุม ชี้แจง และอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการและความสำคัญของการนิเทศภายใน อีกทั้งให้คณะครูจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนโดยให้ผู้บริหารได้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงผลการนิเทศภายในร่วมกันและนำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป โดยจะนำไปสู่ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในด้านการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active learning) ทักษะด้านต่างๆที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการเป็นผู้นำ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ดังรายละเอียด ในตารางที่ 2

ความพึงพอใจ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model	17	2.93	.231	10.134	.000
หลังใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model	17	4.18	.468		

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนิเทศการสอนครูผู้สอนรายบุคคล โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ดังรายละเอียด ในตารางที่ 3

รายการนิเทศ	ผลการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	.000	มากที่สุด
2. ครูมีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตร และธรรมชาติของวิชา	4.25	.005	มาก
รายการนิเทศ	ผลการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล

3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.25	.957	มาก
4. ครูมีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน	3.25	.005	ปานกลาง
5. ครูมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ให้นักเรียนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว	4.75	.005	มากที่สุด
6. ครูมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.25	.005	มาก
7. ครูมีเทคนิคในการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและสร้างชิ้นงานใหม่ๆ ด้วยตนเอง	4.75	.005	มากที่สุด
8. ครูสร้างองค์ความรู้ให้แก่ให้นักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	5.00	.000	มากที่สุด
9. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความสุขสนาน	4.00	.816	มาก
10. ครูมีทักษะการสอนที่สามารถให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	4.00	.000	มาก
11. ครูมีการวัดและประเมินผลนักเรียนจากการเรียนรู้หรือปฏิบัติลงมือทำด้วยตนเองของนักเรียน	3.25	.005	ปานกลาง
12. ครูมีการกำกับติดตามปัญหาและความสำเร็จของนักเรียนในรายวิชาที่สอน	4.00	.000	มาก
13. ครูมีการจัดทำรูปภาพ สรุปผลการนิเทศให้ผู้ปกครองรับทราบผ่านช่องทางออนไลน์	4.00	.000	มาก
โดยรวม	4.21	.367	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การนิเทศการสอนครูผู้สอนรายบุคคล โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูสร้างองค์ความรู้ให้แก่ให้นักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ให้นักเรียนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วและอันดับ 4 ครูมีเทคนิคในการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและสร้างชิ้นงานใหม่ๆ ด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ตามที่สถานศึกษากำหนด มีการติดตามผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็กได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร เกตุถนอม (2565: 168) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมกระบวนการเทคนิคเดลฟายและผู้บริหารสถานศึกษาที่ร่วมประเมินความคิดเห็นทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 นั้นเหมาะสมที่สุดในระดับมาก ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะในการดำเนินการจัดทำรูปแบบการนิเทศภายใน ส่งผลให้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ตลอดจนรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษานี้ได้รับการประเมินจากผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ในด้านการนิเทศภายในโดยตรง ส่งผลให้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ที่ได้รับการประเมินมีความเป็นไปได้กับสภาพจริงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษานั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัญ ทศตะ (2561: 335) พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทั้งความถูกต้อง ความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ประกอบด้วย

2.1 ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ พบว่า ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model และยังขาดการนำผลการนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยการประชุม ชี้แจง และอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการและความสำคัญของการนิเทศภายใน อีกทั้งให้คณะครูจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนโดยให้ผู้บริหารได้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงผลการนิเทศภายในร่วมกันและนำไปสู่การแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป โดยจะนำไปสู่ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในด้านการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active learning) ทักษะด้านต่างๆที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการเป็นผู้นำ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธรชิต แสนอุบล (2561: 171) ศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า 1) สภาพการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมและทุกรายด้าน สามารถปฏิบัติได้จริงในระดับมาก 2) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในของโรงเรียนด้านการวางแผนเตรียมการ ได้แก่ ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงกระบวนการนิเทศภายในแนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ ด้วยการประชุม ชี้แจงและอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการและความสำคัญของการนิเทศภายใน 3) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายในและโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติแนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้ ได้แก่ ดำเนินการกำกับติดตามผลการนิเทศ และจัดทำคู่มือให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ 4) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานและครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศแนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นดังกล่าวโดยปรับการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่นและมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 5) ปัญหาสำคัญของการดำเนินการการนิเทศภายในด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเรียนไม่นำผลการนิเทศภายในปรับปรุงและพัฒนางานการบริหารโรงเรียนแนวทางการปรับปรุงแก้ไขประเด็นนี้โดยให้คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในรายงานผล

การนิเทศต่อผู้บริหาร และผู้บริหารนำผลการนิเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครู

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ พบว่า หลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ผู้ปกครองมีความพึงพอใจสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรู้สึกรักของบุคคลที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่สะท้อนไปยังตัวผู้เรียน เช่น ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน การกระทำของผู้เรียนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาวีรินจน์ ทองสุขเจริญ (2560: 8) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตะวันออกพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

2.3 การนิเทศการสอนครูผู้สอนรายบุคคล โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ อันดับที่ 1 ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 5.00$) อันดับที่ 2 ครูสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 5.00$) อันดับที่ 3 ครูมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.75$) และอันดับ 4 ครูมีเทคนิคในการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและสร้างชิ้นงานใหม่ๆ ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.75$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์มาศ สุขกลี และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2560) ที่ศึกษาวิจัยการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยนำประเด็นที่เป็นจุดเด่น จุดด้อยมาวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงร่วมกัน ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน หลักการและเทคนิคการสอน มีความรู้ความเข้าใจในผู้เรียน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ สามารถนำมาหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ดีขึ้นของสถานศึกษาขนาดเล็ก เมื่อรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ต่อการนำไปใช้จริง จึงนำไปสู่การหาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มถึงปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยคณะครู พุดคุยถึงปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก่อนการนิเทศภายใน มีการชี้แนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 2. ผลจากการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการใช้แบบสอบถามในการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนว่ามีความพอใจต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบ BRAIN DOING Model ที่จะใช้ในการพัฒนาตัวนักเรียน พัฒนา

กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ดีขึ้นเล็กน้อยเพียงใด โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียน รวมถึงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 3. ผลการนิเทศครูผู้สอนรายบุคคล ทำให้การนิเทศภายในชั้นเรียนมีความเป็นระบบมากขึ้น ครูได้มีการเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการนิเทศภายใน ส่งผลให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนตามรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร คณะครูทราบถึงปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ของโรงเรียนประชาอุทิศ ควรมีการนำรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนไปทดลองใช้ร่วมกับโรงเรียนอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาหลักเกณฑ์ แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา BRAIN DOING Model ให้เป็นปกติ เพื่อที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th/> สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566.
- ชลขรัส นุกอง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สหวิทยาเขตบางมูลนาก. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ญาวีรินจน์ ทองสุขเจริญ. (2560). ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตะวันออกพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทัศนพร เกตุถนอม. (มกราคม-มิถุนายน 2565). รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์. 7(1): 156-171.
- พุทธชาติ แสนอุบล. (กรกฎาคม-กันยายน 2561). สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20. วารสารบัณฑิตศึกษา. 15(70): 171-182.

- วิชเนีย ทศตะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุรีย์มาศ สุขกลี และพัชรินทร์ รุจิรานุกูล. (2560). รูปแบบการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตชุมชน
ของเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี
Guidelines for Developing Creative Tourism Based on Community Life
of Koh Sichang Chonburi Province

กัลยา สว่างคง¹
Kanlaya Swangkong

บทคัดย่อ (Abstract)

เกาะสีชังเป็นจุดหมายปลายทางที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวมานาน แต่การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลและสภาพปัญหาทั่วไปของเกาะสีชัง 2) ศึกษาวิถีชีวิต ประเพณี และสภาพปัญหาทางการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตชุมชนของเกาะสีชัง งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและรายงานผลการวิจัยด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกาะสีชังเป็นจุดหมายปลายทางที่เข้าถึงได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวครบถ้วน มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งเชิงธรรมชาติและเชิงประวัติศาสตร์ ปัญหาทั่วไปเป็นเรื่อง น้ำประปา ไฟฟ้า และมลพิษ 2) ประชาชนมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในสัดส่วนที่สูงที่สุดมีเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาะที่น่าสนใจ แต่ยังขาดการนำวิถีชีวิตชุมชนมาใช้เป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 3) ควรพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยนำวิถีชีวิตชุมชนมาปรับเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และเสริมทักษะในด้านต่างๆ ให้กับชุมชน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords): การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; วิถีชีวิตชุมชน; เกาะสีชัง

Abstract

Koh Sichang is a destination where has been in the curiosity of tourists for a long time. Recently, the epidemic of the Coronavirus 2019 has drastically reduced the number of tourists. To find ways to develop the tourism of Koh Sichang, this research therefore aims to 1) study the general information and conditions of Koh Sichang 2) study the way of life, traditions and tourism problems of Koh Sichang; and 3) present guidelines for tourism development and creative tourism activities based on the community lifestyle of Koh Sichang. A qualitative research was used for data collection, in-depth interview, and non-participate

Received: 2023-03-02 Revised: 2023-03-18 Accepted: 2023-03-21

¹ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย สายงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Director of Research Center, Research and Development Affairs, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: kanlaya.swa@dpu.ac.th

observation technique. Data were analyzed by content analysis; the results were reported through descriptive techniques.

The research found that 1) Koh Sichang was a convenient and accessible destination with full tourism facilities. There were interesting tourist attractions, both natural and historical. Generally, there were problem of water supply, electricity and pollution. 2) People had jobs related to tourism in the highest proportion. There were some interesting and unique festivals in Koh Sichang but no tourism activities based on community lifestyle. 3) Tourism development should be in the form of creative tourism by adapting the community lifestyle to tourism activities, and enhancing skills in various fields for the community in order to achieve sustainable development.

Keywords: creative tourism; community lifestyle; Koh Sichang

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้รูปแบบของการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป โดยการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ได้รับนิยามเป็นอย่างมาก คือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) ที่ Richards and Raymond (2000: 16-20) ได้นิยามว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มอบโอกาสให้กับผู้เดินทางในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรคผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลกในประเด็นสำคัญ คือ การให้ความเคารพต่อสิ่งที่เป็นแก่นแท้ทางสังคมของเจ้าของพื้นที่และสนับสนุนการสร้างควมเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันด้วยการเปิดใจยอมรับ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ กลายเป็นทางเลือกที่สำคัญของแต่ละประเทศ สำหรับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จัดเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ (Niche market) ที่มีลักษณะที่พร้อมจะเปิดรับความแปลกใหม่ ต้องการทำกิจกรรมและได้รับประสบการณ์อย่างใกล้ชิดกับคนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้แก่นแท้ในการดำรงชีวิตและวัฒนธรรม โดยมีความรู้พื้นฐานมาบ้างแล้ว (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ, 2556: 1-60) โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกได้อธิบายเพิ่มเติมว่า รูปแบบกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์นั้นใช้การเรียนรู้ การค้นพบ การได้รับประสบการณ์ และการได้ทดลองทั้งกับแหล่งท่องเที่ยวหรือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทั้งที่จับต้องได้ (Tangible) และจับต้องไม่ได้ (Intangible) (Duxbury & Richards, 2019: 1-14) ดังนั้น รูปแบบของวิถีชีวิตชุมชนในแต่ละท้องถิ่นจึงสามารถนำมาดัดแปลงเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้ โดยปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ ศักยภาพของทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นและความพร้อมชุมชนในการนำเสนอกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว (ฐิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ, 2565: 45-61) ทั้งนี้ประเทศไทยมีจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายในแต่ละภูมิภาค โดยแต่ละแห่งล้วนแล้วแต่มีทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว

จังหวัดชลบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดสำคัญทางการท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกของประเทศไทย เพราะอุดมไปด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติจำนวนมาก และมีการคมนาคมที่สะดวกสบาย รวมทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวอย่างครบครัน ทำให้ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ

ชาวต่างชาติเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดชลบุรีเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2565 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 14,684,969 คน สร้างรายได้รวมมากถึง 99,471 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) โดยเกาะสีชังจัดเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดชลบุรีที่มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ มีการเดินทางที่สะดวกสบาย ค่าใช้จ่ายไม่สูง สามารถเดินทางแบบไปเช้า-เย็นกลับ หรือพักค้างคืนได้ ทำให้เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกไปพักผ่อนหย่อนใจเป็นจำนวนมาก (รชฎ จันทรน้อย, 2560) อย่างไรก็ตามการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้การท่องเที่ยวของเกาะสีชังซบเซาลงมาก ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในเกาะ หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงพยายามหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสีชังเพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพหรือทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนวันในการท่องเที่ยว

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกาะสีชัง พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเกาะสีชังโดยตรงยังมีจำนวนจำกัด โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิ่งแวดล้อมและการขนถ่ายสินค้าทางทะเล ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเกาะสีชังยังขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ที่มากขึ้น รวมทั้งสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าเกาะสีชังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ครบครัน มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนที่น่าสนใจ เมื่อประกอบกับกระแสการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาทางการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตชุมชนของเกาะสีชังต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาข้อมูลและสภาพปัญหาทั่วไปของเกาะสีชัง
2. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต ประเพณี และสภาพปัญหาทางการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตชุมชนของเกาะสีชัง

วิถีชีวิตชุมชนของเกาะสีชัง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 10 คน ประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้ประกอบการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาในพื้นที่เกาะสีชัง จังหวัดชลบุรีเท่านั้น

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตชุมชน โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน 2565 จนถึงเดือนมกราคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสังเกต 3) เครื่องบันทึกเสียง 4) กล้องถ่ายรูป และ 5) กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว และที่สำคัญผู้วิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย คือ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Literature review) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participate observation) ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความหลากหลาย ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือด้านวิธีการ (Methodological triangular) (สุรางค์ จันทวนิช, 2561: 128-130)

ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณลักษณะความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยเป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้ 1) มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการหรือการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเกาะสีชังไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) สามารถให้ข้อมูลได้ตรงประเด็นและน่าเชื่อถือ และ 3) ยินดีให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ทั้งนี้เมื่อข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical saturation) คือคำตอบที่ได้ซ้ำกันและไม่มีประเด็นใหม่เพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงหยุดการเก็บข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยการถอดเทปการสนทนาแบบคำต่อคำ (Verbatim) ฟังซ้ำแล้วเรียบเรียงข้อมูลที่ได้เพื่อนำมาแยกและจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลการวิจัยด้วยวิธีการเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สามารถแยกออกเป็นประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ ดังนี้

ข้อมูลและสภาพปัญหาทั่วไปของเกาะสีชัง

ข้อมูลทั่วไปของเกาะสีชัง

เกาะสีชังในอดีตอยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดสมุทรปราการ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2486 ได้โอนมาขึ้นกับอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี แล้วยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2537 เกาะสีชังมีความสำคัญและมีความเป็นมาที่น่าสนใจอย่างยิ่งในเชิงประวัติศาสตร์เนื่องจากเคยเป็นสถานที่เสด็จประพาสและเป็นที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดินถึง 3 พระองค์ คือ รัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 โดยเฉพาะในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือรัชกาลที่ 5 นั้น พระองค์ทรงแปรพระราชฐาน โดยใช้สถานที่บนเกาะสีชังเป็นสถานที่พักผ่อนของพระบรมวงศานุวงศ์ และเป็นที่ทรงบริหารพระราชกรณียกิจปกครองประเทศระยะหนึ่ง นอกจากนี้พระองค์ยังได้ตัดสินพระทัยอันเป็นเกียรติประวัติที่ประวัติศาสตร์ต้อง

บันทึกเกี่ยวกับเกาะสีชังว่า เป็นสถานที่ที่ได้ทรงเลือกให้เป็นที่พักผ่อนของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย หรือสมเด็จพระเจ้าฟ้าชายจุฑาธุชธราดิลก พร้อมกับทรงสร้างพระราชฐานบนเกาะสีชังและพระราชทานนามพระราชฐานดังกล่าวว่า “พระจุฑาธุชราชฐาน”

เกาะสีชัง มีสภาพเป็นเกาะตั้งอยู่ในอ่าวไทย ห่างจากอำเภอสัตหีบประมาณ 12 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดชลบุรี 36 กิโลเมตร และอยู่ห่างกรุงเทพมหานคร 117 กิโลเมตร มีการคมนาคมติดต่อกับภายนอกโดยด้วยเรือโดยสารข้ามฟากรับจ้างที่มีบริการทุก 1 ชั่วโมง ตั้งแต่ 07.00-18.00 น. ของทุกวัน ทำให้การเดินทางเข้าสู่เกาะสีชังเป็นไปได้โดยสะดวก สำหรับการคมนาคมภายในเกาะสีชังจะมีรถสามล้อเครื่องโดยสารและรถจักรยานยนต์รับจ้างบริการอยู่ทั่วไป บนเกาะสีชังมีถนนสายหลัก 2 สาย คือ ถนนอักษะทางค์เป็นถนนคอนกรีตขนาดผิวจราจรกว้าง 4 เมตร ถึง 6 เมตร ตามสภาพความสูงต่ำของริมฝั่ง มีความยาว 3.5 กิโลเมตร และถนนวิชารัฐ นอกจากนี้ก็มีถนนซอยเป็นคอนกรีตขนาดกว้าง 2-4 เมตร เชื่อมโยงจากถนนอักษะทางค์ไปยังถนนวิชารัฐตามหมู่บ้านและจุดต่างๆ รอบเกาะสีชังอีกจำนวน 16 สาย มีสะพานท่าเทียบเรือ จำนวน 4 สะพาน สถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง และยังมีวัด สำนักสงฆ์ ศาลเจ้า และมีสียิต จำนวน 2 แห่ง 5 แห่ง 2 แห่ง และ 1 แห่งตามลำดับ สำหรับสัตว์เอกลักษณ์ของบนเกาะสีชัง คือ กระรอกขาว ซึ่งเป็นกระรอกที่หาได้ยากจัดเป็นสัตว์อนุรักษ์ในพื้นที่

นอกจากนี้ข้อมูลจาก กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (ข้อมูล ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565) พบว่า เกาะสีชังมีโรงแรมจำนวน 2 แห่ง รวม 76 ห้อง รองรับได้ 153 คน และมีสถานที่พักอื่น ๆ จำนวน 57 แห่ง จำนวน 669 ห้อง รองรับได้ 1,400 คน มีร้านอาหาร 74 แห่ง จำนวน 1,040 โต๊ะ รองรับได้ 2,500 คน และมีผู้ประกอบการเรือโดยสารจำนวน 3 บริษัท

สภาพปัญหาทั่วไปของเกาะสีชัง

เนื่องจากเกาะสีชังมีสภาพเป็นเกาะกลางทะเลอ่าวไทยทำให้ประสบปัญหาในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ที่จำแนกออกได้ ดังนี้

1. ปัญหาด้านน้ำประปา

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะสีชังเป็นโคกหินที่มีความลาดชันและมีหน้าดินบางมาก ไม่มีแหล่งน้ำผิวดินตามธรรมชาติ เช่น บึง หนอง คลอง ห้วย หรือแม่น้ำ รวมทั้งไม่มีแหล่งน้ำใต้ดิน จึงทำให้ประชาชนประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทั้งนี้ ได้มีการจัดตั้งโครงการธนาคารน้ำขึ้น 2 โครงการ ซึ่งทั้ง 2 โครงการได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้วเมื่อเดือนสิงหาคม 2564 แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนทำให้เกิดโครงการขยายเขตวางท่อจ่ายน้ำประปาใต้ทะเลจากฝั่งอำเภอสัตหีบ-อำเภอเกาะสีชังและทางเทศบาลยังต้องจัดซื้อน้ำจืดจากฝั่งเพื่อแจกจ่ายให้ประชาชน

2. ปัญหาด้านไฟฟ้า

เนื่องจากเกาะสีชังมีความเจริญด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวน 500,000-600,000 คนต่อปี ทำให้มีปัญหาไฟฟ้าตกและไฟฟ้าดับเป็นประจำ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและสร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของเกาะเป็นอย่างมาก รวมถึงยังส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของนักลงทุนในภาคธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีกด้วย จึงมีการแก้ไขปัญหาด้านไฟฟ้าโดยการวางสายเคเบิลใต้น้ำมายังเกาะสีชัง เพื่อให้มีกำลังจ่ายกระแสไฟฟ้าอย่างเพียงพอแก่ความต้องการ แต่ปัญหาคือเคเบิลใต้น้ำทะเลที่จ่ายกระแสไฟฟ้ามายังเกาะสีชังมักเกิดการชำรุดเพราะถูกสายสมอเรือบรรทุกสินค้าเกี่ยว โดยที่ผ่านมามีปัญหาขึ้นถึง 3 ครั้ง ในรอบ 7 ปี

3. ปัญหามลพิษ

การขนถ่ายสินค้าบางชนิด เช่น ปุ๋ย ปูนซีเมนต์ ถ่านหิน แป้งมันสำปะหลัง ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากฝุ่นละอองขนาดเล็กได้ฟุ้งกระจายไปยังชุมชน และบางส่วนตกลงไปสะสมใต้ท้องทะเล ส่งผลกระทบทั้งต่อระบบนิเวศและสร้างความเสียหายต่อประชาชนที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังมีปัญหาขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสียที่เกิดจากโรงงานที่ทำงานและอยู่อาศัยอยู่ในเรือโป๊ะ ท่อขนถ่ายสินค้าที่มีจำนวนมากกว่า 10 ท่อ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลในการกำจัดขยะพบว่า ในอดีตร้อยละ 90 ของขยะและสิ่งปฏิกูลมูลฝอยถูกทิ้งลงสู่ทะเล รวมทั้งน้ำเสียและสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากการเปลี่ยนถ่ายน้ำมัน ล้างเครื่องยนต์ ล้างระวางเรือ ล้างพื้นท่อขนถ่าย ล้างแท้งก์เรือ และอื่นๆ ก็ถูกลักลอบปล่อยทิ้งลงสู่ทะเลเช่นกัน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะสีชัง

ข้อมูลจากการทบทวนเอกสาร และสืบค้นข้อมูลออนไลน์ผ่านเพจและเว็บไซต์ชั้นนำทางการท่องเที่ยวจำนวน 96 เพจ/เว็บไซต์ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในเกาะสีชังที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่

1. ช่องอิศริยาภรณ์ (ช่องเขาขาด) และแหลมวชิราวุธ

ช่องอิศริยาภรณ์ (เขาขาด) และแหลมวชิราวุธ ตั้งอยู่ทางตะวันตกทางด้านท้ายของเกาะสีชังมีลักษณะที่เป็นช่องเขาที่ขาดออกจากกันและมีหาดซึ่งมีหินก้อนกลม เป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงาม ในอดีตมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ประกอบด้วย ที่แลราชโกษาอยู่บริเวณยอดมทาวชิราวุธ พลับพลาที่ประทับซึ่งสร้างขึ้นเพื่อชมวิวิทัศน์ และศิลปศาสตร ทั้งนี้เพื่อทอศิลาทาวชิราวุธลงจากช่องอิศริยาภรณ์ไปจรดแหลมมทาวชิราวุธเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวนิยมตกปลาและชมพระอาทิตย์ตก

2. ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่

ตั้งอยู่บนยอดเขาควายทิศทางด้านทิศเหนือของเกาะสีชัง หันหน้าไปทางทิศตะวันออกหลังพิงเขามีน้ำขวางหน้า มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์มหัศจรรย์เป็นหินรูปเจ้าพ่อใหญ่อยู่ในถ้ำบน สถานที่ประดิษฐานองค์เจ้าพ่อเขาใหญ่นั้นเป็นศาสนสถานมีลักษณะเป็นวิหารจีน นอกจากนี้ภายในศาสนสถานยังเป็นที่ประดิษฐานของเจ้าพ่อแห่งเจียศาลเจ้าแม่กวนอิม วิหารพระสังกัจจายน์ ในช่วงเทศกาลตรุษจีนจะมีผู้คนหลั่งไหลมาสักการะกันอย่างเนืองแน่นด้วยความเชื่อและความศรัทธาในเรื่องของการส่งเสริมให้กิจการค้าขายเจริญรุ่งเรือง

3. สะพานอัษฎางค์

เป็นสะพานทอดยาวขนาดใหญ่สีขาวกลางทะเลที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ก่อสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2434 ขณะที่ท่านทรงเสด็จพระราชดำเนินมายังเกาะสีชังเพื่อเยี่ยมสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวัธ ที่มีอาการประชวรและประทับอยู่ที่เกาะสีชัง จัดเป็นสะพานท่าเรือขนาดใหญ่ทำให้มีความสะดวกในการเดินทางมากขึ้น ณ เวลานั้นมาจนถึงปัจจุบัน สะพานแห่งนี้ตั้งอยู่ที่พระราชวังพระจุฑาธุชราชฐาน เป็นสถานที่ยอดนิยมอีกแห่งที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเดินเล่นเพื่อสัมผัสธรรมชาติและมาถ่ายรูปเป็นที่ระลึก

4. อ่าวอัษฎางค์ หรือ หาดถ้ำพัง

ตั้งชื่อตามพระนามสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวัธ พระราชโอรสในรัชกาลที่ 5 ตั้งอยู่ด้านตะวันตกของเกาะสีชัง มีลักษณะเป็นอ่าวโค้ง ยาวประมาณ 160 เมตร มีหาดทรายขาวสวยงามแห่ง

เดียวในเกาะสีชังเป็นสถานที่เล่นน้ำทะเลและชมพระอาทิตย์ตกน้ำในอดีตอ่าวอัฐางค์แห่งนี้เคยเป็นท่าเทียบเรือสินค้าเพื่อหลบลมมรสุมในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

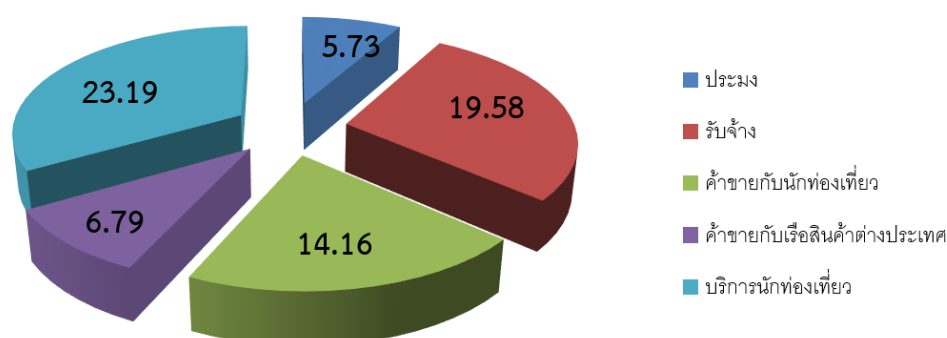
5. พระจุฑาธุชราชฐาน

เป็นพระราชวังแห่งแรกและแห่งเดียวของประเทศไทยที่ตั้งอยู่บนเกาะกลางทะเล สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยเริ่มสร้างอาคารที่พักต่างๆ ตั้งแต่ปี 2432 ใช้เป็นที่ประทับแปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ใช้เป็นสถานที่ประทับรักษาพระองค์เมื่อทรงพระประชวร

นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น เช่น วัด เจดีย์ ถ้ำ หาดทราย และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การตกปลา และการชมพระอาทิตย์ขึ้น-ตก ทั้งนี้จากการวิเคราะห์รูปแบบและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม พบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเน้นไปในทิศทางของการเที่ยวชม พักผ่อน และแสวงหาความรู้ แต่ยังคงขาดแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถทำร่วมกับชุมชนเพื่อเพิ่มจำนวนวันในการท่องเที่ยวได้

วิถีชีวิต ประเพณี และสภาพปัญหาทางการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง

ข้อมูลจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลเกาะสีชังเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2565 พบว่าเกาะสีชัง มีประชากรทั้งหมดประมาณ 5,000 คน และมีประชากรแฝงอีกจำนวนประมาณ 3,000 คน โดยประชากรร้อยละ 38 ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการบริการนักท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่เป็นเกาะทำให้ซื้อได้เปรียบที่สามารถนำมาใช้ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวได้ เช่น ต้นทุนด้านวัตถุดิบที่เป็นอาหารทะเลมีราคาถูกเมื่อนำมาปรุงเป็นอาหารแล้วยังสามารถขายได้ในราคาที่ไม่แพง และปัญหาอาชญากรรมที่มีน้อยมากเพราะสภาพพื้นที่ไม่เหมาะกับการหลบหนีจึงทำให้ในเกาะมีความปลอดภัยสูง อย่างไรก็ตามเกาะยังมีปัญหาเรื่องค่าครองชีพที่ค่อนข้างสูง เพราะสินค้าหลายอย่างต้องนำมาจากแผ่นดินใหญ่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ จึงทำให้ไม่มีเวลาในการเพิ่มพูนทักษะในอาชีพเท่าที่ควร

ภาพที่ 1 แสดงร้อยละของอาชีพของประชาชนในเกาะสีชัง
ที่มา: สำนักทะเบียนท้องถิ่นเกาะสีชัง (2565)

ทั้งนี้ชาวเกาะสีชังมีงานเทศกาลและงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนในชุมชนของเกาะสีชังและสามารถนำมาปรับเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนี้

1. เทศกาลนมัสการเจ้าพ่อเขาใหญ่

จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยจัดเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วงเทศกาลตรุษจีน ประมาณปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี และ 2) ช่วงสารทจีน ประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี ซึ่งในช่วงสองเทศกาลนี้จะมีประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมานมัสการสักการะเจ้าพ่อเขาใหญ่เป็นจำนวนมาก

2. ประเพณีวันสงกรานต์

เป็นประเพณีซึ่งจัดให้มีขึ้นในช่วงวันที่ 13-19 เมษายน ของทุกปี โดยที่ชาวเกาะสีชังจากทั่วสารทิศจะเดินทางกลับมาเกาะสีชังอย่างพร้อมเพรียงกัน ทำให้บรรยากาศที่เกาะสีชังเป็นไปด้วยความคึกคัก และมีชีวิตชีวาเป็นพิเศษ จึงมีชื่อเรียกวันนี้ว่า “วันรวมชาวเกาะ” นอกจากนี้ในวันที่ 18 เมษายนของทุกปี ยังมีประเพณีวันไหลเกาะขามใหญ่ หรือที่เรียกว่า “ประเพณีอุ้มสาวลงน้ำ หรือ จู่มือลงทะเล” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานและความประทับใจให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

3. งานขัตติยคุณนมัสการพระพุทธบาทเกาะสีชัง

จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 18-19 พฤษภาคมของทุกปี ตามประวัติกล่าวว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ถวายศิลารอยพระพุทธบาทจากเมืองพุทศยาแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้เชิญรอยพระพุทธบาทขึ้นไปประดิษฐาน ณ ไหล่เขายอดพระจุลจอมเกล้า พร้อมกับพระราชทานชื่อไหล่เขาที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทว่า “ไหล่เขาศิระแห่งยอดเขาพระจุลจอมเกล้า” และโปรดเกล้าฯ ให้จัดงานขัตติยคุณนมัสการพระพุทธบาทเกาะสีชังขึ้นเพื่อให้ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธได้มีโอกาสได้ขึ้นไปสักการะรอยพระพุทธบาทเป็นประเพณีสืบไป

4. งานวันรำลึกวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระปิยมหาราชของชาวเกาะสีชัง

งานนี้มีกำหนดจัดขึ้นในวันที่ 20 กันยายน ของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ (วันประสูติ) ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณและวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์ท่าน รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเกาะสีชังอีกด้วย

5. ประเพณีลอยกระทง

จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี แต่ประเพณีลอยกระทงของเกาะสีชังมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากที่อื่นอยู่ 2 ประการ คือ 1) มีกิจกรรมงานประเพณีหุงข้าวมันส้มตำทอดแทรกอยู่ในงานลอยกระทง โดยงานประเพณีหุงข้าวมันส้มตำนั้นจะจัดทำขึ้นบริเวณสี่แยกท่าล่างและสามแยกท่าบน โดยแต่ละบ้านจะนำข้าว น้ำตาล มะพร้าว ปลาย่าง มารวมกันเป็นกองกลางแล้วร่วมกันจัดทำ โดยการหุงข้าวมันส้มตำแล้วแจกจ่ายให้กับพี่น้องประชาชนที่เดินทางไปลอยกระทงในเวลาเที่ยงคืนเดือน และ 2) ประเพณีลอยกระทงของชาวเกาะสีชังเป็นการลอยกระทงในทะเล

สภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง

ลักษณะการท่องเที่ยวของเกาะสีชังนั้นจะยึดโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีอยู่ในเกาะ เมื่อผนวกกับแรงขับเคลื่อนจากรายการโทรทัศน์และละครหลายเรื่องที่เลือกใช้เกาะสีชังเป็นสถานที่ในการถ่ายทำ ทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากต้องการเดินทางเพื่อเก็บภาพถ่ายตามรอยละครเรื่องนั้นๆ และเนื่องจากเกาะสีชังตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง 117 กิโลเมตร ทำให้เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปพักผ่อนในรูปแบบของการเที่ยวแบบวันเดียว หรือพักค้างคืนเพียง

1 คืบในช่วงวันหยุด โดยข้อมูลจากเทศบาลเกาะสีชังพบว่าในวันธรรมดามีนักท่องเที่ยวประมาณ 200 คนต่อวัน ในขณะที่วันเสาร์-อาทิตย์ จะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 500 คนต่อวัน และวันหยุดหรือเทศกาลต่างๆ จะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 1,000-2,000 คนต่อวัน ที่ผ่านมายังไม่พบปัญหาการรองรับนักท่องเที่ยว แต่ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม ฝุ่นละออง การกำจัดขยะ และการขาดแคลนน้ำจืด นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยว และสินค้าของฝาก เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพักค้าง หรือเกิดการใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น ต่อมาเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ในจังหวัดชลบุรี ทำให้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวหยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะสีชังเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว เทศบาลตำบลเกาะสีชัง จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมงานตลาดวัฒนธรรมเกาะสีชัง (ถนนคนเดิน) 2 ครั้ง ครั้งแรกระหว่าง วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563-วันที่ 7 มีนาคม 2563 และครั้งที่ 2 เมื่อระหว่างวันที่ 30 ธันวาคม 2564 ถึงวันที่ 2 มกราคม 2565 อย่างไรก็ตามโครงการดังกล่าวต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. การเพิ่มจุดท่องเที่ยวใหม่ของเกาะสีชัง คือ หุ่นจำลองหลาหลา บริเวณท่ายายทิม โดยได้รับการสนับสนุนจากนักศึกษาหลักสูตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย (ปนป) รุ่นที่ 11 ร่วมกับอำเภอเกาะสีชัง เทศบาลตำบลเกาะสีชัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การพัฒนาพัฒนา ปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยวเดิมบนเกาะ เช่น บริเวณจุดชมกระรอกขาว ช่องอิศริยาภรณ์ (ช่องเขาขาด) ถ้ำพระจุลจอมเกล้า แหลมจักรพงษ์ หรือแหลมถ้ำพัง

4. การเพิ่มมาสคอต หรือสัตว์สัญลักษณ์ของเกาะสีชัง คือ ปลาหมึก เพื่อให้เป็นจุดถ่ายภาพ

5. การออกแบบผ้าทออัตลักษณ์ โดยใช้กระรอกขาว สะพานอัมรินทร์ ภูเขาและทะเล มาใช้ในการออกแบบ

6. การจัดกิจกรรมวิ่งชมเกาะ “Sichang Run Chonburi Sports City 2022” กำหนดจัดงานเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2565 แต่โครงการดังกล่าวต้องเลื่อนไปอย่างไม่มีกำหนด เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ หรือนักท่องเที่ยวที่เคยมาเยี่ยมชมเกาะสีชังแล้วให้กลับมาเที่ยวเกาะสีชังอีก โดยโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ประกอบไปด้วย โครงการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณท่ายายทิม แหล่งท่องเที่ยวบริเวณหมวดศิลา โครงการก่อสร้างกระเช้าลอยฟ้าสายวัฒนธรรม สะพานกระเจก (สกายวอล์ก) เกาะสีชัง และสะพานสลิงเพื่อชมทัศนียภาพทะเลแหวก รวมทั้งยังมีโครงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เทศบาลตำบลเกาะสีชัง ระยะที่ 2 ที่เน้นการตกแต่งภายในเพื่อจัดแสดงนิทรรศการการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ของเกาะสีชัง แต่เนื่องจากทุกโครงการต้องอาศัยงบประมาณจำนวนมากจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในขณะนี้จึงยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ทั้งหมด

โดยสรุปแล้วประชาชนส่วนใหญ่ในเกาะสีชังประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการบริการนักท่องเที่ยว แต่การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และต้องการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะทางวิชาชีพ แต่การประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพทำให้

ไม่มีเวลาเข้ารับการฝึกอบรมหากไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณา ลักษณะของการท่องเที่ยวจะพบว่ายังไม่ได้มีการนำวิถีชีวิต ประเพณีหรือวัฒนธรรมของคนในชุมชนมาเป็น จุดขายทางการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังเป็นแบบเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีการทำกิจกรรม ร่วมกับคนในชุมชน รายได้จากนักท่องเที่ยวจึงเป็นในส่วนของที่พัก อาหาร การคมนาคม ซึ่งตกอยู่กับ ผู้ประกอบการบางกลุ่มเท่านั้น และต้องมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากพอที่จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนิน ธุรกิจต่อไปได้ จึงควรปรับเปลี่ยนให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับคนในชุมชน โดยเป็นกิจกรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตของคนในชุมชน หรือจัดให้มีการนำวัตถุดิบในชุมชนมาใช้ในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตของชุมชนเกาะสีชัง

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาทั่วไปของเกาะสีชัง สภาพปัญหาทางการท่องเที่ยว รวมทั้งประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้นำชุมชน พบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเกาะสีชังนั้นมีกระบวนการที่เป็นรูปธรรมจาก หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว แต่เนื่องจากต้องใช้งบประมาณและเวลาในกระบวนการต่างๆค่อนข้างมาก ดังนั้น อีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสีชังเพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ สามารถดึงศักยภาพของชุมชนมาปรับใช้กับการท่องเที่ยวได้ และทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต ได้ทดลอง ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน อันจะเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างแท้จริง และยังได้ร่วมเรียนรู้ อนุรักษ์ ฟื้นฟูวิถีของชุมชนเกาะสีชังเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนได้ด้วยคือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้มีข้อสรุปถึงแนว ทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตของชุมชนเกาะสีชัง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาสูตรอาหารท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถ ทำร่วมกับคนชุมชนได้ เช่น น้ำพริกมะขาม ข้าวมันส้มตำ โดยบอกเล่าเรื่องราวของอาหารท้องถิ่น วัตถุดิบที่ใช้ วิธีการปรุงอาหาร ให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้ ลงมือทำ และร่วมรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยตัวเอง

2. การพัฒนาวัตถุดิบประเภทอาหารในชุมชนให้เป็นของฝากระดับพรีเมียม โดยที่นักท่องเที่ยว สามารถเรียนรู้วิธีการทำ และซื้อกลับไปเป็นของฝากได้ เช่น ปลาหมึก ปลาประเภทต่างๆ โดยให้นักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้ตั้งแต่วิธีการได้มาซึ่งวัตถุดิบ ไปจนถึงการลงมือในขั้นตอนการผลิตของฝากนั้นๆ

3. การสร้างกิจกรรมเรียนรู้การนำของดีของชุมชนมาสู่การสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ดอกลิลาวดี-สบู่อ่อน เกลือจากทะเล-เกลือสปา ว่านหางจระเข้-เจลบำรุงผิว ซึ่งอาจเพิ่มการอบรมทักษะ ให้กับชุมชนเพื่อต่อยอดไปสู่การทำสปาที่บ้านได้

4. การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวแล้วกลับมาเที่ยวซ้ำ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเดิม ควรเพิ่มการฝึกอบรมคนในชุมชนให้สามารถนำชมและเล่าเรื่องราวของชุมชนในวิถี ของคนเกาะสีชังได้

5. การจัดทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดทั้งปีของเกาะสีชัง โดยนำวันสำคัญ และงาน ประเพณีต่างๆ มาใส่ในปฏิทินการท่องเที่ยวให้ชัดเจน และออกแบบกิจกรรมเสริมให้สอดคล้องกับวันสำคัญ หรืองานประเพณีนั้นๆ

อย่างไรก็ดีการจะนำศักยภาพชุมชนมาปรับเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนั้นต้องคำนึงถึงความ พร้อมของชุมชนด้วย จึงควรเพิ่มเติมเรื่องการฝึกฝนทักษะต่างๆ เพื่อให้ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความ พร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยพบว่าเกาะสีชังเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวเพราะอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีการเดินทางที่สะดวก นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเที่ยวแบบเช้า-เย็นกลับ หรือพักค้างคืนได้ ลักษณะการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ที่ผ่านมายังไม่พบปัญหาด้านการท่องเที่ยวมากนัก มีเพียงปัญหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ฝุ่นละออง ขยะ และปัญหาการน้ำจืดอยู่บ้าง อย่างไรก็ตามเมื่อมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การท่องเที่ยวในเกาะสีชังซบเซาลงมาก การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวอาจไม่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่ต้องการสัมผัสประสบการณ์อย่างใกล้ชิดกับคนในชุมชน ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยนำเอาศักยภาพที่ชุมชนมีมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ศึกษาถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ได้ข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกันว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในกลยุทธ์สู่การเติบโตอย่างทั่วถึงของคนในชุมชน และยังสามารถส่งมอบคุณค่าสุดพิเศษที่น่าจดจำให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย (Raymond, 2007; Richards, 2011: 1225-1253; ภูมิวิจันต์ เดชอุ่ม, 2556: 329-364)

ทั้งนี้การพัฒนาชุมชนเพื่อไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น นอกจากจะอาศัยทรัพยากรที่มีในชุมชนแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความพร้อมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยในประเด็นนี้มีข้อค้นพบจากงานวิจัยของ กัลยา สว่างคง และคณะ (2565: 362-373) ที่พบว่ากระบวนการและความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยหลักที่เรียกว่า “นวัตกรรม 4 ก” ได้แก่ 1) กรรมการ คือ ผู้นำชุมชนและกรรมการบริหารการท่องเที่ยวที่ควรจะเป็นคนในชุมชนทั้งหมด เพราะสามารถสื่อสารกันได้ดีตลอดเวลา และมีความเข้าใจบริบทของพื้นที่และองค์ความรู้ที่จะนำมาจัดกิจกรรม 2) กฎเกณฑ์ คือ การกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม เป็นระบบ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน 3) กิจกรรม คือ ต้นทุนทางวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในชุมชน เพราะจะทำให้คนในชุมชนมีความมั่นใจ ภูมิใจ และมีความเป็นกันเองในการทำกิจกรรมส่งผลให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และ 4) การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอก คือ การรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก ทั้งใน ด้านงบประมาณ และองค์ความรู้ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ เพื่อทำให้การท่องเที่ยวในชุมชนเติบโตได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานวิถีชีวิตของชุมชนเกาะสีชังมีที่มาจากการค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อสร้างจุดขายที่โดดเด่นทางการท่องเที่ยวให้กับเกาะสีชัง และสอดคล้องกับวิถีของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ที่ต้องการสัมผัสประสบการณ์ร่วมกับคนในชุมชน ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ภูมิวิจันต์ เดชอุ่ม (2556: 329-364) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางการท่องเที่ยวของประเทศไทยว่าควรประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การค้นหาอัตลักษณ์และคุณค่าของวัฒนธรรม 2) การสร้างความแตกต่างเพื่อความโดดเด่น 3) การสืบค้นความต้องการของตลาดในปัจจุบัน 4) การสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และ 5) การเลือกกลยุทธ์ในการพัฒนาตลาด ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเกาะสีชังจึงควรนำขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ไปปรับใช้ในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของเกาะสีชังให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยนี้พบว่าถึงแม้เกาะสีชังจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดชลบุรีแต่รูปแบบการท่องเที่ยวหลักยังเป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทำให้ขาดแรงจูงใจนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ ๆ หรือนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ต้องการมีประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน ทั้งนี้เกาะสีชังเป็นจุดหมายปลายทางที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในด้านประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนค่อนข้างมาก แต่ยังขาดการนำศักยภาพเหล่านี้มาปรับใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งมอบประสบการณ์พิเศษให้กับนักท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มต่อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลดีทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นหน่วยงานและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจึงควรนำต้นทุนทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพและสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของเกาะสีชัง เช่น เทศบาลตำบลเกาะสีชัง สามารถนำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ ให้เข้ามาเที่ยวเกาะสีชังเพิ่มมากขึ้น
 - 1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพชุมชน เช่น พัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลเกาะสีชัง สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปวางแผนพัฒนาคนในชุมชนในด้านต่างๆ เช่น ทักษะการนำชม ทักษะการเล่าเรื่อง การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะถิ่น
 - 1.3 หน่วยงานและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น เทศบาลตำบลเกาะสีชัง ผู้ประกอบการรถโดยสาร ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น จึงควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป
 - 2.2 ควรจัดให้มีการทดสอบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามที่ได้ระบุในผลการวิจัยเพื่อรวบรวมผลลัพธ์ที่ได้ ข้อดี ข้อควรปรับปรุงต่างๆ มาปรับปรุงขั้นตอนการทำกิจกรรมให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปใช้กับนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา สว่างคง วชิรญา ตติยนันทกุล และปวรรัตน์ สุภูมิรส. (2565). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตกรรม อย่างยั่งยืน: กระบวนการและความสำเร็จ ชุมชนบ้านเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 8(11): 362-373.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). *สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2565*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mots.go.th/news/category/656> สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2566.

- จิตาภา บำรุงศิลป์ รัศมี อิสลาม และพิศาล แก้วอยู่. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์ต๋อยอดวัฒนธรรมลาวครั้ง บ้านกุดจอก จังหวัดชัยนาท. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ*. 18(1): 45-61.
- ภูริวัจน์ เดชอุ่ม. (2556). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปะ*. 33(2): 329-364.
- รชฏ จันทร์น้อย. (2560). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย การพัฒนาตราสินค้าทางการท่องเที่ยว เกาะสีชังตามแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://dspace.lib.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/3796> สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2565.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2556). *ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เครื่องมือสำคัญนำไปสู่ชุมชนยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 เมษายน-มิถุนายน 2563*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [HTTPS://WWW.MOTS.GO.TH/DOWNLOAD/TOURISMECONOMICREPORT/3-1TOURISMECONOMICISSUE3\(APRIL-JUNE 63\).PDF](https://www.mots.go.th/download/tourismeconomicreport/3-1tourismeconomicissue3(april-june-63).pdf) สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2565.
- Duxbury, N. & Richards, G. (2019). Towards a research agenda for creative tourism: Developments, diversity, and dynamics. *A research agenda for creative tourism*, 1-14.
- Raymond C. (2007). *Creative Tourism New Zealand: The practical challenges of developing creative tourism*. In Greg Richards, and Julie Wilson (Eds.). *Tourism, Creativity and Development*. New York: Routledge.
- Richards, G. (2011). Creativity and tourism: the state of the art. *Annals of Tourism Research*. 38:1225-1253.
- Richards, G. and Raymond, C. (2000) Creative tourism. *ATLAS News* no. 23: 16-20.

พฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ The E-Wallet Use Behavior of the Elderly

ทักษญา เตชะวรคุณศิริ¹ สุธรรม พงศ์สำราญ²

Thaksaya Techaworakhunsiri, Sutham Pongsamran

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) การยอมรับและใช้เทคโนโลยี 2) ทักษะ 3) พฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet 4) เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 5) การยอมรับและใช้เทคโนโลยีมีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet และ 6) ทักษะมีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด สถิติที่ใช้คือ ไคสแควร์ (Chi-Square) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนมากนั้นเป็นเพศหญิง อายุ 60-69 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ไม่ได้ประกอบอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,001 บาท และอาศัยอยู่กับครอบครัว
2. การยอมรับและใช้เทคโนโลยี และทัศนคติการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ อยู่ในระดับความสำคัญมาก
3. บุคคลในครอบครัวแนะนำให้ใช้ ชำระค่าสินค้าและบริการโดย True Money นิยมซื้อประเภทสินค้าอุปโภคบริโภค เพราะมีความสะดวกสบาย รวดเร็วทันใจ
4. ร้านค้าสะดวกซื้อมีส่วนร่วมผลักดันให้จำเป็นต้องใช้ ใช้จ่ายในช่วงเวลา 18:00-20:00 น. ที่บ้านพักอาศัย
5. ใช้บริการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความถี่เฉลี่ย 3 ครั้งต่อเดือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 169.98 บาทต่อครั้ง
6. อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน ด้านที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ
7. การยอมรับและใช้เทคโนโลยีด้านความคาดหวังจากการใช้งาน และด้านความคาดหวังในความพยายาม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ และทัศนคติของผู้สูงอายุในด้านการรับรู้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-Wallet ในผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : พฤติกรรม; ผู้สูงอายุ; กระเป๋าเงินออนไลน์

Received: 2023-02-07 Revised: 2023-03-22 Accepted: 2023-03-22

¹ นักศึกษาปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Master of Business Administration Kasem Bundit University. E-mail: grand.thaksaya@gmail.com

² รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Associate Professor, Master of Business Administration Kasem Bundit University. E-mail: lovema1976@hotmail.com

Abstract

The purposes of this study were to study 1) acceptance and technology use, 2) attitude, 3) electronic wallet use behavior, 4) to compare the E-Wallet use behavior of the elderly classified by personal data, 5) acceptance and technology use affecting e-wallet usage behavior, and 6) the attitude impact on E-wallet use behavior of the elderly. The sampling group consisted of 400 elderly people; the statistical tools were Chi-square, and multiple regression analysis.

The finding indicated that most respondents were: female, aged 60 - 69, with primary school education, unemployed, average monthly income (less than 20,001 baht), and living with a family. Acceptance of the use of technology and attitudes towards electronic wallet applications of the elderly were at a significant level. The family members recommended them to use it. They used it to pay goods and services by True Money. Also, they preferred to buy consumer products. Convenience stores involved with the E-Wallet use of the elderly for the convenient and fast payment process. They spent time between 18:00 - 20:00 at home on online shopping services with an average frequency of three times per month. The average cost was 169.98 baht per time. The different personnel of ages, education levels, occupations, and average monthly incomes had impact on the behaviors of using electronic wallet applications among the elderly. Acceptance and use of technology in terms of user expectations affected the behavior of using e-wallet applications of the elderly; also, their attitudes in terms of perception influenced this behavior significantly at the .05 level.

Keywords: behavior; the elderly; e-wallet

บทนำ (Introduction)

ในปี 2563 ประเทศไทยมีประชากรรวม 66.5 ล้านคน ประชากรสูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ผู้สูงอายุได้เพิ่มจำนวนเป็น 12 ล้านคน ร้อยละ 18 ของประชากรที่มีทั้งหมด ประเทศไทยกำลังกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” ภายในปี 2565 นี้ องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กล่าวว่า “ผู้สูงอายุ” คือผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป ประเทศไทยได้มีกฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่ผู้สูงอายุด้วยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ตามมาตรา 3 “ผู้สูงอายุ” หมายความว่า “บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และต้องเป็นสัญชาติไทย” ในรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2563 “ผู้สูงอายุ” หมายถึงผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ผู้สูงอายุวัยต้น หมายถึง ผู้มีอายุ 60-69 ปี ผู้สูงอายุวัยกลาง หมายถึง ผู้มีอายุ 70-79 ปี ผู้สูงอายุวัยปลาย หมายถึง ผู้มีอายุ 80 ปีขึ้นไป “ประชากรสูงอายุ” หมายถึง ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป “อัตราผู้สูงอายุ” หมายถึง ร้อยละของผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมด “ประชากรรุ่นเก๋าล้าน” ที่เกิดระหว่างปี 2506-2526 ซึ่งเป็นสัณนิบาตประชากรของประเทศไทย กำลังจะกลายเป็นกลุ่มประชากรสูงอายุกลุ่มใหญ่มากในอีก 20 ปีข้างหน้า (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) ปัจจุบันการใช้แอปพลิเคชัน (Application) บนมือถือนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการให้บริการกับผู้สูงอายุ ประเทศไทยพัฒนาแล้ว มักมีงานวิจัยพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมบริการด้านสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ รวมถึงบริการ

ด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น บริการข้อมูลด้านสุขภาพทางไกล การจัดเก็บข้อมูลเวชระเบียนในรูปแบบของดิจิทัล (EMR) รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีใช้ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและพฤติกรรมให้กับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมเกี่ยวกับแอปพลิเคชัน ด้านการดูแลสุขภาพระดับบุคคลในผู้สูงอายุ และศึกษาด้านสถานการณ์ทางการดูแลสุขภาพ มีการประเมินผลด้านนวัตกรรมในแอปพลิเคชัน (Application) สำหรับการดูแลสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ และพัฒนาแอปพลิเคชัน (Application) ในการคำนวณค่าอาหารที่มีความจำเป็นต่อวัน เพื่อใช้สำหรับส่งเสริมด้านโภชนาการให้กับผู้ป่วยอีกด้วย (สุริรา พิงส์สวัสดิ์ และคณะ, 2565: 19-32)

ผู้สูงอายุมีวัตถุประสงค์ใช้เทคโนโลยีอันแตกต่างกัน จึงทำให้พบปัญหาด้านการยอมรับและใช้เทคโนโลยี เช่น มีความกระตือรือร้นต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีอันทันสมัย แต่ยังคงเกิดความวิตกกังวลกลัวจะทำให้เกิดความเสียหายหรือชำรุด เนื่องด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์นั้นราคาแพง หากได้รับทราบ bahwa เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมพ่วงต่าง ๆ นั้น มีความทนทาน ได้ทราบถึงประโยชน์และรู้สึกสนุกสนานรื่นรมย์กับการใช้งานแล้ว ผู้สูงอายุจะเกิดการยอมรับและใช้เทคโนโลยีได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกสภาพแวดล้อม รวมถึงสถานที่ยังส่งผลต่อการยอมรับและใช้เทคโนโลยีอีกด้วย นอกจากนี้ ยังพบปัญหาเกี่ยวกับวิธีใช้ระบบปฏิบัติการ รายละเอียดและฟังก์ชันต่าง ๆ ของอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนของขั้นตอนการทำงาน เมื่อมีความซับซ้อนของระบบมากเท่าไร กระบวนการการเข้าถึงก็จะมากขึ้นตาม ยากต่อการใช้งานและต่อการเข้าใจของผู้สูงอายุ เช่น ในเรื่องของการตั้งค่าระบบภาษาของตัวเครื่องที่ใช้การดาวน์โหลดแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาใช้งาน ลูกเล่นต่าง ๆ ที่อุปกรณ์นั้นสามารถทำได้ (สารัช สุราทิพย์กุล, 2560: 6 อ้างถึงใน สุราสินี ตูลานนท์, 2562: 3-4) E-Wallet บางครั้งเรียกว่า Mobile Wallet/ Digital Wallet หรือกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ คือ ระบบการชำระเงินค่าเป็นบริการผ่านแอปหรือโซลูชัน ด้วยบัตรเครดิตหรือเงินสด ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังธนาคาร โดยใช้บริการได้ผ่านทางโทรศัพท์มือถือแทนการใช้เงินสดจากกระเป๋าตังค์ ทำให้ไม่ต้องพกเงินสดอีกต่อไป เจ้าของ E-Wallet ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระบบระหว่างบุคคลกับร้านค้า เมื่ออนุมัติให้ใช้บริการชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือกับเทคโนโลยี NFC ที่ฝังติดกับ Smart Phone หรือ Android เพียงแตะ ทาบ สแกน QR Code บนเครื่องรับชำระเงิน เครื่องจะรับชำระเงินแบบอัตโนมัติ (Tap and Pay) สามารถรองรับได้ทั้งการชำระเงินค่าและการสะสมคะแนนของสมาชิกตามเงื่อนไขต่าง ๆ ของเจ้าของแอปนั้น (เวทย์ นุชเจริญ, 2559 อ้างถึงใน ชยาภรณ์ กิตติสิทธิชัย, 2559: 13)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น E-Wallet มีแนวโน้มขยายตัวได้อีกมากเพราะประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาแอปพลิเคชัน (Application) เพื่อสนับสนุนการใช้งานของผู้สูงอายุ ในอนาคตผู้สูงอายุจะกลายเป็นกลุ่มลูกค้าขนาดใหญ่ที่มีกำลังซื้อสูง เพราะมีเงินเก็บจากการทำงานเพื่อใช้ในวันปลายชีวิต ผู้สูงอายุมักคำนึงถึงความสะดวกสบายในการใช้งาน ถึงแม้ว่าเป็นสินค้าที่มีราคาสูง แต่สามารถนำเสนอความโดดเด่นและมอบประสบการณ์ที่ดีได้ ผู้สูงอายุยินดีพร้อมจ่ายโดยไม่สนใจเรื่องราคา ทั้งนี้ผู้สูงอายุที่ใช้ E-Wallet นั้นไม่ต้องการพกเงินสดติดตัวเพราะต้องการให้ตนเองปลอดภัยจากโรคระบาด Covid-19 และต้องการความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงิน ชอบความสะดวกรวดเร็ว มีขั้นตอนการใช้งานง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน หน้าจอมีการออกแบบโดยใช้ตัวอักษรและสีพื้นหลังที่อ่านง่าย ตัวอักษรใหญ่ ทำธุรกรรมได้หลากหลายรูปแบบ ใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ รวมถึงทำความเข้าใจในเรื่องการยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ ได้แก่ ความคาดหวังจากการใช้งาน ความคาดหวังใน

ความพยายาม อิทธิพลทางสังคม สิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน เพื่อให้ทราบการยอมรับและใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผลวิจัยที่ได้นั้นจะเป็นประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางในการออกแบบแอปพลิเคชัน (Application) ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในการเข้าถึงเทคโนโลยีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
5. เพื่อศึกษาการยอมรับและใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ
6. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน
2. การยอมรับและใช้เทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ
3. ทัศนคติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีปัจจัยการยอมรับและใช้เทคโนโลยี ทฤษฎีทัศนคติและทฤษฎีด้านพฤติกรรม ผู้บริโภคมาใช้เป็นกรอบแนวความคิด
 - 1.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้สูงอายุที่มีการใช้งาน (E-WALLET) ชำระค่าสินค้าและบริการ อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง การศึกษาในครั้งนี้ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ (W.G.Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
 - 1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
 - 1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาเริ่มต้นเดือนมิถุนายน 2565 - กันยายน 2565
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวความคิดแบบสอบถามทั้งหมดประกอบด้วยข้อมูล 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และโครงสร้างครอบครัว จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ โดยเป็น ลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 4 ประกอบด้วยจำนวนคำถาม 8 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และจำนวนคำถาม 2 ข้อ เป็นแบบคำถามตอบเป็นตัวเลข

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) โปรแกรม Microsoft Excel ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสร้างแผนภูมิวงกลม (Pie Chart) และแผนภูมิแท่ง (Bar Chart) พร้อมคำอธิบายผล และนำผลที่ได้จากแผนภูมินำเสนอ เพื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ Chi-square และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	139	34.8
หญิง	261	65.3
อายุ		
60-69 ปี	166	41.5
70-79 ปี	121	30.3

80 ปีขึ้นไป	113	28.3
ระดับการศึกษา		
ไม่เคยเรียนหนังสือ	126	31.5
ประถมศึกษา	147	36.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	62	15.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	22	5.5
ปวช.	13	3.3
ปวส./อนุปริญญา	9	2.3
ปริญญาตรี	21	5.3
อาชีพปัจจุบัน		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	227	56.8
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	79	19.8
ข้าราชการบำนาญ	10	2.5
รับจ้าง	75	18.8
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 20,001 บาท	330	82.5
20,001-30,000 บาท	51	12.8
30,001-40,000 บาท	14	3.5
40,001-50,000 บาท	3	.8
มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	2	.5
โครงสร้างของครอบครัว		
อยู่ตามลำพัง	4	1.0
อยู่กับครอบครัว	367	91.8
อยู่กับญาติ	29	7.3

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่นั้น เป็นเพศหญิง อายุ 60-69 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ไม่ได้ประกอบอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,001 บาท และอาศัยอยู่กับครอบครัว

ตารางที่ 2 การยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ

การยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านความคาดหวังจากการใช้งาน	3.93	0.783	มาก
ด้านความคาดหวังในความพยายาม	3.88	0.773	มาก
ด้านอิทธิพลทางสังคม	4.01	0.720	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน	3.85	0.774	มาก
รวม	3.92	0.763	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของการยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ อยู่ในระดับความสำคัญมาก

ตารางที่ 3 ทศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

ทศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
ด้านผลกระทบ	3.81	0.792	มาก
ด้านพฤติกรรมที่พึงใจ/ที่มีเจตนา	3.80	0.790	มาก
ด้านการรับรู้	3.89	0.744	มาก
รวม	3.83	0.775	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของทศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ อยู่ในระดับความสำคัญมาก

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

พฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้แนะนำให้ผู้สูงอายุใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)		
บุคคลในครอบครัว	260	65
เพื่อน	111	27.8
ญาติพี่น้อง	29	7.3
2. ชำระค่าสินค้าและบริการผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET) กับผู้ให้บริการ		
TrueMoney	198	32.5
mPAY	195	32
7-Eleven	124	20.3
เป๋าตัง	41	6.7
My Rabbit	26	4.3
Dolfin	15	2.5
ShopeePay	11	1.8
3. ประเภทสินค้าที่ชำระค่าสินค้าและบริการผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)		
สินค้าอุปโภคบริโภค	398	59.5
อาหารเพื่อสุขภาพและอาหารเสริม	111	16.6
สินค้าแฟชั่นและความงาม	62	9.3
สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และสินค้าไอที	42	6.3
อาหารสัตว์	27	4.0
อุปกรณ์กีฬา เสื้อผ้ากีฬา รองเท้ากีฬา	16	2.4
บ้านและของตกแต่ง	12	1.8
4. เหตุผลที่ใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)		
มีความสะดวกสบาย รวดเร็วทันใจ	327	20.9
ไม่ประสงค์พกเงินสด	287	18.3

สามารถทำธุรกรรมได้หลากหลาย	275	17.5
ได้รับสิทธิประโยชน์มากมาย	240	15.3
มีความปลอดภัย	233	14.9
สามารถใช้บริการได้ 24 ชั่วโมง	205	13.1
5. สถานประกอบการหรือหน่วยงานที่มีส่วนร่วมผลักดันให้จำเป็นต้องใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET) ในชีวิตประจำวันมากขึ้น		
ร้านค้าสะดวกซื้อ	340	85
ภาครัฐ	40	10
ห้างสรรพสินค้า	13	3.3
6. ช่วงเวลาที่ใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)		
18:00-20:00 น.	193	48.3
12:00-14:00 น.	162	40
21:00-23:00 น.	35	8.8
7. แหล่งที่ใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)		
ที่บ้านพักอาศัย	284	71
ร้านค้าสะดวกซื้อ	101	25.3
ห้างสรรพสินค้า	15	3.8
8. แบบที่ใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET) เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการ		
ซื้อสินค้าออนไลน์	324	41.5
เติมเงินมือถือ	188	24.1
ซื้อสินค้าหน้าร้าน	103	13.2
ชำระค่าอินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี	88	11.3
ชำระค่าน้ำ ค่าไฟ	38	4.9
โอนเงิน	38	4.9
ชำระค่าบัตรเครดิต ประกันภัย ประกันชีวิต	2	0.3

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุโดยส่วนมากนั้นบุคคลในครอบครัวแนะนำให้ใช้ ชำระค่าสินค้าและบริการโดย True Money นิยมซื้อประเภทสินค้าอุปโภคบริโภค เพราะมีความสะดวกสบาย รวดเร็วทันใจ ร้านค้าสะดวกซื้อมีส่วนร่วมผลักดันให้จำเป็นต้องใช้ ใช้จ่ายในช่วงเวลา 18:00-20:00 น. ที่บ้านพักอาศัย ใช้บริการซื้อสินค้าออนไลน์ มีความถี่เฉลี่ย 3 ครั้งต่อเดือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 169.98 บาทต่อครั้ง

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพปัจจุบัน	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	โครงสร้างครอบครัว
ผู้แนะนำให้ผู้สูงอายุใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง
สถานประกอบการหรือหน่วยงานที่มีส่วนร่วมผลักดันให้จำเป็นต้องใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET) ในชีวิตประจำวันมากขึ้น	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
ช่วงเวลาที่ใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
แหล่งที่ใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-WALLET)	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง

ผลการวิจัย พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้งาน E-WALLET ในผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน ด้านที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-WALLET ในผู้สูงอายุ

ตารางที่ 6 แสดงการยอมรับและใช้เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

การยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	2.958	.541		5.464	.000
ด้านความคาดหวังจากการใช้งาน	.616	.244	.257	2.525	.012*
ด้านความคาดหวังในความพยายาม	-.470	.231	-.201	-2.031	.043*
ด้านอิทธิพลทางสังคม	-.188	.242	-.072	-.779	.436
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน	.056	.218	.023	.255	.799

* ระดับนัยสำคัญ.05 **ระดับนัยสำคัญ.01

ผลการวิจัย พบว่า การยอมรับและใช้เทคโนโลยีด้านความคาดหวังจากการใช้งาน และด้านความคาดหวังในความพยายาม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-WALLET ในผู้สูงอายุ

ตารางที่ 7 แสดงทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

ทัศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	2.320	.486		4.777	.000
ด้านผลกระทบ	-.299	.239	-.132	-1.252	.211
ด้านพฤติกรรมที่พึงใจ/ที่มีเจตนา	.018	.235	.008	.075	.940
ด้านการรับรู้	.455	.210	.188	2.168	.031*

* ระดับนัยสำคัญ.05 **ระดับนัยสำคัญ.01

ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติของผู้สูงอายุในด้านการรับรู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน E-WALLET ในผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ อยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย ด้านความคาดหวังจากการใช้งาน ด้านความคาดหวังในความพยายาม ด้านอิทธิพลทางสังคม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยาพร จานงค์ฤทธิ์ (2561: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการใช้งานกระเป๋าเงินออนไลน์ (e-Wallet) พบว่า ปัจจัยรวมการยอมรับและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ประกอบด้วย ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ ความคาดหวังจากการพยายาม อิทธิพลทางสังคม และสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานแอปพลิเคชันกระเป๋าเงินออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

2. ทัศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีทัศนคติอยู่ในระดับดี โดยรู้สึกถึงความสะดวกสบาย ธุรกรรมหลากหลาย ใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว ครอบคลุมบริการธุรกิจประเภทอื่นด้วย และดาวน์โหลดง่ายผ่าน App Store หรือ Google play สอดคล้องกับงานวิจัยของณิชา อยู่ประเสริฐ (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้บริการ Mobile Wallet สำหรับผู้ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้ Mobile Wallet เพราะมีบริการทางการเงินที่หลากหลาย ใช้งานได้สะดวก ทำธุรกรรมได้โดยไม่ต้องผ่านบัญชีธนาคาร มีคุณค่าและความแตกต่างในเรื่องความรวดเร็วในการทำธุรกรรม ดาวน์โหลดได้ ง่ายผ่าน App Store หรือ Google play และสามารถทำธุรกรรมได้ ทุกสถานที่ ตลอด 24 ชั่วโมง

3. พฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ใช้บริการของ True Money ชำระค่าสินค้าและบริการสินค้าอุปโภคบริโภค ด้วยเหตุผลเพราะมีความสะดวกสบาย รวดเร็วทันใจ ซึ่งในปัจจุบันร้านค้าสะดวกซื้อมีส่วนร่วมผลักดันให้จำเป็นต้องใช้บริการ (E-WALLET) ในชีวิตประจำวันมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของณิชา อยู่ประเสริฐ (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้บริการ Mobile Wallet สำหรับผู้ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่พบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ ใช้บริการ True Money Wallet เพื่อชำระสินค้าหรือบริการที่ร้านสะดวกซื้อ เนื่องจากมีความสะดวกในการใช้งานไม่ต้องพกเงินสดใช้จ่าย โดยมีร้านค้าแนะนำให้บริการ

4. ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุที่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของณิชา อยู่ประเสริฐ (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการ

ใช้บริการ Mobile Wallet สำหรับผู้ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุและอาชีพแตกต่างกัน มีความถนัดในการใช้บริการ Mobile Wallet แตกต่างกัน

5. การยอมรับและใช้เทคโนโลยี ด้านความคาดหวังจากการใช้งาน และด้านความคาดหวังในความพยายาม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิชา อยู่ประเสริฐ (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้บริการ Mobile Wallet สำหรับผู้ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า การยอมรับและการใช้เทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อความถนัดในการใช้บริการ Mobile อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

6. ทศนคติ ด้านการรับรู้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิชา อยู่ประเสริฐ (2562: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้บริการ Mobile Wallet สำหรับผู้ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ทศนคติส่วนประสมการตลาดบริการโดยรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและการใช้บริการ Mobile Wallet สำหรับผู้ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้องค์ความรู้ ดังนี้

1. ความสำคัญของการยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ อยู่ในระดับความสำคัญมาดประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอิทธิพลทางสังคม 2) ด้านความคาดหวังจากการใช้งาน 3) ด้านความคาดหวังในความพยายาม 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน

2. ความสำคัญทศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ อยู่ในระดับความสำคัญมาดประกอบด้วย 3 ด้าน 1) ด้านการรับรู้ 2) ด้านผลกระทบ 3) ด้านพฤติกรรมที่จริงใจ/ที่มีเจตนา

3. การยอมรับและใช้เทคโนโลยีในผู้สูงอายุ ด้านความคาดหวังจากการใช้งานและด้านความคาดหวังในความพยายาม และส่วนของทศนคติการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ ด้านการรับรู้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ ภาพรวมของการยอมรับและใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับความสำคัญมาด ซึ่งด้านความคาดหวังจากการใช้งานและด้านความคาดหวังในความพยายามมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (E-WALLET) ในผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ประกอบการธุรกิจสร้างแอปพลิเคชัน (Application) ควรออกแบบโปรแกรมให้มีความปลอดภัย เพื่อป้องกันมิฉ้อฉลทำการโจรกรรมเงินทางออนไลน์ ออกแบบหน้าจอให้สะดวกในการใช้งาน ได้แก่ ใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ เนื้อหาต้องพอดีกับหน้าจอ ใช้สีพื้นหลังที่มองแล้วรู้สึกมีความสบายตาและอ่านง่าย รูปแบบหน้าจอของแอปพลิเคชัน (Application) มีความเป็นเอกลักษณ์น่าสนใจ และมีภาพประกอบที่สวยงาม เป็นต้นทำวิดีโอสั้นแนะนำการใช้งานแอปพลิเคชัน (Application) เบื้องต้นให้กับผู้สูงอายุ

1.2 ผู้ประกอบการธุรกิจรับสร้างแอปพลิเคชัน (Application) ควรมีการทำโฆษณาแนะนำแอปพลิเคชัน (Application) ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทททัศน์ วิทยุ และเว็บไซต์ รวมไปถึง Online Marketing บน Social Media ได้แก่ Facebook, Instagram, Tiktok, Line, Lazada และ Shopee ทำให้แอปพลิเคชัน (Application) ของผู้สูงอายุเป็นที่รู้จักมากขึ้น

1.3 ผู้ประกอบการธุรกิจรับสร้างแอปพลิเคชัน (Application) ควรสร้างเมนูบริการเสริมเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชัน (Application) อื่นเพื่อตอบสนองความต้องการใช้งานด้านอื่นของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุสามารถเรียกใช้บริการเสริมจากพนักงานรับจ้างทั่วไป เช่น บริการรับสินค้าจัดส่งถึงบ้าน บริการพนักงานช่วยยกของ บริการประกอบสินค้า เป็นต้น หรือแอปพลิเคชัน (Application) เกี่ยวกับบริการด้านต่าง ๆ เช่น จองตั๋วเครื่องบิน จองโรงแรม จองตั๋วภาพยนตร์ บริการส่งอาหาร บริการเรียกรถ ข้อมูลสุขภาพและโรงพยาบาล เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ภาครัฐควรให้ความสำคัญและสนับสนุนจัดอบรมให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันแก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีแก่ผู้สูงอายุโดยจัดให้มีบริการ Wi-Fi โดยไม่คิดค่าบริการ

2.2 ศึกษาเพิ่มเติมถึงปัญหาที่พบจากการใช้งานแอปพลิเคชัน (Application) ของผู้สูงอายุ คิดหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาปรับปรุงโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ และทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อแอปพลิเคชัน (Application) เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับโปรแกรมใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาของผู้ประกอบการธุรกิจรับสร้างแอปพลิเคชัน (Application)

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชยาภรณ์ กิตติสิทธิชัย. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-Wallet) ในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณิชา อยู่ประเสริฐ. (2562). พฤติกรรมการใช้บริการ Mobile Wallet สำหรับผู้ใช้สมาร์ทโฟนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญยาพร จำนงค์ฤทธิ์. (2561). ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการใช้งานกระเป๋าเงินออนไลน์ (e-Wallet). การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (มส.ผส.). (2564). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2563. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุธาสนี ตูลานนท์. (2562). การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุธีรา พิงส์สวัสดิ์ และคณะ. (2565). การแนะนำโภชนาการอาหารสำหรับผู้สูงอายุด้วยโปรแกรมประยุกต์บนมือถือ. วารสาร ว.วิทย.เทคโนโลยี.หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 8(2): 19-32.
- W.G. Cochran. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

Needs Assessment in Life Skills Development of Primary School Students at
Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3

วิชณุกรณ์ บุญเฮ้า¹ วลนิกา ฉลากบาง² วาโร เฟ่งสวัสดี้³

Wisanutorn Boonhao, Wannika Chalakbang, Waro Phengsawat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบด้านทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา 2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา 3) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา ดำเนินการ 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบด้านทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา 2) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 326 คน ค่าอำนาจจำแนกสภาพปัจจุบันระหว่าง 0.27-0.94 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 ค่าอำนาจจำแนกสภาพที่ควรจะเป็นระหว่าง 0.45-0.88 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 3) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 3) การจัดการอารมณ์และความเครียด และ 4) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. สภาพที่เป็นจริงทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.35$) สภาพที่ควรจะเป็นทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}=4.65$)

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา มี 2 ด้าน คือ 1) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ $PNI_{modified}$ เฉลี่ยเท่ากับ 0.41 และ 2) การจัดการอารมณ์และความเครียด $PNI_{modified}$ เฉลี่ยเท่ากับ 0.40

Received: 2023-03-13 Revised: 2023-03-22 Accepted: 2023-03-22

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Student Master of Education Program, Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: Wisanutorn.321@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: chuleeporn@snru.ac.th

³ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: khai_p@hotmail.com

4. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวน 2 ด้าน คือ การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการจัดการอารมณ์และความเครียด

คำสำคัญ (Keywords) : ความต้องการจำเป็น; ทักษะชีวิต; นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research article aimed to study 1) The components of life skills of elementary school students; 2) The actual and expected conditions of their life skills; 3) The evaluation of needs assessment for their life skills development and; 4) The guidelines for their life skills development through four phases: 1. to study the components of their life skills; 2. to study the actual and supposed conditions of their life skills the sample group consisted of 326 school administrators and teachers; the power to classify current conditions was between 0.27-0.94; the confidence was 0.99; the power to classify the current conditions should be between 0.45-0.88, the confidence was 0.98; 3. to evaluate the development for their life skills; and 4. to study the guidelines for developing their life skills

The results showed as following

1. Life skills of elementary school students consisted of four components as follows: 1) building good relationships with others, 2) self-awareness and appreciation of oneself and others, 3) managing emotions and stress, and 4) critical thinking and creative problem solving.

2. For the actual condition, their overall life skills were at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.35); the condition that should be their life skills as a whole was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.65).

3. The needs needed to develop their life skills consisted of two aspects: 1) critical thinking decision and creative problem solving, with the mean $PNI_{modified}$ at 0.41; and 2) emotional and stress management, with the mean $PNI_{modified}$ at 0.40.

4. There were two aspects of life skills development guidelines for the primary school students: critical thinking decision, creative problem solving, as well as emotion and stress management.

Keywords: needs assessment; life skills; primary school students

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนสร้างสังคมและสร้างชาติเป็น กลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นใน สังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการ แข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้ สามารถก้าวทัน การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลกควบคู่ไปกับการธำรงรักษา

อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น เพื่อให้ได้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยเพื่อให้มีทักษะด้านความรู้ ด้านความสามารถและด้านสมรรถนะที่สำคัญซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคม คุณธรรม จริยธรรมและประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1)

จากสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสาร ความหลากหลายทางเชื้อชาติวัฒนธรรม การหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคนที่บุคคลในสังคมจะต้องตั้งรับการมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีสติและวิจารณญาณ จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของเด็กวัยเรียนทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาของบุตรหลานตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยั่วที่อาจก่อให้เกิดปัญหากับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่ขาดทักษะชีวิต ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขึ้นพื้นฐานไปแล้วอาจเป็นบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์จิตใจและมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันและตั้งรับต่อการก้าวรุกรูทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สมเดช มุ่งเมือง, 2555: 13)

จากความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทักษะเชิงวิชาการและทักษะชีวิตควบคู่กันไปดังกล่าว โดยที่ความต้องการจำเป็นนั้นเป็นความแตกต่างระหว่างทักษะชีวิตของนักเรียนที่คาดหวังกับทักษะชีวิตของนักเรียนที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ดังนั้นการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) จึงเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ศึกษาความต้องการจำเป็นโดยการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างสภาพในปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นซึ่งมีระบบการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนการดำเนินงานขององค์กร โดยขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วย ขั้นตอนหนึ่ง การบอกถึงความต้องการจำเป็น (Needs Identification) ขั้นตอนที่สอง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุ และขั้นตอนที่สาม การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) ตามกรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558: 14)

จากเหตุผลและความสำคัญของทักษะชีวิตซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงบทบาทของสถานศึกษา และบทบาทของครูผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาและครูผู้สอนมีสารสนเทศที่ชัดเจนและแนวทางการบริหารงานหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต สามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนพร้อมที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 งานวิจัยฉบับนี้ เป็นรูปแบบงานวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการด้านอารมณ์และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความต้องการจำเป็น เป็นการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นด้านทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,970 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2551: 191) จำนวน 326 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 92 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในระยะเวลาตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม-ตุลาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนกตามองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน ซึ่งจัดลำดับคุณภาพเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2 ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา ตามจำนวนที่กำหนด

3.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาคำนวณค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้การคำนวณหาค่าดัชนี Modified Priority Needs Index $PNI_{modified}$ โดยการเรียงลำดับที่ตามค่าความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยและจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยนำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม PNI มากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

4.4 การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 นำผลการสัมภาษณ์วิเคราะห์ด้วยการหาความถี่ ร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 3) ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.1 สภาพที่เป็นจริงในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$)

2.2 สภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

3. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิเคราะห์ต้องการจำเป็นด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม $PNI_{modified}$ ค่าเฉลี่ยรวม $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.39 ดังนี้

3.1 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีค่า $PNI_{modified}$ เฉลี่ยเท่ากับ 0.41 มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ เฉลี่ยสูงกว่าค่า $PNI_{modified}$ เฉลี่ยรวม ดังนั้น จึงนำพฤติกรรมบ่งชี้มาเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ นักเรียนสามารถเลือกวิธีการและขั้นตอนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ($PNI_{modified} = 0.46$) นักเรียนสามารถตั้งคำถามที่นำไปสู่คำตอบในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ($PNI_{modified} = 0.45$) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ ข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้ ($PNI_{modified} = 0.45$)

3.2 ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียดมีค่า $PNI_{modified}$ เฉลี่ยเท่ากับ 0.40 มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ เฉลี่ยสูงกว่าค่า $PNI_{modified}$ เฉลี่ยรวม ดังนั้น จึงนำพฤติกรรมบ่งชี้มาเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ นักเรียนมีความสามารถวิเคราะห์และเลือกวิธีการหรือกิจกรรมที่ทำให้ตนเองมีความสุขได้อย่างเหมาะสม ($PNI_{modified} = 0.48$) นักเรียนมีวิธีการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง ($PNI_{modified} = 0.46$) นักเรียนมีความสามารถรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.43$) นักเรียนมีวิธีการผ่อนคลายอารมณ์ความเครียดและหลีกเลี่ยงจากความเครียดด้วยวิธีที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.43$) นักเรียนมีอารมณ์ขัน ($PNI_{modified} = 0.43$)

4. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ ครูผู้สอนควรแนะนำวิธีการและขั้นตอนในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และครูผู้สอนควรเป็นผู้แนะแนวทางในการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบของการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสม ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์รอบตัวอย่างน่าเชื่อถือ

4.2 ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ประกอบด้วย ครูผู้สอนควรส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเลือกวิธีหรือกิจกรรมที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการดำเนินชีวิต ครูผู้สอนควรส่งเสริมกิจกรรมการสร้างกำลังใจในตนเองให้กับนักเรียน ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ครูผู้สอนควรแนะนำวิธีการผ่อนคลายความเครียดและหลีกเลี่ยงจากความเครียดด้วยวิธีที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ ครูผู้สอนควรส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างอารมณ์ขันให้กับนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 3) ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และการยืนยันของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ เพราะทักษะชีวิตเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาตนเองทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นอย่างมาก เพื่อให้รู้เท่าทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันรวมถึงรู้คุณค่าในตนเอง และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านจะสร้างและพัฒนาให้เป็นภูมิคุ้มกันชีวิตกับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธินทร์ รุจิชีพ (2559: 131) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 และสอดคล้องกับ อรอนงค์ แสนคำ (2560: 32-33) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่า นักเรียนมีทักษะชีวิต 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านการจัดการกับอารมณ์กับความเครียดและ 4) ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด และด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันนักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาสภาพที่ควรจะเป็นที่แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของการมีทักษะชีวิตของนักเรียนพบว่านักเรียนควรมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ โดมฤทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร (2563: 85) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ความคาดหวังเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนโดยภาพรวมจากความเห็น ของทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มครูและคณะกรรมการ

สถานศึกษา โดยรวมของทุกด้าน และรายด้านอยู่ในระดับปาน และสอดคล้องกับ มัญชลี เปี่ยมดี (2563: 242) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเรียงองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา มีค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม $PNI_{modified}$ ดังนี้

3.1 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.41 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการที่ฝึกให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจกับปัญหา ฝึกการมองปัญหาโดยใช้สติและเหตุผลแก้ปัญหาทำให้การดำเนินการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนัตถกานต์ ศรีเฉลียว (2560: 73) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่าการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนกระทำโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำหมู่บ้านเริ่มตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการจำเป็น การหาแนวทางการพัฒนา การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาตลอดจนการประเมินผลการจัดกิจกรรม เมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและร่วมแรง ร่วมใจกันในการทำงานย่อมจะส่งผลให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ฌเอนก อึ้งเสื่อ (2562: 103) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน พบว่า ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์หรือปัญหาเป็นหลักร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหาอย่างหลากหลายวิธีโดยตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งในการนำไปใช้แก้ปัญหาและ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ สร้างชิ้นงานจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์อันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

3.2 ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียดมีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.40 ทั้งนี้การจัดการอารมณ์และความเครียดอาจเป็นอีกวิธีที่ช่วยสร้างศักยภาพให้เกิดขึ้นกับตนเองเนื่องจากการรู้จักจัดการกับอารมณ์และความเครียด จะช่วยให้เรารู้จักระงับหรือหลีกเลี่ยงอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์และภาวะการเกิด ความเครียด ซึ่งจะส่งผลให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ดารารัตน์ ศรีพันธ์ (2559: 11) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง พบว่า ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สติปัญญาในการจัดการกับอารมณ์และความเครียดที่เกิดขึ้น ใช้ความรู้และสติปัญญาเพื่อปรับเปลี่ยนอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ให้เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ ขวลวิทย์ จินดา (2561: 43) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารจัดการแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวว่า การจัดการอารมณ์และความเครียด หมายถึง นักเรียน

สามารถแสดงอารมณ์และจัดการอารมณ์ของตนเองในกิจกรรมต่าง ๆ ได้รวมทั้งสามารถเข้าใจอารมณ์และการแสดงอารมณ์ของผู้อื่นได้ถูกต้อง

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าแนวทางที่เป็นไปได้สำหรับนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีดังนี้ ครูผู้สอนควรแนะนำวิธีการและขั้นตอนในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งควรเป็นผู้แนะนำแนวทางในการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบของการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสม และควรส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์รอบตัวอย่างน่าเชื่อถือ อีกทั้งครูผู้สอนควรส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเลือกวิธีหรือกิจกรรมที่ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการดำเนินชีวิตรวมถึงไปถึงครูผู้สอนควรส่งเสริมกิจกรรมการสร้างกำลังใจในตนเองให้กับนักเรียน และครูผู้สอนควรแนะนำวิธีการผ่อนคลายความเครียดและหลีกเลี่ยงจากความเครียดด้วยวิธีที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ เพราะในศตวรรษที่ 21 นี้ คงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วได้เพราะฉะนั้นการฝึกฝนให้ตนเองมีภูมิคุ้มกันย่อมส่งผลให้นักเรียนยุคนี้สามารถมีความสุข และพัฒนาตัวเองไปสู่ยุคสมัยแห่งเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทักษะชีวิตไม่ใช่เรื่องยากที่นักเรียนจะฝึกฝนเพียงแต่ต้องเชื่อว่าทักษะชีวิตมีประโยชน์และใช้เวลาในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้กลายเป็นจุดแข็ง และพยายามที่จะใช้ทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถรับมือกับทุกสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รมณภัทร กตตน์วงศกร (2557: 88) ได้ทบทวนเรื่องการศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกลม ประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า ครูควรให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ให้ความเชื่อมั่นกับนักเรียนทุกสถานการณ์ การสร้างกฎข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียนในรายวิชาหรือในการทำงานกลุ่ม จัดบรรยากาศเรียนรู้ที่เป็นมิตรให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายอบอุ่น จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสติและอารมณ์ให้สงบ และสอดคล้องกับ โดมฤทธิ์ เอื้อกิจเพชร (2563: 94) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวิถิธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประกอบด้วย 1) ควรบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ 2) ส่งเสริมการจัดการห้องเรียนและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 3) ฝึกให้นักเรียนรู้จักจัดการกับอารมณ์และจิตใจของตนด้วยเทคนิคที่หลากหลายทั้งในและนอกชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (Coaching) และ 4) สร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ด้านการตระหนักรู้และ

เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 3) ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 2) ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 3) ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น ครูและผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบดังกล่าว เพื่อนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ดังนั้นผู้สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทักษะชีวิตของนักเรียนให้ทันกับสถานการณ์ยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตนักเรียนในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับ หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่างแต่หากเหมือนกันก็จะได้เป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบซึ่งจะทำให้เราเชื่อถือน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชวัลย์วิทย์ จินดา. (2561). การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสาร อัล-อิกมะฮฺ มหาวิทยาลัยฟาฏอน*. 15(8): 43-65.
- ณเอก อังเสื่อ. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารราชชนรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์*. 35(16): 97-107.
- ดรรรัตน์ ศรีพันธ์. (2559). แนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 20(9): 1-14.
- โดมฤทธิ์ เอื้อกิจเพชร. (2563). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ธนต์ถกานต์ ศรีเฉลียว. (2560). การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(2): 62-74.
- พัชรินทร์ รุจิชีพ. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต (ยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มัลลสี เปี่ยมดี. (2563). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 14(3): 235-246.
- รมณัทพร กตตน์วงศ์. (2557). การศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกมลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมเดช มุ่งเมือง. (2555). ทักษะชีวิต Life Skills (เล่มที่ 1). กรุงเทพฯ: สุตรไพศาลบิวเดอร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (2565). ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565. กลุ่มบริหารงานบุคคล. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (เล่มที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น : Needs Assessment Research . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรอนงค์ แสนคำ. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต (การบริหารและการพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

การประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหาร
โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา

The Needs Assessment for Administration Process Development of Moral
School to Administrator under the Project of The King Education Fund

อนุชา สามุงคุณ¹ บุญมี ก่อบุญ² ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์³

Anucha Samungkhun, Boonmee Koboon, Suphirun Jantarak

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม 2) การประเมินความต้องการจำเป็น และหาแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร และครูโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา จำนวน 358 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามชนิดตอบสนองคู่ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.69 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างหาแนวทางการพัฒนาโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ตามการจัดลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ 1) การวางแผนงานด้านคุณธรรม 1.1) การสร้างการรับรู้และการยอมรับ 1.2) การสร้างครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ 2) การนิเทศติดตามงาน 2.1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.2) การนิเทศติดตามทั้งภายในและภายนอก 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 3.1) การมีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม 3.2) นักเรียนเป็นเด็กดี มีคุณลักษณะ/ค่านิยมที่พึงประสงค์ 4) การปฏิบัติงาน 4.1) การจัดบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม 4.2) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

คำสำคัญ (Keywords) : กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม; โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา

Received: 2023-03-16 Revised: 2023-03-27 Accepted: 2023-03-28

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Student Master of Education Program, Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: Jacksamungkhun@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: boonmeej72017@gmail.com

³ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: nonsamranp@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the current and desired state of administration process of the Moral School to Administrators under the education fund project, and 2) propose administration process development of the Moral School to administrators under the education fund. The sample of this research, consisted of at the school under this project, totally 358, selected by multi-stage random sampling. The research instruments used for collecting data were: a dual-response in a 5-level rating scale questionnaire with discrimination power between 0.27-0.69 and reliability value at 0.96, and a semi-structured interview with 11 experts. Statistical tools in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Modified Priority Need Index (PNI_{modified})

The findings were as follows:

1. The current desired state of administration process of the Moral School to Administrators under the education fund project was at a high level.
2. The needs assessment and proposal of the administration process development of the Moral School to administrators under the education fund project were categorized according to the priority needs as follow: 1) The school moral development planning includes: 1.1) the awareness and acceptance, and 1.2) development of teacher leaders and student leaders 2) The supervision on the implementation of the plane includes: 2.1) knowledge sharing, and 2.2) the internal and external supervision 3) Performance evaluation includes: 3.1) knowledge management/innovation development moral and ethics, and 3.2) student are good attitude. 4) The implementation process of strategic plans are: 4.1) school climate, and 4.2) network building and participatory.

Keywords: administration process of moral school; education fund

บทนำ (Introduction)

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน การมีโลกออนไลน์จากการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรง เป็นยุคของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงเป็นยุคของ Disruption หรือยุค VUCA World ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและพลเมืองโลกหลาย ๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้เองสถานศึกษาจึงต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ทำให้มนุษย์ต้องพัฒนาทักษะตนเองให้ปรับตัวทันกระแสสังคมที่อาจเปลี่ยนไป อาทิเช่น การปรับตัวของคนที่เป็นลักษณะพิเศษในตัวตนมนุษย์ ที่แม้แต่ปัญญาประดิษฐ์เองก็ไม่สามารถพัฒนาได้ ไม่ว่าจะเป็นการจินตนาการ การสร้างแรงดลใจ ความเข้าใจกลุ่มลึก การเกิดญาณทัศน์ หรือคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น (ชินวัตร เจริญนิตย์, 2564: 68) นอกจากนี้ The Partnership for 21st Century Skills ได้ศึกษาและรวบรวมทักษะต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการดำเนินชีวิตซึ่งประกอบด้วยทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นหรือที่

เรียกว่า ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แม้ในหลาย ๆ ด้านจะเป็นการเตรียมการเพื่ออนาคต แต่ก็มีหลายทักษะที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมตัวอย่างเช่น ทักษะด้านผู้นำและความรับผิดชอบ เป็นต้น (The Partnership for 21st Century Skills, 2009: 7)

จากที่กล่าวมาโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่นอกจากจัดการเรียนการสอนแล้วยังเป็นสถานที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โครงการโรงเรียนคุณธรรมก็เป็นวิธีการที่ดีที่จะช่วยปลูกฝังนักเรียนให้เป็นคนดี เพื่อเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญอย่างมีคุณภาพเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ และพลโลก วิธีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรมเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณธรรมในตัวนักเรียนซึ่งจะเติบโตเป็นอนาคตของชาติ กระบวนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักก็คือผู้บริหารโรงเรียน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มีทักษะในการบริหารจัดการ เข้าใจกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมเป็นหลักประกันให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมประสบความสำเร็จ จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็นของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงกระบวนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมให้ดียิ่งขึ้น และนำผลการศึกษาไปสู่การบริหารโรงเรียนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เรื่องการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคนในชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น และหาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานด้านคุณธรรม 2) การปฏิบัติงาน 3) การนิเทศติดตามงาน 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาในประเทศไทย 155 โรงเรียน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3,672 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565: 1)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาในประเทศไทย ปีการศึกษา 2565 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน วาโร เฟิงส์วีสต์, 2551: 191) ได้กลุ่มตัวอย่างตามตารางจำนวน 351 คน โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ทำการสุ่มจริงได้ทั้งหมด 364 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 68 คน และครู 296 คน และมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 358 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา คือ โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาในประเทศไทย จำนวน 155 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในระยะเวลาตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม 2565-กุมภาพันธ์ 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามรูปแบบการตอบข้อมูลสองชุดหรือการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานด้านคุณธรรม 2) การปฏิบัติ 3) การนิเทศติดตามงาน และ 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดลำดับคุณภาพเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2 ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) โดยส่งคิวอาร์โค้ด (QR Code) แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา ตามจำนวนที่กำหนด

3.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งไปและมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 98.35

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562: 279)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินสภาพที่เป็นอยู่จริง กับสภาพที่ควรจะเป็นของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ดังนี้
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น

กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรม	สภาพที่เป็นอยู่จริง			สภาพที่ควรจะเป็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การวางแผนงานด้านคุณธรรม	4.23	0.81	มาก	4.41	0.72	มาก
2.การปฏิบัติงาน	4.30	0.78	มาก	4.45	0.73	มาก
3.การนิเทศติดตามงาน	4.22	0.83	มาก	4.39	0.74	มาก
4.การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.24	0.78	มาก	4.41	0.72	มาก
รวม	4.25	0.80	มาก	4.42	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพกระบวนการบริหารงานที่เป็นอยู่จริงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D.=0.80) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง ด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D.=0.78) รองลงมาเป็น ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24, S.D.=0.78) จากนั้นเป็น ด้านการวางแผนงานด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, S.D.=0.81) และสุดท้ายเป็น ด้านการนิเทศติดตามงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D.=0.83) และสภาพที่ควรจะเป็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.73) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สภาพที่เป็นอยู่จริงของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่ควรจะเป็นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ทุกด้านมีความต้องการจำเป็นทุกหัวข้อ

2. ผลการวิเคราะห์ดัชนีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ในแต่ละด้าน

กระบวนการบริหาร โรงเรียนคุณธรรม	ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่จริง	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น	PNI _{Modified}	ลำดับ
1.การวางแผนงานด้านคุณธรรม	4.23	4.41	0.060	1
2.การปฏิบัติงาน	4.30	4.45	0.033	4
3.การนิเทศติดตามงาน	4.22	4.39	0.042	2
4.การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.24	4.41	0.041	3

จากตารางที่ 2 พบว่า การเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ภาพรวมรายด้าน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นโดยเรียงจากมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ 1) การวางแผนงานด้านคุณธรรม 2) การนิเทศติดตามงาน 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ การปฏิบัติงาน ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้นำผลวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงค่าคะแนน PNI_{modified} ที่มีคะแนนสูงสุดสองลำดับแรกในแต่ละด้านเพื่อนำไปสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางพัฒนา โดยเรียงจากมากไปน้อย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานด้านคุณธรรม ลำดับที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ลำดับที่ 2 การสร้างครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ

2. การนิเทศติดตามงาน ลำดับที่ 1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลำดับที่ 2 การนิเทศติดตามทั้งภายในและภายนอก

3. การประเมินผลการปฏิบัติงาน ลำดับที่ 1 การมีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ลำดับที่ 2 นักเรียนเป็นเด็กดี มีคุณลักษณะ/ค่านิยมที่พึงประสงค์

4. การปฏิบัติงาน ลำดับที่ 1 การจัดบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม ลำดับที่ 2 การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน มีดังนี้

3.1 การวางแผนงานด้านคุณธรรม

การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ปรากฏผลดังนี้ 1) ผู้บริหารมีการประชุมและอบรมครูเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายหลัก 3 เสาหลัก 5 กลยุทธ์ตามแนวทางของโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา 2) ใช้การสื่อสารทำความเข้าใจในช่องทางที่หลากหลาย การสร้างคลังข้อมูลคู่มือ 3) ผู้บริหารต้องนำหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมาใช้ ให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เข้ามาแสดงความคิดเห็น 4) ใช้วิธีการตามแนวทางประชาธิปไตยและลงมติตามเสียงส่วนใหญ่ร่วมกัน 5) มีการกำหนดคุณธรรมเป้าหมายในการกำหนดวิสัยทัศน์

เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติ และตัวชี้วัดการประเมิน ให้เป็นลายลักษณ์อักษร 6) ใช้การระบิตจากข้างใน 7) ใช้ความสมัครใจ ไม่ใช้การบังคับให้ทำ

การสร้างครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ 1) คัดเลือกครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำที่มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ 2) มีการอบรมครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำโดยใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 3) มีการสร้างครูแกนนำ นักเรียนแกนนำสับเปลี่ยนหมุนเวียน 4) ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำมีความสามารถสื่อสาร ถ่ายทอด ขยายผล เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้ดี มีทัศนคติที่ดีต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม 5) ครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำมีจำนวนเพียงพอเหมาะสม เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) ผู้บริหารต้องแต่งตั้งครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ โดยเน้นการมีส่วนร่วม

3.2 การนิเทศติดตามงาน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1) ใช้กระบวนการ PLC เป็นประจำรวมถึงการถอดบทเรียนจากโครงการคุณธรรมที่ดีเด่น 2) ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานนำองค์ความรู้มาแลกเปลี่ยนกัน 3) การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ 4) นำแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาประยุกต์ใช้ 5) โรงเรียนควรจัดทำฐานข้อมูลการบริหารโรงเรียนคุณธรรม

การนิเทศติดตามทั้งภายในและภายนอก 1) วางแผนการบริหารงานกำหนดปฏิทินการติดตามงานโดยมุ่งเน้นการนิเทศภายใน และนำข้อเด่น ข้อด้อยมาถอดองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน 2) การนิเทศภายนอกผู้บริหารต้องให้ความร่วมมือกับผู้นิเทศจากภายนอก รวมถึงเข้าร่วมประเมินโรงเรียนคุณธรรม 5 ดาวของ สพฐ. 3) ควรใช้หลักการกัลยาณมิตร 4) ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการนิเทศทั้งภายในและภายนอก 5) มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่นิเทศ ติดตามให้คำปรึกษา รวมถึงเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน ให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการนิเทศเพื่อให้มีมุมมองทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 6) และใช้การ Coaching และนำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้

3.3 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การมีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม 1) ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการ PLC การถอดบทเรียนจากโครงการคุณธรรมที่โดดเด่น 2) โรงเรียนมีการสร้างองค์ความรู้ทดแทนหรือการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) 3) ผู้บริหารต้องสร้างนวัตกรรมด้านการบริหารโรงเรียนคุณธรรม และนวัตกรรมต้องสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 4) ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้หลักการทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) 5) ผู้บริหารและครูต้องปรับตัวเปิดใจยอมรับวิธีการใหม่ ๆ มุ่งเน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ใช้การคิดเชิงระบบ

นักเรียนเป็นเด็กดี มีคุณลักษณะ/ค่านิยมที่พึงประสงค์ 1) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยมุ่งเน้นไปที่แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) ปลูกฝังให้กับนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ให้มีต้นแบบที่ดี ทั้งตัวผู้บริหารเอง ครู ชุมชน นักเรียนแกนนำ 3) ต้องมีการสรุปประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนเป็นระยะ 4) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนในการพัฒนานักเรียนด้านจิตพิสัย 5) โรงเรียนต้องกำหนดกิจกรรมและการสอนที่เป็นการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

3.4 การปฏิบัติงาน

การจัดบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม 1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านกายภาพ ใช้หลักการ 5 ส. 2) สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน 3) ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนให้ครูนำหลักการทางจิตวิทยามา

ใช้ 4) ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ผู้บริหาร และครูเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างวัฒนธรรมที่ดีภายในโรงเรียนให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 6) มีข้อกำหนดที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ ครู นักเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อเข้ามาในโรงเรียน ให้ทุกคนรู้สึกปลอดภัย สบายใจ ผู้บริหาร และครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน 1) มีการเผยแพร่ความดีในทุก ๆ ช่องทาง 2) ผู้บริหารต้องใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ผู้บริหารบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) 4) ผู้บริหารต้องมีบุคลิกลักษณะน่าเชื่อถือ เป็นมือประสานสิบทิศ 5) ผู้บริหารและครู ต้องให้ความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง 6) ผู้บริหารและโรงเรียน รวมไปถึงครูต้องมีความแน่วแน่จริงจังในการ สร้างคนดีให้กับสังคม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 คือ สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของกระบวนการ บริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งสภาพที่ เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นสอดคล้องและไม่สอดคล้องบางประเด็น กับงานวิจัยของเกรียงไกร ผาติไธสง (2562: 3) ที่ได้ทำการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีพบว่า สภาพการดำเนินงานที่เป็นอยู่จริงของการบริหารโรงเรียน คุณธรรมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ภาพรวมอยู่ ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาเป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นในเรื่องการ บริหารงานโรงเรียนคุณธรรมเป็นสำคัญ และให้ความสำคัญกับกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเป็น สำคัญจึงส่งผลให้สภาพที่เป็นอยู่จริงอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 และ 3 คือ การประเมินความต้องการจำเป็น และแนวทางใน การพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ผู้วิจัยขอ อภิปรายผลที่สำคัญดังนี้

2.1 การวางแผนงานด้านคุณธรรม ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นที่สูงสุดลำดับที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมเป็นกระบวนการ ที่ต้องใช้ความพยายามต้องใช้เวลาในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนและเป็นกระบวนการ ที่ต้องมีการขับเคลื่อนทั้งระบบไม่ได้เกิดจากความรู้ ความสามารถของผู้บริหารฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์ โรงเรียนคุณธรรม, มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2558: 23) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียน คุณธรรม ทุกคนควรตระหนักและมั่นใจในคุณค่าและความสำคัญของการมีคุณธรรม โดยต้องอาศัยความคิด ริเริ่มของคณะครูและการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นหลักสำคัญในการสร้างการรับรู้และให้เกิดการยอมรับ ลำดับที่ 2 การสร้างครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระบวนการในการบริหารงาน โรงเรียนคุณธรรมต้องมีคณะทำงานที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งผู้บริหารควรให้ ความสำคัญตั้งแต่การคัดเลือกครูแกนนำ นักเรียนแกนนำที่มีความเหมาะสมมีความรู้ความสามารถ และมีการ ส่งเสริมให้ครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำได้พัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูคนอื่น และนักเรียนคนอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หากมีต้นแบบที่ดีและมีพื้นที่เพื่อที่จะช่วยขับเคลื่อนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมที่ เข้มแข็งจะส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ เกรียงไกร ผาตไธสง (2562: 146) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า การส่งเสริมให้ครูและนักเรียนแกนนำมีความใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอจะช่วยให้การทำงานนั้นประสบความสำเร็จได้

2.2 การนิเทศติดตามงาน ลำดับที่ 1 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมอาจจะยังเป็นเรื่องใหม่เมื่อไม่กี่ปีมานี้โรงเรียนคุณธรรมต่าง ๆ ก็การบริหารจัดการที่แตกต่างกันไปตามบริบท การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญนอกจากนี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยังเป็นการนำแนวคิดการบริหารคุณภาพแบบเทียบเคียง หรือการนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของแต่ละโรงเรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเทคนิควิธีการที่ได้ผลดีไปปรับใช้กับการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของตนเอง และยังเป็นการขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่น ๆ ด้วยการเป็นต้นแบบการศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ มนตา ตูลย์เมธการ และคณะ (2560: 104-105) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ต้องเริ่มจาก 1) การกำหนดเป้าหมายเป้าหมายและคุณธรรมอัตลักษณ์ 2) การวางแผนโครงการและการจัดกิจกรรม 3) การดำเนินโครงการและการปฏิบัติตามแผน 4) การนิเทศและการกำกับติดตาม 5) การสะท้อนผลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขยายผลไปสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบ การเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา ตลอดจนการจัดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขยายไปจนเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ลำดับที่ 2 มีการนิเทศติดตามทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมหากขาดการนิเทศติดตามงานก็เหมือนการขาดการตรวจสอบ (Check: C) การดำเนินงานตามหลักการวงจรคุณภาพ PDCA อาจจะทำให้กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมไม่ประสบความสำเร็จและการส่งเสริมการนิเทศติดตามก็ควรเป็นการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ ชัดเจน นำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขให้ทันทั่วถึง และใช้หลักการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพงษ์ ใจดีเฉย (2557: 40) ที่ทำการวิจัยพบว่า การนิเทศ กำกับติดตาม ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการต้องรู้และเข้าใจ มีจิตเสียสละ เป็นตัวอย่าง รวมทั้งนิเทศกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ จึงจะเกิดความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากรในโรงเรียน และส่งผลต่อความสำเร็จและความยั่งยืนของโครงการ

2.3 การประเมินผลการปฏิบัติงาน ลำดับที่ 1 การมีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หากจะบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมให้เกิดความยั่งยืนต่อเนื่องต้องมีการสร้างองค์ความรู้ หรือพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากรไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียน หากไม่มีการสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมการขาดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้ และการส่งเสริมให้มีองค์ความรู้/นวัตกรรม ควรอาศัยการ PLC การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ให้เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นุชรินทร์ ปามูล (2560: 102) ที่พบว่า ภาพอนาคตในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามโครงการกองทุนการศึกษา โรงเรียนต้องมีการพัฒนาองค์กร พัฒนาด้านวัฒนธรรมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เข้มแข็ง ลำดับที่ 2 นักเรียนเป็นเด็กดี มีคุณลักษณะ/ค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประเมินความสำเร็จของกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่เด่นชัดที่สุดคือ การประเมินด้านผลลัพธ์ (Output) หรือประเมินที่ตัวนักเรียนเองว่านักเรียนเป็นเด็กดี มีคุณลักษณะ/ค่านิยมที่พึงประสงค์ตามที่โรงเรียน หรือสังคม ชุมชน ต้องการหรือไม่ โดยการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยมุ่งเน้นไปที่แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

(Active Learning) รวมถึงการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และสมรรถนะของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอให้สอดคล้องกับสมรรถนะ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Qashmer F. Amani (2016: 63-64) ที่พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนตามแนวทางคุณลักษณะศึกษา มีความสัมพันธ์กับการแสดงออกถึงนักเรียนมีคุณธรรมสูงขึ้นตามไปด้วย และสอดคล้องกับ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 (2561: 189) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนเป็นเด็กดี มีคุณลักษณะ/ค่านิยมที่พึงประสงค์ ควรส่งเสริมให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ผู้บริหาร ครู ควรมีการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และควรมีการประเมินผลวิเคราะห์ว่ากระบวนการบริหารงานมีผลกระทบหรือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและความสำเร็จของการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมหรือไม่

2.4 การปฏิบัติงาน ลำดับที่ 1 การจัดบรรยากาศโรงเรียนที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณธรรม ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ และจิตวิทยานั้นส่งผลต่อการเรียนรู้ทั้งในด้านพุทธิพิสัย และเจตคติของนักเรียน ดังนั้นการบริหารโรงเรียนคุณธรรมผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านกายภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ming-Te Wang & Jessica L. Degol (2016: 329) ที่พบว่า การจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้มีความเหมาะสมทั้งด้าน กายภาพ ด้านจิตวิทยา และสภาพแวดล้อมจะส่งผลให้พฤติกรรมของนักเรียนดีขึ้น ไม่มีการกลั่นแกล้งกัน และลดความก้าวร้าวลง อาการหวาดกลัวทางจิตวิทยาก็จะลดลงและเอื้อให้นักเรียนเป็นคนที่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ ลำดับที่ 2 การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมนั้นจะขับเคลื่อนโดยโรงเรียนเพียงลำพังก็อาจจะยากที่จะประสบความสำเร็จ เพราะบางโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีพื้นที่ห่างไกลความเจริญ การที่โรงเรียนจะบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมให้ประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ภาษพอน ประภา (2562: 189) ที่ทำการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับชุมชน หน่วยงานเป็นอย่างดีจะได้รับการสนับสนุนจากชุมชนทั้งสิ้นโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัยดังนี้

1. กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) การวางแผนงานด้านคุณธรรม 2) การปฏิบัติงาน 3) การนิเทศติดตามงาน 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
2. ได้แนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะปฏิบัติ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษาหลายประเด็นที่มีความสำคัญเร่งด่วนในการปรับปรุงพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนควรนำประเด็นและแนวทางพัฒนาไปประยุกต์ใช้

1.2 หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริมและนำแนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมไปเผยแพร่และสนับสนุนให้ตรงประเด็นเพื่อเป็นการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

2.2 ควรมีการทำวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลกระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมเพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารโรงเรียนคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพื่อเป็นการพัฒนางานด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนทั่วไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกรียงไกร ผาติธสง. (2562). แนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชินวัตร เจริญนิตย์. (2564). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. วารสารบริหารการศึกษามหาสารคาม. 21(1): 67-74.
- นุชรินทร์ ปามูล. (2560). การถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนคุณธรรมตามโครงการกองทุนการศึกษา ของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ภพพนธ์ ประภา. (2562). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สู่การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://main.spmnonthaburi.go.th/> สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2565.
- มนตา ตูลย์เมธการ อรุมา เจริญสุข วิไลลักษณ์ ลังกา อิทธิพันธ์ สุวทันพรกุล และพินดา มารุ่งเรือง. (2560). การสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการขยายผลโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรมในส่วนภูมิภาค และการประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรมสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เดือนตุลา.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2558). คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมปอง ใจดีเฉย. (2557). เด็กดีสร้างได้. นนทบุรี: สำนักพิมพ์อินฟินิท โกลบอลเทรด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ระบบเว็บไซต์สถานศึกษา EMIS WEB School CMS. [Online]. แหล่งที่มา: <https://data.bopp-obec.info/> สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565.

- สำนักงานศึกษาธิการภาค 1. (2561). การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 1. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.reo1.moe.go.th/strategy3/>. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Qashmer, A. F. (2016). Character education and adolescents moral identity development (actual and ideal). (Doctoral dissertations). Retrieved from <https://irl.umsl.edu/dissertation/63>
- The Partnership for 21st Century Skills. (2009). Framework for 21st Century learning. (UNESCO Bangkok). Retrieved from <http://www.unescobkk.org>.
- Wang, M & Degol, J. L. (2016). School climate: a review of the construct, measurement, and impact on student outcomes. *Springer: Educ Psychol Rev.* 28: 315–352.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร

Factors affecting the Decision to Buy Electric Cars of the Population in Bangkok

จริยา พิศมัย¹ ชินโสณ วิสิฐนิติกิจ²

Jariya Pitsamai, Chinnaso Visitnitikija

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 2) การตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า 3) เปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร เลือกตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุ 41-50 ปี สถานภาพครอบครัวสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท อาศัยอยู่ใน กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก การตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ด้านสถานภาพครอบครัว ด้านระดับการศึกษา ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจซื้อ; รถยนต์ไฟฟ้า

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study marketing mix factors, 2) to study electric car purchase decision, 3) to compare electric car purchase decisions of the population in Bangkok classified by personal data, and 4) to study marketing mix factors affecting their electric car purchase study. Statistical tools used in descriptive analysis were percentage, mean, hypothesis test, t-test, ANOVA, F-test, (One-way ANOVA) and Multiple Regression Analysis.

Received: 2023-03-12 Revised: 2023-03-28 Accepted: 2023-03-29

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (Student Master of Business Administration, Kasem Bundit University). E-mail: ia.jariya.fon@gmail.com.

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (Advisor Master of Business Administration, Kasem Bundit University). E-mail: chinaso12@gmail.com

The results showed that most of the respondents were: female, aged 41-50 years old, married family status, bachelor's degree, civil servant, average monthly income of 20,001 – 30,000 baht, living in eastern Bangkok. Marketing mix factors for buying electric cars of the population in Bangkok overall were very important. The decision to buy electric cars of the population in Bangkok as a whole was at a very important level. The results of the hypothesis test on age personal information (family status, education levels, different average monthly incomes) showed their impacts on the electric car purchase decisions of people in Bangkok. Different marketing mix factors price, distribution channel and product influenced the electric car purchase decisions of the population in Bangkok with statistical significance at .05 level.

Keywords: marketing mix; purchasing decisions; electric cars

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันการเดินทางโดยรถยนต์ถือว่าเป็นการคมนาคมหลักของประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยที่ประชากรส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อรถยนต์ส่วนตัวเพื่อใช้อำนวยความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งปัจจุบันด้วยเทคโนโลยี ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุกอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมยานยนต์ เป็นอุตสาหกรรมหนึ่ง ที่นำเทคโนโลยี มาพัฒนาต่อยอดจนเกิดเป็นนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้บริโภค ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้อง ประสกับปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 การใช้รถยนต์เป็นหนึ่งในแหล่งกำเนิด PM2.5 ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมือง เนื่องจากเมืองใหญ่โดยเฉพาะกรุงเทพฯ มีปริมาณการใช้รถยนต์สูงและมีสภาพจราจรติดขัด ฝุ่น PM2.5 เป็นหนึ่งในสารมลพิษที่ถูกปล่อย จากท่อไอเสียของรถยนต์หลังจากกระบวนการเผาไหม้ใน ห้องเครื่อง โดยเฉพาะรถยนต์เครื่องยนต์ดีเซลที่มีการเผาไหม้ ที่ไม่สมบูรณ์ ปริมาณของฝุ่น PM2.5 ที่ปล่อยออกมา ขึ้นกับหลายปัจจัย เช่น เทคโนโลยี และมาตรฐานการระบายไอเสียของรถยนต์ น้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ และอายุการใช้งานของรถยนต์ เป็นต้น (กรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์, พร้อมพัฒน์ ภูมิวัฒน์, 2564) โดยในส่วนของภาครัฐก็ ไม่ได้นิ่งนอนใจในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 กรุงเทพมหานครได้บูรณาการความร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตามสถานการณ์ และเตรียมพร้อมมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง ขนาดเล็ก PM 2.5 ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี 65 ภายใต้แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง" และยกระดับมาตรการ แก้ไขปัญหาตามความเข้มข้นของค่าฝุ่น PM 2.5 และมาตรการ เชิงรุกเพื่อควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด โดยเฉพาะรถยนต์ควันดำอย่างต่อเนื่อง (ขจิต ชัชวานิชย์, 2565)

นอกจากปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 แล้ว สภาพเศรษฐกิจโลกยังส่งผลให้ราคาน้ำมันใน ประเทศไทยสูงขึ้น ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชากรต้องการใช้รถยนต์ไฟฟ้าทดแทนรถยนต์ที่ใช้น้ำมัน ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย รถยนต์ไฟฟ้าจึงเป็นที่สนใจในกลุ่มผู้บริโภคซึ่งรถยนต์ไฟฟ้าในปัจจุบัน ถูกแบ่งออกเป็น 4 ประเภทตามระบบการใช้งาน ดังนี้ 1) รถยนต์ไฟฟ้าไฮบริด Hybrid Electric Vehicle (HEV) รูปแบบการทำงานของรถยนต์ประเภทนี้จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเครื่องยนต์สันดาปและ พลังงานไฟฟ้าที่ได้จากแบตเตอรี่ โดยระบบของรถยนต์จะสลับการใช้งานระหว่างเครื่องยนต์และแบตเตอรี่ อัตโนมัติ 2) รถยนต์ไฟฟ้าปลั๊ก-อิน ไฮบริด Plug-in Hybrid (PHEV) ระบบการทำงานจะมีความคล้ายคลึงกับ

รถยนต์ไฟฟ้าไฮบริด คือ ผสมผสานการทำงานระหว่างเครื่องยนต์และแบตเตอรี่ เพียงแต่สามารถเสียบชาร์จไฟ แบตเตอรี่ได้เองจากที่บ้านหรือสถานีชาร์จไฟสำหรับรถยนต์ไฟฟ้า โดยไม่จำเป็นต้องใช้น้ำมันเลย และเมื่อ แบตเตอรี่ หมดลง ระบบจะสลับกลับมาใช้พลังงานจากเครื่องยนต์ในการขับเคลื่อนเหมือนปกติดังเดิม

3) รถยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ Battery Electric Vehicle (BEV) เป็นรถยนต์ไฟฟ้าประเภทที่ใช้น้ำมันในการ ขับเคลื่อนแบบ 100 % โดยไม่มีเครื่องยนต์สันดาปภายในที่ใช้ระบบน้ำมันเชื้อเพลิงใด ๆ มาเกี่ยวข้อง

4) รถยนต์ไฟฟ้าเซลล์เชื้อเพลิง Fuel Cell Electric Vehicle (FCEV) โดยระบบการทำงานของรถยนต์ไฟฟ้า ประเภทนี้ จะเป็นการส่งไฮโดรเจนเหลวและอากาศที่มีออกซิเจนอยู่ เข้าสู่แผงเซลล์เชื้อเพลิงหรือที่เรียกว่า Fuel Cell Stack เพื่อแปลงเป็นกระแสไฟฟ้าเข้ามาเก็บในแบตเตอรี่ จากนั้นตัวมอเตอร์จะดึงเอากระแสไฟฟ้าจาก แบตเตอรี่ เพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนรถยนต์ต่อไป

แม้ว่ารถยนต์ไฟฟ้าจะกลายเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการช่วยลดการเกิดปัญหาลังแวดล้อมทางด้าน ฝุ่นละออง PM 2.5 ในประเทศไทย และเป็นการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อแก้ไขผลกระทบที่ได้รับจากราคา น้ำมันที่สูงขึ้น แต่ประชากรส่วนใหญ่ยังมีความกังวลว่ารถยนต์ไฟฟ้าจะดีจริงหรือไม่ เนื่องจาก มีทั้งข้อดีและ ข้อเสียในเรื่องของการใช้งาน

จากความเป็นมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ของประชากรในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำผลจากการศึกษาไป ปรับปรุงและพัฒนาสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ ผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรใน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครจำแนกตาม ข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรใน กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรใน กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรใน กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร เป็นการ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการวิจัยในรูปแบบของการสำรวจ (Survey Research)

ซึ่งการเก็บข้อมูลจะใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผล โดยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร อาศัยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7 P's) ของ Philip Kotler ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ และทฤษฎีการตัดสินใจ ของ Schiffman & Kanuk ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ ประชากรในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ (W.G.Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาใช้พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการ และวิธีการสร้างแบบสอบถาม

2.1.2 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 กำหนดประเด็น ขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

2.1.4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

2.1.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะ

2.1.6 ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

2.1.7 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

2.1.8 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง

2.1.10 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ จำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัต (Cronbach's alpha coefficient)

2.2 โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ เขตที่อยู่อาศัย การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนดโดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบแต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียวข้อมูลที่วัดได้ใน

ระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณคือค่าร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนน ระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	สำคัญมาก
ระดับ	3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	สำคัญน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	สำคัญมาก
ระดับ	3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	สำคัญน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

2.3 การตรวจแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ได้ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจข้อความเนื้อหา ภาษา ความชัดเจนและความถูกต้องครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ดำเนินการทดสอบกับ กลุ่มตัวแทนจำนวน 40 คน นำผลมาปรับปรุงอีกครั้งก่อนนำออกใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัย ไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

2.4.1 การหาค่าความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปตรวจสอบความ เที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$\text{โดยใช้สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยค่า +1 หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้ อย่างแน่นอน ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้ และ -1 หมายถึง ข้อคำถาม ไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของ เนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่า Validity โดยใช้ IOC ซึ่งจะต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 ในแต่ละข้อผู้ศึกษาได้นำ แบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของ คำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้โดยมีค่า IOC เท่ากับ .793

2.4.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pretest) กับ กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 40 คน โดยการนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็น รายข้อ (Item Analysis) หาความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีของ Cronbach (อ้างอิงถึงใน กัลยา วาณิชยบัญชา, 2545: 161) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.70 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถาม นี้มีความเชื่อมั่นเพียงพอ โดยใช้ Program SPSS ในการคำนวณหาค่า Reliability ใช้คำสั่ง Analyze Scale Reliability Analysis ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .964

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจาก การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งตำรา เอกสาร และ ผลการศึกษาวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มเป้าหมาย และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไป วิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการหาอัตราส่วน ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสร้างแผนภูมิวงกลม

(Pie Chart) และแผนภูมิแท่ง (Bar Chart) พร้อมคำอธิบายผล และนำผลที่ได้จากแผนภูมินำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ ตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่าง ๆ
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุ 41-50 ปี สถานภาพครอบครัวสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพข้าราชการ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท อาศัยอยู่ในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก (เขตบางกะปิ สะพานสูง บึงกุ่ม คันนายาว ลาดกระบัง มีนบุรี หนองจอก คลองสามวาและประเวศ)

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย มีการออกแบบรถยนต์ไฟฟ้ามีรูปแบบ ความสวยงามที่ทันสมัย รถยนต์ไฟฟ้ามีมาตรฐานรับรองความปลอดภัยครบถ้วน มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกครบถ้วน มีรถจัดแสดงหลากหลายรุ่น และมีสถานีชาร์จไฟฟ้าพอเพียงครอบคลุมทุกพื้นที่ตามลำดับ

2.2 ด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย มีความถูกต้อง แม่นยำในการให้บริการ การให้บริการด้านการตรวจเช็คสภาพรถมีความรวดเร็ว การให้บริการด้านการซ่อมแซมมีความรวดเร็ว และความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการซื้อขาย ตามลำดับ

2.3 ด้านบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย ติดต่อบริษัทได้หลายทาง เช่น โทรศัพท์ ไลน์ คอลเซ็นเตอร์ พนักงานให้บริการด้วยความรวดเร็ว การให้คำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าของพนักงานขาย และมีจำนวนพนักงานเพียงพอในการให้บริการ ตามลำดับ

2.4 ด้านลักษณะทางกายภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย โชว์รูมและศูนย์บริการมีคุณภาพ มีมาตรฐานและมีความน่าเชื่อถือ ศูนย์บริการมีบริการครบวงจร เช่น ตรวจเช็คสภาพรถ บริการซ่อมสีและตัวถัง เป็นต้น ศูนย์บริการมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน และศูนย์บริการมีพื้นที่กว้างขวาง ตกแต่งสวยงาม ตามลำดับ

2.5 ด้านการส่งเสริมการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย มีการรับประกันรถยนต์และการบริการหลังการขาย มีการจัดโปรโมชั่น เช่น ส่วนลด เงื่อนไขการผ่อนชำระ สินเชื่อรถยนต์ไฟฟ้า มีกิจกรรมการตลาดลงขัน มีการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โซเชียลมีเดีย เป็นต้น และ มีการรับซื้อแลกเปลี่ยนรถยนต์ทั่วไปกับรถยนต์ไฟฟ้า ตามลำดับ

2.6 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย ศูนย์บริการหรือตัวแทนจำหน่ายมีความน่าเชื่อถือ สถานที่จัดจำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้ามีความสะดวก ในการเดินทางเข้าถึง มีศูนย์บริการครอบคลุมทุกพื้นที่ และวัน เวลาเปิดและปิดทำการของโชว์รูมและศูนย์บริการ ตามลำดับ

2.7 ด้านราคา ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย รถยนต์ไฟฟ้ามีราคาเหมาะสมกับสมรรถนะ ราคาอะไหล่และค่าบำรุงรักษาที่เหมาะสม รถยนต์ไฟฟ้ามีราคาเทียบเท่ารถยนต์ที่ใช้น้ำมัน และราคาขายต่อมือสองที่เหมาะสม ตามลำดับ

3. การตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่าการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมการตัดสินใจอยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย ขั้นการรับรู้ถึงปัญหา ขั้นการประเมินทางเลือก ขั้นพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ขั้นการตัดสินใจซื้อ ขั้นการแสวงข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ขั้นการรับรู้ปัญหา ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ท่านทราบว่าราคาน้ำมันเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ท่านรับทราบว่าการรถยนต์ทั่วไปก่อให้เกิดมลพิษและทำลายสิ่งแวดล้อม ท่านทราบว่ารถยนต์ไฟฟ้าช่วยลดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ท่านทราบว่ารถยนต์ไฟฟ้าประหยัดค่าใช้จ่ายกว่ารถยนต์ทั่วไป ตามลำดับ

3.2 ขั้นการประเมินทางเลือก ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ท่านได้ประเมินความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายก่อนทำการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ท่านได้ประเมินรถยนต์ไฟฟ้าโดยการเปรียบเทียบกับรถยนต์อื่นๆ ก่อนตัดสินใจซื้อ ท่านได้ประเมินข้อดีและข้อเสียของรถยนต์ไฟฟ้าก่อนทำการตัดสินใจซื้อ และท่านได้ประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ผลิตหรือจำหน่ายก่อนตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าตามลำดับ

3.3 ขั้นพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย ท่านมีความพึงพอใจกับประสิทธิภาพและเทคโนโลยีของรถยนต์ไฟฟ้าที่ท่านเลือกซื้อ ท่านมีความพึงพอใจในคุณภาพของรถยนต์ไฟฟ้าที่ท่านเลือกซื้อ ท่านมีความพึงพอใจต่อความคุ้มค่ากับราคาและค่าใช้จ่ายของรถยนต์ไฟฟ้าที่ท่านเลือกซื้อ และท่านมีความพึงพอใจต่อยี่ห้อของรถยนต์ไฟฟ้าที่ท่านเลือกซื้อ ตามลำดับ

3.4 ขั้นการตัดสินใจซื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย ท่านตัดสินใจซื้อเพราะรถยนต์ไฟฟ้าคุ้มค่ากว่ารถยนต์ทั่วไป ท่านตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าเพราะยี่ห้อรถยนต์ของท่านมีความน่าเชื่อถือ ท่านตัดสินใจซื้อเพราะท่านยอมรับข้อเสียบางส่วนของรถยนต์ไฟฟ้าได้ และท่านตัดสินใจซื้อเพราะรถยนต์ไฟฟ้าเป็นนวัตกรรมใหม่ ตามลำดับ

3.5 ขั้นการแสวงข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ คำแนะนำของบุคคลที่มีประสบการณ์ สอบถามข้อมูลจากบริษัทผู้จำหน่ายโดยตรง และจากบุคคลที่รู้จัก เพื่อน ญาติ หรือบุคคลที่ท่านเชื่อถือ ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

4.1 ด้านเพศ จากการศึกษพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่แตกต่างกัน

4.2 ด้านอาชีพ จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่แตกต่างกัน

4.3 ด้านเขตที่อยู่อาศัย จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีเขตที่อยู่อาศัยที่ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่แตกต่างกัน

4.4 ด้านอายุ จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีอายุที่ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

4.5 ด้านสถานภาพครอบครัว จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีสถานภาพครอบครัวที่ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

4.6 ด้านระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

4.7 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน

5. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร

ส่วนประสมทางการตลาด	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	2.567	.122		20.958	.000*	มี
ด้านผลิตภัณฑ์	.236	.052	.327	4.509	.000*	มี
ด้านราคา	.076	.038	.126	2.034	.043*	มี
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.096	.047	.180	2.042	.042*	มี
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.054	.054	.095	.996	.320	ไม่มี
ด้านบุคคล	.072	.051	.135	1.429	.154	ไม่มี
ด้านกระบวนการ	.031	.053	.056	.587	.558	ไม่มี
ด้านลักษณะทางกายภาพ	.073	.049	.134	1.484	.139	ไม่มี

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2-tailed)

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา (Sig = 0.043) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Sig = 0.042) ด้านผลิตภัณฑ์ (Sig = 0.000) มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษามีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญา บรรจงมณี (2562: 33-44) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ ประเภท Hybrid ของผู้บริโภคในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าระดับความสำคัญของปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ประเภท Hybrid ของผู้บริโภคในประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนัยกฤต อินทุฤทธิ์ (2565: 98) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบบเตอริ BEV ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.16

1.2 ด้านราคา จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.60

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสิยา ฤกษ์พิไชย (2565: 82-97) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานไฮบริดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานไฮบริดของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7 P's) ด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจำหน่ายอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.95

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนัยกฤต อินทุฤทธิ์ (2565: 98) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบบเตอริ BEV ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านโปรโมชั่นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

1.5 ด้านบุคคล จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ วงษ์ศักดิ์

(2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.96

1.6 ด้านลักษณะทางกายภาพ จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.04

1.7 ด้านกระบวนการ จากการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.93

2. การตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า การตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมการตัดสินใจอยู่ในระดับความสำคัญมากสอดคล้องกับงานวิจัยของประจักษ์ วงษ์ศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

3. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันจากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศันสนีย์ พรหมมาศ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้า ในเขตจังหวัดระยอง จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้า ในเขตจังหวัดระยอง ที่แตกต่างกัน

4. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันจากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร ปานกล้า และชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์ (2563: 117-132) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้า ประเภทไฮบริดปลั๊กอินในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ไฟฟ้าประเภทไฮบริดปลั๊กอินแตกต่างกัน

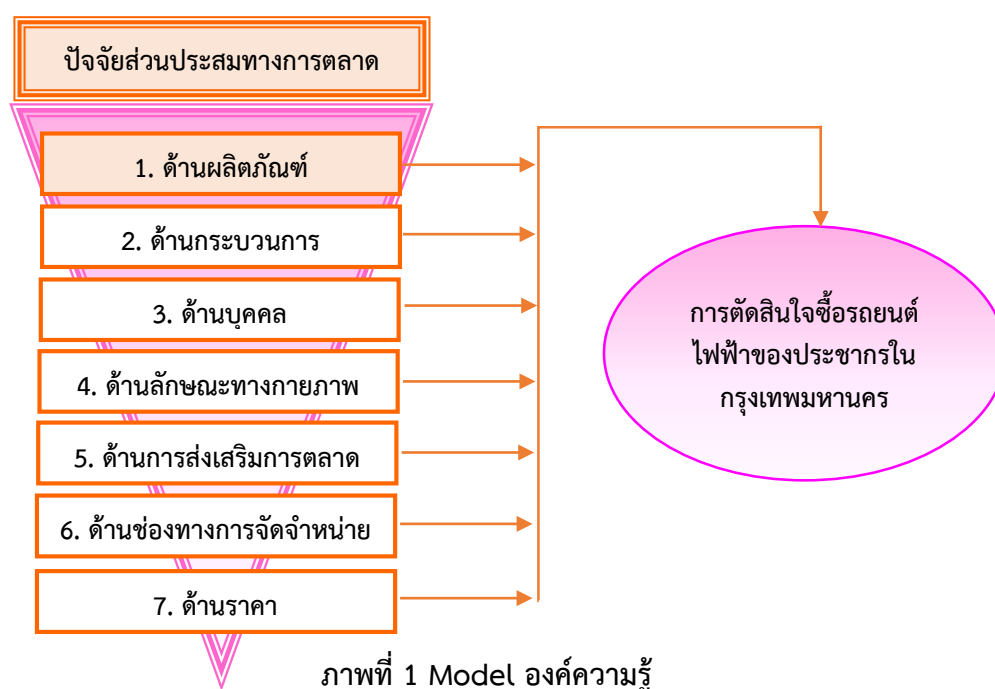
5. ปัจจัยส่วนส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญ์ บรรจจมนิ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ ประเภท Hybrid ของผู้บริโภคในประเทศไทยที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ประเภท Hybrid ของผู้บริโภค ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ประเภท Hybrid ของผู้บริโภคในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ปัจจัยส่วนส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของศันสนีย์ พรหมมาศ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

รถกระเบาะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้า ในเขตจังหวัดระยองที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่จัดจำหน่าย มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถกระเบาะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถอธิบายได้ว่าความสำคัญปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 1.ด้านผลิตภัณฑ์ 2.ด้านกระบวนการ 3.ด้านบุคคล 4.ด้านลักษณะทางกายภาพ 5.ด้านการส่งเสริมการตลาด 6.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 7.ด้านราคา ตามลำดับ ซึ่งด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผู้ประกอบการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาและปรับปรุงสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ตอบสนองความต้องการของตลาดจนสามารถบรรลุเป้าหมายของผู้ประกอบการได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากรถยนต์ไฟฟ้ายังถือว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ ผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้าควรนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ทั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผู้ประกอบการควรออกแบบรถยนต์

ไฟฟ้าให้มีรูปแบบที่ทันสมัย มีหน่วยงานที่น่าเชื่อถือรับรองมาตรฐานความปลอดภัย และมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน

1.2 ด้านราคา ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคา มีอิทธิพลกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสมรรถนะของรถยนต์ไฟฟ้าผู้ประกอบการควรควรกำหนดราคาที่เหมาะสมกับสมรรถนะ มีราคาใกล้เคียงกับราคารถยนต์ที่ใช้ น้ำมันที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงราคาอะไหล่และค่าบำรุงรักษาต้องมีความเหมาะสมด้วย

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการสร้างชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของศูนย์บริการหรือตัวแทนจำหน่ายให้เป็นที่ยอมรับ และมีเพียงพอต่อการให้บริการก่อนการขายและหลังการขาย

1.4 ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมทางการตลาด มีความสำคัญในระดับมากผู้ประกอบการควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายให้มีความน่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าเช่น ส่วนลด เงินไขการผ่อนชำระ สินเชื่อรถยนต์ไฟฟ้า มีกิจกรรมการตลาดขับ รวมถึงเมื่อตัดสินใจซื้อแล้วยังให้ความสนใจในการรับประกันรถยนต์และการบริการหลังการขาย

1.5 ด้านบุคคล ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ด้านบุคคล มีความสำคัญในระดับมากผู้ประกอบการควรพัฒนาพนักงานผู้ให้บริการกับลูกค้าให้มีความรู้เกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าอย่างแท้จริงเพื่อให้มีความสามารถในการตอบคำถามให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อลูกค้าด้วยรถยนต์ไฟฟ้ายังถือเป็นนวัตกรรมใหม่ ผู้บริโภคยังคงต้องการคำแนะนำต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ

1.6 ด้านลักษณะทางกายภาพ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ มีความสำคัญในระดับมากโดยให้ความสำคัญกับโชว์รูมและศูนย์บริการมีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีความน่าเชื่อถือ และศูนย์บริการมีบริการครบวงจร เช่น ตรวจเช็คสภาพรถ บริการซ่อมสีและตัวถัง เป็นต้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการให้บริการหลังการขายที่มีมาตรฐานและน่าเชื่อถือ

1.7 ด้านกระบวนการ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาด ด้านกระบวนการมีความสำคัญในระดับมากผู้ประกอบการควรให้บริการด้านการตรวจเช็คสภาพรถที่มีความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ เพื่อสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือ หากทำให้ลูกค้าประทับใจจะส่งเสริมให้ลูกค้าจงรักภักดีกับตราสินค้าและเกิดการแนะนำบอกต่อ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชากรในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน หากต้องการศึกษาการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าในพื้นที่อื่นๆ เพิ่มเติม

2.2 ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึก โดยศึกษาเชิงคุณภาพผสมกับการศึกษาเชิงปริมาณและตัวแปรอื่นๆ เช่น ปัญหาที่ได้รับจากการใช้งาน หรือข้อเสนอแนะหลังการใช้งาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์ และพร้อมพัฒน์ ภูมิวัฒน์. (2564). **มาตรการแก้ PM 2.5 จากยานยนต์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2021/02/pm2-5-air-quality-vehicle/> สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2565.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). **การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขจิต ชัชวานิชย์. (2565). **กทม. บูรณาการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM2.5 ตามเกณฑ์มาตรฐานวันต่ำใหม่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.infoquest.co.th/2022/192979> สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2565.
- คัทลียา ฤกษ์ไพไชย. (2565). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ประหยัดพลังงานไฮบริดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. วารสารวิชาการเทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม. 8(1): 82-97.
- दनัยกฤต อินทุฤทธิ์. (2565). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ BEV**. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- ประจักษ์ วงษ์ศักดิ์. (2565). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ของประชากรวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sat18/6314060156.pdf> สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2566.
- ปริญญญา บรรจงมณี. (2562). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ ประเภท Hybrid ของผู้บริโภคในประเทศไทย**. วารสารรามคำแหง ฉบับบัณฑิตวิทยาลัย. 3(2): 33-44.
- ศันสนีย์ พรหมมาศ. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถกระบะขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้า ในเขตจังหวัดระยอง**. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาพร ปานกล้า และชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้า ประเภทไฮบริดปลั๊กอินในเขตกรุงเทพมหานคร**. วารสารสมาคมนักวิจัย. 25(2): 117-132.
- Cochran, W.G. (1953). **Sampling technique**. New York: John Wiley & Sons.

การวิเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม The Research Analysis of Hotel Business Innovation

ดาวศุกร บุญญะสานต์¹ อัศวิน แสงพิกุล²
Daosook Boonyasarn, Aswin Sangpikul

บทคัดย่อ (Abstract)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังขาดงานวิจัยที่ช่วยวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมให้ถึงเห็นแนวคิดและแนวทางส่งเสริมนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมที่ชัดเจนขึ้น ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สำรวจข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม โดยจำแนกออกเป็นหัวข้อต่างๆ และ 2) เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม เพื่อให้ได้แนวคิดและแนวทางที่ชัดเจนขึ้นในการประยุกต์ใช้ของภาคธุรกิจ

ผลการวิจัยพบว่า 1) งานวิจัยที่เกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมในรอบ 10 ปี มีทั้งสิ้น 55 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณจำนวนมากที่สุด ส่วนภูมิภาคที่นักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมมากที่สุด ได้แก่ ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และนักวิจัยส่วนใหญ่เลือกศึกษาธุรกิจที่พักประเภทโรงแรมมากที่สุด โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษานวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมมากกว่า 1 ประเภท 2) สำหรับการสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม สามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ความจำเป็นของนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม (2) องค์ประกอบพื้นฐานที่ก่อให้เกิดนวัตกรรม (3) การแบ่งประเภทนวัตกรรมในธุรกิจบริการ/ธุรกิจโรงแรม (4) ปัจจัยสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม (5) นวัตกรรมกับการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม และ (6) ตัวอย่างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ทั้งนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมอาจนำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมในด้านต่างๆ ของธุรกิจโรงแรมต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): ธุรกิจโรงแรม; นวัตกรรมบริการ; การวิจัยเชิงเอกสาร

Abstract

A review of literature indicated that there is a lack of study analyzing and synthesizing a body of knowledge regarding hotel business innovation. This study, therefore, is based on documentary research with the following research objectives: 1) to survey the studies in regard to hotel business innovation and 2) to synthesize a body of knowledge in regard to hotel business innovation to provide an appropriate framework for business implementation.

Received: 2023-03-18 Revised: 2023-03-29 Accepted: 2023-03-30

¹ หัวหน้าหลักสูตรการท่องเที่ยวและธุรกิจอีเวนต์ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
Head of Tourism and Event Business Program, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University,
Bangkok, Thailand. Email: daosook.bon@dpu.ac.th

² ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต Director of Graduate Program in Tourism Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok,
Thailand. E-mail: aswin.sal@dpu.ac.th

According to the findings, it was found that 1) there was a total of 55 studies in regard to hotel business innovation. Most of them were quantitative studies. The areas of investigation were mostly in southern region, Bangkok and its metropolitan areas. Most researchers preferred to do innovation studies in the context of hotels. Most studies were examined regarding hotel innovation more than one type. 2) For the synthesis of research works in regard to hotel business innovation, it can be divided into 6 issues: (1) the necessity of hotel business innovation, (2) fundamental elements to generate innovation, (3) the category of innovation in service industry/hotel business, (4) factors contributing to hotel business innovation, (5) innovation and hotel administration, and (6) the samples for hotel business innovation. In this regard, hotel practitioners may implement the knowledge from this research to develop their works for hotel business innovation.

Keywords: hotel business; service innovation; documentary research

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจโรงแรมเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันทางการตลาดที่รุนแรงมากขึ้น ทั้งจากผู้ประกอบการที่มีอยู่ในปัจจุบันและการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ในแต่ละปี ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและแสวงหากลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อมาเสริมและพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันขององค์กร (ดาวสุกร์ บุญญะสานต์ และชงศ์สุตา โตทำโรง, 2563: 62-75) หนึ่งในกลยุทธ์ที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งให้แก่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม คือ การสร้างนวัตกรรม (innovation)

โดยทั่วไป นวัตกรรม หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแปลกจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น นอกจากนั้น นวัตกรรม ยังหมายถึง การพัฒนา การปรับเปลี่ยน หรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดๆ เช่น สินค้า บริการ อุปกรณ์ ระบบ กระบวนการ โครงสร้าง หรือโปรแกรม ที่มีความใหม่ต่อองค์กรหรือสังคม (Drucker; 1993; Nohria and Gulati, 1996: 1245-1264) ปัจจุบันนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมของธุรกิจที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคอย่างรวดเร็วในโลกยุคใหม่ รวมทั้งการค้นคว้าวิจัยและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง (Read, 2000 อ้างถึงใน พยัต วุฒิรงค์, 2557) ทำให้นวัตกรรมกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจในการสร้างโอกาสในการแข่งขัน การสร้างความได้เปรียบเทียบทางการตลาด และการสร้างความแตกต่างผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

การแบ่งประเภทนวัตกรรม โดยทั่วไปอาจแบ่งได้หลายประเภทตามลักษณะขอบเขตและการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งโดยทั่วไปอาจแบ่งออกเป็น 5 ประเภทในระดับสากล (Hjalager, 2010: 1-12) ได้แก่ 1) product or service innovation เป็นนวัตกรรมที่ลูกค้ารับรู้ถึงความแตกต่างหรือความใหม่จากสินค้าหรือการบริการ 2) process innovation เป็นนวัตกรรมที่เน้นกระบวนการ (เทคโนโลยี) ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีกว่าของเดิม 3) managerial innovation เป็นนวัตกรรมที่เน้นวิธีการใหม่ๆ ในการกำกับการดำเนินงานขององค์กรและบุคลากร 4) management innovation เป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและ

การตลาด และ 5) institutional innovation เป็นการพัฒนารูปแบบใหม่ของการดำเนินธุรกิจ โดยเน้นการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ/ทางการค้า

ด้วยความสำคัญของนวัตกรรมที่มีต่อการดำเนินงานและการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของธุรกิจ ทำให้ในรอบระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในภาคธุรกิจอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ในบริบทของธุรกิจโรงแรม นักวิชาการได้เริ่มศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมกันมากขึ้น ด้วยความจำเป็นในการแข่งขันของตลาดและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการพัฒนาวัตกรรมการในธุรกิจโรงแรมเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจโรงแรมในยุคปัจจุบันเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและโอกาสทางการตลาดที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีงานวิจัยที่ช่วยวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมให้มีแนวทางหรือองค์ความรู้ที่ชัดเจนขึ้น จะเป็นการช่วยขยายความรู้ความเข้าใจและอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้เพื่อการดำเนินธุรกิจโรงแรมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสำรวจข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม โดยจำแนกออกเป็นประเด็นต่างๆ
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม เพื่อความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเนื้อหาเชิงเอกสารเกี่ยวกับบทความวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย (ขอบเขตด้านเนื้อหา) โดยเป็นบทความวิจัยฉบับเต็ม (full articles) ทั้งบทความภาษาไทยและอังกฤษที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงวิชาการ (journals) จากฐานข้อมูลเชิงวิชาการออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholar (ขอบเขตด้านพื้นที่) ช่วงปี 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2556-2566 (ขอบเขตด้านเวลา)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นมา (survey form) จากการทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (สร้อยัญญา จันทร์ชูสกุล, 2560: 160-175; ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล, 2565: 75-87; อัศวิน แสงพิกุล, 2556: 113-126) และได้ปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสำรวจนี้กับงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจนี้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ผลการวิจัยอย่างคร่าวๆ และข้อเสนอแนะ การสืบค้นดำเนินการโดยใช้คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น นวัตกรรมบริการ นวัตกรรมโรงแรม เป็นต้น โดยรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลเชิงวิชาการดังที่กล่าวข้างต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม และสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจโรงแรมในด้านต่างๆ และใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่และร้อยละ เพื่อนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 1 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามลักษณะงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. งานวิจัยเชิงปริมาณ	30 (54.5%)
2. งานวิจัยเชิงคุณภาพ	18 (32.7%)
3. งานวิจัยเชิงผสมผสาน	7 (12.8%)
รวม	55 (100%)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา จำแนกตามระเบียบวิธีวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 30 เรื่อง (ร้อยละ 54.7) รองลงมา คือ งานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 18 เรื่อง (ร้อยละ 32.7) และงานวิจัยเชิงผสมผสาน จำนวน 7 เรื่อง (ร้อยละ 12.8) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามประเภทธุรกิจที่พักแรม

ประเภทธุรกิจที่พักแรม	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. โรงแรม	17 (30.9%)
- โรงแรมขนาดใหญ่	4 (7.3%)
- โรงแรมขนาดกลางและย่อม	13 (23.6%)
2. ที่พักแรมประเภทอื่นๆ เช่น โฮสเทล โฮมสเตย์ เกสต์เฮาส์	4 (7.3%)
3. ไม่ระบุประเภทโรงแรม (ศึกษาเฉพาะแนวคิด)	34 (61.8%)
รวม	55 (100%)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม จำแนกตามธุรกิจที่พักแรมพบว่า การศึกษาแบบไม่ระบุประเภทโรงแรม หรือศึกษาเฉพาะแนวคิดมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 34 เรื่อง (ร้อยละ 61.8) รองลงมา คือ ธุรกิจประเภทโรงแรม (hotel) จำนวน 17 เรื่อง (ร้อยละ 30.9) และพักแรมประเภทอื่นๆ เช่น โฮสเทล โฮมสเตย์ เกสต์เฮาส์ จำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 7.3) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามระดับชั้นของธุรกิจที่พักแรม

ระดับชั้นผลิตภัณฑ์	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
โรงแรมระดับ 4-5 ดาว	12 (21.8%)
โรงแรมระดับ 3 ดาว	6 (10.9%)
โรงแรมระดับ 1-2 ดาว	0 (0%)
ไม่ระบุระดับชั้นผลิตภัณฑ์ (ศึกษาเฉพาะแนวคิด)	37 (67.3%)
รวม	55 (100%)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม จำแนกตามระดับชั้นของธุรกิจที่พักแรม พบว่า การศึกษาแบบไม่ระบุระดับชั้นผลิตภัณฑ์ หรือศึกษาเฉพาะแนวคิดมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 37 เรื่อง (ร้อยละ 67.3) รองลงมา คือ โรงแรมระดับ 4-5 ดาว จำนวน 12 เรื่อง (ร้อยละ 21.8) และโรงแรมระดับ 3 ดาว จำนวน 6 เรื่อง (ร้อยละ 10.9) ตามลำดับ ส่วนโรงแรมระดับ 1-2 ดาว ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรม

ตารางที่ 4 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	8 (14.6%)
ภาคใต้	8 (14.6%)
ภาคเหนือ	2 (3.6%)
ภาคตะวันตก	2 (3.6%)
ภาคตะวันออก	2 (3.6%)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1 (1.8%)
ไม่ระบุภาค (ศึกษาเฉพาะแนวคิด)	32 (58.2%)
รวม	55 (100%)

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษาพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาโดยไม่ระบุภาค มีสัดส่วนมากที่สุด จำนวน 32 เรื่อง (ร้อยละ 58.2) รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคใต้ ในสัดส่วนที่เท่าๆกัน คือ จำนวน 8 เรื่อง (ร้อยละ 14.6) ส่วนภาคอื่นๆ มีผู้ศึกษาเพียงเล็กน้อย ซึ่งน้อยกว่าร้อยละ 5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามประเภทนวัตกรรม

ประเภทนวัตกรรม	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. Product or service innovation	4 (7.3%)
2. Process innovation	3 (5.5%)
3. Managerial innovation	9 (16.4%)
4. Management innovation	7 (12.7%)
5. Institutional innovation	3 (5.5%)
6. ศึกษามากกว่า 1 ประเภทของนวัตกรรม	13 (23.6%)
7. ไม่ได้จำแนกประเภทนวัตกรรม (ศึกษาเฉพาะแนวคิด)	16 (29.0%)
รวม	55 (100%)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม จำแนกตามประเภทนวัตกรรม พบว่า นักวิจัยศึกษาโดยไม่จำแนกประเภทนวัตกรรม มีสัดส่วนมากที่สุด จำนวน 16 เรื่อง (ร้อยละ 29) รองลงมา คือ ศึกษามากกว่า 1 ประเภทของนวัตกรรม จำนวน 13 เรื่อง (ร้อยละ 23.6) ส่วนนวัตกรรมประเภท Managerial innovation มีผู้ศึกษาจำนวน 9 เรื่อง (ร้อยละ 16.4) Management innovation มีผู้ศึกษาจำนวน 7 เรื่อง (ร้อยละ 12.7) Product or service innovation มีผู้ศึกษาจำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 7.3) ส่วนด้าน Process innovation และ Institutional innovation มีผู้ศึกษาจำนวนเล็กน้อย ราวร้อยละ 5 ตามลำดับ

2. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม

จากข้อมูลจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ในรอบ 10 ปี ที่ผ่าน ดังแสดงในตารางข้างต้น ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยสังเคราะห์องค์ความรู้ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงแรมในด้านต่างๆ ไว้ 6 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
ธาดา สมานี (2562: 103-110); ดาวศุภร์ บุญญะศานต์ และชงค์สุดา โตท่าโรง (2563: 62-75); วลัยลักษณ์ รัตนวงศ์, ณัฐธิดา สุวรรณโณ, และ อธิศักดิ์ จินดาบล (2557: 119-146); อนิรุทธิ์ เจริญสุข (2565: 98-113)	1. ความจำเป็นของนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม นวัตกรรมมีความจำเป็นต่อผู้ประกอบการและการดำเนินงานของภาคธุรกิจ รวมถึงในด้านลูกค้า โดยอาจสรุปความจำเป็นของนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมจากรวบรวมได้ดังนี้ 1.1 เพื่อสร้างความแตกต่างผลิตภัณฑ์หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการ 1.2 เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน หรือการเป็นผู้นำในตลาดของผู้ประกอบการ 1.3 เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ของผู้ประกอบการ เช่น การลดขั้นตอนการดำเนินงานลง การลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มผลกำไร เป็นต้น 1.4 เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่หลากหลาย และพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป 1.5 เพื่อส่งมอบการให้บริการรูปแบบใหม่ๆ หรือประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่ลูกค้า 1.6 เพื่อแสวงหาวิธีต่างๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า 1.7 เพื่อเป็นเครื่องมือทางธุรกิจที่นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของยอดขายและการเติบโตทางธุรกิจ
ธาดา สมานี (2562: 103-110); ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2559: 13-24); อนิรุทธิ์ เจริญสุข (2565: 98-113)	2. องค์ประกอบพื้นฐานที่ก่อให้เกิดนวัตกรรม นักวิชาการกล่าวว่า การดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดนวัตกรรม ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบพื้นฐานของนวัตกรรม ดังนี้ 2.1 ความใหม่ ความใหม่ในที่นี้อาจจะเป็นในเรื่องของผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการใหม่ โดยอาจจะมีการปรับปรุงต่อยอดจากของเดิมหรือพัฒนาขึ้นใหม่ก็ได้ 2.2 ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ นวัตกรรมจะต้องสามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้จากการพัฒนาปรับปรุงสิ่งใหม่นั้นๆ ผลประโยชน์ที่ได้รับอาจจะวัดได้ในรูปแบบของผลตอบแทนทางการเงินหรือไม่เป็นตัวเงินก็ได้ 2.3 การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ การจะเกิดนวัตกรรมขึ้นได้นั้นต้องมีการใช้ฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์ใน การพัฒนาไม่ใช่เกิดจากการลอกเลียนแบบของผู้อื่น

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	2.4 ความเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการควรมีความรู้ ความพร้อมในการลงทุน และความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยสามารถบริหารจัดการกับความรู้และปัจจัยต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดนวัตกรรม
ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2559: 13-24); ดาวศุภร์ บุญญะสานต์ และชงศ์สุดา โตท่าโรง (2563: 62-75); Hjalager (2010: 1-12)	3. การแบ่งประเภทนวัตกรรมในธุรกิจบริการหรือธุรกิจโรงแรม การแบ่งประเภทนวัตกรรมในธุรกิจบริการหรือธุรกิจโรงแรม อาจแบ่งได้หลายประเภทตามจุดมุ่งหมายหรือขอบเขตของงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยอาจแบ่งออกได้ในหลายลักษณะ เช่น 3.1 การแบ่งประเภทนวัตกรรมในขอบเขตใหญ่ อาจได้ออกเป็น 1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์หรือการบริการ 2) นวัตกรรมกระบวนการ 3) นวัตกรรมดำเนินงานขององค์กรและบุคลากร 4) นวัตกรรมการบริหารจัดการและการตลาด และ 5) นวัตกรรมการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ (Hjalager, 2010) 3.2 การแบ่งประเภทนวัตกรรมในขอบเขตเล็ก เช่น 1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ 2) นวัตกรรมกระบวนการ และ 3) นวัตกรรมบริการ (ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์, 2559) 3.3 การแบ่งประเภทนวัตกรรมตามระดับการใช้เทคโนโลยี เช่น 1) นวัตกรรมบริการที่ใช้เทคโนโลยี และ 2) นวัตกรรมบริการที่ไม่ใช้เทคโนโลยี (ดาวศุภร์ บุญญะสานต์ และชงศ์สุดา โตท่าโรง, 2563)
ปรารธนา หลีกภัย (2557: 11-21); ธาดา สมานี (2562: 103-110); ญัฐวุฒิ เหมาะประมาณ และ เกียรติริ เจริญวิศาล (2565: 251-266)	4. ปัจจัยสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ผู้บริหารโรงแรมควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม โดยสรุปได้ดังนี้ 4.1 ความพร้อมขององค์กร ความพร้อมขององค์กร มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสร้างนวัตกรรมขององค์กร รวมทั้งเป็นการกำหนดทิศทางขององค์กรในการแสวงหาโอกาสในการพัฒนานวัตกรรมขึ้นมา 4.2 การให้ความสำคัญกับลูกค้า ผู้บริหารโรงแรมควรให้ความสำคัญกับความต้องการและความคิดเห็นของลูกค้า โดยมุ่งเน้นนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ที่ตรงกับความต้องการและความต้องการของลูกค้า รวมทั้งสามารถสร้างคุณค่าผลิตภัณฑ์และความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าได้ 4.3 การให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของพนักงานในองค์กร ผู้บริหารโรงแรมควรส่งเสริมและกระตุ้นให้พนักงานได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ผ่านการอบรมต่างๆ และฝึกฝนให้พนักงานสามารถปรับตัวและเปิดใจยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในองค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือการทำงานในรูปแบบใหม่ๆ ภายในองค์กร 4.4 การมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ผู้บริหารโรงแรมควรมีแนวคิดเชิงธุรกิจ มีความเป็นผู้นำ และสามารถกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อการแข่งขัน โดยมีความกล้าลงทุนทำสิ่งใหม่ๆ หรือโครงการใหม่ๆ ที่สามารถสร้างความแตกต่าง หรือเป็นผู้นำในตลาด

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	4.5 บรรยากาศขององค์กร บรรยากาศขององค์กรจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการปรับสภาพแวดล้อมและความพร้อมให้แก่พนักงานขององค์กรในการปรับตัวเพื่อรองรับการเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานหรือการให้บริการลูกค้า
สมัญญา คงศรีแก้ว และ ศศิวิมล สุขบท (2557: 62-80); หริรักษ์ จันทิมะ, นันทนา อุ่นเจริญ, ขวัญฤดี ตันตระกูลพิทย (2559: 195-208); ปฐมพร ศรีมณี และนันทนา อุ่นเจริญ (2563: 159-171); โสริยา สุภาพล และคณะ (2564: 278-291)	5. นวัตกรรมกับการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ในหัวข้อนี้ จะเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมกับการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรมในด้านต่างๆ เพื่อการประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม เช่น 5.1 นวัตกรรมการตลาด เช่น การสร้างสรรค์การบริการใหม่ๆ การสร้างมูลค่าการบริการ การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์และการสร้างแนวคิดใหม่ในการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการดำเนินงานด้านการตลาดของธุรกิจโรงแรม โดยทำให้ลูกค้ารู้สึกได้รับประสบการณ์ด้านคุณค่า ความพึงพอใจ และก่อให้เกิดความภักดีต่อโรงแรม 5.2 นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ เช่น ความหลากหลายผลิตภัณฑ์ การนำเสนอสินค้าและบริการใหม่ๆ ของโรงแรม การออกแบบห้องพักหลากหลายประเภท การตกแต่งห้องพักให้ทันสมัย และการเพิ่มเทคโนโลยีในห้องพัก เป็นต้น นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจเข้าพักโรงแรมของลูกค้า 5.3 นวัตกรรมบริการ เช่น ความสะดวกรวดเร็วในการลงทะเบียนเข้าพัก ช่องทางการชำระเงินหลายรูปแบบ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงแรมที่ทันสมัย หรือการปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง นวัตกรรมบริการมีผลต่อการตัดสินใจเข้าพักโรงแรมของลูกค้าเช่นกัน 5.4 นวัตกรรมกระบวนการ เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน การปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการลูกค้าที่สะดวกรวดเร็ว หรือการอำนวยความสะดวกในการให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็วขึ้น นวัตกรรมกระบวนการ มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าและเพิ่มโอกาสในการกลับมาใช้บริการซ้ำ
สมัญญา คงศรีแก้ว และ ศศิวิมล สุขบท (2557: 62-80); ฉัฐชธรณ์ กาญจนศิลาพันธ์ (2561: 14-24); ดาวศุภร์ บุญญะสานต์ และชงศ์สุดา โตท่าโรง (2563: 62-75); อนิรุทธิ์ เจริญสุข (2565: 98-113)	6. ตัวอย่างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม งานวิจัยหลายเรื่องได้กล่าวถึงนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมไว้หลายรูปแบบ ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมในบริบทที่เข้าใจได้ง่ายและเห็นภาพลักษณะของนวัตกรรมได้ค่อนข้างชัดเจน ตัวอย่างเช่น 6.1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์หรือการบริการ *โรงแรมมีระบบล็อกประตูห้องพักที่สามารถปลดล็อกด้วย Application จากโทรศัพท์มือถือของแขก แทนการใช้กุญแจ หรือ electronic card

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วและประหยัดเวลาการรอคอยในการลงทะเบียนที่แผนกต้อนรับส่วนหน้า *โรงแรมมีระบบการสั่งอาหาร (room service) ผ่าน Application จากห้องพัก แทนการโทรศัพท์หรือการไปสั่งที่ห้องอาหาร ทำให้สะดวก รวดเร็ว และลดข้อผิดพลาดจากการให้บริการด้วยพนักงาน *โรงแรมมีระบบความบันเทิงภายในห้องพักแขกที่แขกสามารถเปิดทีวีในห้อง แล้วล็อกอินบัญชี Netflix เพื่อดูหนังออนไลน์ได้จากทีวีของโรงแรม แทนการใช้แท็บเล็ตหรือ คอมพิวเตอร์ 6.2) นวัตกรรมกระบวนการ * โรงแรมนำระบบ Property Management System (PMS) มาใช้ในส่วนงานหน้าบ้าน (Front-of-the House) และในส่วนงานหลังบ้าน (Back-of-the House) จากเดิมที่มีการใช้ระบบแรงงานคน (Manual System) เปลี่ยนมาเป็นระบบคอมพิวเตอร์สำหรับจัดการที่พักแรม ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ลดต้นทุน ลดการใช้แรงงานคน และลดความผิดพลาดจากการให้บริการ *การนำระบบ Electronic Luggage Management System (e-Luggage) มาใช้ในการจัดเก็บสัมภาระผู้โดยสารโดยใช้บาร์โค้ด ซึ่งเป็นการทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำและมีประสิทธิภาพช่วยลดความผิดพลาด ลดเวลาทำงานและการใช้แรงงานคน 6.3) นวัตกรรมการทำงานขององค์กรและบุคลากร *โรงแรมแมนดาริน โอเรียนเต็ล กรุงเทพฯ ได้มีการลงทุนทำ ‘โรงแรมพนักงาน’ ชื่อว่า ‘O-ZONE’ ซ่อนอยู่ภายในโรงแรม เพื่อสร้างสรรค์เป็นต้นแบบสวัสดิการสังคมแห่งความสุขของพนักงาน เพื่อให้เกิดความสมดุลของการทำงานและชีวิต (Work Life Balance) โดยมองว่าความสุขของพนักงานจะส่งผลต่อความสุขในการทำงาน การให้บริการแก่ลูกค้า และความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆในการทำงาน *โรงแรมที่เปิดให้บริการอาหารเพื่อสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต ได้มีการพัฒนานวัตกรรมด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยการนำนักโภชนาการมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบรายการอาหารให้เหมาะสมแบบรายบุคคล รวมถึงการนำนวัตกรรมด้านการจัดการองค์ความรู้มาใช้ในองค์กร โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับรายการอาหารสุขภาพ และมีการสื่อสารไปยังลูกค้า 6.4) นวัตกรรมการบริหารจัดการและการตลาด * โรงแรมพัฒนานวัตกรรมด้านการตลาด โดยส่งเสริมการขายร่วมกับหน่วยงานภายนอกอื่นๆ เช่น บริษัททัวร์ บัตรเครดิต สายการบิน *โรงแรมพัฒนานวัตกรรมด้านการตลาดออนไลน์ โดยผ่านการรีวิวทาง Social Medias และเน้นการตลาดบนสื่อสังคมออนไลน์ เช่น

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	Facebook, Google, Twitter, ออนไลน์แชตสดถามตอบแบบ real time เป็นต้น *การประชาสัมพันธ์ของโรงแรม โดยสร้าง Application บน iPad เพื่อเป็น Product Presentation ของโรงแรม 6.5) นวัตกรรมการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ *โรงแรมแสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มพันธมิตรต่างๆเพิ่มขึ้นและ เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มทางการตลาดที่สามารถใช้ระบบรับรองห้องพักร่วมกันได้ *โรงแรมส่งเสริมการขายร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น บริษัททัวร์ บัตรเครดิต สายการบิน เป็นต้น *โรงแรมที่เปิดให้บริการอาหารเพื่อสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต เน้นการสร้างความร่วมมือกับท้องถิ่นหรือแหล่งวัตถุดิบออร์แกนิก เช่น การนำผลิตจากโครงการหลวงมาใช้เป็นวัตถุดิบในรายการอาหาร

อนึ่ง งานวิจัยในครั้งนี้ไม่มีหัวข้อของการอภิปรายผล เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยที่ศึกษาในบริบทของนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นลักษณะของข้อมูลเชิงข้อเท็จจริง (facts) โดยผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย (synthesis of research works) ออกมาได้ 6 ประเด็นสำคัญ ดังที่แสดงในตารางที่ 6

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยนี้ พบว่า มีนักวิจัยได้ศึกษาหัวข้อเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมมากกว่า 50 เรื่องในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา โดยหากนำผลงานวิจัยมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม อาจแบ่งได้ 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ความจำเป็นของนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม (2) องค์ประกอบพื้นฐานที่ก่อให้เกิดนวัตกรรม (3) การแบ่งประเภทนวัตกรรมในธุรกิจบริการ/ธุรกิจโรงแรม (4) ปัจจัยสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม (5) นวัตกรรมกับการดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม และ (6) ตัวอย่างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

งานวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น สำหรับนักวิจัยและผู้ประกอบการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับนักวิจัย งานวิจัยในครั้งนี้พบว่า วงการวิชาการกำลังให้ความสำคัญกับนวัตกรรมในธุรกิจบริการ อย่างเช่น ธุรกิจโรงแรม โฮสเทล โฮมสเตย์ เกสต์เฮาส์ ซึ่งยังมีจำนวนงานวิจัยอยู่เล็กน้อย นักวิจัยอาจพิจารณาขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมธุรกิจที่พักขนาดเล็กด้วย นอกจากนั้น ยังพบว่า ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก ยังมีการศึกษาเรื่องนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมจำนวนเล็กน้อย นักวิจัยอาจขยายพื้นที่การศึกษา

สำหรับผู้ประกอบการ งานวิจัยในครั้งนี้ได้รวบรวมองค์ความรู้จากงานวิจัยจำนวนมาก เพื่อสังเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการ

ดำเนินงานของธุรกิจโรงแรม ดังแสดงในตารางที่ 6 ตั้งแต่ ความจำเป็นของนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม การแบ่งประเภทนวัตกรรมในธุรกิจบริการ/ธุรกิจโรงแรม จนถึงตัวอย่างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ดังกล่าว จะช่วยเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นและแนวทางการพัฒนานวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมให้แก่ผู้ประกอบการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หัวข้อตัวอย่างนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรม ซึ่งได้แยกตัวอย่างประเภทนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมไว้อย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยเพียงบริบทเดียว งานวิจัยครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตโดยศึกษาเพิ่มเติมในบริบทของต่างประเทศด้วย เพื่อขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมในธุรกิจโรงแรมในระดับสากล

เอกสารอ้างอิง (References)

- ณัฐชธรณ์ กาญจนศิลาพันธ์. (2561). โมเดลนวัตกรรมบริการตามแนวคิดทฤษฎีมาสโลว์ในธุรกิจโรงแรม. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**. 3(3): 14-24.
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2559). นวัตกรรมบริการ: กลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์การธุรกิจบริการ. **วารสารการจัดการสมัยใหม่**. 14(2): 13-24.
- ณัฐวุฒิ เหมาะะประมาณ และเกตุศิริ เจริญวิศาล. (2565). การประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับอุตสาหกรรมโรงแรมยุคดิจิทัล. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 8(1): 251-266.
- ดาวศุกร์ บุญญะสานต์ และชงศ์สุดา โตท่าโรง. (2563). นวัตกรรมบริการกับการสร้างคุณค่าในธุรกิจโรงแรม. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นายเรืออากาศ**. 8(1): 62-75.
- ธาดา สมานี. (2562). นวัตกรรมบริการของอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย. **วารสารการบริหารและการท่องเที่ยวไทย**. 14(1): 103-110.
- ปฐมพร ศรีมณี และนันทนา อุ่นเจริญ. (2563). นวัตกรรมบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าพักโรงแรมบูติกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. 14(1): 159-171.
- ปรารธนา หลีกภัย (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจโรงแรม ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนของประเทศไทย. **วารสารการจัดการสมัยใหม่**. 12(1): 11-21.
- ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล. (2565). การวิเคราะห์งานวิจัยและคำวิจารณ์ของลูกค้าในธุรกิจเชิงสุขภาพประเภทเดย์สปา. **วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 5(3): 75-87.
- พยัต วุฒิรงค์. (2557). การจัดการนวัตกรรม: ทรัพยากร องค์การแห่งการเรียนรู้ และนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัยลักษณ์ รัตนวงศ์ ณัฐธิดา สุวรรณโณ และธีรศักดิ์ จินดาบถ. (2557). การวัดนวัตกรรมบริการของธุรกิจท่องเที่ยว ไทย: วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 31(1): 119-146.

- สมัญญา คงศรีแก้ว และศศิวิมล สุขบท. (2557). องค์ประกอบของนวัตกรรมทางการตลาดเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษาธุรกิจโรงแรมในเขตภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 26(2): 62-80.
- สร้อยญา จันทร์ชูสกุล (2560). การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*. 10(2): 160-175.
- โสธยา สุภาพล ธนภัทร ขาววิเศษ ลัดดาวัลย์ สำราญ ชูติมา กลั่นไพฑูรย์ และวัลลวดี ดั่งงทรัพย์. (2564). ปัจจัยนวัตกรรมบริการและปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อ การตัดสินใจเข้าใช้บริการโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยนาท. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 10(3): 278-291.
- หริรักษ์ จันทิมะ นันทนา อุ่นเจริญ และขวัญฤดี ตันตระกูลทิพย์. (2559). อิทธิพลของนวัตกรรมการตลาดและสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อผลการดำเนินงานการตลาดของธุรกิจโรงแรมบูติคในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*. 9(1): 195-208.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2556). การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2543-2553). *BU Academic Review*. 12(1): 113-126.
- อนิรุทธิ์ เจริญสุข. (2565). แบบจำลองการจัดการนวัตกรรมบริการสำหรับธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์*. 11(2): 98-113.
- Drucker, P. F. (1993). *Post-Capitalist Society*. New York: Harper-Collins.
- Hjalager, A.M. (2010). A review of innovation research in tourism. *Tourism Management*, 31, 1-12.
- Nohria, N. and Gulati, R. (1996). Is slack good or bad for innovation?. *The Academy of Management Journal*, 39(1): 1245-1264.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2
Academic Leadership of School Administrators at Small Schools
under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2

สุธามาส บัวคำป้อ¹ หยกแก้ว กมลวรเดช² สุกัญญา รุจิเมธภาส³
Suthamas Buakhampor, Yokkaew Kamolvoradej, Sukunya Rujimethaphas

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 329 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คนและครูผู้สอนจำนวน 160 คน รวม 216 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนิเทศการศึกษา ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านบริหารจัดการหลักสูตร ด้านส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ ส่วนแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา ต้องวางแผน ประสานผู้เชี่ยวชาญ และสร้างเครือข่ายการนิเทศร่วมกัน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ต้องศึกษาข้อมูลและบริบทของสถานศึกษา วิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเน้นการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาและมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร วางแผนติดตามการใช้หลักสูตร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ต้องศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ร่วมกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางวิชาการ ระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆ สร้างความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่าย ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ ต้องส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากร สำรวจ ความต้องการของครูและความจำเป็นของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาร่วมกัน

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำทางวิชาการ; โรงเรียนขนาดเล็ก

Received: 2023-03-18 Revised: 2023-03-26 Accepted: 2023-03-31

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: Suthamas4@gamil.com

² อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: yokkaew.kamol@gmail.com

³ อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: r.sukunya@uru.ac.th

Abstract

This research article The objective was to study the needs and guidelines for developing academic leadership of school administrators at small schools. under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2. The population used in the research were 329 school administrators and teachers. The sample used in the research consisted of 56 school administrators and 160 teachers in a total of 216 people; and the target group had 17 experts. The tools used were questionnaires, interview forms, and group meeting recordings. The statistical tools used to analyze the data were mean, standard deviation and content analysis.

The results of the research revealed that the need for the development of academic leadership of school administrators at the small schools. under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area, Region 2, had all 5 aspects, in descending order: educational supervision; statements of school vision, mission and goals; curriculum management; academic atmosphere enhancement; and professional development promotion. Guidelines for developing academic leadership in educational supervision requires planning, coordinating with experts, and building of a mutual supervision network. For the school mission and goals, they must study the information and context of the educational institution, and analyze the parent agency's policy emphasizing participation. For the curriculum management, they must consider the importance of development and knowledge about the curriculum planning, and course implementation. For the academic atmosphere enhancement, they must study the achievements of learners, and their goals, acquire resources from various departments, and build partnerships with network groups. Also, for the professional development promotion, the personals must be encouraged for their advancements; the need surveys for the teachers and educational institutions must be done for the sake of mutual development.

Keywords: academic leadership; small schools

บทนำ (Introduction)

งานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของการบริหารการศึกษา และจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพมีความรู้มีจริยธรรม เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้ เป็นอย่างดี (วชิรวิทย์ ชินะข่าย, 2563: 22) ดังนั้น การบริหารงานด้านวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารนอกจากมีความเป็นผู้นำแล้ว ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นกระบวนการที่ผู้นำสามารถนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ ดังที่ สมพร เทพสีดา (2560: 20) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการ ต้องรู้จักวางแผนส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเอง ให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมที่สร้าง

แรงจูงใจที่เอื้อต่อการเรียนการสอน จึงกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผลสะท้อนถึงคุณภาพของผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 มีโรงเรียนในเขตรับผิดชอบจำนวน 76 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 56 โรงเรียน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งในปีการศึกษา 2564 สถานศึกษาในสังกัดมีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการประเมินส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2, 2565) ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการงานด้านวิชาการโดยใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560: 53) และสมนา ศรีกังพาน (2560: 16) ที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการ พัฒนาการศึกษาให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย ทั้งในด้านการวางแผนงานวิชาการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาครูให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ส่งเสริมการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้จนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งเพื่อปฏิบัติการบริหารสถานศึกษาไปสู่ความมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน และครูจำนวน 273 คน รวมจำนวน 329 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน และครู จำนวน 160 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครืจซี่และมอร์แกน รวม 216 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ได้มาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ มีขอบเขตด้านระยะเวลาดังแต่เดือนสิงหาคม 2565-กุมภาพันธ์ 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 2 ตอน ซึ่งตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

2.2 แบบสัมภาษณ์ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอนซึ่งตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสภาพของกลุ่มเป้าหมายและตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นคำถามโดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ลำดับที่ 1-3 ในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทาง

2.3 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เป็นแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม โดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ลำดับที่ 1-3 ในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นคำถามในการประชุมเพื่อหาแนวทาง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามโดยใส่ลิ้นคเกอร์ของแต่ละโรงเรียนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

วัตถุประสงค์ที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ดังนี้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี PNI แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่มีค่า PNI สูง 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาสร้างเครื่องมือในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 คนนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้ความถี่ในการวิเคราะห์เนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์และการประชุม แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

รายการ	สภาพที่เป็นอยู่		ระดับ	สภาพที่ควรจะเป็น		ระดับ	PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน	4.02	0.72	มาก	4.58	0.53	มากที่สุด	0.139	2

รายการ	สภาพที่เป็นอยู่		ระดับ	สภาพที่ควรจะเป็น		ระดับ	PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.05	0.68	มาก	4.60	0.53	มากที่สุด	0.136	3
3. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.08	0.72	มาก	4.66	0.51	มากที่สุด	0.143	1
4. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.07	0.71	มาก	4.57	0.55	มากที่สุด	0.122	4
5. ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ	4.13	0.69	มาก	4.59	0.52	มากที่สุด	0.111	5
รวม	4.07	0.70	มาก	4.60	0.52	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 5 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ

ตารางที่ 2 แสดงผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการนิเทศการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการนิเทศการศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
1. ผู้บริหารจัดการให้มีระบบ รูปแบบงานนิเทศภายในสถานศึกษา	4.20	มาก	4.73	มากที่สุด	0.177	2
2. ผู้บริหารประชุมวางแผนการดำเนินงานนิเทศ	4.12	มาก	4.73	มากที่สุด	0.148	4
3. ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อร่วมมือในการนิเทศภายใน	3.80	มาก	4.63	มากที่สุด	0.195	
4. ผู้บริหารนิเทศติดตามผลการสอนของครู	4.27	มาก	4.67	มากที่สุด	0.094	7
5. ผู้บริหารมีเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศที่หลากหลายและแจ้งให้คณะครูทราบ	4.12	มาก	4.63	มากที่สุด	0.124	5
6. ผู้บริหารสะท้อนผลการนิเทศ จุดเด่น จุดด้อย สิ่งที่ควรพัฒนาและปรับปรุง	4.06	มาก	4.67	มากที่สุด	0.150	3
7. ผู้บริหารมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	4.14	มาก	4.64	มากที่สุด	0.121	6
รวมเฉลี่ย	4.08	มาก	4.66	มากที่สุด		

จากตารางที่ 2 พบว่าความต้องการจำเป็น ด้านการนิเทศการศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อร่วมมือในการนิเทศภายใน รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดให้มีระบบ รูปแบบงานนิเทศภายในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสะท้อนผลการนิเทศ จุดเด่น จุดด้อย สิ่งที่ต้องพัฒนาและปรับปรุง ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
1. ผู้บริหารวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย	3.94	มาก	4.57	มากที่สุด	0.160	2
2. ผู้บริหารวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียนความต้องการของครูและชุมชน	3.88	มาก	4.56	มากที่สุด	0.175	1
3. ผู้บริหารให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย	4.08	มาก	4.63	มากที่สุด	0.135	3
4. ผู้บริหารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน	4.06	มาก	4.56	มากที่สุด	0.123	5
5. ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ	3.98	มาก	4.5	มาก	0.131	4
6. ผู้บริหารกำหนดแนวทางดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย	4.16	มาก	4.63	มากที่สุด	0.113	6
รวมเฉลี่ย	4.02	มาก	4.58	มากที่สุด		

จากตารางที่ 3 พบว่าความต้องการจำเป็นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์คุณภาพของผู้เรียน ความต้องการของครูและชุมชน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายและผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
1. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา	3.96	มาก	4.61	มากที่สุด	0.164	2

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
2. ผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร	4.18	มาก	4.65	มากที่สุด	0.112	6
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา	4.23	มาก	4.65	มากที่สุด	0.099	7
4. ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร	4	มาก	4.54	มากที่สุด	0.135	3
5. ผู้บริหารใช้ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนประกอบการปรับปรุง	4.06	มาก	4.58	มากที่สุด	0.128	4
6. ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและชุมชน	3.77	มาก	4.50	มาก	0.194	1
7. ผู้บริหารมีการกำกับ ดูแลให้ครูจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตร	4.16	มาก	4.67	มากที่สุด	0.123	5
รวมเฉลี่ย	4.05	มาก	4.60	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4 พบว่าความต้องการจำเป็นด้านการบริหารจัดการหลักสูตร เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับผู้ปกครองและชุมชน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
1. ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	3.96	มาก	4.61	มากที่สุด	0.164	2
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา	4.21	มาก	4.64	มากที่สุด	0.102	5
3. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	3.98	มาก	4.53	มากที่สุด	0.138	3
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.16	มาก	4.55	มากที่สุด	0.094	6
5. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดนิทรรศการของสถานศึกษาให้แก่สาธารณชนได้ทราบ	3.86	มาก	4.51	มากที่สุด	0.168	1

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
6. ผู้บริหารส่งเสริมการประกวด การแข่งขันต่างๆ ตามความสามารถของนักเรียน	4.24	มาก	4.56	มากที่สุด	0.075	7
7. ผู้บริหารสนับสนุนให้รางวัลแก่บุคลากรและ นักเรียนที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ	4.12	มาก	4.59	มากที่สุด	0.114	4
รวมเฉลี่ย	4.07	มาก	4.57	มากที่สุด		

จากตารางที่ 5 พบว่าความต้องการจำเป็นด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดนิทรรศการของสถานศึกษาให้แก่สาธารณชน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ	สภาพที่เป็นอยู่		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	ระดับ	$\bar{X}$	ระดับ		
1. ผู้บริหารวางแผนจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ	3.88	มาก	4.59	มากที่สุด	0.183	1
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง	4.17	มาก	4.70	มากที่สุด	0.127	4
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน	4.20	มาก	4.55	มากที่สุด	0.083	6
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ	4.27	มาก	4.53	มากที่สุด	0.061	7
5. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาผลงาน วิชาการ	4.33	มาก	4.56	มากที่สุด	0.053	8
6. ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ ความรู้กับคณะครูในการพัฒนางานด้านต่างๆ	3.95	มาก	4.52	มากที่สุด	0.144	3
7. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน ของครูอย่างสม่ำเสมอ	4.19	มาก	4.64	มากที่สุด	0.107	5
8. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีและพัฒนา ความเป็นมืออาชีพของตนอย่างสม่ำเสมอ	4.06	มาก	4.66	มากที่สุด	0.148	2
รวมเฉลี่ย	4.13	มาก	4.59	มากที่สุด		

จากตารางที่ 6 พบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีและพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและผู้บริหารสถานศึกษาเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้กับคณะครูในการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนการนิเทศและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีแนวทางโดยกำหนดในรูปแบบปฏิทินวิชาการ มีการสำรวจปัญหาและความต้องการ เพื่อนำมาวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ให้บุคลากรครูมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการนิเทศภายใน พร้อมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศร่วมกัน ใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย และชี้แจงให้บุคลากรทราบก่อนการนิเทศเพื่อเตรียมความพร้อมสร้างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญภายในกลุ่มร่วมแลกเปลี่ยนการนิเทศ และหลังการนิเทศผู้บริหารต้องมีการสะท้อนผลการนิเทศร่วมกับผู้รับการนิเทศทันที โดยเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้เสนอแนวคิด จากนั้นนำข้อมูลหลังการนิเทศมาแลกเปลี่ยนร่วมกัน โดยจัดประชุมจัดทำ AAR สะท้อนผลการนิเทศ

2.2 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน พบว่า ครูผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลและบริบทของสถานศึกษา ทั้งข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน สำรวจความต้องการของครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำข้อมูลในแต่ละด้านมาร่วมกันวางแผนกับบุคลากรในโรงเรียนประกอบกับวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาของสถานศึกษา ว่ามีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร และผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นส่วนหนึ่งในขณะดำเนินการจัดทำผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารทราบจุดเด่น จุดด้อย จุดควรพัฒนาและปรับปรุงของสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาเป็นกรอบในการสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาสถานศึกษา

2.3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษาของตน โดยผู้บริหารต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรครูภายในสถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ ต้องพัฒนาตนเองเกี่ยวกับกระบวนการบริหารหลักสูตร เป็นผู้รู้ที่สามารถชี้แนะให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้ มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรทราบและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งอาจติดตามและประเมินในลักษณะของการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดการสอนหรือสังเกตการสอนของครูและนำผลมาวิเคราะห์สรุปประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา และต้องสร้างการรับรู้กับทุกฝ่าย สร้างช่องทางการรับรู้ที่หลากหลาย

2.4 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในปีที่ผ่านมา ศึกษาบริบท ทรัพยากรของสถานศึกษา และศักยภาพของผู้เรียนในปีการศึกษาปัจจุบัน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย จากนั้นร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ มีการวางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและภายในโรงเรียน ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน มีการจัดหาระดมทรัพยากรจาก

หน่วยงานที่มีความพร้อม ประสานเครือข่ายเพื่อร่วมมือกันจัดนิทรรศการเปิดบ้านวิชาการของโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่างๆ สร้างการสื่อสารให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของสถานศึกษาผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย

2.5 ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ มีการสำรวจความต้องการพัฒนาวิชาชีพของครูในสถานศึกษา เพื่อนำไปจัดทำโครงการและจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรในสถานศึกษา วิเคราะห์ความต้องการของครูและความจำเป็นของสถานศึกษาแบบองค์รวม เพื่อการเจริญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ในเรื่องเดียวกัน และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับทุกคน เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรอบรู้โดยพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และมีภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในทุกคนเพื่อบรรลุเป้าหมายในการดำเนินชีวิตได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการบริหารจัดการระบบการดำเนินงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุริยา วงศ์ตา (2563: 8) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการกำกับติดตามให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชิน ประสานพันธ์ (2564: 100) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการนิเทศไปในเชิงบวกและเป็นกัลยาณมิตร มีการนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ก่อนออกนิเทศควรแจ้งให้ผู้รับการนิเทศทราบ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

2. จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยนำประเด็นที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแต่ละด้านมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลและบริบทของสถานศึกษา สำรวจความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชน มีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางกำหนดและยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น พร้อมแต่งตั้งคณะดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนรชัย ภักดีสุภผล (2562: 127) พบว่า พบว่า ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนมุ่งเน้นที่งานวิชาการ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน

2.2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรโดยรวมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรครู

ในสถานศึกษา ร่วมวางแผนติดตามการใช้หลักสูตร โดยบูรณาการกับการนิเทศการสอนของครู และการตรวจประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู สร้างการรับรู้การใช้หลักสูตรกับทุกฝ่ายโดยสร้างช่องทางการรับรู้ที่หลากหลายทั้งการประชุมและช่องทางออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมนา ศรีกังพาน (2560: 5) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า การบริหารหลักสูตรและการสอนเป็นบทบาทของผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน การวัดผลประเมินผลและสามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้ โดยผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนการนิเทศและมีแนวทางการนิเทศโดยกำหนดในรูปแบบปฏิทินวิชาการ มีการแลกเปลี่ยนการนิเทศภายในสถานศึกษาระหว่างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน ประธานผู้เชี่ยวชาญของแต่ละโรงเรียนร่วมนิเทศ ใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและสถานการณ์ปัจจุบัน และผู้บริหารต้องสะท้อนผลการนิเทศทันที โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิดร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมณีรัตน์ สุดเต้ (2563: 102) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีการสังเกตจากแผนการสอนหรือสื่อการสอนของครู ต้องมีการเดินสังเกตการสอนของครูผู้สอน สอบถามนักเรียน มีการบันทึกผลการนิเทศการสอนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับจุดเด่นของการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติใช้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

2.4 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ พบว่า ผู้บริหารต้องศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้ ส่งเสริมการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและภายในสถานศึกษา มีการจัดหาระดมทรัพยากรจากหน่วยงานที่มีความพร้อมสร้างความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่ายจัดนิทรรศการเปิดบ้านวิชาการร่วมกัน และประสานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของผู้เรียนและสถานศึกษาผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายดังที่สุชิน ประสานพันธ์ (2564: 97) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่สวยงามปลอดภัย และเป็นระเบียบเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน และผู้บริหารสนับสนุนจัดส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางวิชาการ สอดคล้องกับแนวคิดของไกรวรรณ สาซ่อฟ้า (2564: 95) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น บรรยากาศในชั้นเรียนการมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน

2.5 ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ พบว่า ผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสถานศึกษา โดยการสำรวจ สอบถามความต้องการ เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนจัดทำโครงการและสนับสนุนงบประมาณ มีการวิเคราะห์ความต้องการของครูและความจำเป็นของสถานศึกษาในทักษะที่สามารถพัฒนาร่วมกันได้ เพื่อเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ร่วมกัน และต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรทุกระดับ พัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องงานวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560: 113) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการพัฒนาวินัย โดยการจัดประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม สนับสนุนให้ส่งผลงานเข้ารับการประกวดคัดเลือกเพื่อรางวัลในระดับต่างๆ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นแนวทางที่นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กได้ 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลและบริบทของสถานศึกษา สำรวจความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชน วิเคราะห์นโยบายผลการดำเนินงาน ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นและแต่งตั้งคณะดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร วางแผนติดตามการใช้หลักสูตร โดยบูรณาการกับการนิเทศการสอนของครู และการตรวจประเมินแผนการสอนของครู สร้างการรับรู้การใช้หลักสูตรกับทุกฝ่ายและสร้างช่องทางการรับรู้ที่หลากหลาย การนิเทศการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนการนิเทศมีแนวทางการนิเทศ มีการแลกเปลี่ยนการนิเทศภายในสถานศึกษาระหว่างกลุ่มเครือข่าย ประธานผู้เชี่ยวชาญของแต่ละโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญร่วมนิเทศ ใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและสถานการณ์ปัจจุบันและต้องสะท้อนผลการนิเทศทันที โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารต้องศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและร่วมวางแผนกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้ ส่งเสริมการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและภายในสถานศึกษา มีการจัดหาระดมทรัพยากรจากหน่วยงานที่สนับสนุนงาน สร้างความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่ายจัดนิทรรศการเปิดบ้านวิชาการร่วมกัน และประสานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของของสถานศึกษาผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย ด้านการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสถานศึกษา วิเคราะห์ความต้องการของครูและความเป็นของสถานศึกษาในทักษะที่สามารถพัฒนาร่วมกันได้ เพื่อเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ร่วมกันต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากรทุกระดับ และพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารทราบถึงสภาพความต้องการจำเป็นที่ควรพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ และการสร้างเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านนิเทศมีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับแรก ดังนั้น ควรศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง (References)

- ไกรวรรณ สาข่อฟ้า. (2564). สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- นรชัย รักดีสุภผล. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- มณีนรัตน์ สุดเต้. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 2. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- วชิรวิทย์ ชินะขำย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอำเภอเวียงแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุนนา ศรีกังพาน. (2560). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมพร เทพสิดา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุชิน ประสานพันธ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สุริยา วงศ์ตา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปรินญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุดรดิตถ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2.

การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในการจ้างงาน
แรงงานต่างด้าวในยุคโควิด-19 : กรณีศึกษาภาคการบริการ จังหวัดปทุมธานี
The Adaptation of SMEs entrepreneurs for Foreign Workers Employment
during Covid-19 Pandemic: A Case Study of Service Sector
in Pathumthani Province

เบญจพร บุญบำรุง¹ สุภาศพรณ ตั้งตรงไพโรจน์²
Benjaporn Boonbamrung, Supaphan Tangtrongpairoj

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว 2) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในจังหวัดปทุมธานี และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดปทุมธานี โดยวิธีการดำเนินการวิจัยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในจังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในเชิงปริมาณจำนวน 150 คน และในเชิงคุณภาพจำนวน 7 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อผู้ประกอบการที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 และการปรับตัวของผู้ประกอบการในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44

คำสำคัญ (Keywords) : ผู้ประกอบการ SMEs; สถานการณ์โรคโควิด-19; แรงงานต่างด้าว

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the impact of the COVID-19 pandemic of SMEs entrepreneurs on foreign worker employment in the service sector 2) to study guidelines for the adaptation of SMEs entrepreneurs on foreign workers employment in the service sector; and 3) to suggest guidelines for adapting after the COVID-19 pandemic to relevant agencies in Pathum Thani Province. Questionnaires and interviews were used as tools to collected data from a sample of SMEs entrepreneurs in the service sector in Pathum Thani Province. The sample was divided into a quantitative sample of 150 and a qualitative sample

Received: 2022-12-14 Revised: 2023-03-31 Accepted: 2023-04-02

¹ นักศึกษาปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Master Degree Student in Master of Art, Human and Social Development, Chulalongkorn University. E-mail: ben.minkbdc32@gmail.com

² สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. E-mail: supaphan.t@gmail.com

of 7 persons. Descriptive statistics were used for data analysis: percentage, frequency, and standard deviation. This study found that 1) the impact of the COVID-19 pandemic on the entrepreneurs for foreign worker employment, at a moderate level with mean of 3.2, and 2) their adjustment for foreign worker employment during the COVID-19 pandemic at a high level with mean of 3.44

Keywords: SMEs entrepreneurs; COVID-19 pandemic; Foreign Worker

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19 ย่อมาจาก Coronavirus Disease 2019) พบครั้งแรกที่ประเทศจีน เริ่มระบาดหนักเป็นวงกว้างในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ทางองค์การอนามัยโลก (World Health Organization; WHO) ได้ประกาศให้สถานการณ์โรคระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ต่อมาในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 โรคโควิด-19 ได้แพร่ระบาดไปหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563) โดยรัฐบาลไทยมีนโยบายเพื่อผ่อนคลายมาตรการและควบคุมโรคให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภายใต้เงื่อนไขของประชาชน ผู้ประกอบการ และผู้เกี่ยวข้องจากการที่รัฐบาลได้ออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินควบคุมพื้นที่จุดเสี่ยง เช่น มาตรการปิดเมือง (Lockdown) ภายในประเทศ ควบคุมการเดินทางทั้งภายในและระหว่างประเทศ ปิดสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงเป็นต้น ก่อให้เกิดความกังวลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน สร้างความเสียหายในหลายด้าน หลายธุรกิจแบบไร้ภาระไม่ไหวต้องยุติการดำเนินกิจการส่งผลให้ภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศเกิดการชะงักถาวร รวมไปถึงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก (Global Economic Crisis) อีกทั้งได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเชิงบวกและเชิงลบ

จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งแห่งการพัฒนาและศูนย์รวมความเจริญที่สำคัญของประเทศ มีการบริหารจัดการสาธารณสุขไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการพัฒนาเมือง มีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม พื้นที่การค้า และการลงทุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวมสถานที่สำคัญๆ ไว้อย่างเช่น นิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ศูนย์กลางการศึกษาชั้นนำของประเทศ แหล่งรวบรวมและกระจายสินค้าที่สำคัญ รวมถึงมีตลาดการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ จากความสำคัญนี้ทำให้มีประชาชนในวัยทำงาน นักศึกษา และกลุ่มแรงงานหลังไหลเข้ามาทำงานและอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น ทำให้ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี, 2564) จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญและแหล่งการจ้างงานขนาดใหญ่ของจังหวัดปทุมธานีอย่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise; SMEs) ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จากข้อมูลสถิติจะพบว่าจังหวัดปทุมธานีมีผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้รับการจดทะเบียนการค้าธุรกิจมากที่สุดในลำดับต้น ๆ ของเขตปริมณฑล เป็นจำนวนทั้งสิ้น 74,506 คน มีผู้ประกอบการจำแนกตามหมวดธุรกิจสูงสุด คือ ผู้ประกอบการร้านขายของชำ จำนวน 7,096 คน ผู้ประกอบการบริการด้านอาหาร จำนวน 5,753 คน และผู้ประกอบการการเช่าด้านอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 4,102 คน อีกทั้งเป็นแหล่งการจ้างงานมากที่สุดรองจากกรุงเทพมหานคร

สมุทรปราการ และชลบุรีตามลำดับ เป็นจำนวน 452,186 คน โดยแบ่งการจ้างงานแรงงานเป็นภาคการบริการ 195,997 คน ภาคการค้า 139,687 คน และภาคการผลิต 114,792 คน มีปริมาณการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Dashboard สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม, 2564)

แรงงานต่างด้าวนั้นถือว่าเป็นหน่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญในหลายภาคธุรกิจทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับท้องถิ่น ในส่วนของตลาดแรงงานไทยมีแนวโน้มว่าจะมีการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวที่สูงมากขึ้นในลักษณะการทำงานประเภทงานหนัก งานสกปรก และงานที่อันตราย นับว่าเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ในส่วนการประกอบธุรกิจ แรงงานต่างด้าวจึงเป็นเหตุปัจจัยสำคัญในการช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มอุปทานด้านแรงงาน รวมถึงช่วยเพิ่มศักยภาพในการผลิต จากการศึกษาของอมรรักษ์ สวนชุมพล และคณะ (2560: 151-153) พบว่า มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานและอาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานี เป็นจำนวนมากกว่าแสนคน โดยเข้ามาทำงานหรืออาศัยอยู่แบบถาวรและชั่วคราวในชุมชนหรือพื้นที่บริเวณอำเภอคลองหลวงมากที่สุด มีการทำงานประเภทงานรับจ้าง เช่น การแบกหาม การขนย้ายสิ่งของหรือสินค้า ส่วนใหญ่เป็นแรงงาน 3 สัญชาติ (เมียนมา ลาว และกัมพูชา) และพบว่าช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 ตั้งแต่ในไตรมาส 1 ปี 2564 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานจำนวน 5,184 คน และมีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับปีก่อนเกิดสถานการณ์โรคโควิด-19 (สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี, 2564)

จากที่กล่าวมานั้นจะพบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในหลายมิติ ทั้งในด้านการเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการที่มีความหลากหลาย รวมถึงยังมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อการจ้างงานของประเทศ แล้วยังเป็นกลไกสำคัญต่อการเสริมสร้างรากฐานที่มั่นคงทางเศรษฐกิจ และเป็นช่องทางหลักในการกระจายรายได้ไปสู่ภาคประชาชนอย่างทั่วถึง (ฐิตา เกกานนท์, 2562) ด้วยสถานการณ์โรคโควิด-19 จึงเป็นเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ SMEs ที่มีการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวในวงกว้าง (ตรีนุช โพชนนตรีจิตร, 2563) โดยเฉพาะในภาคการบริการ เพราะต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ต้นทุนการผลิต สุขอนามัย รวมถึงนโยบายและกฎหมาย ทำให้ต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินกิจการ การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางธุรกิจ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ และการจัดการความปลอดภัยทางสาธารณสุข ดังนั้น การปรับตัวในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวจึงเป็นความท้าทายสำหรับผู้ประกอบการ จากอัตราการจ้างงานที่ลดลงได้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เพราะกำลังแรงงานนั้นเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินกิจการ ผู้ประกอบการต้องปรับตัวในการจ้างงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคโควิด-19 และภายใต้การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องต่อโครงสร้างธุรกิจที่มีการทดแทนการใช้แรงงานต่างด้าวในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อลดการเกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด เพื่อความอยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ และเพื่อให้ผู้ประกอบการมีความมั่นคงและยั่งยืนต่อการดำเนินธุรกิจต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว ศึกษาแนวทางการปรับตัวในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ นำไปสู่การเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การศึกษานี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา 2 ประเด็น คือ 1) ผลกระทบในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ จากสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยศึกษาสภาพการจ้างงานในช่วงระยะเวลา ดังนี้ 1.ช่วงก่อนสถานการณ์โรคโควิด-19 2. ช่วงขณะเกิดสถานการณ์โรคโควิด-19 และ 2.แนวทางการปรับตัวในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ประกอบด้วยสภาพการจ้างงานปัจจุบัน และผลจากการปรับตัวในการจ้างงาน

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร จากข้อมูลสถิติสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2564) ชี้ให้เห็นว่า ผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการมีจำนวนมากที่สุด รวมถึง เป็นภาคธุรกิจที่มีการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวและได้รับผลกระทบอย่างมากในช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 ดังนั้น ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 35,446 คน

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ จังหวัดปทุมธานี โดยพิจารณาจากการจ้างงานแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวนตั้งแต่ 1-100 คน และก่อตั้งกิจการเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สูตรการคำนวณของคอคแรน (Cochran, 1977 อ้างถึงใน ธีรฤดี เอกะกุล, 2543: 21) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 384 ตัวอย่าง แต่เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล คือ 1.กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงได้ยาก 2.ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และ 3.สถานการณ์โรคโควิด-19 ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเก็บข้อมูล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดไว้ที่ 50 % ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นจำนวน 192 ตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เมื่อทำการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยให้ความร่วมมือและตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกข้อคำถาม จึงได้ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพียง 150 ตัวอย่าง และ 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key information) คือ ผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ จำนวน 7 ท่าน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และเลือกแบบสโนว์บอลล์ (Snowball sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลักษณะเครือข่าย กลุ่มตัวอย่างเสนอบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ศึกษา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565

1.4 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของพื้นที่ คือ จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีผู้ประกอบการ SMEs และมีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นแหล่งรวมความเจริญที่สำคัญ เป็นแหล่งจ้างงานแรงงานขนาดใหญ่ และมีผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว จากสถานการณ์โรคโควิด-19 จังหวัดปทุมธานี

2.2 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อทราบถึงข้อมูลผลกระทบ แนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในเชิงลึก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ ได้แก่ การเก็บข้อมูลแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs ด้านการบริการ ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว จังหวัดปทุมธานี

3.2 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย (Documentary Research) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาจากบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย รายงานการสัมมนา และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสนับสนุนข้อมูลตามวัตถุประสงค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัดได้แล้ว จะได้นำมาลงรหัส บันทึกข้อมูล และนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นวิเคราะห์ด้วยวิธีสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์แบบเชิงลึก นำมาประมวลผลและวิเคราะห์เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวจากสถานการณ์โรคโควิด-19

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษา พบว่า ผลการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว

สภาพการจ้างงานแรงงานต่างด้าวก่อนสถานการณ์โรคโควิด-19 ของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ พบว่าแรงงานต่างด้าวช่วยทดแทนกำลังแรงงานคนไทยได้มาก มีความอดทน ตั้งใจทำงาน ขยันคล่องแคล่ว และไม่เลือกงาน ส่วนใหญ่การจ้างงานแรงงานต่างด้าวช่วยประหยัดต้นทุนให้กับกิจการ อีกทั้ง

แรงงานต่างด้าวมีการลาป่วย ลางาน ลาออกน้อยกว่าแรงงานไทย และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ขาดแคลนแรงงานต่างด้าว

ผลการศึกษาในช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 ด้านการขาดแคลนแรงงานส่งผลกระทบในระดับปานกลาง พบว่า ผู้ประกอบการหาแรงงานต่างด้าวได้ยากขึ้น เนื่องจากมาตรการปิดพรมแดน และมีแรงงานต่างด้าวไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการบางกิจการ สำหรับในด้านต้นทุนการผลิตส่งผลกระทบในระดับปานกลาง พบว่าผู้ประกอบการต้องมีการแบกรับต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องค่าจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าจ้าง ค่าอาหาร ค่าที่พัก เป็นต้น และผู้ประกอบการบางส่วนเลือกใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนกำลังแรงงานแต่มีต้นทุนที่สูงกว่าต้นทุนค่าจ้างแรงงานต่างด้าว ส่วนในด้านกฎหมายและนโยบายรัฐส่งผลกระทบในระดับปานกลาง พบว่า ผู้ประกอบการต้องมีการดำเนินการนำเข้าแรงงานต่างด้าวหลายขั้นตอน และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากขึ้น โดยผู้ประกอบการบางรายต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการนำเข้าแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น เช่น ค่าตรวจโรค ค่ากักตัว และส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนสิ่งของบรรเทาทุกข์ในการคัดกรองและกักตัวของแรงงานต่างด้าวจากหน่วยงานภาครัฐ สำหรับในด้านทักษะฝีมือส่งผลกระทบในระดับปานกลาง พบว่าผู้ประกอบการต้องเพิ่มต้นทุนในการฝึกอบรมให้กับพนักงานที่เป็นแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น และต้องการแรงงานที่มีความสามารถในการทำงานกับเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารจัดการส่งผลกระทบในระดับปานกลาง พบว่าแรงงานต่างด้าวต้องปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น เพิ่มมาตรการป้องกันตนเองและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก และผู้ประกอบการบางรายมีการจัดการให้แรงงานต่างด้าวต้องทำงานในหลายหน้าที่เพิ่มขึ้น และในด้านสุขอนามัยส่งผลกระทบในระดับมากในแง่บวก พบว่า แรงงานต่างด้าวมีการปฏิบัติตามมาตรการสาธารณสุข มีการระมัดระวังหรือการป้องกันตนเอง สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ในการป้องกันตัวเองจากโรคโควิด-19 เช่น หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ และแรงงานต่างด้าวมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตัวเองจากโรคโควิด-19 ไม่น้อยไปกว่าคนไทยอยู่ในระดับมาก

2. การปรับตัวในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ จากสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดปทุมธานี

แนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่าหากผู้ประกอบการพบแรงงานที่มีอาการป่วยจะให้หยุดทำงาน กักตัวตามระยะเวลาที่กำหนด หรือไปพบแพทย์ทันที โดยส่วนมากจะแจ้งให้แรงงานใส่หน้ากากในพื้นที่ร้านหรือโรงงานอย่างเคร่งครัด หมั่นทำความสะอาดที่ทำงานหรือบริเวณที่มีแรงงานอยู่ด้วยกัน แบ่งบริเวณที่พักหรือที่ทำงานให้ชัดเจนระหว่างกลุ่มเสี่ยงกับกลุ่มปลอดภัย แล้วคอยจัดหาอุปกรณ์ป้องกันให้กับแรงงาน เช่น หน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ที่เพียงพอ ซึ่งจะมีการคัดกรองแรงงานในการเข้ามาทำงานและได้มีการคัดกรองบุคคลภายนอกที่เข้ามาใช้บริการ เช่น ตรวจหาเชื้อ ATK ตรวจวัดอุณหภูมิ ฉีดสเปรย์แอลกอฮอล์ ใส่หน้ากาก เพื่อความปลอดภัย อีกทั้งผู้ประกอบการได้อบรม หรือให้ความรู้กับแรงงานต่างด้าวให้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรการป้องกัน และได้สนับสนุนการลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของแรงงานต่างด้าว เช่น ที่พัก ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร

การตอบสนองต่อเหตุการณ์ไม่คาดคิดโดยผู้ประกอบการมีการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าผู้ประกอบการส่วนมากมีการปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐเพื่อลดความเสี่ยง เช่น ลดจำนวนคนมาใช้บริการ ลดการรวมตัวของแรงงาน มีผู้ประกอบการบางรายได้ปรับโครงสร้างแรงงานต่างด้าวและแรงงานไทยให้สอดคล้องและเพียงพอต่อการดำเนินกิจการที่มีรายได้ลดลง โดยรักษาแรงงานต่างด้าวไว้ตามเดิม แต่อาจจะมี

การปรับลดค่าจ้างบางส่วน ปรับลดชั่วโมงการทำงาน และเมื่อต้องมีการปิดกิจการ ยกเลิกจ้างหรือแรงงานต่างด้าวต้องการหานายจ้างใหม่ ผู้ประกอบการมีความยินดีและได้ช่วยดำเนินการด้านเอกสารให้แรงงานต่างด้าวในการหานายจ้างใหม่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีผู้ประกอบการจำนวนน้อยที่มีการปรับลดหรือปลดจำนวนแรงงานต่างด้าวเพื่อควบคุมต้นทุนกิจการ รวมถึงผู้ประกอบการส่วนน้อยที่จะจ่ายเงินชดเชยให้กับแรงงานต่างด้าวที่สมัครใจลาออก

การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยผู้ประกอบการมีการปรับตัวอยู่ในระดับมาก พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความแตกต่างของแรงงานต่างด้าว ทั้งทักษะความสามารถ ภาษายอมรับความคิดเห็นของแรงงานต่างด้าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำงาน เลือกแรงงานต่างด้าวที่สามารถเข้าใจความต้องการของลูกค้าหรือผู้มาใช้บริการได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวอย่างเข้าใจและเป็นมิตร เมื่อมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร นโยบายรัฐ แล้วจะมาสื่อสารและแนะนำการทำงานให้แรงงานต่างด้าวมีการปรับตัวได้ทั่วถึง และในการพัฒนากิจการผู้ประกอบการล้วนมีความต้องการผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการมาให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยี และข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว การฝึกฝนและการเรียนรู้โดยผู้ประกอบการมีการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าผู้ประกอบการบางส่วนมีการปรับใช้เทคโนโลยี เพิ่มช่องทางการบริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น การขนส่ง การขายสินค้า การบริการต่างๆ มีการแนะนำให้แรงงานต่างด้าวสามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานได้ตามความต้องการ นำระบบดิจิทัลมาทดแทนการใช้แรงงาน เช่น การบริการแบบเดลิเวอรี่ เพื่อลดการสัมผัสกับลูกค้าหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และมีการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อลดขั้นตอนการทำงานให้มีลักษณะอัตโนมัติมากขึ้น

การรับมือต่อสถานการณ์ดังเคียดโดยผู้ประกอบการมีการปรับตัวอยู่ในระดับมาก พบว่าผู้ประกอบการที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว สามารถปรับตัวในการรับมือต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี โดยส่วนมากมีการคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจกับแรงงานต่างด้าว สร้างอารมณ์ให้มีความสุขได้ มีสติรับมือต่อภาวะความเครียด และควบคุมอารมณ์หรือความวิตกกังวลกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้มากพอสมควร

3. เสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดปทุมธานี

แนวทางสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ในด้านเศรษฐกิจ โดยสรุปได้ ดังนี้

3.1 ต้องการให้ภาครัฐส่งเสริม สนับสนุนการกระตุ้นเศรษฐกิจ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจฝืนผวน ทำให้วัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น ส่งผลต่อต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่ต้องปรับเปลี่ยน

3.2 ต้องการการสนับสนุนในเรื่องเงินทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อต่อยอดทางการตลาด

3.3 ต้องการองค์ความรู้ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบการในพื้นที่

3.4 ต้องการการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายกับส่วนราชการอื่นๆ ในพื้นที่ ในการจัดหาช่องทางการตลาด ประสานงานกับหน่วยงานที่สนับสนุนทางการค้า การบริการ โดยผลักดันให้สินค้าและบริการได้มาตรฐาน

3.5 ต้องการผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยี การใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยและเพิ่มความสะดวกต่อการค้าและบริการ เพื่อลดขั้นตอนการทำงานให้รวดเร็ว สะดวกมากขึ้น

แนวทางสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภาคบริการ ในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ในด้านสังคม โดยสรุปได้ ดังนี้

3.6 ควรเลือกการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อการคุ้มครองสิทธิของแรงงานที่เหมาะสม

3.7 ควรให้ความรู้ แนะนำแนวทางการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในด้านสุขอนามัย หมั่นรักษาความปลอดภัย ความสะอาดของแรงงานและลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ รวมถึงให้ความสำคัญในเรื่องของการป้องกันควบคุมการเข้า-ออกพื้นที่ทำงานและที่พักอาศัย

3.8 ควรสื่อสารกับแรงงานและคอยแจ้งข้อมูลสถานการณ์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อผู้ประกอบการ SMEs ภาคบริการ ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว

ภายใต้สถานการณ์โรคโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ได้รับผลกระทบจำนวนมาก โดยเฉพาะในมิติด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น การขาดแคลนแรงงาน ความล่าช้า และทรัพยากรในการผลิต เป็นต้น ผู้ประกอบการต้องประสบกับภาวะด้านต้นทุนที่ไม่สามารถแบกรับกับการจ้างงานแรงงานต่างด้าวได้ในระยะยาว ในกิจการหลาย ๆ แห่งมีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อยังคงให้กิจการอยู่รอด เช่น เลิกจ้างแรงงาน ลดจำนวนแรงงาน และปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน จากการศึกษาทำให้ทราบว่าในช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบให้ผู้ประกอบการ SMEs ขาดแคลนแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้หาแรงงานต่างด้าวได้ยากขึ้น เนื่องจากมาตรการปิดพรมแดนและมีจำนวนแรงงานต่างด้าวไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินกิจการอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามในการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงานต่างด้าว เนื่องจากมีการวางแผนในการทำงานและกำหนดวันลาให้กับแรงงานต่างด้าวและไม่อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทางกลับประเทศในช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยมีการเพิ่มสวัสดิการต่างๆ เพื่อดึงดูดไม่ให้แรงงานย้ายถิ่นหรือย้ายงาน อีกทั้งมองว่าแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่สามารถทดแทนแรงงานคนไทยได้เป็นอย่างดี เพียงแนะนำหรือสอนให้ปฏิบัติตามไปด้วย

สำหรับในด้านต้นทุนการผลิต พบว่าผู้ประกอบการได้รับผลกระทบด้านต้นทุนในระดับปานกลาง ทั้งนี้ต้องมีการแบกรับต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องค่าจ้างแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าจ้าง ค่าอาหาร ค่าที่พัก เป็นต้น ซึ่งค่าจ้างแรงงานนั้นมีผลต่อต้นทุน รายจ่าย รายได้ หนี้สิน และมูลค่าความเสียหายของการดำเนินกิจการ สอดคล้องกับการศึกษาของ Mohsin Shafi et al. (2020) ที่กล่าวว่า ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีต่อองค์กรขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศปากีสถาน ทำให้กิจการ SMEs ได้รับผลกระทบที่รุนแรงและต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปสงค์และอุปทาน การลดลงของยอดขายและผลกำไร ต้นทุนทรัพยากรที่สูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งในการศึกษาในเชิงคุณภาพ มีประเด็นในเรื่องสุขภาพเพิ่มเติม พบว่า ผู้ประกอบการต้องแบกรับต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการจ้างงานแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น เช่น ค่าจ้าง ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าประกันสุขภาพ ค่าการตรวจ ATK เป็นต้น เนื่องจากแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกับที่ทำงาน จึงต้องมีการควบคุมระมัดระวังความปลอดภัยทางสาธารณสุข เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ

ส่วนในด้านกฎหมายและนโยบายรัฐ พบว่าผู้ประกอบการได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะการนำเข้าแรงงานต่างด้าวมีการดำเนินการหลายขั้นตอนและเพิ่มค่าใช้จ่ายมากขึ้น และผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนสิ่งของบรรเทาทุกข์ในการคัดกรองและกักตัวของแรงงานต่างด้าวจากหน่วยงานภาครัฐน้อยมาก เห็นได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวไม่ได้รับการช่วยเหลือ เยียวยาผู้ประกอบการส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ตามมาตรา 33 อย่างไรก็ตามมีนโยบายรัฐที่เป็นโครงการสนับสนุน ช่วยเหลือผู้ประกอบการ อย่างโครงการคนละครึ่ง ที่ช่วยให้กิจการยังพอมีการเคลื่อนไหวมากขึ้น ช่วยประคองให้ดำเนินต่อไปได้ สอดคล้องกับการศึกษาสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว (2564) ได้กล่าวถึงแนวทางในการนำเข้าแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ คือ เมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานตามระบบ MOU โดยแรงงานต่างด้าวต้องดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยทางสาธารณสุข ก่อนออกใบอนุญาตทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของณภัทร วุฒะพันธ์ (2564: 135-137) ที่เห็นว่าภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าวและให้ความสะดวกการกับการดำเนินการแก่ผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ตรีนุช ไพชยนต์วิจิตร และคณะ (2563) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบการต้องการให้รัฐช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่มีการลงทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ยังตกเป็นภาระของผู้ประกอบการแต่เพียงฝ่ายเดียว และผู้ประกอบการไม่ต้องการจะเลิกจ้างแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ เนื่องจากจำเป็นต้องพึ่งพิงแรงงานกลุ่มนี้เมื่อสถานการณ์กลับมาเป็นปกติ

สำหรับด้านทักษะฝีมือ พบว่าผู้ประกอบการได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง โดยที่ผู้ประกอบการบางรายต้องเพิ่มต้นทุนในการฝึกอบรมให้กับแรงงานต่างด้าว และต้องการแรงงานที่มีความสามารถในการทำงานกับเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าการใช้เทคโนโลยีต้องพิจารณาที่ต้นทุนและรายได้ที่เกิดขึ้น หากนำมาใช้แล้วมีผลต่อราคาสินค้าหรือการบริการยังคงเลือกใช้แนวทางที่ช่วยประหยัดต้นทุนก่อน ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่ากำลังแรงงานต่างด้าวสามารถทำงานได้หลากหลายมากกว่าการใช้เทคโนโลยี ซึ่งหากมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาฝึกใช้กับแรงงานต่างด้าวก็อาจสามารถทำได้ ด้วยคุณสมบัติที่ว่า มีความขยัน อดทน รักที่จะเรียนรู้งาน โดยอาจจะต้องใช้เวลามากกว่าแรงงานคนไทย ทั้งด้านภาษาไทย และประสบการณ์ อย่างไรก็ตาม ลักษณะของธุรกิจบางประเภทไม่เหมาะสมที่จะให้แรงงานต่างด้าวให้ทำงานที่บ้าน แต่ในบางธุรกิจสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับศักยภาพของแรงงานต่างด้าวในแต่ละราย แรงงานต่างด้าวกับการทำงานในบางประเภทไม่เหมาะสมที่จะทำงานในระยะไกลหรือทำงานที่บ้าน เนื่องจากผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมคุณภาพของงานหรืองานมีประสิทธิภาพต่ำ ส่วนในการจัดการแรงงาน พบว่าผู้ประกอบการได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง โดยแรงงานต่างด้าวต้องปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น เพิ่มมาตรการป้องกันตนเองและผู้เกี่ยวข้องมากขึ้น และผู้ประกอบการบางรายให้แรงงานต่างด้าวทำงานในหลายหน้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพ มีประเด็นที่แรงงานต่างด้าวทำงานในหลายหน้าที่เพิ่มขึ้นในบางกรณี อย่างเช่น พนักงานป่วยด้วยโรคโควิด-19 เป็นจำนวนมาก ทำให้แรงงานต่างด้าวต้องช่วยทดแทนกำลังแรงงานที่สูญเสียไป

อย่างไรก็ตาม ในด้านสุขอนามัย พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในระดับน้อย เนื่องจากแรงงานต่างด้าวมีการปฏิบัติตัวตามมาตรการสาธารณสุข มีการระมัดระวังหรือการป้องกันตนเองเป็นอย่างดี สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ในการป้องกันตัวเองจากโรคโควิด-19 เช่น หน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ และแรงงานต่างด้าวมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตัวเองจากโรคโควิด-19 ไม่ น้อยไปกว่าคนไทย

การปรับตัวในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ จากสถานการณ์โรคโควิด-19 ในจังหวัดปทุมธานี

โดยภาพรวมของผู้ประกอบการ SMEs ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวสามารถปรับตัวได้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาการปรับตัวข้างต้น พบว่าผู้ประกอบการมีการอบรมหรือให้ความรู้กับแรงงานต่างด้าวให้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรการป้องกัน ส่วนมากจะแจ้งให้แรงงานใส่หน้ากากในพื้นที่ร้านหรือโรงงานอย่างเคร่งครัด หมั่นรักษาความสะอาดที่ทำงานหรือบริเวณที่มีแรงงานอยู่ด้วยกันบ่อยครั้ง อีกทั้งแบ่งบริเวณที่พักหรือที่ทำงานให้ชัดเจนระหว่างกลุ่มเสี่ยงกับกลุ่มปลอดภัย และผู้ประกอบการได้สนับสนุนการลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของแรงงานต่างด้าว เช่น ที่พัก ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้มีการแนะนำ สื่อสาร และให้ความรู้ในการป้องกันตนเองอย่างจริงจัง โดยจะหาวิธีการในการลดการเดินทางออกจากบริเวณที่ทำงานให้ได้มากที่สุด เพื่อลดความเสี่ยงในการรับเชื้อโรค สอดคล้องกับการศึกษาของบุญวรา สุขะโน และคณะ (2564) ที่กล่าวว่าแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นแรงงานที่ใช้แรงและต้องสัมผัสกับผู้คน ทั้งเพื่อนร่วมงาน หรือลูกค้า แรงงานต่างด้าว ส่วนใหญ่ไม่สามารถทำงานที่บ้านได้ แรงงานต่างด้าวควรได้รับการป้องกัน และมีการฉีดวัคซีนเพื่อให้ได้ภูมิคุ้มกันหมู่ โดยให้วัคซีนตามประเภทงานที่มีความเสี่ยงมาก่อนประเภทอื่น มีมาตรการติดตามและควบคุมการเดินทาง โดยป้องกันหรือไม่ให้พบปะกับคนในชุมชน ควบคุมพื้นที่แบ่งโซนที่พักให้ชัดเจนระหว่างกลุ่มเสี่ยงกับกลุ่มที่ปลอดภัย และมีอาหารเพียงพอทั้งที่พักภายในและภายนอกสถานที่ทำงาน ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เน้นย้ำในเรื่องการสื่อสาร โดยเห็นว่าแรงงานต่างด้าวสามารถเรียนรู้ได้เมื่อได้รับคำแนะนำ สื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงให้ความรู้ต่างๆ เพื่อให้แรงงานต่างด้าวปรับตัวได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งควรมีการสื่อสารอย่างเข้าใจและเป็นมิตร มีความเห็นอกเห็นใจกับแรงงานต่างด้าว และแรงงานทุกคนควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานรวมถึงคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ควรได้รับโอกาสเหมือนคนไทย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริชาติ คุณปลื้ม (2563: 105-106) ที่กล่าวว่า การสื่อสาร ในการปฏิบัติเพื่อให้สามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีการสื่อสารและแนะนำระเบียบข้อปฏิบัติ ให้ได้รับรู้เท่าเทียมกัน เห็นภาพรวมการทำงานที่ชัดเจน และเพื่อให้ดูแลอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นผู้ประกอบการส่วนมากสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี โดยมีการช่วยเหลือและให้กำลังใจกับแรงงานต่างด้าว สร้างอารมณ์ให้มีความสุขได้ เห็นได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ประกอบการควรหมั่นสร้างอารมณ์ให้มีความสุข ไม่กังวลหรือเครียดจนเกินไป เพราะว่าแรงงานต่างด้าวจะสัมผัสได้ถึงความมั่นคง ความปลอดภัย แล้วเลือกที่จะทำงานอยู่กับผู้ประกอบการต่อไปได้ ทำให้เห็นว่าสามารถที่จะนำพาให้กิจการอยู่รอดต่อไป สอดคล้องกับ John Forth et al. อ้างถึงในสุขุมรัตน์ มาระเนตร (2561: 33) ได้กล่าวว่า แนวทางการรักษาแรงงานสำหรับผู้ประกอบการ SMEs เอาไว้ คือ 1.มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมและมีสวัสดิการที่ดี 2.ให้แรงงานมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นในการบริการกิจการและได้รับการตอบแทนจากความสำเร็จนั้น 3.สภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการทำงาน โดยมีความปลอดภัยต่อร่างกายและจิตใจ 4.ระบบการทำงานที่เหมาะสม แบ่งความรับผิดชอบการทำงานที่ชัดเจน 5.สร้างความมั่นคงต่อการทำงาน ทำให้แรงงานมั่นใจว่าจะมีงานทำต่อไปและจะยังได้รับการดูแลจากผู้ประกอบการ ในส่วนของการฝึกฝนและการเรียนรู้ โดยผู้ประกอบการบางส่วนมีการปรับใช้เทคโนโลยี เพิ่มช่องทางการบริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น การขนส่ง การขายสินค้า การบริการต่างๆ เป็นต้น มีการแนะนำให้แรงงานต่างด้าวใช้เทคโนโลยีในการทำงานได้ตามความต้องการ มีการปรับใช้ระบบดิจิทัลมาทดแทน

การใช้แรงงาน และผู้ประกอบการบางรายมีการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานให้มีลักษณะอัตโนมัติมากขึ้น ซึ่งในการศึกษาเชิงคุณภาพ มีประเด็นที่น่าสนใจต่อการปรับตัวในมิติเศรษฐกิจ พบว่าผู้ประกอบการเสนอว่าในสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญมาก เนื่องจากว่าเมื่อมีลูกค้าเข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อสินค้าหรือการบริการ จะบ่งบอกถึงคุณภาพได้เป็นอย่างดี การทำธุรกิจด้านการบริการสิ่งสำคัญ คือความพึงพอใจ ต้องมีความซื่อสัตย์และใส่ใจกับสินค้าและบริการ ยิ่งในสถานการณ์โรค โควิด-19 ยิ่งต้องมีความระมัดระวังความปลอดภัยต่อสุขภาพของพนักงาน และลูกค้า อีกทั้งการดำเนินธุรกิจต้องมีการปรับตัวที่แตกต่างกันในการดำเนินธุรกิจ ในการผ่านช่องทางออนไลน์ แพลตฟอร์ม และนวัตกรรมต่างๆ หากผู้ประกอบการใดไม่มีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอาจจะส่งผลให้เสียโอกาสหรือมีการชะงักตัวในการดำเนินธุรกิจได้

การตอบสนองต่อเหตุการณ์ไม่คาดคิด โดยผู้ประกอบการส่วนมากมีการปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐเพื่อลดความเสี่ยงได้อย่างดี มีผู้ประกอบการบางรายปรับโครงสร้างแรงงานต่างด้าวและแรงงานไทยให้สอดคล้องและเพียงพอต่อการดำเนินกิจการที่มีรายได้ลดลง รักษาแรงงานต่างด้าวไว้ตามเดิม แต่อาจจะมีการปรับลดค่าจ้างบางส่วน ปรับลดชั่วโมงการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ เนื่อแพร่ เล็กเฟื่องฟู และคณะ (2563) กล่าวว่า แนวโน้มในอนาคตมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และรูปแบบการทำงานที่ลดต้นทุนมากขึ้น มีรูปแบบการจ้างงานที่ยืดหยุ่นมากขึ้น อย่างการจ้างงานแบบประจำ (Full-Time) มาเป็นรูปแบบการจ้างงานระยะสั้นหรือจ้างงานชั่วคราว (Part-Time) ในธุรกิจประเภทต่างๆ และมีแนวโน้มการนำเทคโนโลยีมาช่วยลดขั้นตอนบางอย่างให้มีลักษณะอัตโนมัติมากขึ้น

แนวทางสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดปทุมธานี

เมื่อเกิดผลกระทบขึ้น ผู้ประกอบการ SMEs จึงต้องหาแนวทางปรับตัวที่เหมาะสมกับการดำเนินกิจการ ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจ ด้านสังคม โครงสร้างการทำงาน ด้านความปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ อย่างแนวทางที่ผู้ประกอบการได้สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี โดยส่วนมากมีการคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจกับแรงงานต่างด้าว สร้างอารมณ์ให้มีความสุขได้ มีสติรับมือต่อภาวะความเครียด และควบคุมอารมณ์หรือความวิตกกังวลกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้มาก อีกทั้งการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งต่อผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าว และลูกค้า การปรับรูปแบบกิจการเพื่อให้ดำเนินต่อไปได้ อย่างเช่น การรักษาแรงงานต่างด้าวไว้ตามเดิม แต่อาจจะมีการปรับลดค่าจ้างบางส่วน ปรับลดชั่วโมงการทำงาน หรือผู้ประกอบการบางรายจำเป็นต้องยอมขาดทุน เพื่อไม่ต้องหาแรงงานต่างด้าวเพิ่มเข้ามาใหม่ อีกทั้งการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวเป็นสิ่งสำคัญ จึงต้องคอยแจ้งข้อมูลและแนะนำให้แรงงานต่างด้าวมีการปรับตัวได้อย่างทั่วถึง ยิ่งในช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 ทำให้ผู้ประกอบการได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินกิจการในการปรับใช้เทคโนโลยี เพิ่มช่องทางการบริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น ทั้งนี้เมื่อการดำเนินธุรกิจทั้งในช่วงขณะเกิดและหลังจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ทำให้ธุรกิจต้องหยุดชะงักตัวประกอบกับภาวะเศรษฐกิจไม่มั่นคง สิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการมากที่สุด คือ การสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์ความรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ การจัดหาช่องทางการตลาด การสนับสนุนทางการค้า การบริการ โดยผลักดันให้สินค้าและบริการได้มาตรฐาน และการให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยพัฒนาการดำเนินธุรกิจ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. การวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบถึงผลกระทบในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ พบว่า 1) สภาพการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในช่วงก่อนสถานการณ์โรคโควิด-19 โดยแรงงานต่างด้าวช่วยทดแทนกำลังแรงงานคนไทยได้มาก และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ขาดแคลนแรงงานต่างด้าว และ 2) ช่วงสถานการณ์โรคโควิด-19 พบว่าผู้ประกอบการหาแรงงานต่างด้าวได้ยากมากขึ้น เนื่องจากมาตรการปิดพรมแดน ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวไม่เพียงพอต่อความต้องการในการดำเนินกิจการ ผู้ประกอบการส่วนมากสะท้อนว่าการใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนกำลังแรงงานนั้นจะมีต้นทุนที่สูงกว่าต้นทุนค่าจ้างแรงงานต่างด้าว เป็นการสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการที่จะต้องแบกรับต้นทุนการจ้างงาน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องมีการดำเนินการนำเข้าแรงงานต่างด้าวหลายขั้นตอนและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากขึ้น และส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนสิ่งของบรรเทาทุกข์ในการคัดกรองและกักตัวของแรงงานต่างด้าวจากหน่วยงานภาครัฐ และในเชิงบวกจะเห็นว่าแรงงานต่างด้าวมีการปฏิบัติตามมาตรการสาธารณสุข มีการระมัดระวังหรือการป้องกันตนเองได้เป็นอย่างดี

2. ได้ทราบแนวทางการปฏิบัติในการจ้างงานแรงงานต่างด้าวต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ พบว่า ผู้ประกอบการมีการแก้ไขปัญหาได้เหมาะสม โดยมีการให้ความรู้ แนะนำการปฏิบัติตัวให้เข้าใจเกี่ยวกับมาตรการป้องกันอย่างเคร่งครัด มีการควบคุมการเคลื่อนย้ายหรือการเดินทางของแรงงาน และผู้ประกอบการได้สนับสนุนการลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของแรงงานต่างด้าว ผู้ประกอบการส่วนมากมีการปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐเพื่อลดความเสี่ยง รวมถึงปรับโครงสร้างแรงงานต่างด้าวและแรงงานไทยให้สอดคล้องและเพียงพอต่อการดำเนินกิจการที่มีรายได้ลดลง โดยรักษาแรงงานต่างด้าวไว้ตามเดิม แต่อาจจะมีการปรับลดค่าจ้างบางส่วน ปรับลดชั่วโมงการทำงาน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความแตกต่างของแรงงานต่างด้าว ทั้งทักษะความสามารถ ภาษา ยอมรับความคิดเห็นของแรงงานต่างด้าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำงาน เลือกแรงงานต่างด้าวที่สามารถเข้าใจความต้องการของลูกค้าหรือผู้มาใช้บริการได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวอย่างเข้าใจและเป็นมิตร เมื่อมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร นโยบายรัฐ แล้วจะมาสื่อสารและแนะนำการทำงานให้แรงงานต่างด้าวมีการปรับตัวได้ทั่วถึง

3. เสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ภาคการบริการ ในการปรับตัวหลังจากสถานการณ์โรค โควิด-19 ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในด้านเศรษฐกิจ สิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการมากที่สุด คือ การสนับสนุนในเรื่องของเงินทุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์ความรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ การจัดหาช่องทางการตลาด การสนับสนุนทางการค้า การบริการ โดยผลักดันให้สินค้าและบริการได้มาตรฐาน และการให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยี การใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยและเพิ่มความสะดวกต่อการค้าและบริการ เพื่อลดขั้นตอนการทำงานให้รวดเร็ว สะดวกมากขึ้น สำหรับในด้านสังคม ควรเลือกการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งควรให้ความรู้ แนะนำแนวทางการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในด้านสุขอนามัย และการสื่อสารกับแรงงานให้ทราบเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Knowledge)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับองค์กรเอกชนช่วยกันพัฒนาหาแนวทางการปรับตัวเพื่อให้ผู้ประกอบการอยู่รอด โดยมีการอบรมให้ความรู้หรือมีผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำการพัฒนากิจการ การดำเนินกิจการภายใต้วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรมีช่องทางการช่วยเหลือผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวไม่ได้รับการช่วยเหลือ เยียวยาผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ตามมาตรา 33 เนื่องจากว่าผู้ประกอบการสะท้อนให้เห็นว่าไม่ได้รับเงินเยียวยาในการจ้างงานแรงงานต่างด้าว ทั้งที่ดำเนินการนำเข้าอย่างถูกกฎหมาย โดยสิ่งสำคัญคือการติดต่อสื่อสารจากหน่วยงานราชการแจ้งข้อมูลถึงผู้ประกอบการ เพื่อช่วยเหลือและรักษาผลประโยชน์ของผู้ประกอบการ

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญคุ้มครองหรือช่วยเหลือผู้ประกอบการ ควรพิจารณาตามประเภทธุรกิจและขนาดของธุรกิจเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

1.4 หน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มบุคลากร ช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับการพัฒนากิจการ อย่างในกรณีการศึกษานี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการปรับใช้เทคโนโลยีในการดำเนินกิจการมากขึ้น จึงมีความต้องการผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในเรื่องของการดำเนินชีวิตของแรงงานต่างด้าวภายใต้สถานการณ์โรคโควิด-19 และการถูกเลิกจ้างในกรณีที่ผู้ประกอบการปิดกิจการ ทำให้แรงงานต่างด้าวบางรายกลายเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมาย

2.2 การเลือกข้อความสำหรับสัมภาษณ์นั้นต้องพยายามเลือกข้อความที่ไม่ซับซ้อนมากเกินไป เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด อีกทั้งไม่ทำให้รู้สึกถึงความกังวลเกี่ยวกับข้อกฎหมายหรือผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์

2.3 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพจะเหมาะสมและได้ข้อมูลเชิงลึกได้ดีกว่าในเชิงปริมาณ อีกทั้งควรเลือกขอบเขตพื้นที่ที่เจาะจงมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมโรค กองโรคไม่ติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข. (2563). สถานการณ์โรคโควิด-19 และมาตรการควบคุมป้องกันในระดับโลก และในประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaincd.com/document/file/download/knowledge/COVID19.65.pdf>. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565.
- ฐิตา เกษานนท์. (2562). ปลดล็อก SMEs ไทย ปรับตัวอย่างไรให้เติบโต. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryEconomicConditions/AAA/SMEs_paper.pdf. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2564.
- ตรีสุข ไพบยน์วิจิตร และคณะ. (2563). การปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมที่มีการจ้างงานแรงงานต่างด้าวในช่วงโควิด-19. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/05/covid-19>. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2564.

- ณภัทร วุฒธะพันธ์. (2564). การศึกษาการจ้างงานต่างด้าวชาวเมียนมาของผู้ประกอบการขนาดย่อมและกลาง ในจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*. 9(1): 135-137.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เนื่อแพร เล็กเฟื่องฟู และคณะ. (2563). เมื่อโควิด-19 ปิดเมือง: ผลกระทบต่อแรงงานไทยในมิติ supply-side. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.pier.or.th/abridged/2020/08/>. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2564.
- บุญวรา สุขะโน และคณะ. (2564). *มาตรการเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติช่วงโควิด-19*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2021/07/construction-camps-close-policy/>. สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2564.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2563). การปรับตัวของธุรกิจหลังยุค COVID-19. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย มหาวิทยาลัยบูรพา*. 12(2): 105-107.
- สยมรัตน์ มาระเนตร. (2561). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อก้าวสู่ยุคเอสเอ็มอี 4.0 : ศึกษาเฉพาะภาคธุรกิจบริการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี. (2564). *รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดปทุมธานี ไตรมาส 3 ปี 2564*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://pathumthani.mol.go.th>. สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2564.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2564). *ข้อมูลและสถานการณ์ SMEs*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sme.go.th/th/page.php?modulekey=348>. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2564.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2564). *สถิติจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำเดือนกันยายน 2564*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/alien_th/08dda0c10c7239773dd4346eccf6b554.pdf. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2564.
- อมรรักษ์ สวนชุมพล และคณะ. (2560). การจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 12(2): 151-153
- Mohsin Shafi et al. (2020). *Impact of COVID-19 pandemic on micro, small, and medium-sized Enterprises operating in Pakistan*. Retrieved December 2, 2021, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2590051X20300071?via%3Dihub>

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
The Relationship between Participatory Management and the Efficiency of
Small Schools in Sukhothai Primary Education Area Office 2

พัชญา วรรณโชค¹ พิมพกา ธรรมสทธิ์² สุกัญญา รุจิเมธภาส³

Patchaya Wannachok, Phimpaka Thammasit, Sukunya Rujimethabhas

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ระดับประสิทธิผล และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน 50 คน และ ครู 255 คน รวม 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและแบบสอบถามระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุดและพบว่าทั้งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ มีสาเหตุมาจากกลุ่มผู้บริหารยุคใหม่มีการยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ขาดแคลนในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร รวมไปถึงสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการโรงเรียนโดยอาศัยความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ และยังทำให้ผู้บริหารมีแนวทางในการดำเนินงาน เน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลก็จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผล บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม; ประสิทธิภาพของโรงเรียน

Received: 2023-03-19 Revised: 2023-04-03 Accepted: 2023-04-04

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: patchaya32@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer,Gradate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Phimpaka@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer,Gradate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: r.sukunya@uru.ac.th

Abstract

This research study intends to study degrees of participative management and its efficiency, and their relationship at small elementary schools in Sukhothai Primary Educational Service Area 2. There were 275 participants in the sample, including 255 instructors and 50 school administrators. Data on participative management and the efficiency at the small elementary schools were gathered by two surveys. By the mean, standard deviation, and Pearson's correlation analysis, the acquired data were examined. According to the research, there was a modest degree of participative management and a strong relationship with the efficiency at the small primary schools. According to the findings, the small primary schools in Sukhothai Primary Educational Service Area 2 might become more productive by applying participative management.

According to the findings of this research, the degree of participative management at the small primary schools under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 2 was at its peak. Also, their efficiency was at the highest level. At a significance level of 0.01 in the study, there was also a statistically significant positive association between participative management and the efficiency at the small primary schools. The positive association was attributed to the fact that the new generation of the school administrators held the participatory management principles, particularly at the small-sized elementary schools with limited supplies, equipment, budgets, employees, and current technology. As a result, collaborative management is required: involving with participation in planning, operations, decision-making, benefit receipt, and evaluation. School administrators can efficiently fulfill the goals they have set for the school by promoting the involvements.

Keywords: participatory management; school effectiveness

บทนำ (Introduction)

เนื่องจากในสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน เพราะก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ นั้น คือเป็นยุคของการแข่งขันและต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มศักยภาพของแรงงานมนุษย์ให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีคุณภาพ เพื่อนำความรู้ความสามารถที่มีเหล่านั้นมาบริหารจัดการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย เพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นการปลูกฝังหล่อหลอมให้เยาวชนได้เติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของชุมชนต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วม

ในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับ จึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันจะมีคุณภาพได้ตามยุทธศาสตร์ชาตินี้จะต้องใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ช่วยให้ผู้บริหารมีแนวทางในการดำเนินงาน ช่วยสร้างบรรยากาศของการทำงานให้เป็นแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกกลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบ เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะสอดคล้องกับพรเทพ เหมรณนธ์ (2564: 14) กล่าวว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทำให้การทำงานในองค์การบรรลุเป้าหมายซึ่งเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมและประสานงานกันอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อบ่มงักประโยชน์ให้แก่องค์กร การสร้างบรรยากาศทำงานแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบ นอกจากนี้อมรรักษ์ ปิ่นกำลัง (2562: 27) ยังกล่าวถึงการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมว่า มีความสำคัญในการบริหารองค์การอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีอิสระในการทำงานตลอดจนสามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานขององค์การ ส่งผลให้องค์การประสบผลสำเร็จ ซึ่งสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 162 โรงเรียน และมีโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวนทั้งสิ้น 111 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กมีผลการทดสอบระดับชาติยังไม่สูงมาก ถึงแม้ค่าเฉลี่ยรวมในปีล่าสุดจะพัฒนาจากปีก่อนหน้าเล็กน้อยอีกทั้งยังขาดแคลนทรัพยากรเนื่องจากงบประมาณมีน้อยรวมไปถึงขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในรายวิชาและครูไม่ครบชั้นเรียน จากรายงานผลการดำเนินงาน 2564 ตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2565 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2, 2565: 8-11) ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2 ของ ชีระชัย แสนแก้ว และเด่น ชะเนติย์ (2560: 120) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านการเรียนการสอนและการใช้ครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาคารเรียน งบประมาณแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพการศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันการสนับสนุนด้านปัจจัยให้โรงเรียนขนาดเล็กยังทำไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งหากจะทำให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ก็อาจจะต้องลงทุนทางการศึกษามากกว่านี้อีกหลายเท่าและในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจเช่นในปัจจุบันคงความเป็นไปได้้น้อยมาก นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ถึงคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีคุณภาพต่ำเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งจะสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้ 1.นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพ ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กขาดความพร้อมด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง ทั้งนี้เนื่องจาก

เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร และ 2.โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพการบริหารจัดการกล่าวคือมีการลงทุนค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า เช่น อัตราส่วนครู: นักเรียนซึ่งตามมาตรฐานต้อง 1: 25 แต่สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก อัตราครู: นักเรียน เท่ากับ 1: 8-11 เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 1) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนครของ วาณิชย์ สาขามูละ (2559: 78-79) ที่กล่าวว่าปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนขนาดเล็กไว้ 9 ประการด้วยกัน คือ 1. นโยบาย เกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กไม่ชัดเจน ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงบ่อยเมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง นโยบายขาดความต่อเนื่อง 2. ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังของหน่วยงานที่รับผิดชอบ 3. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับปฏิบัติโรงเรียน และหน่วยงานที่สูงกว่าระดับโรงเรียน 4.ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กขาดความมั่นใจในการเข้าร่วมโครงการ เพราะกลัวผลกระทบเชิงลบต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน นโยบายด้านการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนมีนโยบายไม่ชัดเจน 5. ค่าพาหนะนักเรียนที่ได้รับไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง มีความล่าช้าได้รับไม่เต็มจำนวน บางปีไม่จัดสรร ไม่ชัดเจน โรงเรียนได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะ ช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านของการเปลี่ยนแปลง 6. ชุมชนเจ้าของโรงเรียนกลัวโรงเรียนถูกยุบจึงไม่ค่อยเห็นด้วย บางแห่งต่อต้าน 7. ผู้ปกครองไม่มั่นใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินทางไปโรงเรียนของบุตรหลาน 8. ผู้ปกครองไม่มีความมั่นใจคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนหลักและ 9. ขาดการประสานแผนใน การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนหลักและโรงเรียนร่วมโครงการมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันจริงแต่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ ซึ่งปัญหาที่พบเหล่านี้จะแก้ไขได้โดยใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ด้วยความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้ไปสู่การปฏิบัติหรือจัดทำระบบสารสนเทศให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ได้มีแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 โดยเนื้อหาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และเนื้อหาความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพครู ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียนและด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 จำนวน 111 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ปีการศึกษา 2565 โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 111 คน และครูจำนวน 408 คน รวม 519 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 50 คน และครูจำนวน 225 คน รวม 275 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2564: 168)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

สิงหาคม 2565 - มีนาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 3 สอบถามระดับประสิทธิผลของโรงเรียน

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2565 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2566 ได้ข้อมูลกลับคืนมาร้อยละ 100

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมากรอกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อทำการวิเคราะห์ค่าทางสถิติและรายงานผลการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้

วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนกับระดับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ด้านที่	การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 (X)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ที่
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน(x_1)	4.533	0.64	มากที่สุด	4
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน(x_2)	4.626	0.50	มากที่สุด	1
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(x_3)	4.534	0.55	มากที่สุด	3
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์(x_4)	4.573	0.46	มากที่สุด	2
5	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล(x_5)	4.530	0.52	มากที่สุด	5
	รวม	4.559	0.46	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 (X) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ

ผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีรายละเอียดตามตารางที่ 2 ดังนี้

ด้านที่	ระดับประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยภาพรวม (Y)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ที่
1	ด้านคุณภาพครู (Y ₁)	4.589	0.42	มากที่สุด	2
2	ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง(Y ₂)	4.506	0.48	มากที่สุด	4
3	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น(Y ₃)	4.546	0.49	มากที่สุด	3
4	ด้านความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียน(Y ₄)	4.598	0.42	มากที่สุด	1
	รวม	4.560	0.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียน ด้านคุณภาพครู ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีรายละเอียดตามตารางที่ 3 ดังนี้

	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y
X ₁	.631**	.617**	.539**	.636**	.645**
X ₂	.730**	.791**	.909**	.774**	.861**
X ₃	.633**	.917**	.930**	.610**	.837**
X ₄	.557**	.669**	.796**	.629**	.714**
X ₅	.736**	.731**	.822**	.767**	.818**
X	.771**	.871**	.924**	.789**	.903**

ที่นัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 อยู่ในระดับสูงมากทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ระหว่าง .539** - .930**

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกสังกัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรม อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่มีการยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ขาดแคลนในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร รวมไปถึงสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงจำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการโรงเรียนโดยอาศัยความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ และยังทำให้ผู้บริหารมีแนวทางในการดำเนินงาน เน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล นอกจากนี้ยังช่วยสร้างบรรยากาศของการทำงานให้เป็นแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกกลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบ เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2 ของพรเทพ เหมรณนธ์ (2564: 59) ผลงานวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1และเขต 2 โดยรวม ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและ ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2 ของวิบูลสร นิลพิบูลย์ (2563: 102) ผลงานวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน การไว้วางใจกัน และการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามของอมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562: 27) ที่กล่าวถึงการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมว่า มีความสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีอิสระในการทำงาน ตลอดจน สามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานของโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้มีสาเหตุมาจากกลุ่มผู้บริหารยุคใหม่ที่มีการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประสิทธิผลของโรงเรียนที่เกิดหลังจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยดูได้จากด้านความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียน คุณภาพครู ความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทั้งนี้ ยังเป็นเพราะผู้ที่บริหารโรงเรียนนำการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในโรงเรียนส่งผลให้ประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ของวิบูลย์ นิลพิบูลย์ (2563: 108) ผลงานวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา จำแนกตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียน รองลงมา คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีเจตคติทางบวกและความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอยู่ในระดับน้อยที่สุด นอกจากนี้ ยังกล่าวอีกว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนที่สามารถร่วมกันทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ทั้งนี้เกิดจากความสามารถของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนสามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงาน ปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งเอาไว้ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพขึ้นตามลำดับ ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการจัดสรร ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนต่อสภาพแวดล้อมที่กระทบ ทั้งภายในและภายนอก ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Productivity) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีเจตคติทางบวก (Positive Attitude) ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียน (Adaptability) ความสามารถในการแก้ปัญหา ภายในโรงเรียน (Flexibility) ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้เนตรนภา เจตน์จำนงค์ (2564: 31) กล่าวว่า ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงาน

3. การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูงมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการบริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งจากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลมากที่สุดเพราะโรงเรียนมีการให้ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนดังนี้ ร่วมวางแผนจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ร่วมกำหนดวิธีการในการทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน ร่วมวางแผนในการหาแนวทางพัฒนาโรงเรียนและนักเรียน ร่วมวางแผนติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการในโรงเรียนซึ่งส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ประกอบด้วย

4 ด้าน ดังนี้ ด้านความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียน ด้านคุณภาพครู ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนและด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ของ วิบูลย์ นิลพิบูลย์ (2563: 115) ที่พบว่า มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นกันซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายคลึงกัน จะเห็นได้ว่าเมื่อทุกคนมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และชุมชนจะทำให้การดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิผลและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและการสังเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิผลได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพครู ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าทั้งระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับระดับของประสิทธิผลล้วนมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นเมื่อผู้บริหารโรงเรียนใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน จะทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์สูงมากกับประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการและกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกสังกัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีความสัมพันธ์สูงมาก ดังนั้น เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้งปัญหาภายในและภายนอก ผู้บริหารควรแก้ไขปัญหาโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันเพราะเมื่อทุกฝ่ายร่วมกันตัดสินใจจะทำให้เราได้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดและสามารถแก้ไขปัญหาได้ อย่างทันที่

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในระดับสูงมาก ดังนั้น จึงควรศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเพื่อให้ได้องค์ความรู้ว่ามีแนวทางใดบ้างที่ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิผลและยังใช้เป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำมาทำเป็นคู่มือการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธีระชัย แสนแก้ว และเด่น ชะเนติยัง. (2560/มกราคม - มีนาคม). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้านวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 11(1): 120.
- เนตรนภา เจตน์จำนงค์. (2564). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรีเขต 1และเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580. (2561, 13ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2552). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- วาณิชย์ สาขามูละ. (2559). **ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิบูลร นิลพิบูลย์. (2563). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริชัย กาญจนวาสีและคณะ. (2564). **วิธีวิทยาการวิจัย** . พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิมพ์ทันใจ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปี 2565**. สุโขทัย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2.
- อมรภาค ปิ่นกำลัง. (2562). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ

Marketing Mix Factors Affecting the Decision Making to Use Healthy Restaurant Services

ศิขรินทร์ โพธิสิทธิ์¹ วุฒระ ยี่สุนเทศ²

Sikarin Phothisit, Watchara Yeesuntes

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ 2) ศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ 3) ศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพจำแนกตามข้อมูลปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ และ 4) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยมาใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สถิติที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับมาก 3) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน และ 4) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05

คำสำคัญ (Keywords) : ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจเลือกใช้บริการ; ร้านอาหารเพื่อสุขภาพบริการ

Abstract

The research objectives were: 1) to study marketing mix factors in the decision to use healthy restaurant services; 2) to study the decision making to use healthy restaurant services; 3) to compare the decision making to use health restaurant services classified by demographic factors; and 4) to study marketing mix factors affecting the decision making to use healthy restaurant services. This quantitative research used questionnaires to collect

Received: 2023-03-12 Revised: 2023-04-07 Accepted: 2023-04-08

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University E-mail: business.admin@kbu.ac.th

² อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, Professor of the Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University E-mail: dr.watchara@yahoo.com

data from 400 healthy restaurant customers in Bangkok. For data analysis, a researcher used frequency, percentage, mean, standard deviation t-test, one-way ANOVA, and multiple regression.

The research showed that 1) the marketing mix factors in the decision making to use the health food restaurants were at a high level; 2) the decision making to use the healthy restaurant services was at a high level; 3) the different demographic factors (gender, age, average income education and occupation) did not affect the decision making to use the healthy restaurant services; and 4) the marketing mix factors (product and channel of distribution) affected the decision making to use the healthy restaurant services with the significant level of 0.05

Keywords: marketing mix; decision making to use; healthy restaurant services

บทนำ (Introduction)

ตลาดอาหารเพื่อสุขภาพในปัจจุบัน พบว่า มีมูลค่าทางการตลาดคิดเป็นร้อยละ 28.9 ของตลาดโลก รองลงมา คือ จีน ญี่ปุ่น แคนาดา และเยอรมนี ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้กระแสด้านอาหารเพื่อสุขภาพทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลสำรวจทางด้านอาหารและสุขภาพประจำปี 2020 ขององค์กร International Food Information Council พบว่า ร้อยละ 54 ของผู้บริโภคทั้งหมดเลือกอาหารและเครื่องดื่มโดยให้ความสำคัญกับสุขภาพมากกว่ารสชาติ และราคา เนื่องจากอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นอาหารที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยลดอัตราการเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ ได้ ด้วยพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกบริโภคอาหารที่เปลี่ยนแปลงไป สะท้อนให้เห็นถึงกระแสอาหารในอนาคต (Future Foods) โดยผู้บริโภคมีความต้องการในวัตถุดิบหรือผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยจากสารเคมีเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สถาบันอาหาร, 2564)

อาหารเพื่อสุขภาพ (Food for Health) คือ อาหารที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย อาจช่วยลดอัตราเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ ช่วยให้มีความสุขทางร่างกายแข็งแรงและสุขภาพจิตดี การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ หากกินเป็นประจำสามารถช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกันโรค ช่วยปกป้องร่างกายจากสารอันตราย เชื้อโรค และการเปลี่ยนแปลงของเซลล์ที่อาจทำให้เกิดอาการป่วยได้ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มศักยภาพระบบต่อต้านอนุมูลอิสระ ลดความเสี่ยงต่อโรคต่างๆ ทำให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น ไม่ต้องกังวลเรื่องปัญหาสุขภาพที่สำคัญประโยชน์ของอาหารสุขภาพในระยะยาว ทำให้อายุยืน จิตใจแจ่มใส ด้านความชรา และยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพอีกด้วย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2564)

ในช่วงการระบาดของโควิด -19 พบว่าประชาชนมีความนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งการซื้อขายผ่านออนไลน์และออฟไลน์ โดยเฉพาะในปี 2564 อาหารเพื่อสุขภาพกลายมาเป็นความนิยมของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะผู้บริโภคกลุ่มวัยทำงานและวัยรุ่นในไทยที่หันมานิยมอาหารเพื่อสุขภาพ และมีความต้องการบริโภคเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากกระแสการใส่ใจสุขภาพและความต้องการมีรูปร่างที่ดีของผู้บริโภคโดยมุ่งหวังให้ อาหารมาสร้างสมดุลให้ร่างกายและช่วยลดความเสี่ยงจากการเป็นโรคต่างๆ ผนวกกับการผลักดันจากภาครัฐที่มุ่งหวังให้ผู้ประกอบการสร้างมูลค่าเพิ่มและความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการผลิต (นโยบายไทยแลนด์ 4.0) จึงเป็นอีกแรงกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าเพื่อสุขภาพที่ตอบสนองไลฟ์สไตล์สมัยใหม่ออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้นสะท้อนผ่าน

มูลค่าตลาดอาหารเพื่อสุขภาพของไทยในปี 2558 ที่มีมูลค่าประมาณ 170,000 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.5 จากปี 2553 ที่มีมูลค่าประมาณ 119,311 ล้านบาท (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560)

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ เห็นความสำคัญในการดำเนินธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพ และเกิดการแข่งขันในด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันจึงเกิดร้านอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นมาหลาย โดยร้านอาหารเพื่อสุขภาพคือ ร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพซึ่งเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ รับประทานแล้วทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงมีคุณค่าทางโภชนาการครบทั้ง 5 หมู่ อาจช่วยลดอัตราเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ ช่วยให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและสุขภาพจิตดี ซึ่งร้านอาหารเพื่อสุขภาพถือเป็นร้านอาหารที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน (นิชากานต์ โชติปัญญา, 2563)

จากความเป็นมาข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นโอกาสการเติบโตของธุรกิจประเภทร้านอาหารเพื่อสุขภาพ จึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการใช้บริการร้านอาหาร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้ประกอบการและผู้สนใจสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาด ให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันในตลาดอาหารเพื่อสุขภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพจำแนกตามข้อมูลปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นวิธีค้นคว้าหาความจริง โดยเน้นที่ข้อมูลเชิงตัวเลขเป็นหลัก และใช้วิธีการทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ประมวลผล เพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ โดยอาศัยทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของ Kotler (2012) ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยทั้ง 4 ด้านดังนี้ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) และทฤษฎีการตัดสินใจ ประกอบด้วย การรับรู้ถึงปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ พฤติกรรมภายหลังการซื้อ

1.2 ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่เคยมาใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่เคยมาใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพในปี พ.ศ. 2565 เนื่องจากซึ่งผู้วิจัยไม่

ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคำนวณหาขนาดตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร สูตรของ Cochran (1977)

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จากสูตร } n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) ที่ใช้ในการศึกษา เท่ากับ 384 ตัวอย่าง และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง คนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครที่เคยมาใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 400 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระหว่างเดือน มิถุนายน 2565-กันยายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการ และวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยตลอดจนกำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1.2 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

2.1.3 กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

2.1.4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

2.1.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

2.1.6 ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

2.1.7 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

2.1.8 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.1.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 40 คน

2.1.10 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ จำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัต (Cronbach's alpha coefficient)

2.2 โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) และเรียงลำดับ (Ordinal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูล

ออกเป็นกลุ่มๆตามคุณสมบัติที่กำหนดโดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบแต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียวข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณคือค่าร้อยละ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	สำคัญมาก
ระดับ	3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	สำคัญน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 126) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	3.41-4.20	หมายถึง	มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	2.61-3.40	หมายถึง	มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.81-2.60	หมายถึง	มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง	มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจมาก
ระดับ	3	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	3.41-4.20	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	2.61-3.40	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.81-2.60	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง	มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ได้มีวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจาก การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษาวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถามของกลุ่มเป้าหมาย และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) โปรแกรม Microsoft Excel ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสร้างแผนภูมิวงกลม (Pie Chart) และแผนภูมิแท่ง (Bar Chart) พร้อมคำอธิบายผล และนำผลที่ได้จากแผนภูมินำเสนอเพื่อวิเคราะห์ตามลักษณะของตัวแปรต่างๆ ตามสถิติ

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่างๆ

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำตัวแปรเข้าทั้งหมด Enter Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 18-30 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

จากการศึกษาพบว่า ระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านอาหาร เพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.14) โดยแยกพิจารณารายด้านได้ดังนี้ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$ S.D. = 0.20) ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.25) ด้านราคา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = 0.30) และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$ S.D. = 0.18) ตามลำดับ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

ระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$ S.D. = 0.20) โดยแยกพิจารณารายด้านได้ดังนี้ ด้านการแสวงหาข้อมูล มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$ S.D. = 0.26) ด้านการประเมินทางเลือก มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.21) ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$ S.D. = 0.33) ด้านการตัดสินใจซื้อ มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$ S.D. = 0.23) และด้านการรับรู้ถึงปัญหา มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$ S.D. = 0.27) ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1

พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2

พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การศึกษาได้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่าระดับความสำคัญส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับมาก โดยแยกพิจารณารายด้านได้ ดังนี้ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ด้านราคา อยู่ในระดับมาก และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับภุชชัญ นันทะเสน และเพชร อักโข (2563: 78-94) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมในการเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต และพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเท่าที่เลือกร้านอาหารใกล้แหล่งชุมชนหรือแหล่งธุรกิจ

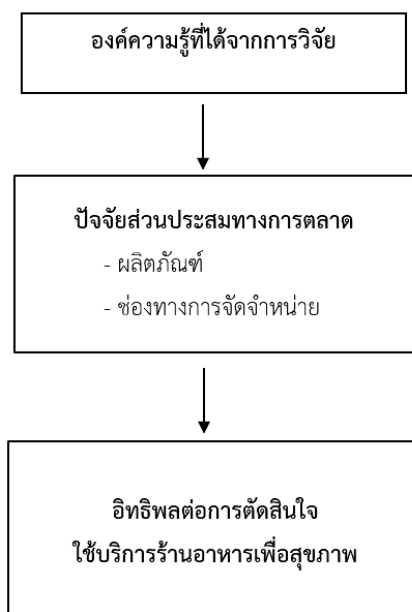
2. ศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่าระดับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อยู่ในระดับมาก โดยแยกพิจารณารายด้านได้ดังนี้ ด้านการแสวงหาข้อมูล มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินทางเลือกมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการตัดสินใจซื้อ มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการรับรู้ถึงปัญหา มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับซึ่งผลการศึกษสอดคล้องกับกุลธิดา แห้งสารกิจ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี และพบว่า การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีมีระดับการตัดสินใจจากด้านการแสวงหาข้อมูลอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินทางเลือกมาก และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้ออยู่ในระดับมาก

3. เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพจำแนกตามข้อมูลปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 18-30 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ซึ่งข้อมูลปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน มีค่าระดับการตัดสินใจไม่ต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลธิดา แห้งสารกิจ (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี และพบว่า ผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรีที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหาร

คลีนในภาพรวมไม่ต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชนัญญา พรศักดิ์วิวัฒน์ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพรูปแบบอาหารคลีน (Clean Food) กลุ่มวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่า พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ

4. ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่หากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเป็นไปในทิศทางบวกก็จะมีแนวโน้มการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพในทิศทางบวกเช่นเดียวกันและยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฐริชญ์ นันทะเสน และเพชร อักโข (2563: 78-94) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต และพบว่าผู้ประกอบการร้านอาหารเพื่อสุขภาพควรให้ความสำคัญเรื่องการใช้วัตถุดิบที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ที่สอดคล้องกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และเลือกทำเลที่ตั้งร้านอาหารใกล้แหล่งชุมชนหรือแหล่งธุรกิจ ที่สอดคล้องกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ภาพที่ 1 Model องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถอธิบายได้ว่าความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของกลุ่มตัวอย่างกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่ายซึ่งผู้ประกอบการและผู้สนใจในธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพสามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และปรับปรุงกลยุทธ์ทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันในตลาดอาหารเพื่อสุขภาพต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านผลิตภัณฑ์ควรมีการนำเสนอแหล่งวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารเลือกที่ปลูกด้วยวิธีธรรมชาติไม่มีสารพิษตกค้าง ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ นำเสนอรูปแบบอาหารที่มีความหลากหลาย เพื่อช่วยในการตัดสินใจสั่งอาหาร จัดทำบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับอาหารเพื่อสุขภาพ เช่น การใช้ใบตอง เป็นต้น

ด้านราคา ควรแสดงราคาในเมนูอาหารอย่างชัดเจน กำหนด ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ และปริมาณของอาหาร ราคาอยู่ในระดับใกล้เคียงกับร้านอื่น ๆ มีการลดราคาเมื่อวัตถุดิบราคาลดลงตามฤดูกาล

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายควรเลือกทำเลที่ตั้งร้านที่การเดินทางสะดวกมี สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการอย่างเพียงพอ ช่องทางการรับชำระค่าบริการหลากหลายช่องทาง จัดบรรยากาศในร้านให้หลากหลาย เช่น การมีดนตรีสด เป็นต้น และเพิ่มการจัดจำหน่ายผ่านช่องทาง Food Delivery

ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ จัดส่งสินค้าฟรี หรือจัดส่งในราคาที่เหมาะสม มีการกิจกรรมส่งเสริมการขายที่เป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ ลดราคาหากมีการทานอาหารในรายการที่กำหนด สะสมแต้มสมาชิกเพื่อใช้ลดราคาอาหาร หรือเพื่อแลกอาหารฟรี

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เพิ่มเติมตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา คือ พฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น ความถี่ในการใช้บริการ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง เป็นต้น เพื่อเพิ่มการค้นหาค่าเหตุผลที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ

การเปลี่ยนพื้นที่ในการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการวิจัยให้เนื่องจากในปัจจุบันร้านอาหารเพื่อสุขภาพ กระจายตัวอยู่ในหลายจังหวัดของประเทศไทย ดังนั้นจึงควรใช้ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยของแต่ละพื้นที่มาเป็นข้อมูลในการวางแผนการประกอบธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลธิดา แซ่สาริกิจ. (2561). การตัดสินใจซื้ออาหารคลีนของผู้บริโภคในเขตเทศบาลเมืองสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนัญญา พรศักดิ์วิวัฒน์. (2560). พฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพรูปแบบอาหารคลีน (Clean Food) กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ณิชากานต์ โชติปัญญา. (2563). การรับรู้คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกรณีศึกษา ร้านอาหารไอ้กะजू สาขาสยาม. วิทยานิพนธ์ ปาณิชยศาสตร์และการจัดการมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภริชัญญ์ นันทะเสน และเพชร อักโข. (2563). การศึกษาส่วนประสมทางการตลาด 8 Ps เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดของร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 13(1): 78-94.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). โอกาสทำเงินเกาะกระแสอาหารสุขภาพ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.kasikornbank.com/HealthyFoodBusinessGrowth.pdf>. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2565.

- สถาบันอาหาร. (2564). **เทรนด์ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ ปี 2022**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=350>. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2565.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2564). **คู่มืออาหารคลีน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thatoomhsp.com/userfiles/7.pdf>. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2565.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling techniques**. 3d ed. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Kotler, P. & Keller, K.L. (2012). **Marketing management**. (14th ed.) Upper Saddle River, N.J.: Pearson Education.

การวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม:
แนวทางสู่การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

The Research Analysis about Food Waste Management by Food and
Beverage Businesses: the Approaches for Reducing Environmental Impacts

ทิพย์อาภรณ์ สว่างพล¹ อัศวิน แสงพิกุล²

Thip-arphorn Sawangpol, Aswin Sangpikul

บทคัดย่อ (Abstract)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า องค์ความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะอาหารในบริบทประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด งานวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา และ 2) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยดังกล่าว เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบการและการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในสังคม งานวิจัยนี้จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร โดยเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลวิชาการ TCI และ Google Scholar และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา มีทั้งหมด 17 เรื่อง เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณมากที่สุด งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในภาคกลาง โดยธุรกิจที่นิยมศึกษามากที่สุด คือ ร้านอาหารทั่วไป และหัวข้อที่ศึกษามากที่สุด ได้แก่ การจัดการปัญหาขยะอาหารของร้านอาหารทั่วไป 2) สำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย อาจแบ่งได้ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) สาเหตุของขยะอาหารในภาคธุรกิจ (2) ปัญหาการจัดการขยะอาหารของภาคธุรกิจ (3) การบริหารจัดการขยะหรือของเสีย และ (4) แนวทางการลดปัญหาขยะอาหาร ทั้งนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มอาจนำองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของภาคธุรกิจเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ (keywords) : การจัดการขยะอาหาร; ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม; สิ่งแวดล้อม

Abstract

A review of literature indicated that the body of knowledge and the understanding of food waste management in Thailand were still limited. The objectives of this study aimed 1) to explore research works regarding food waste management by food and beverage businesses in Thailand during the past decade and 2) to analyze and synthesize the research

Received: 2023-03-23 Revised: 2023-04-07 Accepted: 2023-04-08

¹ รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Deputy Dean for Student Affairs, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: tipaporn.pol@dpu.ac.th

² ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Director of Graduate Program in Tourism Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: aswin.sal@dpu.ac.th

works to provide the integrated knowledge for the entrepreneurs for further implementation to reduce the environmental impacts. This study collected data from academic databases from TCI and Google Scholar as well as used content analysis and descriptive statistics to analyze and present the data.

It found that 1) there were a total of 17 papers studying food waste management by the food and beverage businesses in Thailand during the past decade. Among them, most studies were using the quantitative research, and were conducted in the central areas. Most popular business being examined was general food shops whereas most topics being examined were about food waste management of general food shops. 2) For the synthesis of research works, it was divided into four issues: (1) causes of food waste in business sector (2) problems of business' food waste management (3) food waste management and (4) approaches for reducing food waste problems. In this regard, the management and business owners may implement the knowledge from this research in their business and operations in order to reduce the impacts to the environment.

Keywords: food waste management; food and beverage businesses; environment

บทนำ (Introduction)

ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา นักวิชาการเริ่มมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหาร (food waste) จากธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากการตื่นตัวในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นักวิชาการหลายคน (กุลธิดา บรรจงศิริ, 2561: 43-52; ขวัญคุณิศร์ อินทรตระกูล และ ญัฐฐา เพ็ญสุภา, 2563: 50-63; มุกระวี ธุระสกุล ศิริพงษ์ รักใหม่, 2565: 1-10) กล่าวว่า การจัดการขยะอาหาร (food waste management) เป็นเรื่องสำคัญของภาคธุรกิจและสิ่งแวดล้อมของสังคม การที่ภาคธุรกิจมีขยะอาหารจำนวนมากที่เกิดจากการผลิตหรือการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม จะก่อให้เกิดผลเสียต่อด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประการแรก ด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ การที่อาหารถูกทิ้งจำนวนมากจะกลายเป็นขยะอาหารนั้น อาจแสดงให้เห็นถึงการลงทุนที่ไร้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ หรืออาจมองเป็นเรื่องของการไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อผลิตอาหารให้เกิดความสมดุลกับการบริโภค ทำให้สูญเสียงบประมาณหรือค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นกับอาหารที่เหลือหรืออาหารที่ถูกทิ้ง (กุลธิดา บรรจงศิริ, 2561 :43-52; ขวัญคุณิศร์ อินทรตระกูล และ ญัฐฐา เพ็ญสุภา, 2563: 50-63) ประการที่สอง ด้านสิ่งแวดล้อม ขยะอาหารจำนวนมาก อาจถูกกำจัดโดยการฝังกลบ จะก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก (greenhouse gas) เช่น ก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดสภาวะโลกร้อน (global warming) และส่งผลเสียต่อชั้นบรรยากาศของโลก นอกจากนี้ การกำจัดขยะอาหารยังทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรต่างๆ เช่น ทรัพยากรน้ำ พื้นที่การเพาะปลูกที่ต้องแบ่งออกมาเพื่อใช้ทำลายขยะอาหารหรือการฝังกลบ และการใช้แรงงานในการกำจัดขยะอาหาร เป็นต้น (กุลธิดา บรรจงศิริ, 2561: 43-52; ขวัญคุณิศร์ อินทรตระกูล และ ญัฐฐา เพ็ญสุภา, 2563: 50-63) ในทางตรงกันข้าม การลดปริมาณขยะอาหารจะส่งผลดีต่อสภาพอากาศของโลก ไม่รบกวนพื้นที่การเพาะปลูก และยังรักษาปริมาณทรัพยากรที่จะถูกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ประเด็นเรื่องขยะอาหาร จึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นเรื่องใกล้ตัว เนื่องจากในแต่ละวัน ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

จะผลิตอาหารจำนวนมากเพื่อการบริโภคของประชาชน อาหารที่เหลือหรือบริโภคไม่หมดจะกลายเป็นปัญหาขยะอาหาร และส่งผลเสียทางด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมตามที่กล่าวข้างต้น หากภาคธุรกิจไม่มีวิธีบริหารจัดการหรือวิธีดำเนินการจัดการขยะอาหารอย่างดีพอหรืออย่างเหมาะสม ขยะอาหารจะสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์วรรณกรรมเบื้องต้น พบว่า องค์ความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะอาหารในบริบทประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด ในขณะที่ประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญมากของสังคมเพราะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง ในการนี้ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่เกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารไปใช้ประโยชน์ต่อไปในวงกว้าง งานวิจัยในครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจและสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการในการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์เพื่อหาวิธีการจัดการขยะอาหารให้เหมาะสมกับธุรกิจของตนเองและเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม งานวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาการจัดการขยะอาหารจากภาคธุรกิจต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ภัตตาคารทั่วไป ภัตตาคารในโรงแรม รวมทั้งการบริการอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

1. สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการในการนำไปประยุกต์ประโยชน์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา
งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร สำรวจข้อมูลจากบทความวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย โดยสำรวจบทความวิจัยฉบับเต็ม (full articles)
 - 1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้สำรวจบทความทั้งภาษาไทยและอังกฤษที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงวิชาการ (journals) จากฐานข้อมูลเชิงวิชาการออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholar
 - 1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา งานวิจัยนี้สำรวจงานวิจัยในช่วงปี 10 ปีที่ผ่านมา คือตั้งแต่ พ.ศ. 2556-2565
2. เครื่องมือในการวิจัย
ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นมา (survey form) จากการทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (สร้อยัญญา จันทร์ชูสกุล, 2560: 160-175; ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล, 2565: 75-87; อัศวิน แสงพิกุล, 2556: 113-126) และได้ปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสำรวจนี้กับงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจนี้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารบทความวิจัยฉบับเต็มจากระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online; Thaijo) ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Center; TCI) และฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของวรรณกรรมทางวิชาการระดับนานาชาติ Google Scholar โดยรวบรวมข้อมูลจากบทความวิจัย ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ ผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ โดยกำหนดคำสำคัญในการสืบค้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น การจัดการขยะอาหาร การจัดการของเหลือ/เศษอาหาร เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูล คำสำคัญ หรือประเด็นสำคัญจากผลการวิจัย/ข้อเสนอ จากนั้นจำแนกผลการวิจัย/ข้อเสนอแนะให้เป็นหมวดหมู่ หรือประเด็นสำคัญเพื่อสังเคราะห์ให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในการนำไปใช้ประโยชน์ และใช้สถิติเชิงพรรณนาในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัย (Research results)

1. ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา

ตารางที่ 1 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามประเภทนักวิจัย (scholars)

ประเภทนักวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวไทย	14 (ร้อยละ 82)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวต่างประเทศ	1 (ร้อยละ 6)
งานวิจัยร่วมระหว่างนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศ	2 (ร้อยละ 12)
รวม	17 (ร้อยละ 100)

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในภาพรวมมีจำนวนทั้งสิ้น 17 เรื่อง โดยแบ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวไทย จำนวน 14 เรื่อง (ร้อยละ 82) ส่วนที่เหลือเป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวต่างประเทศจำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 6) และงานวิจัยร่วมกันระหว่างชาวไทยกับชาวต่างชาติ จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 12) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามระเบียบวิธีวิจัย (research methods)

ประเภทระเบียบวิธีวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยเชิงปริมาณ	8 (ร้อยละ 47)
งานวิจัยเชิงคุณภาพ/เชิงเอกสาร	7 (ร้อยละ 41)
งานวิจัยเชิงผสมผสาน	2 (ร้อยละ 12)
รวม	17 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำแนกตามระเบียบวิธีวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 8 เรื่อง (ร้อยละ 47)

รองลงมาคือ งานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 7 เรื่อง (ร้อยละ 41) และงานวิจัยเชิงผสมผสาน จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 12) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา (region)

ภูมิภาค	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
ภาคกลาง	5 (ร้อยละ 28)
ภาคใต้	4 (ร้อยละ 24)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2 (ร้อยละ 12)
ภาคเหนือ	1 (ร้อยละ 6)
ภาคตะวันออก	1 (ร้อยละ 6)
ภาคตะวันตก	1 (ร้อยละ 6)
อื่นๆ (ทั่วประเทศไทย)	3 (ร้อยละ 18)
รวม	17 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษาพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในภาคกลางมากที่สุด จำนวน 5 เรื่อง (ร้อยละ 28) รองลงมาคือ ภาคใต้ จำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 24) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 12) ส่วนที่เหลือ ภูมิภาคละ 1 เรื่อง (ร้อยละ 6) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามธุรกิจที่ศึกษา (subject of investigation)

ธุรกิจที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
ร้านอาหารทั่วไป	8 (ร้อยละ 47)
ภัตตาคารและการบริการอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรม	4 (ร้อยละ 24)
ภัตตาคารทั่วไป	2 (ร้อยละ 12)
ครัวของสายการบิน	2 (ร้อยละ 12)
ร้านอาหารแบบเครือข่าย	1 (ร้อยละ 6)
รวม	17 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำแนกตามธุรกิจที่ศึกษาพบว่า ร้านอาหารทั่วไปมีผู้ศึกษามากที่สุด จำนวน 8 (ร้อยละ 47) รองลงมาคือ ภัตตาคารและการบริการอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรม จำนวน 4 (ร้อยละ 24) ที่เหลือเป็นภัตตาคารทั่วไป และครัวของสายการบิน จำนวนอย่างละ 2 (ร้อยละ 12) และร้านอาหารแบบเครือข่าย จำนวน 1 (ร้อยละ 6) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนงานวิจัย จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นที่ศึกษา (topics of investigation)

ประเด็น/หัวข้อ	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. การจัดการปัญหาขยะอาหารของร้านอาหารทั่วไป	8 (ร้อยละ 47)
2.การจัดการปัญหาขยะอาหารของภัตตาคารและการบริการอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรม	4 (ร้อยละ 23)
3. การจัดการปัญหาขยะอาหารของครัวของสายการบิน	2 (ร้อยละ 12)
4. การจัดการปัญหาขยะอาหารของภัตตาคาร	2 (ร้อยละ 12)

ประเด็น/หัวข้อ	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
5. การจัดการปัญหาขยะอาหารของร้านอาหารแบบเครือข่าย	1 (ร้อยละ 6)
รวม	17 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำแนกตามหัวข้อ/ประเด็นที่ศึกษา พบว่า หัวข้อที่มีการศึกษามากที่สุดได้แก่ การจัดการปัญหาขยะอาหารของร้านอาหารทั่วไป จำนวน 8 เรื่อง (ร้อยละ 47) รองลงมาคือ การจัดการปัญหาขยะอาหารของภัตตาคารและการบริการอาหารและเครื่องดื่มในโรงแรม จำนวน 4 เรื่อง (ร้อยละ 23) ส่วนหัวข้อการจัดการปัญหาขยะอาหารของครัวของสายการบินและการจัดการปัญหาขยะอาหารของภัตตาคาร มีจำนวนอย่างละ 2 เรื่อง (ร้อยละ 12) และการจัดการปัญหาขยะอาหารของร้านอาหารแบบเครือข่าย จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 6) ตามลำดับ

2. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

แหล่งที่มา	การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย
กุลธิดา บรรจงศิริ (2561: 43-52); มุกระวี ชุระสกุล ศิริพงศ์ รักใหม่ (2565: 1-10); ขวัญกนิษฐ์ อินทรตระกูล และ ณัฐฐา เพ็ญสุภา (2563: 50-63)	1. สาเหตุของขยะอาหารในภาคธุรกิจ งานวิจัยหลายเรื่องได้กล่าวถึงสาเหตุของขยะอาหารในภาคธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม โดยสรุปสาเหตุสำคัญได้ดังนี้ 1.1 การเติบโตและการเพิ่มขึ้นของธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้นในการเลือกซื้ออาหารมาบริโภคจากร้านอาหารที่เปิดใหม่ ในขณะเดียวกัน ภาคธุรกิจอาจมีปัญหาเรื่องการจำหน่ายอาหารไม่หมดหรือเกิดจากปัญหาอาหารน่าเสียดาย จำเป็นต้องกำจัดทิ้ง ทำให้เกิดขยะอาหารเกิดขึ้น 1.2 ผู้บริโภคสมัยใหม่จำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมการทำอาหารบริโภคเอง ทำให้ซื้ออาหารจากร้านอาหารลดน้อยลง ส่งผลให้ร้านอาหารจำหน่ายอาหารได้น้อยลง บางส่วนเกิดการเน่าเสีย และกลายเป็นขยะอาหาร 1.3 ร้านอาหารหลายแห่ง ขาดการวางแผนอย่างเหมาะสมในการผลิตและจำหน่ายอาหาร ที่มากเกินไปเกินความต้องการของตลาด ทำให้อาหารเหลือ บางส่วนเน่าเสียง่าย และกลายเป็นขยะอาหาร 1.4 โรงแรมจำนวนมากจัดงานเลี้ยงในโอกาสต่างๆ ให้ลูกค้า และมีอาหารบางส่วนที่บริโภคไม่หมดในแต่ละวัน ทำให้กลายเป็นขยะอาหาร
มุกระวี ชุระสกุล และ ศิริพงศ์ รักใหม่ (2565:1-10); ยศพิชา คชาชีวะ, ศิริเดช คำสุพรหม, และ จิราพร ชมสวน	2. ปัญหาการจัดการขยะอาหารของภาคธุรกิจ 2.1 ผู้ประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการขยะประเภทเศษอาหารเหลือทิ้ง รวมทั้งผู้ประกอบการร้านอาหารมีวิธีการบริหารจัดการขยะด้วยตนเองโดยไม่ได้มีหน่วยงานของทางภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ

แหล่งที่มา	การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย
(2565: 191-208)	2.2 ผู้ประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจและการตระหนักในเรื่องการจัดการปัญหาขยะ ปัญหาขยะอาหารกับสิ่งแวดล้อม และการจัดการความยั่งยืนในธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม
ธนกร ณรงค์วานิช และ ณัฐมน เผ่าพันธุ์ (2564: 1-14); อรสุภาวีย์ สายเพชร และ มริกา คันทา (2566: 1-18)	3. แนวทางในการบริหารจัดการขยะหรือของเสีย ตามหลักสากล งานวิจัยบางเรื่องได้นำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการขยะหรือของเสียตามหลักสากล โดยสรุปได้ดังนี้ 1. การป้องกันมิให้เกิดการสูญเสีย (Prevention) ด้วยการคำนวณปริมาณการผลิตให้เพียงพอกับความ ต้องการในตลาดและการบริโภคของลูกค้า เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาวัตถุดิบหรือผลผลิตเกินความต้องการและการนำ ไปทิ้ง ขว้าง 2. การจัดสรรเพื่อให้เกิดความลงตัว (Optimization) ด้วยการนำอาหาร เหลือที่เกินความต้องการไป บริจาคให้แก่บุคคลที่ต้องการ (Redistribution to people) หรืออาจนำไปเป็นอาหารสัตว์ 3. การนำไปรีไซเคิล (Recycling) ด้วยการนำไปทำปุ๋ยและนำไปใช้ ประโยชน์อื่น ๆ 4. การนำไปผลิตเป็นพลังงานด้วยการเผา (Recovery) 5. การนำไปกำจัด (Disposal) เช่น การเผา หรือการฝังกลบ 6. การนำขยะอาหารไปแปรรูปในรูปแบบต่างๆ หรือใช้เลี้ยงสัตว์ หรือหมักทำปุ๋ย
กุลธิดา บรรจงศิริ (2561: 43-52); มุกระวี ฐระสกุล และ ศิริพงศ์ รักใหม่ (2565: 1-10)	4. แนวทางการลดปัญหาขยะอาหาร งานวิจัยหลายเรื่องได้เสนอแนวทางการลดปัญหาขยะอาหารจากธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม โดยอาจสรุปเป็นแนวทางได้ดังนี้ 4.1 ภาครัฐและเอกชน ผนึกกำลังสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องปัญหา ขยะจากอาหารและรณรงค์เรื่องการบริโภคอาหารอย่างคุ้มค่า เพื่อลด ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะอาหาร 4.2 ผู้ประกอบการร้านอาหารควรมีการส่งพนักงานเข้ารับการฝึกอบรมเรื่อง การทำอาหาร เพื่อให้พนักงานมีความรู้ และความเข้าใจในการทำอาหาร และตระหนักถึงความสำคัญของอาหารรวมถึงต่อยอดการทำอาหารจาก วัตถุดิบที่เหลือทิ้งมาเป็นเมนูอาหารประเภทอื่น ๆ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ ควรส่งเสริมความร่วมมือกับธุรกิจร้านอาหารในพื้นที่เพื่อลดปัญหาขยะใน ชุมชน อีกทั้งความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับร้านอาหารจะเป็นการเพิ่ม รายได้ให้กับธุรกิจในการลดปัญหาขยะอาหาร และลดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม 4.3 ภาคเอกชนร่วมมือกับมูลนิธิหรือสมาคมต่างๆ ในการนำอาหารที่เหลือ จากร้านอาหาร ภัตตาคาร หรือโรงแรม นำไปให้มูลนิธิหรือสมาคมต่างๆ เพื่อนำไปให้คนยากไร้หรือคนด้อยโอกาสในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเอกสาร (documentary research) จากฐานข้อมูลต่างๆ จึงไม่มีหัวข้อของการอภิปรายผล เพราะผลการวิจัยข้างต้นเป็นข้อมูลเชิงข้อเท็จจริง (fact-based information) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ องค์ความรู้จากงานวิจัย (synthesis of research works) ออกมาได้ 4 ประเด็นสำคัญ ดังที่แสดงในตารางที่ 6

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research knowledge)

ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารจากผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา หากนำสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ประกอบการและการนำองค์ความรู้ที่ไปใช้ประโยชน์ในภาคธุรกิจ สามารถสังเคราะห์ออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สาเหตุของขยะอาหารในภาคธุรกิจ 2) ปัญหาการจัดการขยะอาหารของภาคธุรกิจ 3) การบริหารจัดการขยะหรือของเสีย และ 4) แนวทางการลดปัญหาขยะอาหาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในบริบทประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น ผู้ที่สนใจในด้านการจัดการความยั่งยืนหรือการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักวิจัยในสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ อาจศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อขยายองค์ความรู้ให้แก่สังคมและภาคธุรกิจในการสร้างการตระหนักถึงผลกระทบของขยะที่เกิดจากอาหาร และศึกษาถึงแนวทางการลดปัญหาขยะให้มากขึ้น โดยอาจเลือกศึกษาผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มได้หลายประเภท เช่น ร้านอาหาร/ภัตตาคารทั่วไป ร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ ภัตตาคารในโรงแรม ร้านอาหารจานด่วน หรือร้านอาหารสมัยใหม่ที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม อาจนำความรู้จากการสังเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการปัญหาขยะอาหาร เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยควรมีแผนในการบริหารจัดการ เช่น การวางแผนการผลิตอาหาร การอบรมพนักงาน การบริหารจัดการขยะจากอาหาร และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อลดปัญหาขยะอาหารที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะอาหารของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มในบริบทประเทศไทย งานวิจัยครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตการวิจัย โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อให้เห็นองค์ความรู้ในบริบทที่กว้างขวางขึ้น และอาจนำองค์ความรู้ในบริบทของต่างประเทศมาปรับประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการจัดการขยะอาหารของผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลธิดา บรรจงศิริ. (2561). แนวทางการจัดการอาหารที่ถูกทิ้ง. *วารสารมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 4(1): 43-52.
- ขวัญคุณศรี อินทรตระกูล และณัฐฐา เพ็ญสุภา (2563). การสูญเสียอาหารและขยะอาหารในประเทศไทยและแนวทางการแก้ปัญหา. *วารสารเกษตรนเรศวร*. 17(2): 50-63.
- ธนกร ณรงค์วานิช และณัฐธมน เผ่าพันธุ์. (2564). การจัดการปัญหาขยะอาหารของครัวเรือน. เอกสารประกอบการรายงานการประชุม *งานประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติมหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 16*. (28 ตุลาคม 2564). 1-14.
- ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล. (2565). การวิเคราะห์งานวิจัยและคำวิจารณ์ของลูกค้าในธุรกิจเชิงสุขภาพประเภทเดย์สปา. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 5(3): 75-87.
- มุกะวี ฐระสกุล และศิริพงศ์ รักใหม่. (2565). การจัดการขยะประเภทเศษอาหารเหลือทิ้งของธุรกิจร้านอาหารในเกาะเต่า จังหวัด สุราษฎร์ธานี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 16(1): 1-10.
- ยศพิชา คชาชีวะ ศิริเดช คำสุพรหม และจิราพร ชมสวน. (2565). แนวปฏิบัติด้านการจัดการขยะและมลพิษของการประกอบธุรกิจ ร้านอาหารสีเขียวในประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*. 18(2): 191-208.
- สร้อยญา จันทร์ชูสกุล (2560). การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *Veridian E-Journal*. 10(2): 160-175.
- อรุณาว์ สายเพชร และมริกา คันธา. (2566). บทปริทัศน์ว่าด้วยนโยบายสาธารณะเพื่อการจัดการขยะอาหาร. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*. 17(1): 1-18.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2556). การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2543-2553). *BU Academic Review*. 12(1): 113-126.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

“วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์” เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการทางสังคมศาสตร์ หลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจน บทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2-3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร และมีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้ จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 **ชื่อเรื่อง (Title)** ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 **ผู้นิพนธ์ (Author)** ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 **บทคัดย่อ (Abstract)** ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 **คำสำคัญ (Keywords)** ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)** ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)** อธิบายถึง กระบวนการดำเนินการอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึง รายละเอียดของวิธีการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้ง สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบ และผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้ง ข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association Citation Style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึง ใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อยๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association Citation Style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/assr/index>

รูปแบบบทความและการตีพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษ ความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วย เลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อ และนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรกที่มีเครื่องหมายเลขกำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้นๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์คั่นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบ ดังนี้ Author/(Year of Publication: page) หรือ (Author./Year of Publication: page) เช่น Anuwat (2018: 18) หรือ (Brown, 1997: 18-22) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et.al. (and others)

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น
ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association Citation Style)
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์
ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้า

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et.al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2558). คู่มือผู้ฝึกสอนกีฬาแบดมินตัน. กรุงเทพฯ: กองวิชาการ การกีฬาแห่งประเทศไทย.

อนุกวัตร กระสังข์. (2560). พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). Finite Element Modeling for Stress Analysis. New York: John Wiley & sons.

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

หนังสือ (Book)

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Author.// (Year of Publication). // Title of Book. // Edition of Book. // Place of Publication. // Publisher Name.

รายงานทางวิชาการ

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author.// (Year of Publication). // Title. // Place of Publication. // Publisher Name.

วิทยานิพนธ์

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication). // Title of Thesis. // Degree of Thesis. // Publisher Name.

รายงานการวิจัย

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. รายงานการวิจัย. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่/สถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication). // Title. // Research Report. // Place of Publication. // Publisher Name.

รายงานการประชุม

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อรายงานการประชุม**. วัน เดือน ปี ที่จัด. เลขหน้า. สถานที่:
สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).// Title of Article.//**In Title**.//Date of Publication.//page.//Place
of Publication.://Publisher Name.

วารสาร

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปี/เดือน/วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์): เลขหน้าแรก –
หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).// Title of Article.//**Name of Journal**.//Year(Volume).://page.

หนังสือพิมพ์

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปี/เดือน/วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อหนังสือพิมพ์**. เลขหน้าแรก – หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).// Title of Article.//**Name of Newspaper**.//page.

สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี). ชื่อเรื่อง. **ชื่อบทความ**. [ประเภทสื่อที่เข้าถึง]. แหล่งที่มา: แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่
บนเว็บไซต์ วัน เดือน ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).// **Title of Article**.// [Online].//Available.://Name of website.//
Retrieved/Date of Publication.

การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี/เดือน/วันที่). ตำแหน่ง (ถ้ามี). สัมภาษณ์.

Name of Interview.//(Date of Publication).//position.//Interview.